

בבלי ירושלמי תוספתא

חוברת שבועית ללימוד בי"ת
ביחד עם **תכשיטי הבית**
פרק נ"ך ליום

בעידודו של מו"ר הרח"צ שליט"א

פרשת
קרח
תשפ"ג

יוצא לאור ע"י חסידי ברסלב
יבנאל עיר ברסלב – עיר השמחה

ניתן להשיג בתיבה בכניסה ל'היכל מוהרא"ש'

או שלח צרף למייל: breslevsheli1@gmail.com

נדפס לזכות נשמתו הטהורה
של כ"ק אדמו"ר עט"ר

מוהרא"ש

ר' אליעזר שלמה בן

ר' מנחם זאב זי"ע

לזכות
מורנו ורבנו הרה"צ

ר' יצחק שמואל אהרן

לעזער שליט"א

יהי רצון שימשיך להנהיג את הקהילה
הקדושה מתוך בריאות איתנה ונחת מכל
יצ"ח ותלמידיו

לא רצה אינה מקודשת — דלא בעל אלא על תנאי, ולא נתקיים. וכי רצה — מיהא מקודשת, ואף על גב דמשעת בעילה ספק הרצה ספק אינו רוצה, אמרינן: הוברר דמשעת בעילה הוו קידושין. **טבלים למפרע** — שהרי לא הובררה התרומה מעולם. **לבשיבקיע** — כשיבא לידי כך — ודאי טבלים שתה, אבל אין לחוש לכך, דלא שכיח ליבקע.

משנה הכותב טופסי גיטין — שסופר הוא, ונוטל שכר, ורוצה שיהו מזומנין לו, פעמים שאדם בא לשוכרו והוא טרוד בשטרות אחרים.

צריך שיניח מקום האיש וכו' — שאם רואה תגר ביניהם — לא יאמר הריני כותב כל הגט, ובגמרא מפרש טעמא. **צריך שיניח מקום כו'** — ואם שמע שהיה אחד רודף אחר חבירו להלוותו מנה, לא יאמר: הריני כותב מיד, ואניח מקום הזמן לבדו, שלא יהא שטר מוקדם. אלא צריך שיניח מקום הלוה והמלוה והמעות, אף על גב דליכא למיחש למידי — גזירה שטרות אטו גיטין. **מפני התקנה** — בגמרא מפרש אהיכא קאי. **פוסל בכולן** — ואפילו הניח מקומות הללו. ושנינן בה בגמרא: רבי אלעזר מכשיר בכולן — ובלבד שיניח מקומות הללו. חזינן בהן טופס אטו תורף. **שנאמר וכתב לה** — בגמרא פריך: האי אתורף הוא דכתיבו? **גמרא אף מקום הרי את מותרת** — שגם זה עיקרו של גט. **עדי מסירה בריחי** — הלכך "וכתב לה" — לאו אחתימה קאי, דחתימת עדים אינה אלא מדברי סופרים מפני תיקון העולם. וכי כתיב "וכתב לה" — משמע אעיקר בריחות קאי, דהיינו כל הני דאמרן, **וצריכא** — לשמואל דאומר להני תלת סתמי כרבי אלעזר, ולמימרא בבולה: והוא ששייר מקום התורף, "אין כותבין על המחובר" (גיטין כא.ב), ו"הכל בשרץ לכתוב" (לעיל כב.ב), ו"החכותב טופסי גיטין" — כולהו אוקימנהו שמואל כרבי אלעזר. **דקתני אין כותבין** — והדר תנא: כתבו על המחובר — בשר. ומדקשיא רישא לסיפא — אוקמינהו דהכי קאמר: אין כותבין טופס, שמא יכתוב תורף כר. **אבל פיסא** — "הכל בשרץ לכתוב" דקתני: שאין קיום הגט אלא בחותמיו. **אימא רבי מאיר היא** — ואינו צריך לשייר מקום התורף. ואשמעינן שמואל דצריך, ורבי אלעזר היא, וסיפא דקתני: שאין קיום הגט אלא בחותמיו — לאו לאכשורי תורף דחרש שוטה וקטן דשלא לשמה קאי, אלא אמציעתא קאי: האשה כותבת את גיטה לשמה ואינה שוברו, שאין קיום הגט אלא במסירתו ולא בחתימתו. והא דנקט "חותמיו" — משום דרוב עדי מסירה הם החתומים בו, ורוב גיטין חתומים הם, אפילו לרבי אלעזר, מפני תיקון העולם. **איכא לאוקמא כרבי אלעזר** — ולא קשיא מידי, כדפרישית. **אבל הא מדסיפא** — פליג רבי אלעזר ארישא, דקתני: רבי אלעזר מכשיר בכולן חוץ מגיטי נשים, ורישא מכשיר אף בגיטי נשים. **אימא רישא לאו רבי אלעזר היא** — ואין צריך לשייר מקום "הרי את מותרת", אלא מקום השמות לבדן, משום קטטה, כדלקמן. **קא משמע לן** — שמואל דרישא נמי כרבי אלעזר, ותרי תנאי ואליבא דרבי אלעזר, כדלקמיה. **מפני תקנת סופר** — התירו לכתוב טופס שלא לשמה. **ורבי אלעזר היא** — הא דקתני: מפני התקנה התירו לכתוב טופס, הא לאו הכי הוה אסיר — רבי אלעזר היא, דבעי לשמה בכתיבה מדאורייתא. **לא לכתוב** — דלמא אתי למכתב תורף, אלא משום תקנת סופר, שיהו מזומנין לו — שרו ליה, ובלבד שישייר תורף, לכתוב לשמה. ותורף דשאר שטרות נמי משום תורף דגיטין. **ורבי יהודה כו'** — וגזר שטרות, אפילו טופס, אטו גיטין. **שטרות אטו גיטין** — בטופס לא גזר, דגזירה לגזירה היא. **והא כי כתיב לה אתורף כתיב** — דבקרא "בריחות" כתיב, דהיינו תורף, והיכי יליף רבי אלעזר מיניה למיסר טופס? **אלא** — לא תימא "שנאמר", דמשמע מיניה יליף, אלא "משום", כלומר, משום שנאמר בתורף "וכתב לה לשמה" — גזרינן טופס אטו תורף דאורייתא.

קשיא

בין לרבי יהודה בין לרבי שמעון לא שנא וכו' – ורב יוסף דמסיק בפרק "בכל מערבין" (עירובין לז.ב) דלרבי שמעון לית ליה ברירה, גבי "הריני מערב לשבתות של כל השנה כולה, רציתי – אלך, רציתי – לא אלך", דמסיק רב יוסף: אפילו, ולרבי שמעון רצה מבעוד יום עירבו עירוב כר' – רב יוסף יחלק בין בתולה בדעת עצמו לתולה בדעת אחרים.

התם כדקתני טעמא כר' – בפרק "בכל מערבין" (עירובין לז.ב) מפרש רבא טעמא משום דבעינן "ראשית" ששיריה ניכרין. ונראה דדהם גריס רבה, מדאיירי אביי בתרייה. ועוד: דדהם נמי מסיק טעמא כר הכא. **רבי** אלעזר מכשיר בבולן – פירש בקונטרס: ובלבד שיניח מקומות הללו. וקשה לרבינו יצחק: דבגמרא פסיק רב כרבי אלעזר. וקאמר: אפילו בשטרות? והאמר רב ספי בר' אלמא מחוי בשיקרא – הכי נמי מחוי בשיקרא! ואי לא מכשיר רבי אלעזר אלא בטופס דשטרות – מה מחוי בשיקרא איכא, מאחר שהניח מקום המלוה והלוה והמעות? ועוד: משמע דלא פריך מדרב ספי אלא משום דפסיק רבי אלעזר, אבל אי הוה סבר כרבנן – הוה ניחא ליה. ואי שייך בטופס מחוי בשיקרא – אפילו סבר כרבנן תקשי לרב ספי! ונראה לרבינו יצחק: דרבי אלעזר מכשיר בשטרות אפילו תורף. והשתא מיחוי בשיקרא, שכותב "פלוני לוה מפלוני" ועדיין לא לוה. חוץ מגיטי נשים דפסיל אפילו טופס, מדקתני: משום שנאמר "וכתב לה" – משמע דפסיל בגיטי נשים טפי מתנא קמא. ואם תאמר: ומנא ליה לגמרא דרבי אלעזר מכשיר בשטרות אפילו תורף, דפריך מדרב ספי? דלמא בטופס דשטרות דווקא מכשיר! ויש לומר: דאם איתא דלא מכשיר אלא בטופס – הוה לו לקבולי דברי רבי אלעזר אחר תנא קמא, והוה לו לקצר ולשנות: רבי אלעזר פוסל בגיטי נשים, ורבי יהודה פוסל בכולן. וגם היה ראוי לשנות בסדר זה, שכל אחד מחמיר משלפניו. אבל אי רבי אלעזר אתא לאכשורי בשטרות אפילו תורף – ניחא, דתנא דברי רבי יהודה קודם – משום דקאי אתנא קמא, דאיירי בטופס. ורבי אלעזר בשטרות מכשיר טפי מתנא קמא, ובגיטין פסיל טפי. **חוץ** מגיטי נשים. ואין לומר בשחזרו עבדים נמי פסיל, דאם כן בפרק קמא (גיטין ט,א) גבי שלשה דברים ששוו גיטי נשים לשחזרו עבדים ליתני: וכדברי רבי אלעזר בארבע, כדתקני: וכדברי רבי מאיר בארבע. **וצריך** שיניח מקום דרי את מותרת לכל אדם – בכל דוכתי משמע שכותבין לשון זה בגט, ובפרק בתרא (גיטין פה,א) גבי מנת חציא: גופו של גט – "הרי את מותרת לכל אדם". והתניא רבינו תם לכתוב לשון זה בגט, אבל בטופסי גיטין לא היה כתוב. ומכל מקום, אין להוציא לעז על גיטין הראשונים, שהרי מאריכין לכתוב כמה לשונות בגט, דחשיב כמו "הרי את מותרת לכל אדם". **אבל** סיפא דקתני שאין קיום הגט אלא בחותמיו אימא רבי מאיר היא – תימה: דבסוף פרק שני לעיל (כג,א) מוקי לה רבי זריקא אמר רבי יוחנן כרבי מאיר. ופריך עלה מדהדיא דמחוור, דאמר רבה בר בר חנה אמר רבי יוחנן: רבי אלעזר היא. ודחק לשנויי: אמוראי ניהנו אליבא דרבי יוחנן. ומאי קושיא? הא משמע הכא דאף על גב דמוקמינן הדיא דמחוור כרבי אלעזר, מכל מקום מוקמינן שפיר הדיא דהכל כשרים כרבי מאיר! ואומר רבינו יצחק: דאף על פי שעושה צריכותא בזה – מכל מקום מיסתבר דאתיא כהך תנא. אבל דף דפריקין – ודאי רבי יוחנן מוקי לה כרבי מאיר משום טעמא דמסיק: מדסיפא רבי אלעזר רישא לאו רבי אלעזר, דמטעמא זה קאמר רבי יוחנן בפרק "ארבעה אחין" (יבמות כג,ב): אחיות איני יודע מי שנאן, ועוד: דבתרתי קמייתא דמתניין בחדא פירקא איכא קפידא טפי לאוקמינהו כחד תנא.

מפני התקנה מאי מפני התקנה – מקום הזמן דתנא ברישא דקבע בגמרא אחר כך – דהיינו משום דאתא לפרושי מפני התקנה אליבא דמאן דמוקי לה כרבי אלעזר, דאין פירושו כמו למאן דמוקי לה כרבי מאיר.

קא

לא רצה אינה מקודשת – דלא בעל אלא על תנאי, ולא נתקיים. וכי רצה – מיהא מקודשת, ואף על גב דמשעת בעילה ספק רצה ספק אינו רוצה, אמרינן: הוברר דמשעת בעילה הוו קידושין. **טבלים למפרע** – שהרי לא הובררה התרומה מעולם. **לבשיבקיע** – כשיבא לידי כך – ודאי טבלים שתה, אבל אין לחוש לכך, דלא שכיח ליבקע.

משנה הכותב טופסי גיטין – שסופר הוא, ונוטל שכר, ורוצה שיהו מזומנין לו, פעמים שאדם בא לשוכרו והוא טרוד בשטרות אחרים.

צריך שיניח מקום האיש וכו' – שאם רואה תגר ביניהם – לא יאמר הריני כותב כל הגט, ובגמרא מפרש טעמא. **צריך שיניח מקום כו'** – ואם שמע שהיה אחד רודף אחר חבירו להלוותו מנה, לא יאמר: הריני כותב מיד, ואניח מקום הזמן לבדו, שלא יהא שטר מוקדם. אלא צריך שיניח מקום הלוה והמלוה והמעות, אף על גב דליכא למיחש למידי – גזירה שטרות אטו גיטין. **מפני התקנה** – בגמרא מפרש אהיכא קאי. **פוסל בכולן** – ואפילו הניח מקומות הללו. ושנינן בה בגמרא: **רבי אלעזר מכשיר בכולן** – ובלבד שיניח מקומות הללו. חזינן בהן טופס אטו תורף. **שנאמר וכתב לה** – בגמרא פריך: האי אתורף הוא דכתיבו? **גמרא אף מקום הרי את מותרת** – שגם זה עיקרו של גט. **עדי מסירה בריחי** – הלכך "וכתב לה" – לאו אחתימה קאי, דחתימת עדים אינה אלא מדברי סופרים מפני תיקון העולם. וכי כתיב "וכתב לה" – משמע אעיקר בריחות קאי, דהיינו כל הני דאמרן, **וצריכא** – לשמואל דאומר להני תלת סתמי כרבי אלעזר, ולמימרא בבולה: והוא ששייר מקום התורף, "אין כותבין על המחובר" (גיטין כא.ב), ו"הכל בשרץ לכתוב" (לעיל כב.ב), ו"החכותב טופסי גיטין" – כולהו אוקמינהו שמואל כרבי אלעזר. **דקתני אין כותבין** – והדר תנא: כתבו על המחובר – בשר. ומדקשיא רישא לסיפא – אוקמינהו דהכי קאמר: אין כותבין טופס, שמא יכתוב תורף כר. **אבל פיסא** – "הכל בשרץ לכתוב" דקתני: שאין קיום הגט אלא בחותמיו. **אימא רבי מאיר היא** – ואינו צריך לשייר מקום התורף. ואשמעינן שמואל דצריך, ורבי אלעזר היא, וסיפא דקתני: שאין קיום הגט אלא בחותמיו – לאו לאכשורי תורף דחרש שוטה וקטן דשלא לשמה קאי, אלא אמציעתא קאי: האשה כותבת את גיטה לשמה ואינה שוברו, שאין קיום הגט אלא במסירתו ולא בחתימתו. והא דנקט "חותמיו" – משום דרוב עדי מסירה הם החתומים בו, ורוב גיטין חתומים הם, אפילו לרבי אלעזר, מפני תיקון העולם. **איכא לאוקמא כרבי אלעזר** – ולא קשיא מידי, כדפרישית. **אבל הא מדסיפא** – פליג רבי אלעזר ארישא, דקתני: רבי אלעזר מכשיר בכולן חוץ מגיטי נשים, ורישא מכשיר אף בגיטי נשים. **אימא רישא לאו רבי אלעזר היא** – ואין צריך לשייר מקום "הרי את מותרת", אלא מקום השמות לבדן, משום קטטה, כדלקמן. **קא משמע לן** – שמואל דרישא נמי כרבי אלעזר, ותרי תנאי ואליבא דרבי אלעזר, כדלקמיה. **מפני תקנת סופר** – התירו לכתוב טופס שלא לשמה. **ורבי אלעזר היא** – הא דקתני: מפני התקנה התירו לכתוב טופס, הא לאו הכי הוה אסיר – רבי אלעזר היא, דבעי לשמה בכתיבה מדאורייתא. **לא לכתוב** – דלמא אתי למכתב תורף, אלא משום תקנת סופר, שיהו מזומנין לו – שרו ליה, ובלבד שישייר תורף, לכתוב לשמה. ותורף דשאר שטרות נמי משום תורף דגיטין. **ורבי יהודה כו'** – וגזר שטרות, אפילו טופס, אטו גיטין. **שטרות אטו גיטין** – בטופס לא גזר, דגזירה לגזירה היא. **והא כי כתיב לה אתורף כתיב** – דבקרא "בריחות" כתיב, דהיינו תורף, והיכי יליף רבי אלעזר מיניה למיסר טופס? **אלא** – לא תימא "שנאמר", דמשמע מיניה יליף, אלא "משום", כלומר, משום שנאמר בתורף "וכתב לה לשמה" – גזרינן טופס אטו תורף דאורייתא.

קשיא

בין לרבי יהודה בין לרבי שמעון לא שנא וכו' – ורב יוסף דמסיק בפרק "בכל מערבין" (עירובין לז.ב) דלרבי שמעון לית ליה ברירה, גבי "הריני מערב לשבתות של כל השנה כולה, רציתי – אלך, רציתי – לא אלך", דמסיק רב יוסף: אפילו, ולרבי שמעון רצה מבעוד יום עירבו עירוב כר' – רב יוסף יחלק בין בתולה בדעת עצמו לתולה בדעת אחרים.

התם כדקתני טעמא כר' – בפרק "בכל מערבין" (עירובין לז.ב) מפרש רבא טעמא משום דבעינן "ראשית" ששיריה ניכרין. ונראה דדהם גריס רבה, מדאיירי אביי בתרייה. ועוד: דדהם נמי מסיק טעמא כר הכא. **רבי** אלעזר מכשיר בכולן – פירש בקונטרס: ובלבד שיניח מקומות הללו. וקשה לרבינו יצחק: דבגמרא פסיק רב כרבי אלעזר. וקאמר: אפילו בשטרות? והאמר רב ספי בר' אלמא מחוי בשיקרא – הכי נמי מחוי בשיקרא! ואי לא מכשיר רבי אלעזר אלא בטופס דשטרות – מה מחוי בשיקרא איכא, מאחר שהניח מקום המלוה והלוה והמעות? ועוד: משמע דלא פריך מדרב ספי אלא משום דפסיק רבי אלעזר, אבל אי הוה סבר כרבנן – הוה ניחא ליה. ואי שייך בטופס מחוי בשיקרא – אפילו סבר כרבנן תקשי לרב ספי! ונראה לרבינו יצחק: דרבי אלעזר מכשיר בשטרות אפילו תורף. והשתא מיחוי בשיקרא, שכותב "פלוני לוה מפלוני" ועדיין לא לוה. חוץ מגיטי נשים דפסיל אפילו טופס, מדקתני: משום שנאמר "וכתב לה" – משמע דפסיל בגיטי נשים טפי מתנא קמא. ואם תאמר: ומנא ליה לגמרא דרבי אלעזר מכשיר בשטרות אפילו תורף, דפריך מדרב ספי? דלמא בטופס דשטרות דווקא מכשיר! ויש לומר: דאם איתא דלא מכשיר אלא בטופס – הוה לו לקבולי דברי רבי אלעזר אחר תנא קמא, והוה לו לקצר ולשנות: רבי אלעזר פוסל בגיטי נשים, ורבי יהודה פוסל בכולן. וגם היה ראוי לשנות בסדר זה, שכל אחד מחמיר משלפניו. אבל אי רבי אלעזר אתא לאכשורי בשטרות אפילו תורף – ניחא, דתנא דברי רבי יהודה קודם – משום דקאי אתנא קמא, דאיירי בטופס. ורבי אלעזר בשטרות מכשיר טפי מתנא קמא, ובגיטין פסיל טפי. **חוץ** מגיטי נשים. ואין לומר בשחזרו עבדים נמי פסיל, דאם כן בפרק קמא (גיטין ט,א) גבי שלשה דברים ששוו גיטי נשים לשחזרו עבדים ליתני: וכדברי רבי אלעזר בארבע, כדתקני: וכדברי רבי מאיר בארבע. **וצריך** שיניח מקום דרי את מותרת לכל אדם – בכל דוכתי משמע שכותבין לשון זה בגט, ובפרק בתרא (גיטין פה,א) גבי מנת חציא: גופו של גט – "הרי את מותרת לכל אדם". והתניא רבינו תם לכתוב לשון זה בגט, אבל בטופסי גיטין לא היה כתוב. ומכל מקום, אין להוציא לעז על גיטין הראשונים, שהרי מאריכין לכתוב כמה לשונות בגט, דחשיב כמו "הרי את מותרת לכל אדם". **אבל** סיפא דקתני שאין קיום הגט אלא בחותמיו אימא רבי מאיר היא – תימה: דבסוף פרק שני לעיל (כג,א) מוקי לה רבי זריקא אמר רבי יוחנן כרבי מאיר. ופריך עלה מדהדיא דמחוור, דאמר רבה בר בר חנה אמר רבי יוחנן: רבי אלעזר היא. ודחק לשנויי: אמוראי ניהנו אליבא דרבי יוחנן. ומאי קושיא? הא משמע הכא דאף על גב דמוקמינן הדיא דמחוור כרבי אלעזר, מכל מקום מוקמינן שפיר הדיא דהכל כשרים כרבי מאיר! ואומר רבינו יצחק: דאף על פי שעושה צריכותא בזה – מכל מקום מיסתבר דאתיא כהך תנא. אבל דף דפריקין – ודאי רבי יוחנן מוקי לה כרבי מאיר משום טעמא דמסיק: מדסיפא רבי אלעזר רישא לאו רבי אלעזר, דמטעמא זה קאמר רבי יוחנן בפרק "ארבעה אחין" (יבמות כג,ב): אחיות איני יודע מי שנאן, ועוד: דבתרתי קמייתא דמתניין בחדא פירקא איכא קפידא טפי לאוקמינהו כחד תנא.

מפני התקנה מאי מפני התקנה – מקום הזמן דתנא ברישא דקבע בגמרא אחר כך – דהיינו משום דאתא לפרושי מפני התקנה אליבא דמאן דמוקי לה כרבי אלעזר, דאין פירושו כמו למאן דמוקי לה כרבי מאיר.

קא

קא פסיק ותני כו' – הא דלא דייק לעיל בפרק שני (יז,א) גבי "נכתב ביום ונחתם בלילה" – משום דהכא נמי לא דייק, אלא משום דרבין דבבר אשמועינן דמוקדם פסול – ממילא ידענן דצריך שיניח מקום הזמן, אפילו לא הוי תני ליה. דהכי נמי לא תנא: צריך שיניח מקום "הרי את מותרת לכל אדם".

לכשאכנסנה אגרשנה אינו גט – פירש בקונטרס: משום דהוי גט ישן.

וקשה: ד"אינו גט" – משמע דאינו גט כלל, ובגט ישן, אם נתגרשה – תינשא לכתחלה, כדאמר לקמן ב"הזורק" (עט,ב) ואומר רבינו תם: דבגט ישן ליכא אלא ייחוד בעלמא, והכא דכנסה – גרע טפי, דודאי איכא ביאה. ואם תאמר: דביבמות פרק חמישי (נב,א) גרסינן אוהך מילתא "לכשאכנסנה אגרשנה" הרי זה גט מפני שבידו לגרשה. ולפירוש הקונטרס – ניחא, דפירש שם דגט ישן מיהא הוי. ורבינו תם מפרש: דהתם איירי כשכתב בו זמן הנתינה, דאפילו גט ישן לא הוי.

והכא – כשכתב זמן קודם נישואין.

הכא נמי גזירה שמא יאמרו גיטה קודם לבנה – ואם תאמר: מה קפדא הוא שיכתוב הסופר זמן? והא ליכא למיחש שיבא לגרש בגט זה אחר נישואין, שהרי עדים לא יחתמו לו, דחזו שהוא מוקדם, ואיכא למיחש בנישואין משום פירוּ! ואומר רבינו תם: דבין שרואין העדים שכתב בגט "ארוסתי" – יחתמו אחר הנשואין, כי יסברו דעדה ארוסה. ואם תאמר: כשיניח מקום הזמן נמי, ויכתוב זמן ביום גרושין – איכא למיחש שיאמרו גיטה קודם לבנה, כיון שרואין שכתוב בגט "ארוסתי", וסבוררין שלא ניסת לו מעולם. וגם יפסידו הלקוחות פירות שמכר להם הבעל שלא כדין, דיאמרו: ארוסה היתה ואין לו פירות! ויש לומר: דלקוחות לא יקנו פירות אם לא שידעו שנשואה היתה, ויביאו עדים על כך. וגם על בנה ידקדקו, ויראו שנתעברה לפני הזמן הכתוב בגט, ויתברר הדבר שניסת. אי נמי, יש לדבר קול שנישאת, אלא שאין זמן הנישואין ידוע כל כך, וידעו דמה שכתוב בגט "ארוסתי" – לפי שנכתב קודם נישואין. אבל אם נכתב זמן של קודם נישואין – יאמרו כל שעה דגיטה קודם לבנה. אבל קשה: דלמה לן טעמא דגיטה קודם לבנה? ביון שהיא נשואה וכתוב בו זמן של אירוסין – יפסל למאן דאמר משום פירי, כמו גט שאין בו זמן כלל, שאין שום הוכחה מתוך זמן הכתוב בגט זה!

הכא נמי מיחזי כשיקרא – ואם תאמר: ורב פפי, מאי שנא דנקט אשרתא טפי מכל שטרותי? ואומר רבינו יצחק: דרבותא היא באשרתא, אף על פי שיודעין שתחימת העדים אמת ומזומנים העדים לפניהם לקיימה. **וליתא** לדרב פפי – תימה: דמסיק דליתא, ורב נמי לא סבר לה. ובפרק שני דכתובות (כא,ב) פריך מינה לרב גבי שלשה שישבו לקיים את השטר, ומגיה מתוך כך דברי רב: אימא עד שלא כתבו בו! ויש לומר: דודאי אליבא דרב ליתא, והתם פריך ללישנא דקאמר משמיה דרב הונא, ולא מסיים בה אמר רב. ואית דלא גריס הכא לדרב פפי, אלא: וליתא. ופירוש: וליתא לקושיא, דבשטרות לא חיישינן למיחזי כשיקרא, דאמר רב נחמן וכו', ודוקא באשרתא חיישינן למיחזי כשיקרא, שהוא קיום השטר.

ובפרק שני דכתובות (כא,ב) דאיירי בקיום השטר – פריך שפיר מינה. ובפרק "הבותח" (שם פה,א) דמייתי לה אפסק דין דרב ביבי, קאמר נמי וליתא – יש לפרש כמו הכא: וליכא כולי האי מיחזי כשיקרא, שבוודאי שנשבעה כמו שפסקו לה בית דין.

קְשָׁיָא דְּרַבִּי אֶלְעָזָר אַדְּרַבִּי אֶלְעָזָר! תְּרֵי תַּנָּאֵי וְאִלֵּיבָּא דְּרַבִּי אֶלְעָזָר. רַבִּי שַׁבְּתַי אָמַר חִזְקִיָּה: מִשּׁוּם קְטָטָה, וְרַבִּי מֵאִיר הִיא, דְּאָמַר: עֲדֵי חֲתִימָה בָּרְתָי, וּבְדִין הוּא דַּאֲפִילּוּ תּוֹרָף נָמֵי לִכְתּוֹב, וְזִמְנִין דְּשָׁמְעָה לֵיהּ מֵהָעֵדִים וְהָוֶה לֵיהּ לְסוֹפֵר דָּקָא כָּתֵיב, וְסָבְרָה אִיהִי מֵאַחַר דְּלָא לֵיהּ, וַהֲוָה לָהּ קְטָטָה בַּהֲדֵיהּ. רַב חִסְדָּא אָמַר אֲבִימִי: מִשּׁוּם תַּקָּנַת עֲגוּנוֹת. אָמְרִי לָהּ רַבִּי מֵאִיר, וְאָמְרִי לָהּ רַבִּי אֶלְעָזָר: אָמְרִי לָהּ רַבִּי מֵאִיר, דְּאָמַר: עֲדֵי חֲתִימָה בָּרְתָי, וּבְדִין הוּא דַּאֲפִילּוּ תּוֹרָף נָמֵי לִכְתּוֹב, וְזִמְנִין דְּשָׁמְעָה לֵיהּ מֵהָעֵדִים וְהָוֶה לֵיהּ לְסוֹפֵר דָּקָא כָּתֵיב, וְסָבְרָה אִיהִי מֵאַחַר דְּלָא לֵיהּ, וַהֲוָה לָהּ קְטָטָה בַּהֲדֵיהּ. וְרַבִּי אֶלְעָזָר: אָמְרִי לָהּ רַבִּי מֵאִיר, וְאָמְרִי לָהּ רַבִּי נְהוֹרַאי, דְּאָמַר: עֲדֵי חֲתִימָה בָּרְתָי, וּבְדִין הוּא דַּאֲפִילּוּ תּוֹרָף נָמֵי לִכְתּוֹב, וְזִמְנִין דְּשָׁמְעָה לֵיהּ מֵהָעֵדִים וְהָוֶה לֵיהּ לְסוֹפֵר דָּקָא כָּתֵיב, וְסָבְרָה אִיהִי מֵאַחַר דְּלָא לֵיהּ, וַהֲוָה לָהּ קְטָטָה בַּהֲדֵיהּ. וְרַבִּי אֶלְעָזָר: אָמְרִי לָהּ רַבִּי מֵאִיר, וְאָמְרִי לָהּ רַבִּי נְהוֹרַאי, דְּאָמַר: עֲדֵי חֲתִימָה בָּרְתָי, וּבְדִין הוּא דַּאֲפִילּוּ טוֹפֵס נָמֵי לָא לִכְתּוֹב, וְזִמְנִין דְּבָעֵי לְמֵיזַל לְמְדִינַת הַיָּם, וְלָא אַשְׁכַּח סָפְרָא, וְשָׁבֵיב לָהּ וְאָזֵיל וּמַעֲנֵן וּמוֹתֵיב לָהּ. "זִמְקוֹם הַזְּמַן". קָפָסֵיק וְתָנֵי, לָא שָׁנָא מִן הַנִּישּׂוּאִין וְלָא שָׁנָא מִן הָאֵירוּסִין; בְּשִׁלְמָא מִן הַנִּישּׂוּאִין, בֵּין לְמַאן דְּאָמַר מִשּׁוּם בַּת אֲחוֹתוֹ - אִיפָּא, בֵּין לְמַאן דְּאָמַר מִשּׁוּם פֵּירֵי - אִיפָּא; אֶלָּא מִן הָאֵירוּסִין, בְּשִׁלְמָא לְמַאן דְּאָמַר מִשּׁוּם בַּת אֲחוֹתוֹ - אִיבָּא, אֶלָּא לְמַאן דְּאָמַר מִשּׁוּם פֵּירֵי, אַרוּסָה מִי אִית לָהּ פֵּירֵי? - אָמַר רַב עַמְרָם: הָא מִילְּתָא שְׁמָעַיְתָא מִינֵּיהּ דְּעוּלָּא, דְּאָמַר: מִשּׁוּם תַּקָּנַת וָלָד, וְלָא יָדַעְנָא מַאי נִיהוּ. בֵּינְתַיִם דְּשָׁמְעַיְתָא לָהָא דְּתַנְיָא: הָאוֹמֵר "כָּתְבוּ גֵּט לְאָרוּסְתִּי, לְשָׂאֲרוּסְתִּי" - אֵינוֹ גֵּט, וְאָמַר עוּלָּא: מַה טַּעַם? גְּזֵירָה שָׁמָא יֹאמְרוּ גִּיטָהּ קוֹדֵם לִבְנָהּ - הָכָא נָמֵי גְּזֵירָה שָׁמָא יֹאמְרוּ גִּיטָהּ קוֹדֵם לִבְנָהּ. אָמַר רַבִּי זֵירָא אָמַר אַבָּא בַּר שֵׁילָא אָמַר רַב הַמְנוּנָא סָבָא אָמַר רַב אַדָּא בַּר אַהֲבָה אָמַר רַב: הֲלָכָה כְּרַבִּי אֶלְעָזָר. קָרֵי רַב עֲלֵיהּ דְּרַבִּי אֶלְעָזָר: טוֹבִינָא דְּחַכְמִימִי - וַאֲפִילּוּ בְּשִׁאָר שְׁטָרוֹת נָמֵי? וְהָאָמַר רַב פַּפִּי מְשַׁמְיֵהּ דְּרַבָּה: הָאי אֲשַׁרְתָּא דְּדַיְנֵי דְּמִיסְּתַּבְתָּא מִקַּמֵּי דִּלֵּיסְתְּרֵי סָהֲדֵי אַחֲתִימַת יְדֵיהוּ - פְּסוּלָה, אֶלְמָא מֵיחֲזֵי כְּשִׁיקְרָא. הָכָא נָמֵי מֵיחֲזֵי כְּשִׁיקְרָא! וְלֵיתָא, מְדָרַב נַחְמָן, דְּאָמַר רַב נַחְמָן, אוֹמֵר הָיָה רַבִּי מֵאִיר: אֲפִילּוּ מָצָאוֹ בְּאַשְׁפָּה, חָתְמוּ וְנָתְנוּ לָהּ - כָּשֵׁר; וַאֲפִילּוּ רַבָּנָן לָא פְּלִיגִי עֲלֵיהּ דְּרַבִּי מֵאִיר - אֶלָּא בִּגְיטֵי נָשִׁים, דְּבָעֵינַן כְּתִיבָה לִשְׁמָהּ, אֲבָל בְּשִׁאָר שְׁטָרוֹת לָא. דְּאָמַר רַבִּי אַסִי אָמַר רַבִּי יוֹחָנָן: שְׁטָר שֶׁלָּוָה בּוֹ וּפָרַע - אֵינוֹ חוֹזֵר וְלִוֶּה בּוֹ, שֶׁכְּבָר נִמְחַל שֶׁעִבּוּדוֹ; טַעֲמָא דְּנִמְחַל שֶׁעִבּוּדוֹ, אֲבָל מִשּׁוּם שִׁיקְרָא לָא חַיְישִׁינַן.

משנה

קשיא דרבי אלעזר כו' — רישא אוקמת כרבי אלעזר ומכשיר לכתוב טופסי גיטין, וסיפא פליג ואמר: חוץ מגיטי נשים. **משום קטטה** — "מפני התקנה" דקתני — לאו אהאיתרא דטופסי קאי, אלא א"צריך שיניח" קאי, מפני תקנת קטטה. **ורבי מאיר היא** — דלא בעי כתיבה לשמה, ולא צריך שיניח מקום "הרי את מותרת", אלא מקום השמות לבדן משום קטטה, ומקום הזמן משום מוקדם. **דאפילו תורף** — עם השמות לכתוב. דכי כתיב "וכתב לה" — אחתימת עדים קאי, שהיא עיקר כתיבתו. **דקא כתיב** — ומזכיר שמו ושמה. **ויתה עלה** — וכי משכח לגט מזומן — יהיב ליה ניהלה. **ומענן ומותיב לה** — כשהיא מגורשת. **דאפילו טופס לא לכתוב** — גזירה משום תורף דאורייתא. **לא שנא מן האירוסין** — המגרש לארוסתו צריך לכתוב זמן כשר, ולא מוקדם. **למאן דאמר משום פירי איבא** — שאם יכתוב זמן לבו ביום, והוא יגרשנה לאחר זמן, והיא טורפת מיום הכתיבה. **אירוסה מי אית לה פירי** — מי אית לה דין פירי? הלכה אינו אוכל פירות אלא משעת תנאי כתובה ואילך, שהוא מתחייב בפרקונה, כדאמרינן ב"נערה שנתפתתה" (כתובות מז,ב). **משום תקנת ולד** — הצריכו להניח מקום זמן לגט ארוסה. **ולא הוה ידענא מאי היא** — דמאי ולד יש לארוסה? **ביון דשמעיתא להא דתניא בתבו גט לארוסתי** — עכשיו, ולא אתננו לה עד לאחר שאכנסנה. **אינו גט** — דגט ישן הוא. שמא תתעבר כשיכנסנה, ויאמרו: גיטה קודם לבנה, שיהיו סבורים שנתנו לה ביום שנכתב. **הכא נמי** — במתניתין, משום הכי צריך להניח מקום זמן אף לטופס הארוסה — שמא יכתוב זמן לבו ביום, והוא לא יגרשנה עד לאחר נישואין, ויאמרו: בלא קידושין וכתובה נתעברה לאחר גירושין, ופגם הוא למשפחה. **הלכתא כרבי אלעזר** — שפוסל בטופסי גיטין, גזירה משום תורף. **טובינא דחכימי** — מאושר שבחכמים. **ואפילו בשאר שטרות** — במאי דפליג רבי אלעזר אדרבי יהודה, ואכשר בטופסי שטרות — אמר רב נמי הלכה כרבי אלעזר? בתמיה. **אשרתא** — קיום השטר, שהעדים מעידין על כתב ידיהם בבית דין, ובית דין כותבין בו: במותב תלתא הוינא, ואתו פלוני ופלוני ואסהידו אחתימות ידייהו, ואשתרוהי וקיימוהי בדחזו, וחתמין. **מצאו באשפה** — ולא נכתב לשם אשה כלל, אלמנה: לא חיישינן למיחזי כשקרא כיון דנתחם בעתו וזמנו. **בו** — ביום של חתימה. **ופרעו** — בו ביום. **אינו חוזר ולוה בו** — ואפילו ביום מלוה ראשונה לאחר פרעון, דליכא למיחש למוקדם. והכי מפרשינן לה ב"שנים אוחזין" (בבא מציעא יז,א). **שכבר נמחל שעבודו** — בשפרעו, ובטל השטר, ואין הקרקעות משועבדות שוב למלוה השניה, שלא עליה נחתם שטר זה, והוא לה מלוה על פה. **אבל לשיקרא** — אם היה נחתם על מלוה זה, אף על פי שנכתב קודם הלוואה — כשר, אם בו ביום נכתב.

משנה

משנה **ואם לאו פסול** — שמא מאחר נפל, ואין זה שלו. **מצאו בחפיסה** — כלי, ויש סימן בכלי שהוא שלו. **אם מבירו כשר** — מילתא באנפי נפשיה, ואו או קתני: או שמכירו, ואפילו מצאו בכל מקום כשר. **גמרא** **דייתיקי** — צוואת שכיב מרע: דא תהא למיקם ולהיות. **מתנות** — מתנת בריא. **לא יחזיר** — לא לבעל ולא לאשה. וכן שחרור, וכן כולם. ומדתלי טעמא ב'שאני אומר' — שמעינן מינה דאם אמר בהעל: תנו לה שאני כתבתיו לה — נותנין, ולא חיישינן לשמא אינו זה. **במקום שהשיירות מצויות** — פסול, שמא מעוברים ושבים אחרים נפל. **ואפילו במקום שהשיירות מצויות כו'** — לאו רבה קאמר לה, אלא התלמוד הוא דמסדר ואמר: דהא דאוקי רבה במקום שהשיירות מצויות — והוא שהוחזקו שני אנשים בשם זה באותה העיר. אבל אם לא הוחזקו — מספיקא לא אמרינן דילמא איתנהו ולא ידעינן, או דילמא יש עיר אחרת ששמה כזו, ויש בה אדם אחר ששמו ושם אשתו כזה שתובעו. **דאי לא תימא הכי** — דלא פסיל רבה אלא במצויות והוחזקו — קשיא דרבה אדרבה. **בי רבינא דרב הונא** — שהובא שם לקיימו בבית דין, וכתוב בו דנפק, ונפל מזה והוא תובעו, ולא הוחזקו שני יוסף בן שמעון באותה העיר. חיישינן לשני שוירי — ושמא לא זה הוא שנפל מזה. **דתנן** — בבבא מציעא (כ,א). **כל מעשה בית דין** — המוצא שטר מקויים בבית דין, דליכא למיחש לכתובין היו ונמלך עליהם שלא ליתנם, דלא עביד לקיומיה שטרא אלא מלוה לאחר שנמסר לידו, דחיישינן שמא יתומתו עדים. **הרי זה יחזיר** — ולא חיישינן לשמא אינו זה. **בי רבינא דרב הונא** — היו צריכין לו לדין ולהוראה, ובאים שם. וקפשיט רבה דיחזיר — שמע מינה משום דלא הוחזקו שני יוסף הוא, דלשני שוירי לא חיישינן. **בשמעתיה** — דאמר: תרתי בעינן, והכא לא דהה אלא חדא, והחזירו לתובע. **איבא דאמרי** — דאי בי כיתנא — היכא דתרו כיתנא, בבית מי המשרה ששורין שם פשתן, ואין שיירות מצויות שם. והחזירו, ואף על פי שהוחזקו שנים באותה העיר באותו השם. **ואיבא דאמרי היכא דמזבני ביתנא** — בשוק, ששיירות מצויות. **והחזירו לפי שלא הוחזקו.** **מודה** — שאומר ליתנו לה. **לא לוה ולא לוה** — לבעל לא יחזיר — שמא בבר נתנו לה וממנה נפל, וכשיבא לידו יחזר אחר עדי מסירה ויעידו שגרשתיו, וכשתתבע כתובתה — יאמר: פרעתיך, שהרצאת הגט בבית דין, ותנן: הקריאה גט אין אמן בכתובה — גובה בתובתה, **חייבוני לפרוע, ונתנו לי את הגט כדי שלא תחזור ותגבה. ולאשה לא יחזיר** — שמא תינשא בו.

איבא

משנה **המביא גט ואבד היממו, מצאו לאלתר - כשר, ואם לאו - פסול; מצאו במחפיסה או בדלוסקמא, אם מבירו - כשר. גמרא** ורמינהו: מצא גיטי נשים, ושחרורי עבדים, דייתיקי, מתנות, וקנין, ולמלך עלינו ולמרדכי - הרי זה לא יחזיר, שאני אומר: כתובין היו ונמלך עליהן שלא ליתנן; הא אמר "תנו" - נותנין, ואפילו לזמן מרובה! - אמר רבה, לא קשיא: כאן במקום שאין השיירות מצויות, כאן במקום שהשיירות מצויות. ואפילו במקום שהשיירות מצויות - והוא שהוחזקו שני יוסף בן שמעון בעיר אחת. דאי לא תימא הכי, קשיא דרבה אדרבה; דההוא גיטא דאישתכח בי דינא דרב הונא, והוה כתיב ביה "בשווירי מחא דעל רכסים נהרא", ואמר רב הונא: חושש לשני שוירי, ואמר ליה רב חסדא לרבה: פוק ועיין בה, דלאורתא בעי לה מינך רב הונא. נפק דיק ואשכח, דתנן: כל מעשה בית דין הרי זה יחזיר; והא בי דינא דרב הונא דבמקום שהשיירות מצויות הוה, וקא פשיט: יחזיר, אלמא אי החזקו שני יוסף בן שמעון בעיר אחת - אין, ואי לא - לא. עבד רבה עובדא בההוא גיטא דאישתכח בי כיתנא בפומבדיתא דשמעתיה. איכא דאמרי: בדוכתא היכא דתרו דיתנא, ואף על גב דהוחזקו, דלא שכיחין שייורא; ואיכא דאמרי: בדוכתא דמזבני כיתנא, והוא שלא הוחזקו, ושכיחין שייורי. רבי מתניתין, רבי זירא דאשכחיה לרבי אבא בר זבדא דקאי בדוכתא דמזבני כיתנא, אמר ליה: מנא ליה לרבי מתניתין, דאמר: מצא גיטי נשים, ושחרורי עבדים, דייתיקי, מתנות, וקנין, ולמלך עלינו ולמרדכי - הרי זה לא יחזיר, שאני אומר: כתובין היו ונמלך עליהן שלא ליתנן? דלמא בר מינן הוה! -

בזמן שהבעל מודה יחזיר לאשה ואפילו לזמן מרובה – ואם תאמר: כיון דבעל שאמר "גרשתי את אשתי" נאמן, והוא מודה שגירשה, אפילו אין הגט שלה – ניתן לה לראיה בעלמא, ומאי פריך? ויש לומר: דלא מהימן אלא מכאן ולהבא, מיגו שיכול עכשיו לגרשה, ולא תטרוף פירות אלא מכאן ואילך, אבל למפרע – לא, כשאומר: גירשתיה מזמן הכתוב בגט, כדאמרינן ב"יש נוחלין" (בבא בתרא קלה,ב). והכא שידוע לנו שלא בא לידה עכשיו זה הגט בתורת גירושין – אינו נאמן מכאן ולהבא יותר מלמפרע. ר"יחזיר לאשה" דקתני – היינו בעדים, ותתגרש בחזרה זו, אפילו לא נתגרשה עדיין, ולא תיישיין שמא מאחר נפל, אפילו לזמן מרובה. **מעולם** לא התמנו אלא על גט אחד של יוסף בן שמעון – מתוך הלשון משמע שיודעין שלא התמנו אלא על אחד, אבל אין מכירים מי הוא אותו יוסף בן שמעון, ותימה: דאם כן אמאי מהימנינן ליה לומר שהוא שלו ולזמן מרובה היו אומרים העדים כלום, שלא היה נאמן לומר שהוא שלו, ולא מהדרינן ליה בטביעות עין – דחיישינן שמא הוא משקר! ואומר רבינו יצחק: דלעולם לא חשדינן ליה שישקר במזיד לומר שהוא שלו, לקלקלה, דמשום להרויח פשיטי דספרא – לא היה מקלקלה, דהא בעל שאמר "גירשתי את אשתי" נאמן, ולא חיישינן להכי. ולהכי, בשאומרים העדים שלא התמנו אלא על גט אחד, והוא אומר שעל שלו התמנו – נאמן. אבל כשאין העדים אומרים כלום – חיישינן שמא הוא סבור שהוא שלו, לפי שאין יודע שיש יוסף בן שמעון אחר, או יודע ואין נראה לו לחוש שגם הוא אבד גט, ולכך אומר שהוא מכיר אף על פי שאינו מכיר. ובקונטרס פירש: כגון דקאמרי עדים התחתומים בו: מעולם לא התמנו אלא על גט אחד של שם זה, ואותו התמנו לאיש זה התובעו. ולפי זה צריך לומר שלא ראו עדים תחימת הגט, שאם ראו ואומרים שהוא כתב ידם ולזה התמנו – פשיטא שיחזיר, ולא היה צריך להשמיענו, דהא ודאי לא חיישינן דלמא איתרמי שמא בשמא ועדים בעדים ותחימה בתחימה. ובשיניא נמי אינו מוכיר תחימה בתחימה.

בגון דקאמר נקב יש בצד אות פלונית – פירש בקונטרס: דקאמר השליח. ואית ספרים דגרסי: דקאמרי עדים. ויש לומר: דעדים מהימני אפילו בשראוהו כבר, ושליח לא מהימן אלא בשאומר כן קודם שראוהו. **סימנין** דאורייתא או דרבנן – אי סימנין דרבנן, הא דמהדרינן אבדה מן התורה – היינו בעדים, ורבנן הוא דעבוד במציאה הקנאה להחזיר בסימנין. ואם תאמר: והא דתנן בפרק "אלו מציאות" (בבא מציעא כז,א) דדבר שיש בו סימן חייב להכריז, ושאין בו סימן הרי אלו שלו, ואפילו מדרבנן למה הוא שלו? יש לומר: דוה יביא עדים, דמן התורה מה לי זה ומה לי זה, כיון דבעי עדים – כך ימצא עדים בזה כמו בזה! ויש לומר: דעל ידי סימן מכירים העדים בטביעות עין. ועוד: דעל ידי סימן שואלים אם יש שמכיר אותו דבר שיש בו סימן כך וכך, דעל ידי כך ימצא עדים. אבל בשאין בו סימן – אין יודע היאך לישאל, ומתייאש. **ודוקא** צורבא מדרבנן. אומר רבינו חם: דעם הארץ נמי ידע בטביעות עינא, כדאמרינן בפרק "גט פשוט" (בבא בתרא קסח,א): דאי צורבא מדרבנן דאזיל לקדושי איתתא – לידבר עם הארץ בהדיה, ובפרק "גיד הנשה" (חולין צו,א) נמי מוכח דכולי עלמא אית להו טביעות עינא. והא דלא מהדרינן לעם הארץ בטביעות עינא – משום דלא מהימן. **איזהו** שלא לאלתר – ואית דגרסי: איזהו לאלתר, ויש ליישב דברי התנאים לשתי הגרסות.

שתעבור שייירא ותשרה – מפרש רבינו חם: ותשרה – לשון סעידה, כמו שירותא (תענית יא,ב), דמתוך שמוציאים כליהם כדי לסעוד, דיישינן שמא נפל מהם. **מצאו** קשור בכיס או בארנקי בו' – בפרק בתרא דיבמות (קכ,א) מדקדק מכאן דסימנין דאורייתא. ותימה: דבפרק "אלו מציאות" (בבא מציעא כז,א) אביעיא לן אי סימנין דאורייתא או דרבנן, ולא מייתי להו! ומורי רבינו יצחק: דבמסקנא דיבמות, דמייתי תנאי ומסיק דכולהו סברי דסימנין דרבנן – אינא לפרושי דהך ברייתא נמי סברא הכי, וכגון שיש עדים שהכיס והטבעת שלו, או שמצאו בעצמו ומכיר שהן שלו, ונאמן במיגו דאי בעי אמר "לא אבדתי". ומעיקרא, דהוה בעי למידק מינה דסימנין דאורייתא – הוה משמע ליה דאייתי כשמצאו אחר, ומהדרינן ליה על ידי סימן זה.

בְּזְמַן שֶׁהֶבַעַל מוֹדֶה מֵיתָה יַחֲזִיר לְאִשָּׁה, וְאֲפִילּוּ לִזְמַן מְרוּבֶּה! וּמְשָׁנֵי: כָּאן בְּמָקוֹם שֶׁהַשָּׁעָרוֹת מְצוּיוֹת, כָּאן בְּמָקוֹם שֶׁאֵין הַשָּׁעָרוֹת מְצוּיוֹת. אִיבָּא דְּאָמְרִי: וְהוּא שֶׁהוּחְזְקוּ הוּא דְּלָא לִיהֲדַר, וְהֵיינוּ דְּרַבָּה; וְאִיבָּא דְּאָמְרִי: אַף עַל גַּב דְּלָא הוּחְזְקוּ לָא לִיהֲדַר, וּפְלִיגָא דְּרַבָּה. בְּשֶׁלָּמָא דְּרַבָּה לָא אָמַר כְּרַבִּי יְרֵמְיָה – מַתְנִיתִין אַלִּימָא לֵיהּ דְּלָא כְּוָתֵיהּ, אֶלָּא רַבִּי יְרֵמְיָה מַאי טַעְמָא לָא אָמַר כְּרַבָּה? - אָמַר לָךְ, מִי קָתָנֵי: אִם אָמַר "תְּנוּ" נוֹתְנִין, וַאֲפִילּוּ לִזְמַן מְרוּבֶּה? דִּלְמָא אִם אָמַר "תְּנוּ" נוֹתְנִין - כְּדַרְבָּיֵימָא לָךְ, לְאַלְתַּר. רַבִּי יִרְמְיָה אָמַר: בְּגוּן דְּקָאָמְרִי עֵדִים: מֵעוֹלָם לֹא חָתַמְנוּ אֶלָּא עַל גֵּט אֶחָד שֶׁל יוֹסֵף בֶּן שִׁמְעוֹן. - אִי הָכִי, מַאי לְמֵימְרָא? - מַהוּ דִּתֵימָא: לֵימְחוֹשׁ דִּלְמָא אִיתְרְמֵי שְׁמָא בִּשְׁמָא וְעֵדִים בְּעֵדִים, קָא מַשְׁמַע לָן. רַב אַשֵׁי אָמַר: בְּגוּן דְּקָאָמַר: נָקֵב יֵשׁ בּוֹ בְּצַד אוֹת פְּלוֹנִית, דַּהֲוָה לֵיהּ סִימָן מוּבְהָק. וְדִוְקָא בְּצַד אוֹת פְּלוֹנִית, דַּהֲוָה לֵיהּ סִימָן מוּבְהָק, אֲבָל נָקֵב בְּעָלְמָא - לָא, מִסְפְּקָא לֵיהּ: סִימָנִין, אִי דְּאוֹרַיְיתָא אִי דְּרַבָּנַן. רַבָּה בַּר בַּר חָנָה אִירְכֵּם לֵיהּ גִּיטָּא בֵּי מַדְרָשָׁא, אָמַר: אִי סִימָנָא - אִית לִי בְּגַוֵּיהּ, אִי טְבִיעוּת עַיְנָא - אִית לִי בְּגַוֵּיהּ; אַהֲדְרוּהּ נִיהֲלֵיהּ. אָמַר: לָא יָדַעְנָא אִי מִשּׁוּם סִימָנָא אַהֲדְרוּהּ, וְקָסָבְרִי סִימָנִים דְּאוֹרַיְיתָא, אִי מִשּׁוּם טְבִיעוּת עַיְנָא, וְדִוְקָא צוּרְבָא דְּרַבָּנַן, אֲבָל אֲיָנָשׁ בְּעָלְמָא לָא. וְאִם לָאו - פַּסּוּל". תָּנוּ רַבָּנַן: אֵיזֶהוּ שֶׁלֹּא לְאַלְתַּר? רַבִּי נָתָן אוֹמֵר: שֶׁשָּׁהָה כְּדֵי שְׁתַעֲבוֹר שַׁיָּרָא וְתִשְׁרֶה; רַבִּי שִׁמְעוֹן בֶּן אֶלְעָזָר אוֹמֵר: כְּדֵי לְהַכְתּוֹב אֶת הַגֵּט; רַבִּי יִצְחָק אוֹמֵר: כְּדֵי לְקָרוֹתוֹ. אֲחֵרִים אוֹמְרִים: כְּדֵי לְכוֹתְבוֹ וְלִקְרוֹתוֹ. וַאֲפִילּוּ שָׁהָה וְיֵשׁ בּוֹ סִימָנִין - מְעִידִים עָלָיו, דְּאָמְרִי: נָקֵב יֵשׁ בּוֹ בְּצַד אוֹת פְּלוֹנִית; וְאֵין מְעִידִין עַל סִימָנֵי הַנּוֹף, דְּאָמְרִי: אָרוֹךְ וְגוֹיִן; מְצָאוֹ קָשׁוּר בְּכִיס, בְּאַרְנָקִי, וּבְמַבְּעָת, אֵיבָּא דְּאָמְרִי — הָא דְּשֵׁנִי רַבִּי זֵירָא בְּמָקוֹם שֶׁהַשִּׁיירוֹת מְצוּיוֹת פְּסוּל — וְהוּא דְּהוּחְזְקוּ, בְּדִינְעִן תַּרְתֵּי כַּרְבָּה. **בְּשֶׁלָּמָא דְּרַבָּה** — דְּשֵׁנִי לְעִיל בֵּידִידֵיהּ אִתַּרְתֵּי מְתִנִיתִין, חֲדָא דְּגִיטִּין וְחֲדָא דְּבָבָא מְצִיעָא. **מְתִנִיתִין אַלִּימָא לֵיהּ לְאַקְשׁוּיֵי** — דְּקָא סְלִיקָא דַּעְתָּךְ דְּאִינְהוּ אָמְרִי **תְּנוּ נוֹתְנִין וְלֹא לְזְמַן מְרוּבֶּה. מַתְנִיתִין עִיקַּר מִבְּרַיְיתָא** — דְּרַמֵי מְתִנִיתִין אִבְּרַיְיתָא מַאי רְמַיְינְהוּ אֲהָדֵדֵי, וּמְתִנִיתִין עִיקַּר מִבְּרַיְיתָא **אִיבָּא דְּאָמְרִי** — הָא דְּשֵׁנִי רַבִּי זֵירָא בְּמָקוֹם שֶׁהַשִּׁיירוֹת מְצוּיוֹת פְּסוּל — וְהוּא דְּהוּחְזְקוּ, בְּדִינְעִן תַּרְתֵּי כַּרְבָּה. **בְּשֶׁלָּמָא דְּרַבָּה** — דְּשֵׁנִי לְעִיל בֵּידִידֵיהּ אִתַּרְתֵּי מְתִנִיתִין, חֲדָא דְּגִיטִּין וְחֲדָא דְּבָבָא מְצִיעָא. **מְתִנִיתִין אַלִּימָא לֵיהּ לְאַקְשׁוּיֵי** — דְּקָא סְלִיקָא דַּעְתָּךְ דְּאִינְהוּ אָמְרִי **תְּנוּ נוֹתְנִין וְלֹא לְזְמַן מְרוּבֶּה. מַתְנִיתִין עִיקַּר מִבְּרַיְיתָא** — דְּרַמֵי מְתִנִיתִין אִבְּרַיְיתָא מַאי רְמַיְינְהוּ אֲהָדֵדֵי, וּמְתִנִיתִין עִיקַּר מִבְּרַיְיתָא **אַלִּימָא** — דְּקָתָנֵי: יְחִידַאי לְאַלְתַּר, וְאַפִּילּוּ לְזְמַן מְרוּבֶּה. **דִּלְמָא אִם אָמַר תְּנוּ נוֹתְנִין** — דְּקָתָנֵי: יְחִידַאי לְאַלְתַּר, וְאִי בְּרַיְיתָא — וְדִאי קְשִׁיָא, דְּקָתָנֵי: יְחִידַאי לְאַלְתַּר וְהַבְעַל מוֹדֶה — פְּשִׁיטָא, לְמַאי נִיחוּשׁ לֵהּ? אִי לָאו דְּאַשְׁמוֹעִינַן אֲפִילּוּ לְזְמַן מְרוּבֶּה — לֹא אִיצְטְרִיךְ לְמִיתְנֵייהּ. דִּבְשֶׁלָּמָא מִתְנִיתִין לֹא תְּנָא בָּהּ בְּהַדְיֵא: דְּהָאמַר "תְּנוּ" — נוֹתְנִין, וְאִצְטְרִיךְ לְמִתְנֵייהּ אַף עַל גַּב דְּלָא הוּחְזְקוּ, אֲבָל אִי מִבְּרַיְיתָא — דְּקָתָנֵי: יְחִידַאי לְאַלְתַּר, וְאִי פְּשִׁיטָא — לְמַאי נִיחוּשׁ לֵהּ? אִי לָאו דְּאַשְׁמוֹעִינַן אֲפִילּוּ לְזְמַן מְרוּבֶּה — לֹא אִיצְטְרִיךְ לְמִ

בין כליו — בביתו. **לימא** — רב יהודה: הלכה כיש אומרים, ולימא רבה: הלכה כרבי שמעון. למה חזרו להזכיר את הדברים ולפרשן? **ומשני: משום דאפכי** להו — אית תנאי דמפקי דרבי שמעון ליש אומרים ויש אומרים לרבי שמעון, הלכך אם לא הזכירו אלא שם החבמים — לא הוי ידעי אהיא מתרי לישני קימני. **חמת** = בולוזל"א בלע"ז, והיא של עור. **טליקא** = טשק"א בלע"ז.

משנה נותנו לה בחזקת שהוא קיים — ולא חיישינן שמא מת ובטל שליחותו. ומדאורייתא נפקא לן ב"הבל שוחטין" (חולין י,ב): העמד דבר על חזקתו. **מקריבין אותה** — ולא חיישינן שמא מתו בעליה ולמיתה אזלא. **גמרא** לגבורות — שמונים שנה, לישנא דקרא (תהלים צ). וחולה — "או חולה" דמתניתין — דוקא חולה, ולא נגסס. **בין דאיפלי** — משאר דרך כל הארץ, שהאריך ימים עד מאה שנה. **איפלי** — ואינו בשאר האדם להיות קרוב למות. אבל בן שמונים ואחת או יותר, עד תשעים — קרוב למות הוא. **אסורה לאבול** — בת ישראל הנשואה לכהן שאוכלת בשבילו — אסורה מיד, דכל שעתא חיישינן: עכשיו ימות. אלמא: חיישינן למיתה. **תרומה אפשר** — להיות ניזונת בחולין. **גט לא אפשר** — למיחש למיתה; דאי חיישת — אין לך שולח גט לאשתו, והן עגונות. **שאני התם שהרי אפשר שעה אחת קודם למיתתו** — לעולם לא חיישינן למיתה. ושאני הכא, שהרי אסרה מחיים שעה אחת קודם מיתתו, וכל שעתא איכא לספופי בהדיא שעתא שעתידה ליאסר. ושינויא דזיקא הוא. והיינו דפריך ליה; ואי לאו דחיישינן למיתה — ממאי דהוי גיטא, דלעולם הוא מיית ברישא ונאסרה מחיים? דלמא היא מייתא ברישא, ולא יבא לכלל גט לעולם! **אלא אמר אבי** — האי תנא ודאי חייש למיתה, ולא קשיא: מתניתין דהכא — רבי מאיר היא, דלא חייש לבקיעת הנהר.

אופרין — שמא יבקע הנהר.

שמא

או שמצאו בין כליו — פירוש: בביתו. אף על גב דרבים מצויין בביתו, ואם היא נמצאת בקרקע – היה לחוש ליוסף בן שמעון אחר, אבל בין כליו – ליכא למיחש שמא הביאו אחר אלא הוא. **מצאו** בחפיסה או בדלוסקמא ומכירו כשר – כשמצאו הוא עצמו איירי, מדסמכינן אהכרותו. ואף על גב דלאו צורבא מדרבנן הוא – נאמן, במיגו, דאי בעי אמר: לא אבדתי. דכולי עלמא אית להו טביעות עינא, כדפרישנן לעיל. ומכירו – אחפיסה ואדלוסקמא קאי, ואף על פי שאינו מכיר את הגט. דאי מכיר את הגט – למה לי שמצאו בחפיסה? ואם תאמר: ונידחוש לשאלה, כדאמרינן בפרק בתרא דיבמות (קב,ב)! ויש לומר: דקים ליה בנפשיה שלא השאילה לשום אדם. אי נמי: ביודע שבחפיסה או בדלוסקמא אירבוי. ומכל מקום צריך שיהא מכיר חפיסה או דלוסקמא בטביעות עינא, דמה שיודע שבחפיסה או בדלוסקמא אינו יודע – אין זה סימן. והא דתנן בפרק קמא דבבא מציעא (ב,א): מצא בחפיסה או בדלוסקמא חבריך של שטרות או אגודה של שטרות כו' – התם מיירי שנותן סימן בחפיסה או בדלוסקמא עצמו, ועל ידו מחזיר לו מה שבתוכו, ולא חיישינן לשאלה לענין ממון. אבל מה שאומר שאבדה בדלוסקמא – לא הוי סימן, דדרך להניח שטרות בדלוסקמא, כדתניא בתוספתא: עשר דלוסקמאות שטרות מסרתי לך. ואפילו הוי סימן – סימן מובהק להחזיר הגט לא הוי. והא דאמר ב"אלו מציאות" (בבא מציעא כח,א): הוא אומר בחפיסה והיא אומרת בחפיסה – יתנו לו, דמידע ידעה דאית ליה בחפיסה מנח ליה. אפילו תימצי לומר דיתנו לו לגרש בו קאמר – לא משום דחשיב סימן מובהק, דהתם מיירי בשלא החזיק יוסף בן שמעון אחר, ואותו הגט ודאי בבתב לשמו, אלא שאין ידוע אם נפל מן הבבל או מן האשה. אי נמי: ומכירו – פירוש: או מכירו. ויש ספרים דגרסי בהדיא "או מכירו". והכי פירושו: מצאו בחפיסה או בדלוסקמא, וידוע שהוא שלו, וגם שבתוכה אירבוי, אף על פי שאינו מכיר הגט. או מכירו – שמכיר הגט אפילו בלא חפיסה. ויש ספרים דגרסי: אם מכירו. הכי פירושו: מצאו בחפיסה, ויודע שלא בתוכה אירבוי, ואינו שלו, ואפילו הכי: אם מכירו – כשר. ולרבותא נקט מצאו בחפיסה. אי נמי: דווקא אם מכירו כשר, אבל מה שהוא יודע שבחפיסה או בדלוסקמא אירבוי – אינו מועיל. ולספרים דגרסי "ומכירו" – מצי לפרש כמו "אם מכירו". **והניחו** זקן או חולה כו' – תימה: דבפרק "המפקיד" (בבא מציעא לט,ב) גבי הוא סבתא דאישתבאי אידי וחדא ברתא, אמרינן: דלמא שביבא סבתא, דלמא שביבא ברתא! ואומר רבינו יצחק: דלעיון יתמי החמירו טפי למיחש, כדקאמר נמי התם: לא שנא עבוד עיטרא לא שנא לא עבוד – חיישינן, וב"חזקת הבתים" (בבא בתרא כט,ב) מפלגינן בין עבוד עיטרא ללא עבוד, דאמור: עיטרא קלא אית לה. ועוד: דבשבויות חיישינן טפי למיתה. **תרומה** אפשר – תימה: וכי לא היה יודע המתרע מתניתין דתרומה, ואיכא לאקשויי תרומה ואתרומה כדבסמוך? ויש לומר: דכן דרך התלמוד, שאינו חושש, אלא מתרץ קושיא שמקשה לו. **שאני** התם שהרי אסרה עליו שעה אחת מחיים – פירוש: הלך בעלה למדינת הים אוכלת בתרומה, דהעמד בעלה בחזקת חי. אבל הכא, אפילו נעמידנו בחזקת חי – אסרה מחיים. ופריך: דלמא איהי מייתא ברישא, ולא תאסר מחיים.

הא רבי מאיר דלא חייש למיתה כו' – השתא דמדמה שמא מת לשמא ימות – לא לגמרי מדמה. דהא רבי מאיר דמוקי מתניתין כותיה ולא חייש לשמא מת אפילו לזמן מרובה, חייש לשמא ימות לזמן מרובה. דתנן בפרק "ארבעה אחין" (יבמות כה,א): ארבעה אחין, שנים מהן נשואין שתי אחיות, ומתו הנשואים את האחיות – הרי אלו חולצות ולא מתייבמות. ומפרש בגמרא: משום דקסבר אסור לבטל מצות יבמין, ודלמא אדמייבם חד מיית אידך, וקא מבטל מצות יבמין. וההיא משנה מוקי לה כרבי מאיר בפרק שני דיבמות (יח,א), ולקמן בפרק בתרא (פה,א) נמי אמר: לבולי עלמא גירות – לא שביהא, מיתה – שביהא. ולרבי יהודה נמי דחייש לשמא ימות לאלתר – לא חייש לשמא מת לאלתר. דאם לא כן, אשת כהן שיצא בעלה מפתח ביתו – לא תאבל בתרומה, ולא תאכל כי אם בשעה שרואה בעלה בפניה. אלא ודאי לא מדמה אלא שמא מת לזמן מרובה לשמא ימות לאלתר.

ודאי

1 אוֹ שֶׁמָּצָאוֹ בֵּין כֵּלָיו, אֲפִילּוּ לְזְמַן מְרוּבֶּה - כָּשֵׁר.
2 אִיתְּמַר: רַב יְהוּדָה אָמַר שְׁמוּאֵל, הֲלָכָה: שֶׁלֹּא שָׁהָה
3 אָדָם שָׁם. רִבָּה בַּר בַּר חָנָה אָמַר רַב יִצְחָק בַּר שְׁמוּאֵל,
4 הֲלָכָה: שֶׁלֹּא עָבַר אָדָם שָׁם. לֵימָא מָר הֲלָכָה כְּמָר,
5 וּמָר הֲלָכָה כְּמָר? - מִשּׁוּם דְּאִפְּכִי לְהוּ. "מְצָאוֹ בַּחֲפִיסָה
6 אוֹ בְּדִלּוֹסְקָמָא". מַאי חֲפִיסָה? אָמַר רִבָּה בַּר בַּר חָנָה:
7 חֵמֶת קְטַנָּה. מַאי דִּלּוֹסְקָמָא? טְלִיקָא דְּסַכֵּי. **מִשְׁנָה**
8 הַמֵּבִיא גֵּט, וְהִנִּיחוֹ זָקֵן אוֹ חוֹלֶה - נוֹתֵן לָהּ בְּחֶזְקַת
9 שֶׁהוּא קַיָּם. בַּת יִשְׂרָאֵל הַנְּשׂוּאָה לְכֹהֵן, וְהָלַךְ בַּעֲלָהּ
10 לִמְדִינַת הַיָּם - אוֹכֶלֶת בִּתְרוּמָה בְּחֶזְקַת שֶׁהוּא קַיָּם.
11 הָשְׁוֹלֵחַ חֲפֵצוֹ מִמְּדִינַת הַיָּם - מַקְרִיבִין אוֹתָהּ בְּחֶזְקַת
12 שֶׁהוּא קַיָּם. **גְּמָרָא** אָמַר רָבָא: לֹא שָׁנוּ אֶלָּא זָקֵן שֶׁלֹּא
13 הִגִּיעַ לִגְבוּרוֹת, וְחוֹלֶה שֶׁרוֹב חוֹלִים לְחַיִּים, אֲבָל זָקֵן
14 שֶׁהִגִּיעַ לִגְבוּרוֹת, וְגוֹסֵס, שֶׁרוֹב גּוֹסְסִין לְמִיתָה - לֹא.
15 אִיתְּיבֵיהּ אַבָּיֵי: הַמֵּבִיא גֵּט וְהִנִּיחוֹ זָקֵן, אֲפִילּוּ בֶּן מֵאָה
16 שָׁנָה - נוֹתֵן לָהּ בְּחֶזְקַת שֶׁהוּא קַיָּם! תְּיוּבְתָּא. וְאִי
17 בָּעֵית אֵימָא: בֵּיוָן דְּאִיפְּלִיג - אִיפְּלִיג. רְמִי לֵיהּ אַבָּיֵי
18 לְרָבָה, תְּנַן: הַמֵּבִיא גֵּט, וְהִנִּיחוֹ זָקֵן אוֹ חוֹלֶה - נוֹתֵן
19 לָהּ בְּחֶזְקַת שֶׁהוּא קַיָּם; וּרְמִינְהוּ: "הָרֵי זֶה גִּיטֵּךְ שֶׁעָשָׂה
20 אַחַת קוֹדֶם לְמִיתָתוֹ" - אֲסוּרָה לֶאֱכוֹל בִּתְרוּמָה מִיָּד!
21 - אָמַר לֵיהּ: תְּרוּמָה אֲגִיטִין קָא רָמֵית? תְּרוּמָה אֶפְשָׁר,
22 גֵּט לָא אֶפְשָׁר. וּרְמִי תְּרוּמָה אַתְּרוּמָה; תְּנַן: בַּת יִשְׂרָאֵל
23 הַנְּשׂוּאָה לְכֹהֵן, וְהָלַךְ בַּעֲלָהּ לִמְדִינַת הַיָּם - אוֹכֶלֶת
24 בִּתְרוּמָה בְּחֶזְקַת שֶׁהוּא קַיָּם; וּרְמִינְהוּ: "הָרֵי זֶה גִּיטֵּךְ
25 שֶׁעָשָׂה אַחַת קוֹדֶם מִיתָתוֹ" - אֲסוּרָה לֶאֱכוֹל בִּתְרוּמָה מִיָּד!
26 שָׁאנֵי הָתָם, שֶׁהֲרֵי אֲסָרָהּ עָלָיו שָׁעָה אַחַת קוֹדֶם מִיתָתוֹ.
27 מַתְקִיף לָהּ רַב פַּפָּא: מִמַּאי דְּאִיתְּמִי? דִּלְמָא אִיהִי מָיְיתָא
28 בְּרִישָׁא! אֶלָּא אָמַר אַבָּיֵי, לָא קַשְׁיָא: הָא - רַבִּי מֵאִיר דְּלָא
29 לִגְזוֹר יְהוּדָה דְּחַיִּישׁ לְמִיתָה; דְּתַנְיָא: הַלּוֹקֵחַ יַיִן מֵעַם הַכּוּתִים, אוֹמֵר: שֵׁנִי
30 וְשׁוֹתֶה מִיָּד, דִּבְרֵי רַבִּי מֵאִיר, רַבִּי יְהוּדָה וְרַבִּי יוֹסֵי וְרַבִּי שִׁמְעוֹן אוֹסְרִין. רָבָא אָמַר,

תוספות

רש"י

והא בעי סמיכה – אף על גב דסמיכה לא מעכבא, מכל מקום אין לעשות בלא סמיכה לכתחלה. וכן פריך בפרק "התערובות" (זבחים עד,ב) אהא דתנן התם: קדשים בקדשים – יקרב לשם מי שהוא, והא בעינא סמיכה! ומשני: בקרבן נשים. וכן בפסחים פרק "האשה" (פט,א) גבי חמשה שנתערבו עורות פסחיהם ונמצא יבלת באחד מהן, דפסורין מלעשות פסח שני, אף על פי שיכולים להביא ולהתנות במותר לפסח – אפילו הכי פטורין, משום דפסח לא בעי סמיכה, ומותר פסח בעי סמיכה. ולא אמרינן יעשו בלא סמיכה, דלכתחלה אין לעשות בלא סמיכה, כדפרישית. ונקשה: דבפרק "תמיד נשחט" (שם סב,א) אמרינן דכל הזבחים ערל וטמא משלחין קרבנותיהם, ולא קפיד אסמיכה! וליכא למימר דסמיך אבראי, דבפרק "כל הפסולין" (זבחים לג,א) מסקינן דתכף לסמיכה שחיטה דאורייתא. ואפילו למאן דאמר ביאה במקצת לא שמיה ביאה – ליכא למימר אפשר דסמיעיל ידיה וסמיך, דהא בפרק "כל הפסולין" (שם) אמרינן: כל הסומך – ראשו ורובו הוא מכניס, דכל כהו בעינן. וליכא לאוקמי בעוף – דעוף לאו זבח הוא. ובבכור ומעשר נמי ליכא לאוקמי – דהא "כל הזבחים" קאמר. ולא בקרבן נשים – משום ערל! ויש לומר: דהכא, כיון שיכול לקיים מצות סמיכה שיביאנו הוא עצמו – אין לו לעשות בלא סמיכה. וכן בפרק "התערובות" (שם עד,ב) יש לו תקנה ברעייה. דהכי נמי מפליג התם בית אשם – משום דאית ליה תקנה ברעייה. ובפרק "האשה" נמי, כיון שהוא ספק, דשמא פטור הוא – לא עשו חכמים תקנה, דאי אפשר לתקן אם לא יעבור מצות סמיכה. אבל ערל וטמא – מיירי בגון שאין לו תקנה להמתין, בגון שמתו אחיו מחמת מילה, דאי אפשר לימול בשום ענין. וטמא – בגון זב ומצורע, שאין רפואתו תלויה בעצמו. אי נמי: בגון שהיה עובר ב"בל תאחר" אם היה ממתין. וכן ההיא דתנן בשקלים (פרק ז משנה ד) ומייתי לה בפרק שני דקדושין (נה,א): בהמה שנמצאת בין ירושלים למגדל עדר, זכרים – עולות, נקבות – זבחי שלמים. התם נמי אין התקנה אחרת לאותם קרבנות, אלא שיקריב בלא סמיכה. וכן יורש שמביא קרבן אביו אף על פי שאינו סומך. ואם תאמר: והא דתנן בפרק "דם שחיטה" (כריתות כג,א): ושניהם מביאים חטאת אחת, ובפרק "שני נזירים" (נזיר נז,א) שמביאים קרבן אחד בתנאי, אלמא מייתי קרבן בלא סמיכה, כדי לפטור עצמו, מאי שנא מהתיא דפרק "האשה"? ויש לומר: דדוקא תקנו חכמים שמביאים קרבן אחד מספק בלא סמיכה כדי לפטור עצמו, אבל להביא קרבן ודאי, כגון מותר הפסח – לא התירו חכמים להביאו בלא סמיכה כדי לפטור את עצמו. ואם תאמר: בפרק "כל המנחות באות מצה" (מנחות סב,ב) אמרינן: השולח קרבנותיו ממדינת הים – בהן מניף על ידו. והיכי עביד הכי? והא בעי סמיכה! דמדקתני מניף – משמע דאיירי בשלמים, ובקרבן נשים ליכא לאוקמי – דהא תנא ליה רישא "והאשה כהן מניף על ידה, ודוחק לאוקמי בערל וטמא"! ויש לומר: דמיירי ביורש, וכרבי יהודה, דאמר: יורש אינו סומך. והכא דלא משני ביורש – משום דחטאת תנן, וב"התערובות" (זבחים עב,ב) תנן: כל הזבחים – דמשמע אפילו חטאת. ואם תאמר: ערל וטמא וכל דאנו דאין ראויין לסמוך, נהי דסמיכה לא מעכבא – נימא: כל שאינו ראוי לבילה – בילה מעכבת בו! ויש לומר: מדדרשינן בתורת כהנים (ויקרא טו): "יכי יטהר הזב מזובו" – ולא מנגעו, שמע מינה דסמא משלח קרבנותיו, דבהבאת קרבן איירי. ועוד: מדמפעטינן בפרק קמא דתגיגה (ד,ב) טמא מראיה מ"ובאת שמה" "והבאתם שמה" כל שישנו בביאה – ישנו בהבאה, שמע מינה דשאר קרבנות משלח, ולא חיישינן שיהא ראוי לסמיכה.

אבל חטאת לא ליעול חולין לעזרה – ואם תאמר: הלא חטאת העוף באה על הספק, דבאמרינן בפרק בתרא דנדה (ע,א) ויש לומר: דאדם עצמו בדין הוא שמביא על הספק, כדי לפטור עצמו. אבל הבא, לשליח – אין להביא חולין לעזרה משפק.

פורסי שנמנו – פירש רבינו חנגאל: דיין גדול שלהם. **וקתני** ישיאו את אשתו – מהא דקתני קומנטריסין של גוים אל ישיאו את אשתו, ורב יוסף קאמר דמיקטל קטלי ליה – לא מצי לאקשויי, דאיכא לאוקמי לברייתא מיקמי דליחתם פורסי שנמנו. ועוד אומר רבינו יצחק: דדלמא הא דגזי מסיח לפי תומו בשר לעדות אשה – היינו בשמעיד שכבר מת, דלא טעי בין מת ללא מת. אבל יוצא למות או ליהרג – לא מהימן.

1 שָׁמְּא מֵת לָא חַיִישִׁינַן, שָׁמְּא יָמוּת חַיִישִׁינַן. אֲמַר לֵיהּ
2 רַב אַדָּא בַּר מַתְנָה לְרָבָא: וְהָא נוֹד, דְּכִשָּׁמְּא יָמוּת
3 הוּא, וּפְלִיגִי! אֲמַר רַב יְהוּדָה מִדְּסָקְרָתָא: שָׁאנֵי נוֹד,
4 דְּאִפְּשָׁר דְּמַסַּר לֵיהּ לְשׁוֹמֵר. מַתְקִיף לָהּ רַב מַשְׁרְשִׁיָא:
5 עַרְבִי עָרְבָא צָרִיךְ! אֶלָּא אֲמַר רָבָא: שָׁמְּא מֵת לָא
6 חַיִישִׁינַן, שָׁמְּא יָמוּת חַיִישִׁינַן. "הַשּׁוֹלֵחַ חֲטָאתוֹ
7 מִמְּדִינַת הַיָּם" וכו'. וְהָא בָּעֵינָא סְמִיכָה! אֲמַר רַב
8 יוֹסֵף: בִּקְרְבַּן נָשִׁים, רַב פָּפָּא אָמַר: בְּחַטַּאת הָעוֹף.
9 וְצָרִיכָא; דְּאִי אַשְׁמוּעִינַן גַּבְּ, מִשּׁוּם דְּלָא אַפְּשָׁר, אֲבָל
10 תְּרוּמָה דְּאַפְּשָׁר - אֵימָא לָא; וְאִי אַשְׁמוּעִינַן תְּרוּמָה,
11 דִּזְמַנִּין דְּלָא אַפְּשָׁר, אֲבָל חַטַּאת הָעוֹף - מִסְּפִיקָא
12 לָא לֵיעוֹל חוּלִּין לַעֲזָרָה, צְרִיכָא. **מַתְנִי'** שָׁלְשָׁה
13 דְּבָרִים אָמַר רַבִּי אֶלְעָזָר בֶּן פַּרְטָא לִפְנֵי חֲכָמִים וְקִיְּמוּ
14 אֶת דְּבָרָיו: עַל עִיר שֶׁהַקִּיפָה כְּרָקוֹם, וְעַל הַסַּפָּנָה
15 הַמְטֹרָפָה בַּיָּם, וְעַל הַיּוֹצֵא לִידוֹן - שֶׁהֵן בְּחֶזְקַת
16 קַיְּמִין; אֲבָל עִיר שֶׁפָּבְשָׁה כְּרָקוֹם, וְסִפִּינָה שֶׁאָבְדָה
17 בַּיָּם, וְהַיּוֹצֵא לֵיהָרֵג - נוֹתְנִין עֲלֵיהֶן חוּמְרֵי חַיִּים וְחוּמְרֵי
18 מֵתִים, בַּת יִשְׂרָאֵל לְכֹהֵן וּבַת כֹּהֵן לְיִשְׂרְאֵל - לֹא
19 תֵאָכֵל בִּתְרוּמָה. **גמ'** אָמַר רַב יוֹסֵף: לֹא שָׁנוּ אֶלָּא
20 בְּבֵית דִּין שֶׁל יִשְׂרָאֵל, אֲבָל בְּבֵית דִּין שֶׁל אוּמּוֹת
21 הָעוֹלָם בֵּיוָן דְּנָמַיר לֵיהּ דִּינָא לְקִטְלָא - מֵיקְטַל קָטְלֵי
22 לֵיהּ. - אֲמַר לֵיהּ אַבַּיֵי: בֵּית דִּין שֶׁל אוּמּוֹת הָעוֹלָם
23 נָמֵי, דִּמְקַבְּלֵי שׁוּחֲדָא! אֲמַר לֵיהּ: כִּי שָׁקְלֵי - מְקַמְֵּי
24 דְּלַחְתּוֹם פּוּרְסֵי שָׁנְמַגְ, לְבַתַּר דְּמִיחַתַם פּוּרְסֵי שָׁנְמַגְ
25 לָא שָׁקְלֵי. מֵיתִיבִי: כָּל מָקוֹם שֶׁיַּעֲמְדוּ שָׁנִים וְיֹאמְרוּ
26 "מֵעִידִין אֲנוּ אֶת אִישׁ פְּלוֹנִי שֶׁנִּגְמַר דִּינוֹ בְּבֵית דִּינוֹ
27 שֶׁל פְּלוֹנִי, וּפְלוֹנִי וּפְלוֹנִי עֵדָיו" - הֲרֵי זֶה יֵהָרֵג! -
28 הָכָא בְּזוֹרֵחַ שָׁאנֵי. תָּא שְׁמַע: שָׁמַע מִבֵּית דִּין שֶׁל
29 יִשְׂרָאֵל שֶׁהֵנִּי אוֹמְרִים "אִישׁ פְּלוֹנִי מֵת", "אִישׁ פְּלוֹנִי
30 נֶהֱרַג" - יַשִּׂיאוּ אֶת אִשְׁתּוֹ, מִקּוֹמְנְטַרְיסִין שֶׁל גּוֹיִם
31 "אִישׁ פְּלוֹנִי מֵת" "אִישׁ פְּלוֹנִי נֶהֱרַג" - אַל יַשִּׂיאוּ
32 אֶת אִשְׁתּוֹ; מַאי "מֵת", וּמַאי "נֶהֱרַג"? אִילֵימָא מֵת
33 - מֵת מַמָּשׁ, וְנֶהֱרַג - נֶהֱרַג מַמָּשׁ, דְּכִבְיָכוֹל מִיבַּעְיָא גַּבֵּי
34 גּוֹיִם אֲמַאי אַל יַשִּׂיאוּ אֶת אִשְׁתּוֹ? הָא קָיְימָא לָן,
35 דְּכָל מְסִיחַ לְפִי תּוּמּוֹ הֵימֵינֵי מְהֵימְנֵי לֵיהּ! אֶלָּא לָאו, מֵת - יוֹצֵא לָמוּת, נֶהֱרַג - יוֹצֵא
36 לֵיהָרֵג, וְקָתָנֵי: בְּבֵית דִּין יִשְׂרָאֵל יַשִּׂיאוּ אֶת אִשְׁתּוֹ! - לְעוֹלָם מֵת מַמָּשׁ, וְנֶהֱרַג מַמָּשׁ,
37 וּדְקָאָמְרַתְּ: דִּכְוָותֵיהּ גַּבֵּי גּוֹיִם אֲמַאי לָא? וְהָא קָיְימָא לָן דְּכָל מְסִיחַ לְפִי תּוּמּוֹ הֵימֵינֵי
38 מְהֵימְנֵי! הָנֵי מִילֵּי בְּמִילְּתָא דְּלָא שַׁיְּכֵי בָּהּ, אֲבָל בְּמִילְּתָא דְּשַׁיְּכֵי בָּהּ - עֲבִדֵי לְאַחֲזוֹקֵי
39 שְׁקָרֵיהּוּ. אִיכָּא דְּאָמְרִי, אָמַר רַבִּי יוֹסֵף: לֹא שָׁנוּ אֶלָּא בְּבֵית דִּין שֶׁל אוּמּוֹת הָעוֹלָם,

שמא מת לא חיישינן — דאוקמינן אחזוקה שהניחו חי. וגבי כהן שהלך למדינת הים, כיון שלא גירשוה — אינה נאסרת אלא אם כן מת. אבל זו, שנותן לה גט על מנת שיחזור שעה אחת קודם למיתתו — לשמא ימות מיד ודאי חיישינן, דלא מרע לה לחזקה בהכי. **והא** נוד — לדידך, דבעית לאוקמי לדברי הכל, והא נוד דהאי דאסרי ליה לשתות — משום שמא ימות הוא, ופליג רבי מאיר, ואמר: לא חיישינן: **ערבי ערבא צריך** — שמא השומר עצמו יפשע. **שמא מת לא חיישינן** — ומתניתין דברי הכל, ובריית'ה ד"הרי זה גיטך" — תנאי היא, פלוגתא דרבי מאיר וחבריו. **והא בעינא סמיכה** — ותניא בתורת כהנים: ידו — ולא יד בנו, ידו — ולא יד שלוחו. **בקרבן נשים** — אשה ששגגה בברת, ושלחה חטאתה. דגבי סמיכה תניא (קדושין לו,א): "דבר אל בני ישראל וסמך" — בני ישראל סומכין, ואין בנות ישראל סומכות. **וצריכא** — למיתני תלתא בבי במתניתין בחזקת שהוא קיים. דיומנין **דלא אפשר** — שהיא עניה, וצריכה פרנסה, ותטול תרומה בבית הגרנות. **משנה** ברקום — מצורר" מחרגמינן: ברקומין (דברים כ). המוטרפת — ועדיין לא טבעה, לידון — בדיני נפשות. חומרי חיים בו' — כדמפרש ואזיל. **בת ישראל לכהן** — חומרי מתים. **בת כהן לישראל** — חומרי חיים, ולא תאכל בתרומת אביה. **גמרא** לא שנו — דיוצא ליהרג נותנין עליו חומרי חיים. **אלא בבית דין של ישראל** — שלאחר גמר דין ומינמן דחזו ליה זכותא ומחזירין אותו, כדאמרינן ב"גמר הדין" (סנהדרין מב,ב); הסוס רץ ומעמידו. **פורסי שנמנו** — לשון פרסי הוא: פסק דין. **כל מקום בו'** — רישא הבי איתא: מי שנגמר דינו וברח בו', בפרק קמא דמכות (ז,א). **הרי זה יהרג** — אלמא: לא אמרינן שמא מצאו לו זכות אחרי כן, שמע מינה לא שכיחא, ולא מספקינן בהכי. **איש פלוני מת** — בבית דין מיתת עצמו, כגון מי שלקה ושנה בבית דין כותסין אותו לכיפה. **נהרג** — אחד מארבע מיתות, וגבי גוים, מת — כמו לקמנויא חלילא דקטיעא בר שלום במסכת עבודה זרה (י,ב), קומנטריסין — ממנוין להרג. **אמאי אל ישיאו אשתו** — הא קיימא לן בפרק בתרא דיבמות (קכא,ב): גוי מסיח לפי תומו — כשר לעדות אשה! **וקתני** — גבי ישראל ישיאו, וקשיא לרב יוסף, **דלא שייכי בה** — שאינה תפארת לחם. **דשייכי בה** — כי הכא, שמתפארים שהרגו בדין. **עבידי לשקר** — ולומר: נהרג, ואף על פי שלא ראוהו אלא יוצא ליהרג. **לא שנו** — דנותנין עליו חומרי חיים, אלא בדיני גוים דשקלי שוחדא.

תו

תו לא חזו ליה זכותא – כלומר, לא שכיח, הלכך לא מספקינן בהכי. משנה **המביא גט מארץ ישראל** – שאין צריך לומר "בפני נכתב ונחתם". **משלחו ביד אחר** – ועושה שליח מאליו, ושלא בבית דין. **ואם אמר לו** – בעל לשליח. **טול לי חימנה חפץ פלוני** – כשתתן לה את הגט, לא ישלחנו ביד אחר – והוא הדין לכל אונסין. אבל אי לא אניס – לא ישלחנו ביד אחר. **אי דאמר ליה הולך** – ולא אמר ליה "אתה בעצמך הולך". **ואי** – מתניתין רבי שמעון. **אפילו** – לא אמר ליה "אתה הולך" כי חלה נמי לא. **הרי זה משלחו בו** – ולא מפליג בין חלה ללא חלה. ועושה שליח אחר, ד"הולך" לא משמע אלא: טָרַח שיבא גט זה לידה.

איבעית אימא – מתניתין דאמר ליה "הולך", ואפילו הכי בעינן חלה. דבריהא דקתני: הרי זה משלחו – והוא דחלה. **ואיבעית אימא** – מתניתין דאמר ליה "את הולך", וחלה שאני, ודרייתא דקתני: לא ישלחנו – בדלא חלה. וכן נמי כי תוקמא ברבן שמעון – חלה שאני, ודבי שמעון בשלא חלה. **אמר לשנים תנו גט לאשתי** – ולא נתן להם גט – עשאן עדים, ואף על פי שלא אמר להם אתם עצמכם כתבוהו – הרי אלו יכתבו ויתנו, ולא יאמרו לסופר ויכתוב, כדמפרש לקמן. **או שלשלה כתבו גט בו' יכתבו** – הם עצמם, שהרי אמר להם "כתבו". אבל אמר לשלשה "תנו גט לאשתי" – יאמרו לאחרים ויכתבו ויתנו, מפני שעשאן בית דין, ורשאין לעשות שליח. אלמא: אין היחיד עושה שליח.

בזיון דבעל – שעליו לכתוב את הגט, ואינו רוצה שידעו בו רבים שאינו יודע לכתבו. **הבא** – גבי הולכה. **לא קפיד** – דמאי קפידא איכא. **רבא אמר** – התם היינו טעמא דלא משוו שליח – שלא מסר להם אלא דברים, ואין בדברים כח להיות חוזרים ונמסרים לאחר. אבל גט, דאית ביה משנה – חזר ונמסר. **שליח מתנה** – שאמר בעל הבית לשני עדים: כתבו שטר מתנה לפלוני, אי טעמא דגט משום בזיון הוא – הבא ליכא למימר הכי, שהרי אין עליו לכותבו, דתנן (בבא בתרא קסז,ב): ומקבל נותן את השטר. הלכך, אם ירצו – יאמרו לאחרים ויכתבו. ולמאן דאמר מילי לא מימסרן – הני נמי לא מימסרן. **אמר ריש לקיש כאן שנה רבי** – במשנה זו שנה לנו רבי. **אין השואל בו'** – דהא דתנן: לא ישלחנו ביד אחר – לא משום בטולי שליחות דגיטא נקט לה, דאם שילח ביד אחר – הגט גט. דאף על גב דאין רצונו שיהא פקדונו ביד אחר – שליח לגרש מיהא שויה. אלא הא דתנן: לא ישלחנו לאשמועינן דאין השואל רשאי להשאיל. זו **אפילו** תינוקות יודעין אותה – דאם השאילה לו – לא לצורך אחרים השאילה לו. דאין השואל רשאי להשאיל, ונמצא זה עובר על דעתו ומקניטו. **אלא** – משום שליחות דגט גופיה תנא לא ישלחנו, דאם שלחו ביד אחר – דזמנין דגיטא נמי לא הוי גיטא. ולקמן מפרש מאי זמנין. **אל תגרשה אלא בימין ונרשה בשמאל** – דלא שויה שליח להכי. ואי נמי, פעמים ששליחות הגט תלוי בחפץ, ואיכא קפידא לבעל. דכולי עלמא **בו'** – דמאמר רבי יוחנן: זמנין דגיטא נמי לא הוי – משמע דרוב פעמים הוי גיטא, ואפילו שלחו ביד אחר. **ויהבה ליה חפץ** – להחזה שליח שני. דכולי עלמא **לא פליגי דהוי גיטא** – דאף על גב דאין רצונו שיהא פקדונו ביד אחר – שליחות דגיטא לא בטיל, ככל שלוחי גיטא שיכולין לעשות שליח. דאגט לא קפיד בעל לדבר זה, דגט אינו תלוי בחפץ, דאפשר שילך ויטול החפץ וישלח דגט ביד אחר. הלכך, אפילו שינה בחפץ – אין זה שינוי בגט, שהרי קיבל החפץ ואחר כך נתן.

אבל בבית דין של ישראל ביין דגמר דיניה לקטלא מיקטל קטלי ליה – אף על גב דאמר בסנהדרין (מב,ב) שהיה אחד רוכב על סוס וסודרין בידו, מיבאי לו זכות – היה הלה מניף בסודרים. מכל מקום לא שכיח. **רבן שמעון בן גמליאל** אומר בין כך ובין כך לא ישלחנו ביד אחר – והא דדרשינן (קדושין מא.א) "ושלח" "ושלחה" – מלמד שהשליחה עושה שליח – היינו היכא דאין הבעל מקפיד.

משום בזיון דבעל – פירש בקונטרס: שעליו לכתוב את הגט, ואינו רוצה שידעו רבים שאינו יודע לכתוב. והא דקאמר: יכתבו ויתנו – אגב "יכתבו" נקט "יתנו". אי נמי: על ידי שיאמרו לאחר שיתן ירגיש בדבר שהבעל לא כתבו, ומקפיד גם על הנתינה. ואם תאמר: מאי בזיון איכא? והא תנן (גיטין כב,ב): האשה כותבת את גיטה, אלמא אין על הבעל לכתוב! ויש לומר: דלעולם על הבעל לכתוב, אלא הא קא משמע לן – דאפילו אשה בוחבת כשר, דידעת לאקנויי. **ומילי** לא מימסרן לשליח – רבי מאיר ורבי יוסי פליגי לקמן בפרק "התקבל" (סו,ב) באומר לשלשה "תנו", דקסבר רבי מאיר דעשאן בית דין, ורבי יוסי פליג, דאפילו אמר לבית דין הגדול שבירושלים – לימדו ויכתבו ויתנו לה. אבל באומר לשנים "תנו" או לשלשה "כתבו ותנו" – אפילו רבי מאיר מודה דיכתבו ויתנו, ולא מימסרי לשליח, כדמוכח מתניתין דהתם. והא דקאמר בגמרא: שלחו ליה מבי רב לשמואל: אמר לשנים "כתבו ותנו גט לאשתי" ואמרו לסופר וכתב, וחתמו הן, מהו: שלח להו: תצא, והדבר צריך תלמוד. ופריך מהא דאמר שמואל הלכה כרבי יוסי, דאמר מילי לא מימסרן לשליח. הוה מצי למיפרך דבשנים אפילו רבי מאיר מודה דלא מימסרן, אלא ניחא ליה לאקשויי שמואל אדשמואל. ועוד: דהוה מצי למימר דטעמיה דרבי מאיר משום בזיון דבעל, וקסבר שמואל דבכתיבה ליכא בזיון. אבל בחתימה, בשיחתמו אחרים – הוא דאיכא בזיון, דמיפרסמא מילתא בחתימה טפי. ומיהו, הוה מצי למיפרך מדשמואל דהכא, דקסבר טעמא משום מילי, דאמר: מתנה הרי היא כגט. אלא בין שהיה צריך להביא משמואל דהכא – הכי נמי מפריך מאידך דשמואל דהתם.

כאן שנה רבי אין השואל רשאי להשאיל – אפילו למאן דאמר ב"המפקיד" (בבא מציעא לו,א) שומר שמסר לשומר – פטור, שהרי מסרו לבן דעת, דאין יכול לומר לו: אין רצוני שיהא פקדוני ביד אחר, נהי דלא מיחייב – מכל מקום לכתחלה אין לו לעשות.

היכא דנפקה לאפיה – נקט הכי משום דמתניתין איירי בחלה השליח הראשון, ולא הגיע לעיר שהאשה שם.

שקול

אָבָל בְּבֵית דִּין שֶׁל יִשְׂרָאֵל, כֵּיוָן דְּנָפֵק לֵיהּ דִּינָא לִקְטָלָא - קָטְלִי לֵיהּ. - אָמַר לֵיהּ אַבָּיֵי: בֵּית דִּין שֶׁל יִשְׂרָאֵל נָמֵי, אֶפְשָׁר דְּחָזוּ לֵיהּ זְכוּתָא! - כִּי חָזוּ לֵיהּ זְכוּתָא - מִקַּמֵּי דְּלִיגְמַר דִּינָא, בָּתַר גְּמַר דִּינָא - תּוּ לָא חָזוּ לֵיהּ זְכוּתָא. לֵימָא מְסַיְּיעָא לֵיהּ: כָּל מָקוֹם שֶׁעָמְדוּ שְׁנַיִם וְיֹאמְרוּ "מְעִידִים אֲנוּ אֶת אִישׁ פְּלוֹנִי שֶׁמֵּנּוּ מֵת", שֶׁנִּמְּנוּ דַּיְּנֵי בֵּית דִּינוֹ שֶׁל פְּלוֹנִי, וּפְלוֹנִי וּפְלוֹנִי עֵדָיו" - הֲרֵי זֶה יְהֵרֵג! - דִּלְמָא בּוֹרֵחַ שָׁאנֵי. תָּא שְׁמַע: שְׁמַע מִבֵּית דִּין שֶׁל יִשְׂרָאֵל שֶׁהָיוּ אוֹמְרִים "אִישׁ פְּלוֹנִי מֵת", "אִישׁ פְּלוֹנִי נֶהֱרַג" - יַשִּׂיאוּ אֶת אִשְׁתּוֹ, מְקוֹמֶטְרִיסִים שֶׁל גּוֹיִם "אִישׁ פְּלוֹנִי מֵת" "אִישׁ פְּלוֹנִי נֶהֱרַג" - אַל יַשִּׂיאוּ אֶת אִשְׁתּוֹ; מַאי מֵת וּמַאי נֶהֱרַג? אִילֵימָא מֵת מַמָּשׁ, וְנֶהֱרַג מַמָּשׁ - דְּכְווֹתֵיהּ גַּבֵּי גּוֹיִם אַמַּאי אַל יַשִּׂיאוּ אֶת אִשְׁתּוֹ? הָא קָיְימָא לָן, כָּל מְסִירַ לְפִי תּוּמּוֹ חִיּוּמֵי מְחַיְּמֵנִי לֵיהּ! אֶלָּא לָאו, מֵת - יְצָא לָמוּת, וְנֶהֱרַג - יְצָא לֵיהָרֵג, וְקָתָנֵי: בְּבֵית דִּין שֶׁל יִשְׂרָאֵל יַשִּׂיאוּ אֶת אִשְׁתּוֹ! - לְעוֹלָם מֵת מַמָּשׁ, וְנֶהֱרַג מַמָּשׁ, דְּכְווֹתֵיהּ גַּבֵּי גּוֹיִם אַמַּאי לָא? וְהָא קָיְימָא לָן כָּל דְּכָל מְסִירַ לְפִי תּוּמּוֹ חִיּוּמֵי מְחַיְּמֵנִי - הָנֵי מִילֵּי בְּמִילְּתָא דְּלָא שָׁיְיכִי בָּהּ, אֲבָל בְּמִילְּתָא דְּשָׁיְיכִי בָּהּ, עַבְדֵי לְאַחֲזוּקֵי שְׁקָרֵייהוּ. **משנה** הַמֵּבִיא גֵּט בְּאֶרֶץ יִשְׂרָאֵל וְחָלָה - הֲרֵי זֶה מְשַׁלְּחוֹ בְּיַד אַחֵר, וְאִם אָמַר לוֹ "טוֹל לִי הַיְמָנָה חֻפָּץ פְּלוֹנִי" - לֹא יְשַׁלְּחֶנּוּ בְּיַד אַחֵר, שֶׁאֵין רְצוֹנוֹ שֶׁיֵּהֵא מְפֻקָּדוֹנוֹ בְּיַד אַחֵר. **גמרא** אָמַר רַב פַּהֲנָא: חָלָה תִּנֵּן. - פְּשִׁיטָא, חָלָה קָתָנֵי! - מַהוּ דְּתֵימָא: הוּא הַדִּין אַף עַל גַּב דְּלָא חָלָה, וְהַאי דְּקָתָנֵי חָלָה - אוֹרְחָא דְּמִילְּתָא קָתָנֵי, קָא מַשְׁמַע לָן. הֵיכִי דָּמֵי? אִי דַּאֲמַר לֵיהּ "הוֹלֵךְ" - אַף עַל גַּב דְּלָא חָלָה נָמֵי, וְאִי דַּאֲמַר לֵיהּ "אֶת הוֹלֵךְ" - אֲפִילּוּ חָלָה נָמֵי לָא, וְאִי רַבָּן שִׁמְעוֹן בֶּן גַּמְלִיאֵל אַף עַל גַּב דְּלָא חָלָה, וְהַאי דְּקָתָנֵי חָלָה - אוֹרְחָא דְּמִילְּתָא קָתָנֵי, קָא מַשְׁמַע לָן! דְּתַנְיָא: "הוֹלֵךְ גֵּט זֶה לְאִשְׁתִּי" - הֲרֵי זֶה מְשַׁלְּחוֹ בְּיַד אַחֵר, "אַתְּ הוֹלֵךְ גֵּט זֶה לְאִשְׁתִּי" - הֲרֵי זֶה לֹא יְשַׁלְּחֶנּוּ בְּיַד אַחֵר, רַבָּן שִׁמְעוֹן בֶּן גַּמְלִיאֵל אוֹמֵר: בֵּין כָּךְ וּבֵין כָּךְ - אֵין הַשָּׁלִיחַ עוֹשֶׂה שָׁלִיחַ. - אֵיבָעֵית אֵימָא: "הוֹלֵךְ", וְהוּא דַּחָלָה; וְאִי בָּעֵית אֵימָא: "אַתְּ הוֹלֵךְ", וְחָלָה שָׁאנֵי; וְאִי בָּעֵית אֵימָא: רַבָּן שִׁמְעוֹן בֶּן גַּמְלִיאֵל הִיא, וְחָלָה שָׁאנֵי. תְּנַן: הַמֵּבִיא גֵּט בְּאֶרֶץ יִשְׂרָאֵל וְחָלָה - הֲרֵי זֶה מְשַׁלְּחוֹ בְּיַד אַחֵר. וְרִמְיָנְהוּ: אָמַר לְשָׁנִים "תְּנוּ גֵּט לְאִשְׁתִּי", אוֹ לִשְׁלֹשָׁה "כִּתְבוּ גֵּט וְתְנוּ לְאִשְׁתִּי" - הֲרֵי אֵלּוּ יִכְתְּבוּ וְיִתְּנוּ, אֵינוֹ אֵין, אֲבָל שְׁלִיחַ לָא! אָמַר אַבָּיֵי: הָתָם מַעֲמָא מַאי? מִשּׁוּם בְּזָיוֹן דְּבַעַל, הָכָא בַּעַל לָא קָפֵיד. רָבָא אָמַר: מִשּׁוּם דְּמִילֵּי נִינְהוּ, וּמִילֵּי לָא מִימְסְרָן לְשָׁלִיחַ. מַאי בֵּינַייהוּ? אִיפָּא בֵּינַייהוּ שְׁלִיחַ מַתָּנָה, וּבִפְלוּגְתָּא דְּרַב וּשְׁמוּאֵל; רַב אָמַר: מַתָּנָה אֵינָהּ בְּגֵט, וּשְׁמוּאֵל אָמַר מַתָּנָה הֲרֵי הִיא בְּגֵט. "וְאִם אָמַר לוֹ טוֹל לִי הַיְמָנָה חֻפָּץ פְּלוֹנִי". אָמַר רֵישׁ לָקִישׁ, כָּאן שָׁנָה רַבִּי: אֵין הַשּׁוֹאֵל רַשַּׁאי לְהַשְׁאִיל, וְאֵין הַשּׁוֹאֵל רַשַּׁאי לְהַשְׁכִּיר. אָמַר לוֹ רַבִּי יוֹחָנָן: זוֹ אֲפִילּוּ תִּינוֹקוֹת שֶׁל בֵּית רַבָּן יוֹדְעִים אוֹתָהּ. אֶלָּא, זִימְנִין דְּגִיטָא נָמֵי לָא הָוֵי, דְּנַעֲשָׂה כְּמִי שֶׁאָמַר לוֹ "אַל תְּגָרְשָׁהּ אֶלָּא בְּבֵית" וְגֵירְשָׁהּ בַּעֲלִיָּיה, "אַל תְּגָרְשָׁהּ בַּעֲלִיָּיה, אֶלָּא בְּיָמִין" וְגֵירְשָׁהּ בְּשְׂמֹאל. דְּכוּלֵי עָלְמָא, הֵיכָא דְּנָפְקָה לְאַפֵּיהּ וְיָהֲבָה לֵיהּ חֻפָּץ וַהֲדַר שָׁקְלָה מִינַּיהּ גִּיטָא - כּוּלֵי עָלְמָא לָא פְּלִיגִי דְּגִיטָא גִּיטָא מַעֲלְיָא הָוֵי, כִּי פְּלִיגִי - הֵיכָא דַּאֲמַר לֵיהּ:

תוספות

רש"י

שקול מינה חפץ והדר הב לה גיטא – משמע דוקא שהקפיד על לקידת החפץ תחלה פליגי, אבל "הב לה גיטא ושקול מינה חפץ" – לא. ותימה: דבפרק "הכובס" (כתובות פה,א) אמרינן דלא שנא אמר ליה "שקול שטרא והב ליה זוזי", ולא שנא אמר ליה "הב ליה זוזי ושקול שטרא" – משלם, דאמר ליה: לתקוני שדרתיך ולא לעוותך, כיון שהזכיר לקידת השטר אף על פי שהכוזך לבסוף! ויש לומר: דשאני התם, שפרעון המעות תלוין בשטר, ובהזכרת לקידת השטר גלי דעתיה שירא שלא יאמרו סיטראי נינהו.

רבי יוחנן פוסל בו ובכל שכן בשלוחו – פירש בקונטרס: דקפידת הבעל אינו אלא שלא ישאר החפץ ביד האשה, אבל במה שאמר ליה שיטול הימנה חפץ והוא משלח ביד אחר – אין הגט נפסל. ר"א ישלחנו ביד אחר" דקתני במתניתין – היינו טעמא: שמא לא ימסור לשני דברים בהויית, או השני לא ידקדק בהן, ויפסול הגט. ולפי זה, הא דקתני: שאין רצונו שיהא פקדונו ביד אחר – היינו ביד אשתו. וזה נראה דוחק וגם זה דוחק ד"לא ישלחנו ביד אחר" – שלא ישכח לומר כאשר אמר הבעל. ונראה לרבינו יצחק בן אברהם: דכשאמר "שקול מינה חפץ והדר הב לה גיטא", שתולה שליחות הגט בחפץ – פוסל רבי יוחנן נמי כשמשלח ביד אחר, אפילו לא שינה שליח השני מדעת הבעל, ונטל ממנה החפץ קודם נתינת הגט. דכיון שתולה שליחות הגט בחפץ, כל מה שמשנה מדעת הבעל בחפץ – נפסל הגט. ודבי פירושו: רבי יוחנן פוסל בו – בשליח ראשון בששינה, וכל שכן בשלוחו ואפילו בלא שינוי, ולא ישלחנו ביד אחר – אפילו לא ישנה, דקפיד הבעל. שאין רצונו שיהא פקדונו ביד אדר, פירוש: ביד השליח השני. וריש לקיש בו', כדפירש בקונטרס.

הכי גרס רבינו תם: אמר רב אשי מאי טעותא מי קאמר ליה אבא בר מניומי ולא את. וקאתי רב אשי לפרש מאי טעותא. ולשני הלשונות רב אשי מכוונים, ולא קאי איבא דאמרי אלא אמילתא דרבא.

מי

ואוֹל אֵיהוּ וְיֵיהֵב לֵהּ גִּיטָא — ברישא, דכי אמר ליה שקול חפץ ברישא — קפיד איהו, שהיה בדעתו לעכב הגט אם לא תתן לו החפץ ולרדותה בעיגונא עד שתתן. הלכך, הגט תלה בחפץ בדבר זה, וזה אם שינה נעשה כמי שאמר לו "את תגרשנה אלא בבית" וגירשה בעלייה. הלכך, רבי יוחנן פוסל בו בשליח ראשון, ובכל שכן בשלוחו, והיינו דקאמר: זימנין דגיטא נמי לא הוי. הלכך תנא במתניתין: לא ישלחנו ביד אחר — שמא בשימסור ראשון שליחות לשני לא ימסור לו דברים כהוויתן, או השני לא ידקדק בהן ויהא משנה ומיפסיל גיטא. וריש לקיש מכשר בו' — קסבר: לאו קפידא הוא, אלא אורחא דמילתא קאמר ליה.

משנה עושה בבית דין שליח ומשלחו — שצריך הראשון לומר בפניהם "בפני נכתב ובפני נחתם", לפי שהאחרון לא יוכל לומר. שליח בית דין אני — ומסתמא בית דין עשו הדבר בהכשירו.

גמרא שליח דשלח — השליח השני שנעשה בבית דין. **האחרון** — ולא תנן: השני.

הכי גרסינן: **אלא כי תבעי לכו בבית דין או אפילו שלא בבית דין. עושה כמה שלוחין** — ראשון לשני, ושני לשלישי, וכן לעולם. ואין צריך בית דין, הואיל ואין הראשון צריך לומר "בפני נכתב" — האחרון נמי אין צריך לומר: שליח בית דין אני. **אם מת ראשון** — עד שלא הגיע הגט לידה. **בטלו כולן** — קסבר: מכחו באו. דקתנותא **היא** — בקטנותו אמר אבי שמואל זה, שיש להשיב עליה. **לא ידענא לה** — איני מבירה. **מסור מילך קמן** — אמור דברי שליחותך בפנינו, ותן לנו הגט, ואמור "בפני נכתב ובפני נחתם" ואנו נמסרנו לו, ויהיה שליח בית דין. **והא שליח שלא ניתן לגירושין הוא** — השליח הזה לא נעשה שליח לגרשה, אלא למוסרו לאבא בר מניומי. הלכך, לאו במקום בעל קאי, למוסרו ליד אחר. **קפחינהו** — קטע רגליהם, שלא ימצאו רגלים לדבריהם. **מאי קפחונהו** — הלא אינה תשובה, דמי אמר ליה בעל: אבא בר מניומי ינרשנה ולא אתה, אי הוה האי הוה ידע לה? הרי שמקצרו מלמטה. **איכא דאמרי** — דרבא אמר שאינה תשובה, אלא בטעות קפחם. ואמר (ליה) רב אשי: מאי טעותא? שפיר קפחינהו. **מאי קאמר ליה** — בעל. **אבא בר מניומי ינרשנה ולא אתה** — מאחר שאינך מבירה — הוא יהא שליח מעתה, ולאו את. בלשינא קמא גרסינן: מי אמר ליה, בלשינא בתרא גרסינן: מאי קאמר ליה. **איתנים** — שליח. **בנו תלתין** — שלא יוכל לילך אחר שלשים. **שליח שלא ניתן לגירושין הוא** — בתוך שלשים. **ולחזוש** — שמא בא בעל אצלה בתוך שלשים, ונתייחד עמה, ופייסה ובעל, והוי גט ישן. **לחזוש שמא פייס** — בתוך שנים עשר חדש, שיש שהות הרבה לבא. ואין זה דומה לשולח גט ממדינת הים ואינו קובע זמן לשהותו בידו, דהתם ליכא למיחש שמא פייס, דמימר אמר הבעל: השליח קדמנני, וכבר הגיע גט לידה, ולא עקר נפשיה מספיקא. הכי גרסינן: **ואמר רבה בר'** — באומר בפני בית דין בשעה שמסרו לשליח: הרי היא נאמנת עלי במאה עדים לעולם, אם אערער לומר גט ישן הוא — הריני מאמינה לאמר שלא באתי בתוך הזמן אצלה. ובין דמעיקרא הימנה — תו לא מהימן לערער. ובל שכן דאנן לא ליקו ולערער. אלמא טעמא דאמר הכי, אבל האי דלא אמר הכי — ליחוש! **אם אמרו בנשואה** — שחביבה עליו, ומחזר לפייסה.

1 **שְׁקוֹל** מִינָּהּ חֵפֶץ וְהַדֵּר הַב לָהּ גִּיטָא, וְאַל אֵיהוּ וְיֵיהֵב
2 לָהּ גִּיטָא וַהֲדַר שְׁקַל מִינָּהּ חֵפֶץ; רַבִּי יוֹחָנָן פּוֹסֵל
3 בּוֹ וְכָל שֶׁכֵּן בְּשֶׁלּוּחוֹ, וְרֵישׁ לָקִישׁ מְכַשֵּׁר בְּשֶׁלּוּחוֹ
4 וְכָל שֶׁכֵּן בּוֹ. **מִשְׁנָה** הַמֵּבִיא גֵּט מִמְּדִינַת הַיָּם וְחָלָה
5 – עוֹשֶׂה שָׁלִיחַ בְּבֵית דִּין וּמְשַׁלְּחוֹ, וְאוֹמֵר לִפְנֵיהֶם
6 "בְּפָנַי נִכְתַּב וּבְפָנַי נֶחְתַּם"; וְאֵין שָׁלִיחַ אַחֲרוֹן צָרִיךְ
7 שֶׁיֹּאמַר "בְּפָנַי נִכְתַּב וּבְפָנַי נֶחְתַּם", אֶלָּא אוֹמֵר: שָׁלִיחַ
8 בֵּית דִּין אֲנִי. **גְּמָרָא** אָמְרוּ לֵיהּ רַבָּנָן לַאֲבַיֵּי בְּרֵיהּ
9 דְּרַבִּי אַבָּהוּ, בָּעֵי מִינֵּיהּ מָרֵי אַבָּהוּ: שָׁלִיחַ דְּשָׁלִיחַ
10 מְשׁוּיֵי שָׁלִיחַ אוֹ לָא? – אָמַר לְהוּ: הָא לָא תִּיבְעֵי
11 לְכוּ, מִדְּקָתָנֵי: אֵין הַשָּׁלִיחַ הָאַחֲרוֹן - מִכְּלָל דִּמְשׁוּיֵי
12 שָׁלִיחַ. אֶלָּא כִּי תִּיבְעֵי לְכוּ: כִּי מְשׁוּיֵי שָׁלִיחַ, בְּבֵית
13 דִּין אוֹ אֲפִילּוּ שֶׁלֹּא בְּבֵית דִּין? - אָמַר לְהוּ: הָא
14 לָא מִבָּעְיָא לָן, מִדְּקָתָנֵי: אֶלָּא אוֹמֵר שָׁלִיחַ בֵּית דִּין
15 אֲנִי. רַב נַחְמָן בַּר יִצְחָק מַתְנִי הָכִי: אָמְרוּ לֵיהּ רַבָּנָן
16 לַאֲבַיֵּי בְּרֵיהּ דְּרַבִּי אַבָּהוּ, בָּעֵי מִינֵּיהּ מָרֵי אַבָּהוּ:
17 שָׁלִיחַ דְּשָׁלִיחַ, כִּי מְשׁוּיֵי שָׁלִיחַ, בְּבֵית דִּין אוֹ שֶׁלֹּא
18 בְּבֵית דִּין? - אָמַר לְהוּ: וְתִיבְעֵי לְכוּ אִי מְשׁוּיֵי שָׁלִיחַ
19 בְּעָלְמָא! - אָמְרוּ לֵיהּ: הָא לָא קָא מִיבָּעְיָא לָן, דְּתַנְיָן:
20 אֵין הַשָּׁלִיחַ הָאַחֲרוֹן - מִכְּלָל דְּשָׁלִיחַ מְשׁוּיֵי שָׁלִיחַ.
21 אֶלָּא כִּי קָא מִיבָּעְיָא לָן - בְּבֵית דִּין אוֹ שֶׁלֹּא בְּבֵית
22 דִּין? - אָמַר לְהוּ: הָא נַמִּי לָא תִּיבְעֵי לְכוּ, דְּקָתָנֵי:
23 אֶלָּא אוֹמֵר שָׁלִיחַ בֵּית דִּין אֲנִי. אָמַר רַבָּה: שָׁלִיחַ
24 בְּאֶרֶץ יִשְׂרָאֵל עוֹשֶׂה כָּמָּה שְׁלוּחִין. אָמַר רַב אַשִׁי:
25 אִם מֵת רִאשׁוֹן - בָּטְלוּ כּוּלָּן, אָמַר מָר בַּר רַב אַשִׁי:
26 הָא דְּאָמַר - דְּקִטְנוּתָא הִיא; אִילּוּ מֵת בַּעַל, מֵידֵי

27 מְשָׁעֶשַׁע אִית בְּהוּ? כּוּלְּהוּ מִכֹּחַ מַאן קָאָתוּ? מִכֹּחַ דְּבַעַל קָאָתוּ אִיתֵיהּ לְבַעַל - אִיתְּנְהוּ
28 לְכוּלְּהוּ, לֵיתֵיהּ לְבַעַל - לֵיתְּנְהוּ לְכוּלְּהוּ. הֲהוּא גַּבְרָא דְּשַׁדַּר לָהּ גִּיטָא לְדְבִיתְהוּ, אָמַר שָׁלִיחַ:
29 לָא יָדַעְנָא לָהּ, אָמַר לֵיהּ: זִיל יְהֵיבְהּ לְאַבָּא בַּר מַנְיוֹמִי, דְּאִיהוּ יָדַע לָהּ, וְלִיזִיל וְלִיתְּבְיֵהּ
30 נַיְהֲלֵהּ. אָתָא וְלָא אַשְׁכְּחֵהּ לְאַבָּא בַּר מַנְיוֹמִי, אַשְׁכְּחֵיהּ לְרַבִּי אַבָּהוּ וְרַבִּי חֲנִינָא בַּר פַּפָּא
31 וְרַבִּי יִצְחָק נַפָּחָא וְיָתֵיב רַב סְפָרָא גַּבַּייהוּ. אָמְרוּ לֵיהּ: מְסוֹר מִילָּךְ קַמָּן דִּידָךְ, דְּכִי יֵיתֵי
32 אַבָּא בַּר מַנְיוֹמִי נֵיתְבִינֵיהּ לֵיהּ, וְלִיזִיל וְלִיתְּבְיֵהּ לָהּ. אָמַר לְהוּ רַב סְפָרָא: וְהָא שָׁלִיחַ שֶׁלֹּא
33 נִיתַּן לְגֵירוּשִׁין הוּא! אֵיכְסוּפוּ. אָמַר רָבָא: קַפְחִינְהוּ רַב סְפָרָא לְתִלְתָא רַבָּנָן סְמוּכֵי. אָמַר
34 רַב אַשִׁי: בְּמַאי קַפְחִינְהוּ? מִי קָאָמַר לֵיהּ "אַבָּא בַּר מַנְיוֹמִי וְלָא אַתְּ"? אֵיפָא דְּאָמַר, אָמַר
35 רָבָא: קַפְחִינְהוּ רַב סְפָרָא לְתִלְתָא רַבָּנָן סְמוּכֵי בְּטָעוּתָא. אָמַר רַב אַשִׁי: מַאי טָעוּתָא?
36 מַאי קָא אָמַר לֵיהּ - "אַבָּא בַּר מַנְיוֹמִי וְלָא אַתְּ". הֲהוּא גַּבְרָא דְּשַׁדַּר לָהּ גִּיטָא לְדְבִיתְהוּ,
37 אָמַר לֵיהּ לַשָּׁלִיחַ: לָא תֵּיתְבֵיהּ נַיְהֲלֵהּ עַד תִּלְתִין יוֹמִין. אִתְּנִים בְּנוֹ תִּלְתִין יוֹמִין, אָתָא
38 לְקַמֵּיהּ דְּרָבָא. אָמַר רָבָא: חָלָה מַעֲמָא מַאי? מִשּׁוּם דְּאָנוּס, הַאי נַמִּי אָנוּס הוּא. אָמַר לֵיהּ:
39 מְסוֹר מִילָּךְ קַמָּן דִּידָךְ, דִּלְבָתַר תִּלְתִין יוֹמִין מְשׁוּיֵנַן שָׁלִיחַ וְיָתֵיב לֵיהּ נַיְהֲלֵהּ. אָמַר לֵיהּ רַבָּנָן
40 לְרָבָא: וְהָא שָׁלִיחַ שֶׁלֹּא נִיתַּן לְגֵירוּשִׁין הוּא! - אָמַר לְהוּ: בֵּינְתַיִם דִּלְבָתַר תִּלְתִין יוֹמִין מַצֵּי
41 מְגָרֵשׁ, כְּשֶׁלֹּא נִיתַּן לְגֵירוּשִׁין הוּא. - וְלִיחוּשׁ שְׁמָא פַּיְּים! מִי לָא תְּנַן: "מַעֲשֶׂה אִם לֹא
42 בָּאתִי מִכָּאן וְעַד שְׁנֵים עָשָׂר חֹדֶשׁ", וּמַת בְּתוֹךְ שְׁנֵים עָשָׂר חֹדֶשׁ - הֲרֵי זֶה גֵּט; וְהָוֵינַן
43 בַּהּ: וְלִיחוּשׁ שְׁמָא פַּיְּים! וַאֲמַר רַבָּה בַּר רַב הוֹנָא: הָכִי אָמַר אַבָּא מָרֵי מִשְׁמֵיהּ דְּרַב:
44 בְּאוֹמֵר "נֶאֱמֶנֶת עָלַי לוֹמַר שֶׁלֹּא בָּאתִי"? אֵיכְסִיף. לְסוֹף אֵיגְלֵאי מִילְּתָא דַּאֲרוּסָה הָוְיָא.
45 אָמַר רָבָא: אִם אָמְרוּ בְּנִשּׂוּאָה, יֹאמְרוּ בַּאֲרוּסָה? אָמַר רָבָא, הָא וַדַּאי קָא מִיבָּעְיָא לָן:

כִּי מְשַׁוּוּ בֵּית דִּין שָׁלֵחַ, בְּפָנָיו אוֹ שֶׁלֹּא בְּפָנָיו? הָדַר פְּשָׁטֵהּ: בֵּין בְּפָנָיו בֵּין שֶׁלֹּא בְּפָנָיו. שָׁלְחוּ מִכָּאן: בֵּין בְּפָנָיו בֵּין שֶׁלֹּא בְּפָנָיו. הֲהוּא דַּאֲמַר: אִי לָא אֲתֵינָא עַד תִּלְתֵּין יוֹמִין לֵיהֱוֵי גִּיטָּא. אֲתָא וּפַסְקֵיהּ מַבָּרָא, אֲמַר לְהוּ: חֲזוּ דַּאֲתַאי, חֲזוּ דַּאֲתַאי. אֲמַר שְׁמוּאֵל: לָא שְׁמִיעָה מָתְיָא. הֲהוּא דַּאֲמַר לְהוּ; אִי לָא פַּיְיסָנָא לָהּ עַד תִּלְתִּין יוֹמִין לֵיהֱוֵי גִּיטָּא. אֲזַל פַּיְיסָהּ וְלָא אִיפַּיְיסָא. אֲמַר רַב יוֹסֵף: מִי יְהֵיב לָהּ תַּרְקָבָא דִּידֵרֵי וְלָא אִיפַּיְיסָא? אִיכָּא דְּאָמְרִי, אֲמַר רַב יוֹסֵף: מֵידֵי תַּרְקָבָא דִּידֵרֵי בָּעֵי לְמֵיתַב לָהּ? הָא פַּיְיסָהּ וְלָא אִיפַּיְיסָא. הָא - בְּמַאן דְּאָמַר: יֵשׁ אוֹנֶם בְּגִיטִּין, הָא - בְּמַאן דְּאָמַר: אֵין אוֹנֶם בְּגִיטִּין. **מִשְׁנָה** הַמְּלֶוֶּה מֵעוֹת אֶת הַכֹּהֵן - וְאֶת הַלֵּוִי וְאֶת הֶעָנִי לְחִיּוֹת מְפֹרָשׁ עֲלֵיהֶן מֵחֻלָּקָן - מְפֹרָשׁ עֲלֵיהֶן בְּחֻקָּה שֶׁהֵן קַיָּימִין, וְאֵינוֹ חוֹשֵׁשׁ שֶׁמָּא מֵת הַכֹּהֵן אוֹ הַלֵּוִי, אוֹ הֶעָשִׁיר הֶעָנִי. מַתּוֹ - צָרִיךְ לִיטּוֹל רְשׁוּת מִן הַיּוֹרְשִׁים. אִם הַלְוָוֹן בִּפְנֵי בֵּית דִּין - אֵינוֹ צָרִיךְ לִיטּוֹל רְשׁוּת מִן הַיּוֹרְשִׁין. **גְּמָרָא** וְאַף עַל גַּב דְּלָא אֲתְאִי לִידֵיהּ? אֲמַר רַב: בְּמַקְּרֵי כְּהוּנָּה וְלֵוָיָה; וּשְׁמוּאֵל אָמַר: בְּמִזְמְּנֵי לָהֶם עַל יְדֵי אֲחֵרִים; עוֹלָא אָמַר: הָא מַנִּי? רַבִּי יוֹסֵי הִיא, דְּאָמַר: עָשׂוּ אֶת שֶׁאֵינוֹ זוֹכֶה כְּזוֹכֶה. כּוּלְּהוּ כְּרַב לָא אָמְרִי, בְּמַקְּרֵי לָא קָתָנֵי; כְּשְׁמוּאֵל לָא קָאָמְרִי, בְּמִזְמְּנֵי לָא קָתָנֵי; כְּעוּלָּא נַמִי לָא אָמְרִי, כִּיחִידָאָה לָא מוֹקְמִינַן. תָּנוּ רַבָּנָן: הַמְּלֶוֶּה מֵעוֹת אֶת הַכֹּהֵן וְאֶת הַלֵּוִי וְאֶת הֶעָנִי לְחִיּוֹת מְפֹרָשׁ עֲלֵיהֶן מֵחֻלָּקָן - מְפֹרָשׁ עֲלֵיהֶן בְּחֻקָּה שֶׁהֵן קַיָּימִין. וּפוֹסֵק כַּשָּׁעָר הַגּוֹל וְאֵין בּוֹ מְשׁוּם רִבִּית. וְאֵין שְׁבִיעִית מְשַׁמַּטְתּוֹ. וְאִם בָּא לַחֲזוֹר - אֵינוֹ חוֹזֵר. נִתְיָאֲשׁוּ הַבְּעָלִים - אֵין מְפֹרָשׁ עֲלֵיהֶם, לְפִי שֶׁאֵין מְפֹרָשִׁין עַל הָאֲבוּד. אָמַר מָר: פּוֹסֵק עִמָּהֶם כַּשָּׁעָר הַגּוֹל. "וְאֵין בּוֹ מְשׁוּם רִבִּית". מַאי טַעֲמָא? בֵּיוָן דְּכִי לֵית לֵיהּ לָא יְהֵיב לֵיהּ, כִּי אִית לֵיהּ נַמִי אֵין בּוֹ מְשׁוּם רִבִּית. "וְאֵין שְׁבִיעִית מְשַׁמַּטְתּוֹ". דְּלָא קָרֵינָא בֵּיהּ "לֹא יגוֹשׂ". "וְאִם בָּא לַחֲזוֹר - אֵינוֹ חוֹזֵר". אֲמַר רַב פָּפָּא: לֹא שָׁנוּ אֶלָּא בַּעַל הַבַּיִת בִּכֹהֵן, אֲבָל כֹּהֵן בְּבַעַל הַבַּיִת, אִם בָּא לַחֲזוֹר - חוֹזֵר, דְּתָנַן: נָתַן לוֹ מָעוֹת וְלֹא מָשַׁךְ הֵימֶנּוּ פֵּירוֹת - יְכוֹל לַחֲזוֹר בּוֹ. "נִתְיָאֲשׁוּ הַבְּעָלִים - אֵין מְפֹרָשִׁין עֲלֵיהֶן, לְפִי שֶׁאֵין מְפֹרָשִׁין עַל הָאֲבוּד". פְּשִׁיטָא! - לָא צְרִיכָא, דַּאֲקַנְיָא מִילְּתָא הִיא, קָא מַשְׁמַע לָן. תַּנְיָא, רַבִּי אֱלִיעֶזֶר בֶּן יַעֲקֹב אוֹמֵר: הַמְּלֶוֶּה מָעוֹת אֶת הַכֹּהֵן וְאֶת הַלֵּוִי בִּבְעֵית דִּין, וּמֵתוּ - מְפֹרָשׁ עֲלֵיהֶן בְּחֻקָּה שֶׁהוּא פוֹסֵק עִמָּהֶן - כְּשֵׁרוּת הַזּוֹל הוּא, שֶׁאִם יְזוֹלוּ מְדַמִּים הַלְּלוּ שֶׁהוּא פוֹסֵק בְּשָׁעַת הַלְּוָואָה - יְקַבֵּל כְּשֵׁרוּת הַזּוֹל. דִּכְי לֵית לֵיהּ - כְּגוֹן אִם נִשְׁתַּרְבֵּב שְׁדוֹתֶיהָ. לֹא קָרֵינָא בֵּיהּ לֹא יגוֹשׂ - שֶׁאֵינוֹ יָכוֹל לְתוֹבְעוֹ כְּלוּם. בַּעַל הַבַּיִת - אֵם בָּא לַחֲזוֹר בִּכֹהֵן - אֵין יָכוֹל, שֶׁדַּרְכּוֹ בְּסֹפוֹ בֵּידוֹ, וְזֶה לֹא הָיָה לוֹ לְמשׁךְ מִמֶּנּוּ כְּלוּם, דִּלְמָא לֵיהּ "לֹא מִשְׁכַּתִּי". **אֲבָל כֹּהֵן חוֹזֵר בּוֹ** - דְּכֵיוָן דְּעָשׂוּהוּ כְּזוֹכֶה — יָכוֹל לִטְעוֹן: לֹא מִשְׁכַּתִּי מִמֶּנּוּ פֵּירוֹת. **לֹא צְרִיכָא דְּאָמַן** — בִּשְׁעַת שִׁיבּוּשׁ וְנִתְיַאֵשׁ כְּבָר עָלוֹ בְּקִנְטֵר. **מְהוּ דִּתֵּיקְנָא אֲקִנְתָּא מִילְּתָא הִיא** — דִּמְשַׁעְבַּל בְּקִנְטֵר, אִם מַתִּיבִישׁ — חוֹזְרִים וּמִתְקָנִים, וּמִלְּתָא דְּלָא שְׁכִיחָא הִיא שֵׁיהֵא מִתְקַלְקֵלִין לְגַמְרֵי, וְלֹא הֲוֵי יְאוּשׁ מְעִלְּיָא, קָא מַשְׁמַע לָן. **אוֹתוֹ הַשָּׁבוּעַ** — שֶׁהַקָּרוֹב לָהֶם בְּאוֹתוֹ הַשָּׁבוּעַ רָאוּי לְיוֹרְשָׁם. וְכֹל לוֹיִים זוֹכִין בְּמַעֲשֵׂרוֹת, לְפִיכָךְ יַעֲבֹד זֶה אֶת הַמַּעֲשֵׂרוֹת בִּשְׁבִיל הַקָּרוֹב לָהֶם בַּלְּוִיָּה. **בְּחֻקָּה עֲנִיֵּי יִשְׂרָאֵל** — הַבָּא לֵיכָא לְמֵימַר בְּחֻקָּה יוֹרְשִׁין — שְׁמָא יוֹרְשִׁים עֲשִׁירִים הֵם. אֲבָל בְּחֻקָּה שֶׁאֵר עֲנִיִּים יִפְרְיֵשׁ, וְיַעֲבֹד. דְּהוֹאִיל וְתִקְּנַת עֲנִיִּים הִוא - נִיתְּנָה לְהוֹ לְכָל עֲנִיֵּי יִשְׂרָאֵל שֶׁתְּהֵא דַּת זוֹ נוֹהֶגֶת בְּיִשְׂרָאֵל, כְּדֵי שֶׁיִּמְצְאוּ מְלוּיִים לְהֶם כְּשֶׁיִּצְטָרְכוּ. הִלְכָךְ כְּגִי מִשְׁאָר עֲנִיִּים — לְאוֹ גּוּזָל אֶת הָעֲנִיִּים הוּא.

עניי

תוספות

מי יהיב לה תרקבא דדינרי ולא איפייסא – אף על גב דלית ליה – אין טענת אונס בגיטין, והוי גט. ואם תאמר: וכי יהב לה נמי תרקבא דדינרי – אמאי לא הוי גיטא? הא לא איפייסא! ואומר רבינו יצחק: ד"אי לא פיינסא לה" – משמע אם לא אטרח לפייסה בדבר גדול, ואי יהב לה – הרי טרח לפייסה וקיים תנאו, אף על פי שלא נתפייסה.

כמאן לא קתני – אף על גב דמזכה נמי לא קתני, מכל מקום ניחא ליה לאוקמי במזכה, דאיירי בכל הנהנים. ומאן דמוקי לה במכרי – משום דמזכה לא קתני, אף על גב דמכרי נמי לא קתני – משמע ליה מפרישין עליהן סתם, בלא שום זיכוי. **כיחידאה** לא מוקמינן – אף על גב דשמואל פסיק בפרק קמא דבבא מציעא (יב,א) כרבי יוסי, דעשו את שאינו זוכה כזוכה – מכל מקום מסתבר ליה לאוקמי מתניתין אפילו כרבנן. **ופוסק** עמהן כשער הזול – כדמפרשינן, דאף על גב דלא פסק – כמי שפסק דמי, ואין בו משום רבית אפילו פוסק הרבה פחות משער הזול.

הא קא משמע לן אף על גב דלא פסק בר' – ואם תאמר: הא נמי פשיטא, דבפרק "איזהו נשך" (שם עב,ב) אמר רבי יהודה שיכול לומר לו: תן לי כזה, או תן לי מעותיי ויש לומר: דדוקא שאומר לו בשעת הזול, אבל הכא – אפילו שתק עד שהוקר השער. **ביון** דכי לית ליה לא יהיב ליה בו' – והא דאמר רב בפרדיסא ב"איזהו נשך" (שם עג,א) אף על גב דאית ביה תיובא – הכא התירו משום תקנת בהן. **לא** שנו אלא בעל הבית בבהן – אפילו לרבנן דפליגי ארבי שמעון בפרק "החובל" (שם מד,א) ולית להו כל שהתפקר בידו ידו על העליונה – הכא לא גרע מכי לית ליה לא יהיב. אי נמי, כדפירש בקונטרס: דדוקא דאין לו למשוך ממנו כלום – לא מצי הדר ביה.

איכא

כִּי מְשַׁוּוּ בֵּית דִּין שָׁלֵחַ, בְּפָנָיו אוֹ שֶׁלֹּא בְּפָנָיו? הָדַר פְּשָׁטֵהּ: בֵּין בְּפָנָיו בֵּין שֶׁלֹּא בְּפָנָיו. שָׁלְחוּ מִכָּאן: בֵּין בְּפָנָיו בֵּין שֶׁלֹּא בְּפָנָיו. הֲהוּא דַּאֲמַר: אִי לָא אֲתֵינָא עַד תִּלְתֵּין יוֹמִין לֵיהֱוֵי גִּיטָּא. אֲתָא וּפַסְקֵיהּ מַבָּרָא, אֲמַר לְהוּ: חֲזוּ דַּאֲתַאי, חֲזוּ דַּאֲתַאי. אֲמַר שְׁמוּאֵל: לָא שְׁמִיעָה מָתְיָא. הֲהוּא דַּאֲמַר לְהוּ; אִי לָא פַּיְיסָנָא לָהּ עַד תִּלְתִּין יוֹמִין לֵיהֱוֵי גִּיטָּא. אֲזַל פַּיְיסָהּ וְלָא אִיפַּיְיסָא. אֲמַר רַב יוֹסֵף: מִי יְהֵיב לָהּ תַּרְקָבָא דִּידֵרֵי וְלָא אִיפַּיְיסָא? אִיכָּא דְּאָמְרִי, אֲמַר רַב יוֹסֵף: מֵידֵי תַּרְקָבָא דִּידֵרֵי בָּעֵי לְמֵיתַב לָהּ? הָא פַּיְיסָהּ וְלָא אִיפַּיְיסָא. הָא - בְּמַאן דְּאָמַר: יֵשׁ אוֹנֶם בְּגִיטִּין, הָא - בְּמַאן דְּאָמַר: אֵין אוֹנֶם בְּגִיטִּין. **מִשְׁנָה הַמְּלֶוֶּה מֵעוֹת אֶת הַכֹּהֵן - וְאֶת הַלֵּוִי וְאֶת הֶעָנִי לְחִיּוֹת מְפֹרָשׁ עֲלֵיהֶן מֵחֻלָּקָן - מְפֹרָשׁ עֲלֵיהֶן בְּחֻקָּה שֶׁהֵן קַיָּימִין, וְאֵינוֹ חוֹשֵׁשׁ שֶׁמָּא מֵת הַכֹּהֵן אוֹ הַלֵּוִי, אוֹ הֶעָשִׁיר הֶעָנִי. מַתּוֹ - צָרִיךְ לִיטּוֹל רְשׁוּת מִן הַיּוֹרְשִׁים. אִם הַלְוָוֹן בִּפְנֵי בֵּית דִּין - אֵינוֹ צָרִיךְ לִיטּוֹל רְשׁוּת מִן הַיּוֹרְשִׁין. **גְּמָרָא** וְאַף עַל גַּב דְּלָא אֲתְאִי לִידֵיהּ? אֲמַר רַב: בְּמַקְּרֵי כְּהוּנָּה וְלֵוָיָה; וּשְׁמוּאֵל אָמַר: בְּמִזְמְּנֵי לָהֶם עַל יְדֵי אֲחֵרִים; עוֹלָא אָמַר: הָא מַנִּי? רַבִּי יוֹסֵי הִיא, דְּאָמַר: עָשׂוּ אֶת שֶׁאֵינוֹ זוֹכֶה כְּזוֹכֶה. כּוּלְּהוּ כְּרַב לָא אָמְרִי, בְּמַקְּרֵי לָא קָתָנֵי; כְּשְׁמוּאֵל לָא קָאָמְרִי, בְּמִזְמְּנֵי לָא קָתָנֵי; כְּעוּלָּא נַמִי לָא אָמְרִי, כִּיחִידָאָה לָא מוֹקְמִינַן. תָּנוּ רַבָּנָן: הַמְּלֶוֶּה מֵעוֹת אֶת הַכֹּהֵן וְאֶת הַלֵּוִי וְאֶת הֶעָנִי לְחִיּוֹת מְפֹרָשׁ עֲלֵיהֶן מֵחֻלָּקָן - מְפֹרָשׁ עֲלֵיהֶן בְּחֻקָּה שֶׁהֵן קַיָּימִין. וּפוֹסֵק כַּשָּׁעָר הַגּוֹל וְאֵין בּוֹ מְשׁוּם רִבִּית. וְאֵין שְׁבִיעִית מְשַׁמַּטְתּוֹ. וְאִם בָּא לַחֲזוֹר - אֵינוֹ חוֹזֵר. נִתְיָאֲשׁוּ הַבְּעָלִים - אֵין מְפֹרָשׁ עֲלֵיהֶם, לְפִי שֶׁאֵין מְפֹרָשִׁין עַל הָאֲבוּד. אָמַר מָר: פּוֹסֵק עִמָּהֶם כַּשָּׁעָר הַגּוֹל. "וְאֵין בּוֹ מְשׁוּם רִבִּית". מַאי טַעֲמָא? בֵּיוָן דְּכִי לֵית לֵיהּ לָא יְהֵיב לֵיהּ, כִּי אִית לֵיהּ נַמִי אֵין בּוֹ מְשׁוּם רִבִּית. "וְאֵין שְׁבִיעִית מְשַׁמַּטְתּוֹ". דְּלָא קָרֵינָא בֵּיהּ "לֹא יגוֹשׂ". "וְאִם בָּא לַחֲזוֹר - אֵינוֹ חוֹזֵר". אֲמַר רַב פָּפָּא: לֹא שָׁנוּ אֶלָּא בַּעַל הַבַּיִת בִּכֹהֵן, אֲבָל כֹּהֵן בְּבַעַל הַבַּיִת, אִם בָּא לַחֲזוֹר - חוֹזֵר, דְּתָנַן: נָתַן לוֹ מָעוֹת וְלֹא מָשַׁךְ הֵימֶנּוּ פֵּירוֹת - יְכוֹל לַחֲזוֹר בּוֹ. "נִתְיָאֲשׁוּ הַבְּעָלִים - אֵין מְפֹרָשִׁין עֲלֵיהֶן, לְפִי שֶׁאֵין מְפֹרָשִׁין עַל הָאֲבוּד". פְּשִׁיטָא! - לָא צְרִיכָא, דַּאֲקַנְיָא מִילְּתָא הִיא, קָא מַשְׁמַע לָן. תַּנְיָא, רַבִּי אֱלִיעֶזֶר בֶּן יַעֲקֹב אוֹמֵר: הַמְּלֶוֶּה מָעוֹת אֶת הַכֹּהֵן וְאֶת הַלֵּוִי בִּבְעֵית דִּין, וּמֵתוּ - מְפֹרָשׁ עֲלֵיהֶן בְּחֻקָּה שֶׁהוּא פוֹסֵק עִמָּהֶן - כְּשֵׁרוּת הַזּוֹל הוּא, שֶׁאִם יְזוֹלוּ מְדַמִּים הַלְּלוּ שֶׁהוּא פוֹסֵק בְּשָׁעַת הַלְּוָואָה - יְקַבֵּל כְּשֵׁרוּת הַזּוֹל. דִּכְי לֵית לֵיהּ - כְּגוֹן אִם נִשְׁתַּרְבֵּב שְׁדוֹתֶיהָ. לֹא קָרֵינָא בֵּיהּ לֹא יגוֹשׂ - שֶׁאֵינוֹ יָכוֹל לְתוֹבְעוֹ כְּלוּם. בַּעַל הַבַּיִת - אֵם בָּא לַחֲזוֹר בִּכֹהֵן - אֵין יָכוֹל, שֶׁדַּרְכּוֹ בְּסֹפוֹ בֵּידוֹ, וְזֶה לֹא הָיָה לוֹ לְמשׁךְ מִמֶּנּוּ כְּלוּם, דִּלְמָא לֵיהּ "לֹא מִשְׁכַּתִּי". **אֲבָל כֹּהֵן חוֹזֵר בּוֹ** - דְּכֵיוָן דְּעָשׂוּהוּ כְּזוֹכֶה — יָכוֹל לִטְעוֹן: לֹא מִשְׁכַּתִּי מִמֶּנּוּ פֵּירוֹת. **לֹא צְרִיכָא דְּאָמַן** — בִּשְׁעַת שִׁיבּוּשׁ וְנִתְיַאֵשׁ כְּבָר עָלוֹ בְּקִנְטֵר. **מְהוּ דִּתֵּיקְנָא אֲקִנְתָּא מִילְּתָא הִיא** — דִּמְשַׁעְבַּל בְּקִנְטֵר, אִם מַתִּיבִישׁ — חוֹזְרִים וּמִתְקָנִים, וּמִלְּתָא דְּלָא שְׁכִיחָא הִיא שֵׁיהֵא מִתְקַלְקֵלִין לְגַמְרֵי, וְלֹא הֲוֵי יְאוּשׁ מְעִלְּיָא, קָא מַשְׁמַע לָן. **אוֹתוֹ הַשָּׁבוּעַ** — שֶׁהַקָּרוֹב לָהֶם בְּאוֹתוֹ הַשָּׁבוּעַ רָאוּי לְיוֹרְשָׁם. וְכֹל לוֹיִים זוֹכִין בְּמַעֲשֵׂרוֹת, לְפִיכָךְ יַעֲבֹד זֶה אֶת הַמַּעֲשֵׂרוֹת בִּשְׁבִיל הַקָּרוֹב לָהֶם בַּלְּוִיָּה. **בְּחֻקָּה עֲנִיֵּי יִשְׂרָאֵל** — הַבָּא לֵיכָא לְמֵימַר בְּחֻקָּה יוֹרְשִׁין — שְׁמָא יוֹרְשִׁים עֲשִׁירִים הֵם. אֲבָל בְּחֻקָּה שֶׁאֵר עֲנִיִּים יִפְרְיֵשׁ, וְיַעֲבֹד. דְּהוֹאִיל וְתִקְּנַת עֲנִיִּים הִוא - נִיתְּנָה לְהוֹ לְכָל עֲנִיֵּי יִשְׂרָאֵל שֶׁתְּהֵא דַּת זוֹ נוֹהֶגֶת בְּיִשְׂרָאֵל, כְּדֵי שֶׁיִּמְצְאוּ מְלוּיִים לְהֶם כְּשֶׁיִּצְטָרְכוּ. הִלְכָךְ כְּגִי מִשְׁאָר עֲנִיִּים — לְאוֹ גּוּזָל אֶת הָעֲנִיִּים הוּא.

עניי

איבא ביניהו עניי כותיים – אומר רבינו יצחק דלא תקינו אלא בחזקת עניי העיר. ולא כמו שפירש הקונטרס דלתנא קמא גרי אריות הם ולא יפרש בשבילם, אלא בשביל עניי ישראל מפרישם בכל מקום שהם. דאם כן לא נפקא מינה מידי מאי ביניהו. **תניא** רבי אומר יורשין שירשו – מפרישם עליהם, אבל לא ירשו – לא מפרישם עליהן. ואפיקא קא? ואם הלוה בפני בית דין אין צריך ליטול רשות מן היורשים, אבל אריישא דקתני: מת צריך ליטול רשות מן היורשים – לא מצי קאי, דבל שבן אם לא ירשו שצריך ליטול רשות יותר, שאין עליהן מוטל לפרוע חוב אביהן.

וכמעשה דקטינא דאביי – ואף על גב דאמר התם ב"מי שהיה נשוי" (כתובות צא.ב) דאי אמרו ליה "דני חמשין דמי קטינא" סלוקי סלקוהו – הכא תקנתא דרבנן היא.

הילך דמיו חוששין שמא עשאו כו' – פירש בקונטרס: לאחר שקיבל המעות עשאו תרומת מעשר. וקשה לרבינו יצחק: דלאחר שמכרו איך יכול לעשותו? הא לא מיחסר מישהו, שדרי ברשות ישראל קאי? אלא יש לומר: דשמא עשאו קודם קבלת הדמים קאמר. ופריך: אטו ברשיעי עסקינן דשקלי דמי ומשוו ליה תרומת מעשר? פירוש: ומשוו ליה כבר תרומת מעשר מעיקרא.

מעשר לאביך בידי הילך דמיו – תימה: אמאי נקט השתא "הילך דמיו"? ועוד: אמאי חוששין כלל שעשאו אביו תרומת מעשר? והא אדרבה, חזקה על חבר שאינו מוציא דבר שאינו מתוקן מתחת ידו, בדאמרינן (פסחים ט,א) בחבר שמת והניח מגורה מליאה פירות: ויש לומר בדוחק: דקסבר דמסתמא אביו אמר לו אם הוא מתוקן או אינו מתוקן, ואם לא נטל דמיו – רמי אנפשיה לצורך עצמו, ומדבר שאמר לו אביו. ואם לא מדבר – חשבינן ליה בחזקת מתוקן. אבל בשנטל דמיו – לצורך אחרים לא רמי אנפשיה ומדבר.

וכי נחשדו חברים לתרום שלא מן המוקף – תימה: דתנן במסכת ביכורים (פרק שני משנה ח): תרומת מעשר שזה לביכורים בשני דרכים: ניטלת מן הטהור על הטמא, ושלא מן המוקף. ואמר נמי בירושלמי בפרק שני דתרומות: דכל התורה כולה למידה ומלמדה, חוץ מתרומת מעשר שלמדתה ואינה למידה, דבתרומת מעשר כתיב (במדבר יח) "ממנו" – מן המוקף, ומוקמי ליה בתרומה גדולה ולא בתרומת מעשר. ובפרק "החזה" (בבא מציעא מט,א) אמרינן: ישראל שאמר לבן לוי "בור מעשר יש לך בידי" – רשאי בן לוי לעשותו תרומת מעשר על מקום אחר. והכא פריך אתרומת מעשר יכי נחשדו? בור! ויש לומר: מדרבנן אף תרומת מעשר בעי מוקף, והא דקאמר: רשאי בן לוי – היינו בשבתות וימים טובים דשרי, כדאמרינן ב"האשה רבה" (יבמות עג,א), ולקשה לדפרק "המפקיד" (בבא מציעא לח,א) תנן: המפקיד פירות אצל חבירו, אפילו הן אבודין – לא יגע בהן. ומפרש רב נחמן בר יצחק בגמרא דהיינו שמא עשאו תרומת מעשר על מקום אחר. ואמאי? וכי נחשדו לתרום שלא מן המוקף? ואומר רבינו חם: דגבי פקדון חיישינן טפי, ובחשבוא מועמת תולין הדבר להחמיר שלא ליגע בו, וחיישינן שמא בשבתות וימים טובים עשאו, דשרי שלא מן המוקף, כדאמר ב"האשה רבה" (יבמות עג,א). אבל בשאר מקומות – לא חיישינן, דלא שכיחא שיהא לו פירות בביתו ולא יהא לו די לשבת אם לא יעשו ממקום אחר. ויש מפרשים: דדוקא חברים לא נחשדו לתרום שלא מן המוקף, דהכא איירי בבן לוי שנתן לו מעשר – ואין נותנין אלא לחבר, כדאיתא ב"הזורע" (חולין קל,ב): אין נותנין מתנות לכהן עם הארץ, אבל המפקיד – כל אדם מפקיד, אף שאינן בקיאין בהלכות מוקף. ואם תאמר: ההיא דביכורים, דנטילתה שלא מן המוקף, היכי מצי למימר דמאורייתא איירי? הא קתני: דצריכה שיעור בתרומה, ומאורייתא לתרומה גדולה אין לה שיעור, דחטה אחת פוטרת את חברתי ויש לומר: דאין לה שיעור למטה, אבל יש לה שיעור למעלה, דאין יכול לעשות כל גורנו תרומה, דבעינן ראשית ששיריה ניכרים. וכי האי גוונא איכא בריש מסכת פאה (פרק ראשון משנה א) גבי "אלו דברים שאין להם שיעור".

לתרום שלא מן המוקף – פירש בקונטרס: דשמא באותה שעה אינה בעין. ואין נראה, דתרומה גדולה מדאורייתא בעי מוקף, ואם כן אפילו שתיתן לפניו. ובתרומת מעשר נמי דלא בעינן מוקף אלא מדרבנן – נראה דהיינו משום גזירה אטו תרומה גדולה, ובעינן מוקף אפילו שתיתן לפניו כמו בתרומה גדולה. וגבי חלה נמי תנן מוקף, אפילו שתיתן לפניו. **כיון** דלא קייץ בו – ואם תאמר: והא מוקי לה בבא אלעזר בן גמלא דאמר ניטלת מאומד, ואם כן כי לא קייץ נמי, ליחוש דלמא תקוניה תקניה בעל הבית מאומד? ויש לומר: דאינו תורם מאומד דבר שאינו שלו, שאינו רוצה להפסיד לא ללוי ולא לכהן. **אין** אבא אלעזר בן גמלא היא – ואם תאמר: נהי שיש לו רשות לתרום, שמא לא חשש לתרום מעשר שעתיד ליתן ללוי, ותיאך נתיר מספק? ויש לומר: דכיון שהרשות בידו, ושהה זמן גדול בביתו, ומצוה עליה רמיא – סתמא דמילתא דתקוניה תקניה.

איבא ביניהו: עניי כותיים. העשיר העני – אין מפרישין עליו, וזכה הלה בפאה שבידו. ורבנן, מאי שנא למימתה דעבוד תקנתא? – מימת שכיחא, עשירות לא שכיחא. אמר רב פפא, היינו דאמרי אינשי: חברך מית – אשה, איתעשר – לא תאשר. "מת – צריך ליטול רשות" וכו'. תניא, רבי אומר: יורשין שירשו – ומי איכא יורשין דלא ירתי? אלא אמר רבי יוחנן: שירשו קרקע ולא שירשו כספים. אמר רבי יונתן: הניח מלא מחט גובה מלא מחט, מלא קרדום - גובה מלא קרדום, ורבי יוחנן אמר: אפילו הניח מלא מחט גובה מלא קרדום; וכמעשה דקטינא דאביי. תנו רבנן: ישראל שאמר ללוי "מעשר יש לך בידי" - אין חוששין לתרומת מעשר שבו, "כור מעשר יש לך בידי" - חוששין לתרומת מעשר שבו. מאי קאמר? אמר אביי, הכי קאמר: ישראל שאמר ללוי "מעשר יש לך בידי והילך דמיו" - אין חוששין שמא עשאו תרומת מעשר על מקום אחר, "כור מעשר יש לך בידי והילך דמיו" - חוששין שמא עשאו תרומת מעשר על מקום אחר. אמו ברשיעי עסקינן, דשקלי דמי ומשוו ליה תרומת מעשר? אלא אמר רב חייא בר אשי: היכי דמי? בן ישראל שאמר ללוי: "מעשר לאביך בידי והילך דמיו" - חוששין שמא עשאו אביו תרומת מעשר על מקום אחר. - וכי נחשדו חברים לתרום שלא מן המוקף? אלא אמר רב חייא בר אשי: היכי דמי? בן ישראל שאמר ללוי: "מעשר לאביך בידי" - חוששין שמא עשאו אביו תרומת מעשר על מקום אחר. - וכי לא הוה מתקן ליה בעל הבית; "כור מעשר לך בידי" - אין חוששין שמא עשאו; כיון דקיץ, תפוני תקניה בעל הבית. - וכי יש לו רשות לבעל הבית לתרום תרומת מעשר? - אין, אבא אלעזר בן גמלא היא, דתניא: "ונחשב לכם תרומתכם", בשתי עניי כותיים — שאם אין עניי ישראל בעיר ויש עניי כותיים — מפריש לצורכם, ויעבבם לעצמו. שאף הם זוכים בהן, דבוחשים גרי אמת הם, ולתנא קמא גרי אריות הם, ולא יפרישו בשבילם, אלא בשביל עניי ישראל מפריש בכל מקום שהם. **וזכה הלה במה שבידו** — הלוה הזה אינו חייב לפרוש משלו, שהרי הלוהו על מנת שלא ליפרע הימנו. **דעבוד תקנתא** — דקאמר מפרישו עליו בחזקת עניי ישראל, ובהעשיר קתני אין מפרישין עליו. **לא שכיחא** — הלכך לא חשו לה. **אשר** — האמן, והחזק הדבר. לשון "שריר וקיים". **לא תאשר** — לא תאמן. **שירשו קרקע** — שעליהם מוטל המצוה לפרוע חובת אביהן. **מלא מחט** — בלומר, הניח קרקע מועט — אין זה מפריש בחזקת יורשין, אלא בשיעור דמי הקרקע. **מלא קרדום** — בלומר, קרקע הרבה. **אפילו הניח מלא מחט גובה מלא קרדום** — בלומר, כל חובו. לפי שהוא יכול לתרוף ולחזור ולטרוף כל שעה שיפדוהו ממנו. **כי ההוא מעשה דקטינא דאביי** — ב"מי שהיה נשוי" בכתובות (צא.ב): דהדהוא דהוו מסקי ביה מאה זוזי ושביב ושביק קטינא שוי חמשים, אתא בעל חוב טרפוה, אתו יתמי יהבי ליה חמשין וסלקוהו — הדר אתא טרפה כו'. **ישראל שאמר ללוי** — כולה מפרש ואזיל לה. **מעשר יש לך בידי** — שהפרשתי מתובואתי לצורכך. והילך דמיו — ומוכרהו לי, ונטל זה את דמיו. **אין חוששין** — ישראל זה שמא לאחר שמכרו לוי עשאו לוי זה תרומת מעשר על מעשר אחר שהיה לו בביתו. דכיון דלא ידע כמה יש לו בידו — לא עביד ליה תרומת מעשר. אבל אמר "כור מעשר יש לך בידי" ונתן לו הדמים — אסור ישראל זה לאכול הימנו, ואפילו הפריש תרומת מעשר לכהן לפי חשבונו, חיישינן שמא לאחר שקיבל הדמים עשאו לכולן תרומת מעשר על תשעה כורין שיש לו בביתו מעשר הטבול לתרומת מעשר. דכיון דלא משך — יכול לחזור הלוי. ואף על פי שהוא ברשותו של ישראל — לא קנו לו מעותיו, דאימת קניניה האי לוי דלקניניה לישראל בקבלת מעות? הלכך, כי חזר בו ועשאהו תרומת מעשר — חל עליו השם. **מעשר לאביך בידי** — בחיי אביך הדעתיו שהיה לו מעשר בידי. **מוקף** = סמוך. כמו: אין מקיפין שתי חביות (ביצה לב.ב). אסור לחבר לומר: תבואה שיש לי במקום פלוני תהא תרומה על זו, שמא אותה שעה אינה בעין, ואם עשה — עשוי. **כך אמר לי אבא** — לפני מותו: מעשר לך בידי. **חוששין** — הלוי הזה. **לתרומת מעשר** — הראויה לינטל הימנו. ואף על פי שחזקה על חבר שאינו נפטר מן העולם עד שיתקן כל פירות טבלים שבידו — הכא איכא למיחש, דכיון שלא הזכיר בצוואתו סכום מדה — שמא לא היה יודע כמה יש. **אין חוששין** — שמחזיק שאר זה שתיקנו קודם שמת, ואף על פי שאין מוטל עליו. **לתרים תרומת מעשר** — הלא אין המעשר שלו אלא של לוי, והוה ליה תורם שלא מדעתו!

בְּשַׁתֵּי תְּרוּמוֹת הַבָּתוּב מְדַבֵּר, אַחַת תְּרוּמָה גְּדוֹלָה וְאַחַת תְּרוּמַת מַעֲשֵׂר, כֵּשֵׁם שֶׁתְּרוּמָה גְּדוֹלָה נִיטֶּלֶת בְּאוֹמֶד וּבְמַחֲשָׁבָה - כָּךְ תְּרוּמַת מַעֲשֵׂר נִיטֶּלֶת בְּאוֹמֶד וּבְמַחֲשָׁבָה; וְכֵשֵׁם שֶׁיֵּשׁ לוֹ רְשׁוּת לְבַעַל הַבַּיִת לְתָרֵם תְּרוּמָה גְּדוֹלָה - כָּךְ יֵשׁ לוֹ רְשׁוּת לְבַעַל הַבַּיִת לְתָרֵם מַפְרִישׁ תְּרוּמַת מַעֲשֵׂר. משנה הַמַּנִּיחַ פֵּרוֹת לִהְיוֹת מַפְרִישׁ עֲלֵיהֶן תְּרוּמָה וּמַעֲשְׂרוֹת, מָעוֹת לִהְיוֹת מַפְרִישׁ עֲלֵיהֶן מַעֲשֵׂר שֵׁנִי - מַפְרִישׁ עֲלֵיהֶן בְּחֶזְקַת שֶׁהֵן קַיְימִין. אֵם אָבְדוּ - הֲרֵי זֶה חוֹשֵׁשׁ מֵעֵת לְעֵת, דִּבְרֵי רַבִּי אֱלִיעֶזֶר; רַבִּי יְהוּדָה אוֹמֵר, בִּשְׁלֹשָׁה פְּרָקִים בּוֹדְקִין אֶת הַיַּיִן: בְּקִדּוּם שֶׁל מוֹצָאֵי הֶחָג, וּבְהוֹצָאַת סְמָדַר, וּבְשָׁעַת כְּנִיסַת מַיִם בַּבּוֹסֶר. **גמרא** מַאי "מֵעֵת לְעֵת"? רַבִּי יוֹחָנָן אָמַר: מֵעֵת לְעֵת שֶׁל בְּדִיקָה, רַבִּי אֶלְעָזָר בֶּן אַנְטִיגְנוֹס אוֹמֵר מְשׁוּם רַבִּי אֶלְעָזָר בְּרַבִּי יַנַּאי:

מעת

כשם שתרומה גדולה ניטלת באומד ובמחשבה – ומיהו, אין להקיש תרומת מעשר לתרומה גדולה, שיתערב במתבנין חיטה אחת לפטור דברי, דהא "מעשר" אמר רחמנא. ומיהו, אם במתבנין מוסיף – נראה דמועיל. דמקשינן להכי לתרומה גדולה, דדמוכח בפרק "כל המנחות באות מצה" (מנחות נה,א). דקתני: תורמין תאנים על הגרוגרות במנין. ופריך דהוי מרבה במעשרות! ומיירי במרבה בתרומת מעשר, כדמוכח סיפא. ומוקי לה לרישא כאבא אלעזר בן גמלא, והתם מרבה במתבנין. ונראה דלית ליה כלל לאבא אלעזר בן גמלא מרבה במעשרות – מעשרותיו מקולקלין. דבמעשר (ראשון) נמי שרי מאמוד, כדאמרינן בסוף בכורות: יכול היה לו מאה טלאים ועשר עשרה או עשרה ועשר אחד יהיו מעושרים – תלמוד לומר "עשירי" ואין זה עשירי. רבי יוסי ברבי יהודה אומר: מעשר. ומפרש התם: דעבוא דרבי יוסי ברבי יהודה דסבר כאבא אלעזר בן גמלא, ומעשר קרייה רחמנא תרומה, דכתיב "כי את מעשר בני ישראל אשר ירימו לה' תרומה", ואיתקש מעשר בהמה למעשר דגן, כדאמר התם בריש פירקין: מה מעשר דגן ניטל מאומד ובמחשבה כו', ובמעשר ראשון איירי, דכתיב בסיפא דקרא "נתתי ללוים לנחלה". ואם תאמר: ואמאי אצטריך התם לאוקמי כאבא אלעזר? לא הוה ליה למימר אלא דאיתקש מעשר בהמה למעשר דגן, מה מעשר דגן ניטל אחד מעשרה – אף מעשר בהמה כן, אפילו בלא הערת שבט! ויש לומר: דמשמע ליה דלרבי יוסי ברבי יהודה בנטל אחד מעשרה דוי מעשר אפילו אינם שוים, כמו במבני לדיר להתעשר, דמסתמא אין דרכן להיות שוין. הלכך צריך לאוקמי כאבא אלעזר בן גמלא, דאי לאו דאבא אלעזר – הוה אמינא דבנטל אחד מעשרה בעינן שוין, כמו במעשר דגן, אף על גב דבמבני לא בעינן שוין. ונקשה: כיון דשרי אפילו מעשר מאומד – אמאי איצטריך במנחות לאוקמי מעשר הא דאמר רבי אלעזר ברבי יוסי: אבא היה נוטל עשר גרוגרות שבמקצוע על תשעים שבבכלכלה? ולוקמה במעשר גופיה! ויש לומר: דנהי דרבי יוסי ברבי יהודה סבר דאפילו מעשר ניטל מאומד – דלמא אבא אלעזר ליה ליה הך סברא. ועוד: דניחא ליה לאוקמיה בתרומת מעשר, משום דברישא קתני "תורמין". **ניטלת** מאומד – מצוה לתרום מאומד, דמתוך שירא לצמצם שלא יטול פחות – נוטל בעין יפה, כדתנן בפרק קמא דתרומות: אין תורמין לא במדה לא במשקל ולא במנין, וכן תרומת מעשר. ובתוספתא גרסינן: מה תרומה גדולה אינה ניטלת אלא באומד ובמחשבה – אף תרומת מעשר אינה ניטלת אלא באומד כו'. ואם תאמר: דבפרק קמא דתרומות תנן: המונה משובח, והמודד משובח ממנו, והשוקל משובח משלשתן! בירושלמי מקשה לה בפרק קמא דתרומות, ומשני: כאן – בתרומה גדולה, וכאן – בתרומת מעשר. דתניא אלעזר בן גמלא אומר: מנין שאין תורמין לא במדה לא במשקל לא במנין – תלמוד לומר "ונחשב לכם תרומתכם" – במחשבה אתה תורם, ואי אתה תורם במדה במשקל במנין. פירוש: התיא ד"אין תורמין" – בתרומה גדולה, דלכולי עלמא מצותה מאומד, והתיא ד"המונה משובח" – בתרומת מעשר, וכרבנן. והא דמייתי ברייתא דאבא אלעזר בן גמלא – לאשמועינן דפליגי בתרומת מעשר. ואם תאמר: דבירושלמי אהדיא דהמונה משובח: ממאי הוא משובח? אמר רב הונא: מן התורם מאומד. משמע דמאומד הוי תרומה, אלא דמונה משובח. וקאמר נמי התם, אמר רבי הלל: מתניתן אמרה כן, דשוקל משובח משלשתן. פירוש: מכלל דאיכא שלשה בר ממשקל. ובתר הכי קאמר, אמר רבי חנינא: תיפתר בשלשתן, ולית את שמע מינה כלום. ואי לרבנן – לדידהו אין תרומת מעשר מאומד, ולאבא אלעזר בן גמלא – מצותה לעשות מאומד, דקתני בתוספתא: אף תרומת מעשר אינה ניטלת אלא באומד ובמחשבה! ויש לומר: דרבנן מודו דמאומד הוי תרומה, אבל אין מצוה לעשות מאומד, ולא חשיב מרבה במעשרות במתבנין לאמוד יפה, אלא במתבנין להרבות ומרבה במתבנין. וההיא דבכורות דמוקי לה רבי יוסי ברבי יהודה בנטל אחד מעשרה דוי מעשר אפילו אינם שוים, כמו במבני לדיר להתעשר, דמסתמא אין דרכן להיות שוין. הלכך צריך לאוקמי כאבא אלעזר בן גמלא, דאי לאו דאבא אלעזר – הוה אמינא דבנטל אחד מעשרה בעינן שוין, כמו במעשר דגן, אף על גב דבמבני לא בעינן שוין. ונקשה: כיון דשרי אפילו מעשר מאומד – אמאי איצטריך במנחות לאוקמי מעשר הא דאמר רבי אלעזר ברבי יוסי: אבא היה נוטל עשר גרוגרות שבמקצוע על תשעים שבבכלכלה? ל

בכידום של מוצאי החג של תקופה – של תקופת תשרי. אבל משכה תקופת תמוז עד כאן – לא. ואם תאמר: והא אי אפשר שתמשוך עד כאן, כדאמרינן בפרק קמא דסנהדרין (יג,א) דבעינן מקצת החג בתקופה חדשה! ויש לומר: דאמר דתם דעל תקופה לבדה אין מעברין.

לפני הזורע ובשעת הזורע – תימה: דכל זה הוא פרק אחד, דאין הפסק בין לפני הזורע לשעת הזורע! ויש לומר: ד"בשעת הזורע" הוא סוף הזורע, שכבר זרעו כל מה שהיה להם ונתחסר להם, שלא היה להם כל הצרוך.

לשותפין פירש רבינו חננאל ורבינו תם: כי הא דאמר ברייש "המקבל" (בבא מציעא קה,א): הני בי תרי דעבוד עיסקא בהדי הדדי (ורווח) ואמר ליה חד לחבריה: תא ונפלוג, ואמר ליה אידך: נרויח טפי – דינא הוא דמעכבי. והשתא עד זה הזמן יכולין לעכב, ואז ימכרו ויחלוקו. וכן לכל דבר יש זמן.

אי הכי היינו דכתיב ותך השמש – אזהאי קרא קאמר שלא בא לספר בבח גבורת סערתה שהיתה עושה תלמים בים, אלא להעיד שהשתיקה שאר כל הרוחות ונתחמם העולם, ומכל מקום אמת הוא שהוא רוח חזק מאד, כדכתיב (שמות יד) "ברוח קדים עזה כל הלילה", ר"ברוח קדים תשבר אניות תרשיש" (תהלים מח) דלפעמים שולחה הקדוש ברוך הוא לעולם עזה ורקשה. **אנא** לא צריכנא להו – פירש בקונטרס דרב נחמן בר יצחק! חתניה דבי נשיאה הוה, כדאמר ב"הערב והרוטב" (חולין קכד,א), ולפירושו רב נחמן סתם שבגמרא הוא רב נחמן בר יצחק, דב"הערב והרוטב" משמע דסתם רב נחמן הוא חתניה דבי ריש גלותא. ואין נראה, דבפרק "מי שהרציאהו" (עירובין נג,ב) אמרינן: יתיב רב נחמן בר יצחק אחוריה דרבא, ויתיב רבא קמיה דרב נחמן, וכן בפרק "עושין פסין" (שם יח,ב) גבי מנוח עם הארץ היה. משמע דרב נחמן סתם לאו היינו רב נחמן בר יצחק. וכן בפרק "השולח" (גיטין לט,ב) גבי אשכחיה רב נחמן בר יצחק לרבה בר שילת דהוה קאי אפיתחא דבי תפלה, וכן בכמה דוכתי. אלא, רב נחמן סתם הוא רב נחמן בר יעקב. ודאא רב נחמן סתם הוא חברו של רב ששת, ובירושלמי מוכח בדוכתי טובא דרב נחמן בר יעקב הוא חברו של רב ששת. וגם בתלמוד שלנו אינו מזכיר בשו"מ מקום רב נחמן בר יעקב אלא בשמוזכיר אצלו רב נחמן אחר, רב נחמן בר יצחק או רב נחמן בר רב חסדא. והא דקאמר הכא רב נחמן בר יצחק "לא צריכנא להו" – עשיר היה, ולא היה צריך לחם. **שדיא** נשיב – ארוח מזרחיין קאמר, כדמוכח סנויא. ולא ששמה שדיא, אלא לפי שהיתה קשה קראה כך. ורוח דרומית שמה שדיא, כדאמר בערוך בערך "אסתנא". והו לשונו: לארבע רוחות יש להן שמות, רוח מזרחית – שותא, רוח מערבית – אוריא, רוח צפונית – אסתנא, רוח דרומית – שדיא.

הדרן עלך כל הגט

השלוה

לָא אֲזַל לְגַבֵּיהּ, אֲמַר: דִּלְמָא מְאֵינְשֵׁי דְּבֵי רֵישׁ גָּלוּתָא נִינְהוּ, רָבָא צָרִיךְ לְהוּ, אֲנָא לָא צְרִיכְנָא לְהוּ. כַּדַּהֲוָה דָּרֵךְ נַחְמָן בַּר יַעֲקֹב חָוָה, אָזַל לְגַבֵּיהּ, גַּלִּי לְדַרְעֵיהּ, אֲמַר: שַׁדְיָא נְשֵׁיב! אֲמַר רָבָא, הָכִי אֲמַר רַב: אִשָּׁה מְפַלֶּלֶת בּוֹ, וְשִׁמּוּאֵל אָמַר: אֲפִילּוּ מַרְגִּלִית שְׁבִיִּם מְרַקֶּדֶת בּוֹ, רַבִּי יוֹחָנָן אָמַר: אֲפִילּוּ שְׁכֶבֶת זֶרַע שֶׁבְּמֵעַי אִשָּׁה מְסֻרֶּרֶת בּוֹ. אֲמַר רַב נַחְמָן בַּר יִצְחָק, וּשְׁלֹשְׁתָּן מִקְרָא אֶחָד דְּרָשׁוּ: "כִּי הוּא בֵּין אֲחִים יַפְרִיא יְבוּא קֶדֶם יְהוָה אֱ' מְמַדְּבָר עוֹלֶה וְיֵבוֹשׁ מְקוֹרוֹ" וגו'. "וְיֵבוֹשׁ מְקוֹרוֹ" – זוֹ מְקוֹרָהּ שֶׁל אִשָּׁה, "וְיֶחֱרַב מַעְיָנוֹ" – זֶה שְׁכֶבֶת זֶרַע שֶׁבְּמֵעֵי אִשָּׁה, "הוּא יָשַׁסָּה אוֹצַר כָּל כְּלִי חֶמְדָּה" – זוֹ מְרַגְּלִית שְׁבִיִּם. אֲמַר רָבָא: עֲדֵי סוּרָאָה הוּא, דְּדַיְירֵי קְרֵאֵי. מַאי "כִּי הוּא בֵּין אֲחִים יַפְרִיא"? אֲמַר רָבָא: אֲפִילּוּ

שופרא

מַעֲת לְעַת שֶׁל הַנָּחָה. תְּנַן: אִם אָבְדוּ - חֲרֵי זֶה חוֹשֵׁשׁ מַעֲת לְעַת; בְּשִׁלְמָא לְמַאן דַּאֲמַר מַעֲת לְעַת שֶׁל בְּרִיקָה - שַׁפִּיר, אֶלָּא לְמַאן דַּאֲמַר מַעֲת לְעַת שֶׁל הַנָּחָה, הַאי "מַעֲת לְעַת" - "עַד מַעֲת לְעַת" מִיבָּעֵי לֵיהּ! קַשְׁיָא. "דִּבְרֵי רַבִּי אֶלְעָזָר". אָמַר רַבִּי אֶלְעָזָר: חֲלוּקִין עָלַי חֲבֵירַי עַל רַבִּי אֶלְעָזָר, דְּתָנוּ: מְקֹוָה שֶׁנִּמְדַּד וְנִמְצָא חָסֵר, כָּל טְהֳרוֹת שֶׁנַּעֲשׂוּ עַל גַּבָּיו לְמַפְרֵעַ, בֵּין בִּרְשׁוּת הַיָּחִיד בֵּין בִּרְשׁוּת הָרַבִּים - טְמֵאוֹת. פְּשִׁיטָא דַּהֲלוּקִין! מַהוּ דְּתֵימָא: מַאי לְמַפְרֵעַ - מַעֲת לְעַת, קָא מַשְׁמַע לָן. "רַבִּי יְהוּדָה אוֹמֵר: בִּשְׁלֹשָׁה פְּרָקִים" כו'. תָּנָא: בְּקִדּוּם שֶׁל מוֹצָאֵי הֶחָג שֶׁל תְּקוּפָה. תָּנָיֵא: רַבִּי יְהוּדָה אוֹמֵר, בִּשְׁלֹשָׁה פְּרָקִים מוֹכְרִין אֶת הַתְּבוּאָה: לִפְנֵי הַזֶּרַע, וּבְשָׁעַת הַזֶּרַע, וּבְפֵרוֹס הַפֶּסַח; וּבִשְׁלֹשָׁה פְּרָקִים מוֹכְרִין אֶת הַיַּיִן: בְּפֵרוֹס הַפֶּסַח, וּבְפֵרוֹס עֲצֶרֶת, וּבְפֵרוֹס הֶחָג. וְשֶׁמָּן - מֵעֲצֶרֶת וְאֵילָךְ. לְמַאי הִלְכְתָא? אָמַר רָבָא, וְאִיתֵימָא רַב פָּפָּא: לִשְׁתּוֹתָן. מִכָּאן וְאֵילָךְ מַאי? אָמַר רָבָא: כָּל יוֹמָא פִּירְקֵיהּ הוּא. "וַיְהִי בְּזוֹרֹחַ הַשֶּׁמֶשׁ וַיִּמְס אֱלֹהִים רוּחַ קָדִים חֲרִישִׁית". מַאי "חֲרִישִׁית"? אָמַר רַב יְהוּדָה: בְּשָׁעָה שֶׁמְּנַשֶּׁבֶת, עוֹשָׂה תְּלָמִים תְּלָמִים בַּיָּם. - אָמַר לֵיהּ רָבָה: אִי הָכִי, הַיְינוּ דִּכְתִיב: "וַתַּךְ הַשֶּׁמֶשׁ עַל רֹאשׁ יוֹנָה וַיִּתְעַלָּף"? אֶלָּא אָמַר רָבָה: בְּשָׁעָה שֶׁמְּנַשֶּׁבֶת, מְשַׁחֶקֶת כָּל הָרוּחוֹת מְפָנֶיהָ. וְהֵיינוּ דִּכְתִיב: "אֲשֶׁר בְּגֵרְיךְ חַמִּים בְּהַשְׁקֹט אֶרֶץ מִדָּרוֹם", אָמַר רַבִּי תַּחֲלִיפָא בַּר רַב חִסְדָּא אָמַר רַב חִסְדָּא: אֵימָתַי בְּגֵרְיךְ חַמִּים - בְּשָׁעָה שֶׁהַשְׁקֹט אֶרֶץ מִדָּרוֹם, שֶׁבְּשָׁעָה שֶׁמְּנַשֶּׁבֶת, מְשַׁחֶקֶת כָּל הָרוּחוֹת מְפָנֶיהָ. רַב הוּנָא וְרַב חִסְדָּא חָוֵי וְאָזֵיל גְּיֵבָא עֲלַיְיהוּ, אָמַר חַד לְחַבְרֵיהּ: נֵיקוּם מִקַּמֵּיהּ, דִּבְר אוֹרְיָין הוּא. אָמַר לֵיהּ אִידָךְ: מִקַּמֵּי פְּלֶגְנָא נֵיקוּם? אַדְּהָכִי אַתָא אִיהוּ לְגַבַּיְיהוּ, אָמַר לְהוּ: בְּמַאי עָסְקִיתוּ? אָמְרוּ לֵיהּ: בְּרוּחוֹת. אָמַר לְהוּ: הָכִי אָמַר רַב חֶנֶן בַּר רָבָא אָמַר רַב: רַב: אַרְבַּע רוּחוֹת מְנַשְּׁבוֹת בְּכָל יוֹם, וְרוּחַ צְפוֹנִית מְנַשֶּׁבֶת עִם כּוּלָּן, שֶׁאִלְמָלֵא כֵן, אֵין הָעוֹלָם מִתְקַיֵּים אֲפִילּוּ שָׁעָה אַחַת. וְרוּחַ דְּרוֹמִית קָשָׁה מִכּוּלָּן, וְאִלְמָלֵא בֵּן נַיְ מַעֲמִידָהּ, מַחֲרֶבֶת כָּל הָעוֹלָם כּוּלּוֹ מִפָּנֶיהָ, שֶׁנֶּאֱמַר: "הַמִּבְּיָנְתְךָ יַאֲבֶר נֵץ יִפְרֹשׂ כְּנָפָיו לְתֵימָן". רָבָא וְרַב נַחְמָן בַּר יִצְחָק חָוֵי וְאָזֵיל, הֲוָה חָלִיף וְאָזֵיל רַב נַחְמָן בַּר עַקֹּב דַּיְיתֵיב בְּגוֹהַרְקָא דְּדַקְּרָא וּפָרִיס עֲלַיְיהוּ סַרְבָּלָא דְּכַרְתֵּי. רָבָא אָזַל לְגַבֵּיהּ, רַב נַחְמָן בַּר יִצְחָק

שופרא

של הנחה — הרי זה חושש למפרע כל הימים עד מעת לעת של הנחה ראשונה: יום אחד שלם מחזקינן להו בחזקת קיימין בידוע, ומשם עד כאן — ספק, ויחזור ויחרום. **חושש מעת לעת** — משמע: יום אחד הוא דקאי בחששא, היינו כמאן דאמר מעת לעת של בדיקה. **אלא למאן דאמר** — כולהו יומי קאי בחששא בר מיומא קמא — "חושש למפרע עד מעת לעת" מיבעי ליה: **רבי אלעזר בן פדת** — דגמרא, ורבי אלעזר בן שמוע — דמתניתין ובריייתא, חלוקין — ואמרי: דלעולם חיישינן, והואי ונמצאו אבודין, וכל פירות שתקנו על ידי אותן פירות — צריך לחזור ולהפרישם. **מקוה** — שהיה בחזקת שלם, ונמדד לאחר זמן ונמצא חסר. **כל טהרות שנעשו על גביו** — כל תרומות וטהרות שנשתמשו בהן בכלים, ואנשים שטבלו מטומאתן באותו מקוה מעולם. **בין שהמקוה ברשות היחיד** — דקיימא לן: ספק טומאה ברשות היחיד — ספיקו טהור. **בין ברשות הרבים** — דקיימא לן: ספיקו טהור, הכא — טמא. דכי אמרינן ספק טומאה ברשות הרבים טהור — היינו ספק נגע בעלמא, דאיכא למימר לא נגע. אבל זה שהיה טמא ודאי, ואתה בא לטהרו בטבילת ספק — אל תטהרנו מספק. **פשיטא** דחלוקין — מהא מתניתין, ורבי אלעזר בן פדת מאי אשמעינן? הא מתניתין בהדיא תנן טומאות של **תקופה** — אם בבר נבנסה תקופת תשרי. אבל אם משכה תקופת תמוז עד כאן — לא. **לשותפין** — שאין האחד יכול למכור שלא מדעת חבירו חוץ לפרקים הללו. אבל בפרקים הללו — אין צריך לימלך, ואם מכר ונתייקר השער לאחר זמן — אין עליו כלום. **פירקיה** — זמנו למכור. **בשעה שמנשבת עושה תלמים בים** — כתלם של מענית המחרישה. דהיינו חרישית — לשון חרישה, לפי שחוזקה היא. **היינו דכתיב** — בתמיה. **ותך השמש** — הכתוב בא להעיד שנתחמם העולם, ואתה אומר שסיפר הכתוב בכח גבורת סערותיה, ולכך שינה בלשונו: **משתקת כל הרוחות מפניה** — בשהיא מנשבת בשעת החום, היא חמה מאוד, ומבטלת עצית כל הרוחות. ולכך שינה הכתוב לקרותה חריישית. **בשמשקיט ארץ מדרום** — כשצינת רוח דרומית שוקטת, ומי הוא המשקיטה — רוח מזרחית משתקתה. שבשעה שמנשבת רוח מזרחית — משתקת כל הרוחות. **פלגנא** — בעל מריבה, שהיתה לו מריבה עם מר עוקבא שהיה אב בית דין, דאמרינן בפרק קמא (לעיל ז,א): בני אדם העומדים עלי ובידי למוסרם למלכות, והוא היה גניבא, כדמפרש התם. **רוח צפונית** — נוחה היא, לא חמה ולא צוננת, וממתקת את שאר הרוחות. **בן נין** — מלאך העשוי בנין. **מעמידה** — בכנפיו. **יאבר** — לשון "אברתו" — יגדיל כנף. **נוהרקא** — עגלה עשויה בשידה, ומנהיגים בה שרים. **סרבלא דכרתי** — צבע תכלת, דומה לכרתי. **אנא לא צריכנא להו** — דרב נחמן חתניה דנשיאה הוה, ב"הערב והרוטב" (חולין קכד,א). **גליה** — רב נחמן בר יעקב לדדעיה, שהיתה רוח מזרחית מנשבת והוחם לו. **שדיא נשיב** — השידה מנשבת. **שכבת זרע** — תוך שלשה ימים. **מקורה של אשה** — עובר שבמעיה. **עדי סוראה הוא** — הדבר הזה מבני סורא הוא, דדייקי קראי.

שופתא = בית יד. **קופינא** = חור שבראש המרא שקורין פושי"ר. ועל שם שדחוק בין שני צדי החור קרי ליה "בין אוזנים" – שמדובקין. **סיכתא בידפנא** — יתד שבדופן. **רפיא** — שמתייבש מחמת החום, ורפה. **קניא כבופתא** — קנה הארוג בכפיפה. **רפיא** — כמו "יפריא".

הדרן עלך כל הגט

משנה **השולח.** והגיע — והשיג. אינו יכול לבטלו — בגמרא פריך: פשיטא. **בראשונה** — לא היה מבטלו בפני השליח ולא בפני האשה, אלא במקום שהיה עומד היה מבטלו בפני שלשה. **מפני תיקון העולם** — שהשליח, שאינו יודע בדבר, מוליכו לה והיא ניסת בו. **גמרא** **הגיעו** — הוי משמע שרדף אחריו והשיגו. **ואפילו ממילא** — שנשתהה שליח בדרך, והיה לו לזה דרך לשם, וראהו, ואפילו הכי בטל. **ולא אמרינן** — אין בדעתו לבטלו אלא לצעורה בעלמא, חדש או חדשים. שאם היה בדעתו לבטלו — היה רודף אחריו לבטלו. **שליחותא דקמא** — דאמרינן ליה: לא עדיפת מיניה. **איהו הוא דלא טרח** — כי בטליה הוא בעצמו — בטל, וליכא למימר לצעורה מיבטל, דלא הוה מטרח נפשיה משום לצעורה. **אבל שליח** — כי שלח שליח לבטל, אמרינן: לצעורה מיבטל, ומשום טירחא דשליח אחרון — לא איכפת ליה. **@בטל הוא** — משמע: בטל ירא, וכן "אי אפשי בר". **פסול הוא** — לא משמע דאיהו מבטל ליה, אלא מוציא עליו שם פסול — והא ליכא. **לא אמר כלום** — חוכה בה על כרחו. ואם יש לו בעל חוב — גובה אותה בשבילו. לפי שבל הלשונות הללו לשון עתיד הן, והואיל וקבלה — אינו יכול לחזור בו. **בטלה היא** — משמע: בטלה היתה מקודם שקיבלתי — הואיל וקבלה – אינו יכול לחזור בו. **בטלה היא** — משמע: בטלה היתה מקודם שקיבלתי — הודאת בעל דין כמאה עדים דמי, והרי אומר שלא זכה בה, וחוזרת לנותן. והכי נמי תניא לקמן בפירקין (מ,א): "כתבתי ונתתי שדה פלונית לפלוני", והוא אומר: לא כתב ונתן לי — הודאת בעל דין כמאה עדים. והאי נמי דאמר בטלה היתה מקודם לבן – נאמן.

שתי

השולח. גט שנתתי לך בטל הוא – לרבי דאמר: בטלו מבוטל נקט "הגיע בשליח" אורחא דמלתא, דאז מותר לבטלו, ורגיל הוא לבטלו. אבל בפני בית דין שלא בפני השליח – אסור לבטלו מדרבנן, משום תקנת רבן גמליאל. ועוד נקט "הגיע בשליח" – דהשתא אין צריך בית דין. אי נמי: היא גופה אתא לאשמועינן, דלא אמרינן לצעורה קא מיכוין, כדאמרינן בגמרא. ולא לומר דדוקא בבי האי גוונא בטל.

ולא אמרינן לצעורה קא מיכוין – ואם תאמר: פשיטא שהוא בטל, תיאר היה לנו לומר שאינו בטל, והוא עומד וצווחו! ויש לומר: דהוה אמינא, כיון שאינו מביא עדים על כך – אם כן אינו רוצה לבטלו. אי נמי: הוה חיישינן להחמיר, משום דלמא לצעורה קא מיכוין, קא משמע לן דלא חיישינן. **אי'הו** דלא טרח אדעתא לצעורה – משמע דקידם אצל אשתו לא הוי ממילא, אלא בטירחה. ותימה: דאמאי לא נקט רבותא טפי – נזדמן אצל אשתו ממילא, או שלוחה, דלא אמרינן לצעורה קא מיכוין? דתימה הוא לומר שאז אין מועיל ביטול. **מהו** דתימא איגלאי מילתא למפרע דבטולי בטליה קא משמע לן – ורבא דאמר לקמן (לה,א) דגלוי דעתא בגיטא מלתא היא – היינו שנודע קודם שהגיע גט לידה. אבל אם לא נודע אותו גילוי דעתא עד אחר שהגיע לידה – לאו כלום הוא. כגון דהוה רהיט בתר שליח לבטולי, וסבר שליח דהוא דרהיט בתריה – דבעי למימר "אשור הב לה" בדאמר לקמן (שם). וכי מבטל ליה אחר שבא לידה, לפי שסבור שעדיין הוא ביד השליח, ולא בא לידה – אגלאי מילתא למפרע דלבטולי הוה רהיט, קא משמע לן מתניתין דלאו כלום הוא. וטעמא, משום דבאותה שעה שהוא רץ – לא נודע דעתו לא לשליח ולא לאשה ולא לבית דין, והוו להו דברים שבלב – דאינן דברים, אף על פי שנאמן לומר "כך היה בלבי". ואף על גב דבעלמא גבי ההוא דזבין אדעתא למיסק לארץ ישראל (קדושין מט,ב) בדין הוא דלא הוו דברים, כיון שלא חשש לפרש רוצה הוא שיתקיים הדבר בכל ענין, אבל כאן עושה כל מה שיכול לעשות – מכל מקום עשאום כדברים שבלב. ואין להקשות: דמי איכא מידי דמדאורייתא לא הוי גט, ומדרבנן הוה גט? דכיון שקצת דומה לדברים שבלב – לא חשיבא עקירת דבר מן התורה. ועדיפא מינה אמרינן בבטול שלא בבית דין בלא ידיעת שליח ואשה, דמשמע פשט הלכה דלא הוי בטול. ועריך עיון: כי שמא בטול שלא בבית דין אינו מועיל להקל, אבל יועיל להחמיר. ועוד נראה לרבינו יצחק: כי דברים שבלב אינן דברים אפילו היכא דקיימא לן שנאנס מלפרשם, כמו שרגיל להוכיח

שׁוּפְתָא בְּקוֹפִינָא דְּמָרָא רָפְיָא. רַב יוֹסֵף אָמַר: אֲפִילּוּ סִיכְתָּא בְּדָפְנָא רַפְיָא. רַב אַחָא בַּר יַעֲקֹב אָמַר: אֲפִילּוּ קַנְיָא בְּכוּפְתָּא רַפְיָא.

הדרן עלך כל הגט

הַשּׁוֹלֵחַ גֵּט לְאִשְׁתּוֹ, וְהִגִּיעַ בַּשָּׁלִיחַ, אוֹ שֶׁשָּׁלַח אַחֲרָיו שָׁלִיחַ, וְאָמַר לוֹ "גֵּט שֶׁנָּתַתִּי לָךְ בָּטֵל הוּא" - הֲרֵי זֶה בָּטֵל, קִדְּמָהּ אֵצֶל אִשְׁתּוֹ אוֹ שֶׁשָּׁלַח אֲצִלָּהּ שָׁלִיחַ, וְאָמַר לָהּ "גֵּט שֶׁשָּׁלַחְתִּי לָךְ בָּטֵל הוּא" - הֲרֵי זֶה בָּטֵל; אִם מִשֶּׁהִגִּיעַ גֵּט לְיָדָהּ, שׁוּב אֵינוֹ יָכוֹל לְבַטְּלוֹ. בְּרִאשׁוֹנָה הָיָה עוֹשֶׂה בֵּית דִּין מִמָּקוֹם אַחֵר וּמְבַטְּלוֹ, הַתְקִין רַבָּן גַּמְלִיאֵל הַזָּקֵן שֶׁאֵא יְהוּ עוֹשִׂין כֵּן מִפְּנֵי תִּיקּוּן הָעוֹלָם. **גמרא** "הִגִּיעוֹ" לָא קָתָנֵי, אֶלָּא "הִגִּיעַ", וַאֲפִילּוּ מֵמֵילָא, וְלָא אָמְרִינַן לְצַעוֹרֵה הוּא דְּקָא מִיכַּוֵּין. "אוֹ שֶׁשָּׁלַח אַחֲרָיו שָׁלִיחַ" לָמָּה לִי? מַהוּ דְּתֵימָא, לָא אֵלִימָא שְׁלִיחוּתֵיהּ דְּבַרְתָּרָא מְשַׁלְּחוּתֵיהּ דְּקַמָּא דִּלְבָטְלֵיהּ, קָא מַשְׁמַע לָן. "קָדַם הוּא אֵצֶל אִשְׁתּוֹ" לָמָּה לִי? מַהוּ דְּתֵימָא, כִּי לָא אָמְרִינַן לְצַעוֹרֵי קָא מִיכַּוֵּין - הָנֵי מִילֵּי לְשַׁלּוּחַ, אֲבָל לְדִידָהּ וַדַּאי לְצַעוֹרֵי קָא מִיכַּוֵּין, קָא מַשְׁמַע לָן. "אוֹ שֶׁשָּׁלַח אֵצֶלָהּ שָׁלִיחַ" לָמָּה לִי? מַהוּ דְּתֵימָא, אִיהוּ הוּא דְּלָא טָרַח אַדַּעְתָּא לְצַעוֹרֵי - וְדַאי לְצַעוֹרֵי קָא מִיכַּוֵּין, קָא מַשְׁמַע לָן. "אִם מִשֶּׁהִגִּיעַ גֵּט לְיָדָהּ - אֵינוֹ יָכוֹל לְבַטְּלוֹ", פְּשִׁיטָא! - לָא צְרִיכָא, דְּקָדַר עֲלֵיהּ מֵעֵקֶר לְבַטּוֹלֵי; מַהוּ דְּתֵימָא, אִיגְּלַאי מִילְּתָא לְמַפְרֵעַ דְּבַטּוֹלֵי בְּטָלֵיהּ, קָא מַשְׁמַע לָן.

תָּנוּ רַבָּנָן: "בָּטֵל הוּא", "אֵי אִיפְּשִׁי בֵּיהּ" - דִּבְרֵי קַיָּימִין; "פָּסוּל הוּא", "אֵינוֹ גֵּט" - לֹא אָמַר כְּלוּם. לְמֵימְרָא, דְּ"בָּטֵל" לִישָׁנָא דְּלִבָּטֵיל מַשְׁמַע? וְהָאָמַר רַבָּה בַּר אֵיבוּ אָמַר רַב שֵׁשֶׁת, וְאָמְרִי לָהּ אָמַר רַבָּה בַּר אֲבוּהּ: מְקַבֵּל מַתָּנָה זוֹ מִבְּטוֹלֶת שֶׁאָמַר לְאַחֵר שֶׁבַּאתָה מַתָּנָה לְיָדוֹ "מַתָּנָה זוֹ מִבְּטוֹלֶת" "תֵּיבָטֵל" "אִי אִיפְּשִׁי בָּהּ" - לֹא אָמַר כְּלוּם. "בְּטֵלָה הִיא" "אֵינָהּ מַתָּנָה" - דִּבְרֵי קַיָּימִין; אֵלִּמָא "בָּטֵל" מֵעִיקָּרָא מַשְׁמַע! אָמַר אַבַּיֵי: "בָּטֵל"

שתי

"פָּסוּל הוּא", "אֵינוֹ גֵּט" - לֹא אָמַר כְּלוּם. לְמֵימְרָא, דְּ"בָּטֵל" לִישָׁנָא דְּלִבָּטֵיל מַשְׁמַע? וְהָאָמַר רַבָּה בַּר אֵיבוּ אָמַר רַב שֵׁשֶׁת, וְאָמְרִי לָהּ אָמַר רַבָּה בַּר אֲבוּהּ: מְקַבֵּל מַתָּנָה זוֹ מִבְּטוֹלֶת שֶׁאָמַר לְאַחֵר שֶׁבַּאתָה מַתָּנָה לְיָדוֹ "מַתָּנָה זוֹ מִבְּטוֹלֶת" "תֵּיבָטֵל" "אִי אִיפְּשִׁי בָּהּ" - לֹא אָמַר כְּלוּם. "בְּטֵלָה הִיא" "אֵינָהּ מַתָּנָה" - דִּבְרֵי קַיָּימִין; אֵלִּמָא "בָּטֵל" מֵעִיקָּרָא מַשְׁמַע! אָמַר אַבַּיֵי: "בָּטֵל"

בפרק שני דקדושין (ג,א) דדברים שבלב אינן דברים, וכופין אותו עד שיאמר "רוצה אני" דגט ורכפרה, ולא מהני דברים שבלב להיות דברים אלא היכא שבלא גילוי דעתו יש לנו לדעת דעתו מעצמנו. **והאמר** רבה בר איבו אמר רב ששת ואמרי לה רבה בר אבוה כו' – ולא גרסינן: רבה בר אבוה אמר רב ששת. דרבה בר אבוה היה רבו של רב נחמן, ורב נחמן חבירו של רב ששת. **מבוטלת** היא תיבטל אי אפשי בה לא אמר כלום – תימה: דבפרק בתרא דבריתות (כד,א) גרסינן איפכא: "מבוטלת היא" "תיבטל" "אי אפשי בה" – דבריו קיימים, "בטלה היא" "אינה מתנה" – לא אמר כלום. ואי אפשר למיגרס התם כדהכא, דהתם פריך מינה אדריש לקיש, דאמר: דזונתו מתנה לחברו ואמר הלה "אי אפשי בה" – כל הקודם בה זכה, ורב ששת קאמר ד"אי אפשי בה" – דבריו קיימים. מאי לאו – דבריו קיימים והדרה למרה? ומיהו, לספרים דגרסי התם והכא: "אי אפשי בה" "בטלה היא" "אינה מתנה" דבריו קיימים – אתי שפיר. והא דלא מקשה מ"אי אפשי בה" כמו שמקשה א"בטלה" – משום שפשוט לו דהאי דדבריו קיימים ב"אי אפשי בה" – היינו משום דהוי לשון הפקר, כדמותרץ בבריתות לריש לקיש. ומיהו, גירסא זו אינה ברוב ספרים. ודבינו יצחק אומר שיש ליישב כאן גירסא דבריתות, דדייק ד"בטל" מעיקרא משמע – מדקתני: "בטלה היא" "אינה מתנה" לא אמר כלום. דאי ליכול משמע, להכא – אם כן הוי דבריו קיימין, והוי הפקר וכל דהמחזיר בה זכה. אבל השתא דמעיקרא משמע – הרי הוא כאומר על כל מתנות שאדם נותן לחברו חוכה בהן שאינן מתנות, דכאן נמי זונה הוא – ולכך לא אמר כלום. והאי דקאמר שתי לשונות משמע, ולישנא דמהכי נה קאמר – לאו דמהני דבריו במתנות קאמר, אלא דמהני" – היינו לשון הטוב לו, דטוב לו שיתבטל הגט, וטוב לו שלא יתבטל המתנה. והא דמשמע בריש פרק "האומנים" (בבא מציעא עו,ב) דחשיב עילוי לבעל מה שממהר הגט לחול, דאמרינן: בשלמא אי איתמר איפכא "דתקבל לי גיטי" ואשתך אמרה "הבא לי גיטי"

תוספות

רש"י

והוא אומר "הילך כמה שאמרה". ואמר רב נחמן: כיון שהגיע גט לידו – מגורשת, אלמא אעיילוה דידיה סמיך. התם ודאי שרוצה לגרשה – חשוב ליה עילויא, אבל כאן שמגלה דעתו שתפוץ בביטולו – היינו עילויא דידיה. ורש"י פירש בברייתות (כה:,א) דגרסינן התם כמו בשמעתין, ולא פריך מ"אי אפשי" דלא אמר כלום, דבי אמר ריש לקיש – במתנת מטלטלין, דכיון דאתו לידיה הוי "אי אפשי" לשון הפקר, ומפקירם. אבל זה לא הפקיר את השדה, אלא אומר: איני חפץ שתהא המתנה קיימת. אלא מסיפא פריך, דקתני "בטלה היא" – אינה מתנה" – דבריו קיימים, דלשעבר משמע, ומודה שלא קיבלה לשם מתנה, והודאת בעל דין כמאה עדים דמי. מאי לאו דבריו קיימים להדרה למרה? אלמא היכא דאתני דבריו – הדרה למרה! ומשני: לא, דבריו קיימים ולא להדרה למרה. והוא הדין דהוה מצי לתרוצי דהיהא דריש לקיש כיון שכבר זכה הוי הפקר, אבל בההיא דרב ששת דמודה שלא זכה בה מעולם – הוי דמרה, דכי יהיב אינש – אדעתא דמקבלי לה מיניה. ואי לא – לא הוה מתנה. דהכי משני התם אקושיא אחריתי. ומיהו, השתא משני שפיר בלאו הכי. ובתר הכי פריך מאומנו לחברו "דין ודברים אין לי על שדה זו וידי מסולקת הימנה" – לא אמר כלום. פריך שפיר משדה אמסלטלין, דבשדה שהיא שלו איירי, בדפירש בקונטרס: האומר לחברו שהוא שותף עמו, דלא שייך למימר דעתו שלא תהא המתנה קיימת, כמו בההיא דרב ששת. ואי לשון "אי אפשי" הוי הפקר במטלטלים – אם כן "ידי מסולקת הימנה" בשדה שלו הוי נמי הפקר, שאי אפשר לומר שרוצה לומר בענין אחר, ואמאי לא אמר כלום?

להולך לאו כזכי דמי – בגט לא שייך לומר "הולך" לאו כ"זכי", דאפילו "זכי" נמי לא מהני. ולא נקטיה אלא לסימנא בעלמא, לומר: כי היכי דלא מהניא "הולך" בגט – לא מהני נמי במתנה.

מאי שנא מהרי הוא הקדש – תימה: דבריש "אין בין המודר" (נדרים לה:) משמע ד"כסבר זה הקדש" מועיל, ו"כן זה חרם" – ודאי לא אמר כלום, דגרע מ"גט זה חרס הוא" דאמר דלא אמר כלום, דהא "בטל הוא" – דבריו קיימין, וכי אמר "גט זה בטל" ולא אמר "הוא" מיבעיא לן, ועמד בתיקו. **רב** ששת אמר אינו חוזר ומגרש בו – תימה: והא ריש לקיש ורבי יוחנן דפליגי בריש "האומר" בקידושין (נט:,א) משמע דמודה דלא אתי דיבור ומבטל משמע, כמו שמוכיח שם ממתניתין דכל הכלים יורדים לידי טומאה במחשבה כו'. ובתיבת בעל לשמה הוי משמע, דאם כתב אדם ספר תורה לשמה – אינו יכול לחזור ולבטלו! ויש לומר: דכל זמן שלא הגיע ליד האשה – לא חשיב גמר מעשה. **התם** דיבור ודיבור הוא – מתוך הלשון משמע דאפילו ביטלו בפירוש – אינו מבוטל, מדקאמר: דתם דיבור ודיבור הוא, משמע דהכא לאו דיבור ודיבור הוא, אלא דיבור ומעשה. וגם מדקאמר: גט גופיה מי קא בטיל – משמע דאין לו כח לבטל. אבל בקידושין, בריש "האומר" (נט:,א) אין שם בכל זה האריכות, וכתוב בכל הספרים: נהי דבטליה מהורת שליחות – מהורת גט לא בטליה. משמע דאם ביטלו בפירוש – מודה רב נחמן דבטל. וכן צריך לומר, דגט לא חשיב מעשה כל זמן שלא הגיע ליד האשה. דאי לאו הכי – תקשי לרב ששת, כדפירשנו לעיל. ומדקאמר בפרק שני (גיטין יח:,א) גבי נכתב ביום ונחתם בלילה דלא הכשיר רבי שמעון מיכן עד עשרה ימים, דהיינו שמא פייס, פירוש: שמא ביטל את הגט כדפירש רבינו חנ' – אין ראיה, כדפרישית בפרק שני. ועוד: דשמא התם לא נחתם לא חשיב גמר מעשה.

ורב נחמן אמר בפני שנים דלתרי נמי בית דין קרי לה – אין לומר דרב נחמן לטעמיה, דאמר בפרק קמא דסנהדרין (ה:,ב) משמיה דשמואל: שנים שדנו דיניהם דין. דהא רבא לית ליה התם (ג:,א) דשמואל, ועל כרחך רבא אית ליה הכא כרב נחמן, דאמר בפני שנים. דהא פליגי רבי יוחנן וריש לקיש בסמוך בפלוגתא דרב נחמן ורב ששת, ורבא פסיק בריש "החולץ" (יבמות לו:,א) בבולי התלמוד כרבי יוחנן לגבי דריש לקיש, לבר מתלת, ורבי יוחנן קאי כרב נחמן. ועוד אמר בירושלמי דסנהדרין, רבי יוחנן וריש לקיש דאמרי תרוייהו: שנים שדנו – אין דיניהם דין, וב"החולץ" (שם מו:,ב) נמי אמר רב יוחנן: גר צריך שלשה, "משפט" כתיב ביה. ועל כרחך צריך לומר אף על גב דתרי אין דיניהם דין, כיון דפרוזבול סגי בתרי – קרי לה בית דין. ואם תאמר: בפרק "זה בורר" (סנהדרין ל,א) דפריך גבי אודיתא: דלימא בית דין חצוף, כדשמואל, דאמר: שנים שדנו גבי איכא למיפרך, דהא רבי יוחנן ורבא לית להו דשמואל וקא סברי דלתרי "בית דין" קרי לה. וכי האי גוונא נמי פריך גבי קיום שטרות בפרק שני דכתובות (כב,ב), ויש לומר: דהתם, כיון דבעינן שלשה באודיתא וקיום שטרות – אין שייך לגבי ההוא מילתא לקרות לתרי בית דין, משום הכי קאמר: דלמא לא בעי התם שלשה, כדשמואל. ואם תאמר: ומאי נפקא מינה השתא בפלוגתא דרב נחמן ורב ששת בפני כמה מבטלו? הא תיקן רבן גמליאל שלא יהו עושין כן! ואומר רבינו יצחק: דנפקא מינה לרבי, דאמר לקמן אם ביטלו מבוטל, ופסק לקמן רב נחמן בוותיה. ומדרב דאמר בפני שנים לרב ששת, אי בפני אחד אפילו לרב נחמן – דאינו מבוטל, דאפילו קודם תקנת רבן גמליאל לא היה מבוטל. דדוקא בפני שלשה לרב ששת מבוטל, דליכא למיחש לממזרות, אבל בפני שנים, דאיכא למיחש לממזרות – לא. ולרב נחמן, אף על גב דבפני שנים איכא למיחש לממזרות, כדאמרינן בסמוך, ואפילו הכי הוי מבוטל – מכל מקום בפחות משנים, דאיכא למיחש טפי – אינו מבוטל, ובהא אפילו רבא מודה, דאמרינן: מה כח בית דין יפה.

לתרי נמי בית דין קרי לה – ואם תאמר: דבסוף פרק שני דיבמות (כה,ב) גבי מיאנה או חלצה בפניו ישאנו, מפני שהוא בית דין. ודייק: טעמא – דבית דין הוא, הא בי תרי – לא. והא אמר הכא דלתרי נמי בית דין קרי לה!! ואומר רבינו יצחק: דהתם דייק מדלא קאמר "מפני שהם שנים", אלא הלי טעמא בבית דין – שמע מינה דלא סגי התם בתרי. אי נמי: מיאון דומיא דחליצה, ובית דין דחליצה היינו שלשה. ולא אתי כמאן דמכשיר חליצה ביחיד, דחד לא מקרי בית דין, ואיבא נמי רבנה.

1 שתי לשונות משמע — וכיון דהכי הוא, סתמא דמילתא, כי טען אניש — מילתא דמהניא
2 במילתיה קא טען. **התם הוא בשליח חגם** — ואם ביטלה הנותן קודם שתגיע ליד המקבל
3 — הרי היא בטלה. הכי גרסינן: **נפקא מינה להולך לאו כזכי דמי** — ואף על גב דמתנה
4 זכות הוא — מצי למיהדר, ד"הולך" לאו כ"זכי" דמי. **דתלי** — נשען, **בטל מהו** — אם אמר
5 "בטל", ולא אמר "הוא" מהו? לשעבר משמע,
6 ואין בדבריו כלום, כיון דלא אמר "הוא". או
7 דילמא בלא "הוא" נמי שתי לשונות משמע,
8 ולישנא דאתני ביה קאמר. **אינו מועיל** — משמע
9 דהוא אינו מבטלו, אלא מעיד בו שהוא פסול,
10 והא לא חזינן ביה פסול. ותיקנים בחותמיו. **חרם**
11 **הוא בחרם הוא לא אמר כלום** — דכל לשונות
12 הללו לשעבר הוא. **הרי הוא חרם מהו** — לחבא
13 משמע, או לשעבר משמע? **מאי שנא מהרי הוא**
14 **הקדש** — דקיימא לן דהוי הקדש, בכמה דוכתי,
15 דתנן בנדרים (מח,א): אם שלי הן — הרי הן
16 מוקדשים לשמים. ובהפקר נמי תנן בה: הרי הוא
17 מופקר לכל מי שאחפוץ, אלמא לחבא משמע.
18 **חוזר ומגרש בו** — אם נמלך הבעל לחזור ולגרש
19 בגט שביטלו. **או אינו חוזר ומגרש** — מי אמרינן:
20 בטל גיטא והוה ליה כחספא, או דילמא
21 שליחותא דשליח הוא דבטיל ליה, עד דהדר
22 ומשוי ליה שליח, אבל גיטא לא בטיל. **ברבי**
23 **יוחנן דאמר חזרה** — בקדושין, בפרק "האומר
24 לחברו": אמר לאשה "התקדשי לי במעות הללו
25 לאחר שלשים", וחזרה בה בתוך שלשים —
26 בטלו הקדושין, והואיל ובטלתן קודם שיהו חלין.
27 הכא נמי ליבטיל גיטא. **דיבור ודיבור הוא** —
28 מתחילה היתה מתקדשת על ידי הדיבור,
29 שנתרצתה בקדושין — אתי דיבור של חזרה
30 ומבטל דיבור. ומיהו, המעות לא בטלו, שאם
31 חזר וקדשה בהן מדעתה — מקודשת. **והכא נהי**
32 — האי דאמר "בטל הוא" — לשיחת הוא
33 דבטליה, שלא יהא שלוחו לגרשה בגט זה,
34 דאתי דיבור ומבטל דיבור. אבל גט שהוא בעין
35 — אינו נפסל. **כפני כמה הוא מבטלו** — קודם
36 תקנת רבן גמליאל. **כפני שנים** — דבשלמא גבי
37 דינא דממונא בעי' שלשה, אבל הכא — אודועי
38 בעלמא הוא, ובתרי סגי. **מוסרני לכם** — לקמן
39 (לו,א) הוא בפרקין, גבי פרוזבול, שהוא מוסר
40 שטרותיו לבית דין, דאיכא לה תבע ליה לבעל
41 חוב אלא הבית דין, והן יורדין לנכסיו, ולא
42 קרינא ביה "לא יגבול".

פלוני

שתי לשונות משמע מישמע, מישמע דבטל ומשמע דילבטיל,
גבי גט לישנא דמקבל ביה קאמר, גבי מתנה לישנא
דמחני בה קאמר. הכי גרסינן: נפקא מינה להולך לאו כזכי דמי
זכות הוא – מצי למיהדר, דתלי בשמעתין, בטל מהו – אם אמר
"בטל", ולא אמר "הוא"? לשעבר משמע,
ואין בדבריו כלום, כיון דלא אמר "הוא". או
דילמא בלא "הוא" נמי שתי לשונות משמע,
ולישנא דאתני ביה קאמר. אינו מועיל – משמע
דהוא אינו מבטלו, אלא מעיד בו שהוא פסול,
והא לא חזינן ביה פסול. ותיקנים בחותמיו. חרם
הוא בחרם הוא לא אמר כלום – דכל לשונות
הללו לשעבר הוא. הרי הוא חרם מהו – לחבא
משמע, או לשעבר משמע? מאי שנא מהרי הוא
הקדש – דקיימא לן דהוי הקדש, בכמה דוכתי,
דתנן בנדרים (מח,א): אם שלי הן – הרי הן
מוקדשים לשמים. ובהפקר נמי תנן בה: הרי הוא
מופקר לכל מי שאחפוץ, אלמא לחבא משמע.
חוזר ומגרש בו – אם נמלך הבעל לחזור ולגרש
בגט שביטלו. או אינו חוזר ומגרש – מי אמרינן:
בטל גיטא והוה ליה כחספא, או דילמא
שליחותא דשליח הוא דבטיל ליה, עד דהדר
ומשוי ליה שליח, אבל גיטא לא בטיל. ברבי
יוחנן דאמר חזרה – בקדושין, בפרק "האומר
לחברו": אמר לאשה "התקדשי לי במעות הללו
לאחר שלשים", וחזרה בה בתוך שלשים —
בטלו הקדושין, והואיל ובטלתן קודם שיהו חלין.
הכא נמי ליבטיל גיטא. דיבור ודיבור הוא —
מתחילה היתה מתקדשת על ידי הדיבור,
שנתרצתה בקדושין — אתי דיבור של חזרה
ומבטל דיבור. ומיהו, המעות לא בטלו, שאם
חזר וקדשה בהן מדעתה — מקודשת. והכא נהי
— האי דאמר "בטל הוא" — לשיחת הוא
דבטליה, שלא יהא שלוחו לגרשה בגט זה,
דאתי דיבור ומבטל דיבור. אבל גט שהוא בעין
— אינו נפסל. כפני כמה הוא מבטלו — קודם
תקנת רבן גמליאל. כפני שנים — דבשלמא גבי
דינא דממונא בעי' שלשה, אבל הכא — אודועי
בעלמא הוא, ובתרי סגי. מוסרני לכם — לקמן
(לו,א) הוא בפרקין, גבי פרוזבול, שהוא מוסר
שטרותיו לבית דין, דאיכא לה תבע ליה לבעל
חוב אלא הבית דין, והן יורדין לנכסיו, ולא
קרינא ביה "לא יגבול".

פלוני

1 וְהוּא אוֹמֵר "הִילַךְ כְּמָה שֶׁאָמְרָה". וְאָמַר רַב נַחְמָן: כֵּיוָן שֶׁהִגִּיעַ גֵּט לְיָדוֹ – מְגוֹרֶשֶׁת, אַלְמָא
2 אֲעֵילְוֵיהּ דִּידֵיהּ סָמִיךְ. הָתָם וַדַּאי שְׁרוּצָה לְגָרְשָׁהּ – חָשׁוּב לֵיהּ עִילְוָיָא, אֲבָל כָּאן שֶׁמְּגַלֶּה
3 דַּעְתּוֹ שֶׁתִּפּוֹץ בְּבִיטּוּלוֹ – הֵיינוּ עִילְוָיָא דִּידֵיהּ. וְרש"י פֵּירֵשׁ בִּבְרַיְיתוֹת (כה:,א) דְּגַרְסִינַן הָתָם כְּמוֹ
4 בִּשְׁמַעְתִּין, וְלֹא פָּרֵיךְ מֵ"אִי אֶפְשִׁי" דְּלָא אָמַר כְּלוּם, דְּבֵי אָמַר רֵישׁ לָקִישׁ – בְּמַתָּנוֹת מְטַלְטְלִין,
5 דְּכֵיוָן דַּאֲתוֹ לִידֵיהּ הֲוֵי "אִי אֶפְשִׁי" לְשׁוֹן הַפְקֵר,
6 וּמַפְקִירִם. אֲבָל זֶה לֹא הִפְקִיר אֶת הַשָּׂדֶה, אֶלָּא
7 אוֹמֵר: אֵינִי חָפֵץ שֶׁתְּהֵא הַמַּתָּנָה קַיֶּמֶת. אֶלָּא
8 מִסֵּיפָא פָּרֵיךְ, דְּקָתָנֵי "בְּטֵלָה הִיא" "אֵינָהּ מַתָּנָה" –
9 דִּבְרָיו קַיְּמִים, דִּלְשַׁעְבַּר מִשְׁמַע, וּמוֹדֶה שֶׁלֹּא
10 קִיבְּלָה לְשֵׁם מַתָּנָה, וְהוֹדָאַת בַּעַל דִּין כְּמֵאָה עֵדִים
11 דְּמֵי. מַאי לָאו דִּבְרָיו קַיְּמִים לְהַדְרָהּ לְמָרֵהּ? אֶלְמָא
12 הֵיכָא דְּאָתְנֵי דִּבְרָיו – לְהַדְרָהּ לְמָרֵהּ! וּמְשַׁנֵּי: לָא,
13 דִּבְרָיו קַיְּמִים וְלֹא לְהַדְרָהּ לְמָרֵהּ. וְהַוָה אָמֵינָא
14 הַאי דִּינָא דְּמִתְּנֵי לְהוּ מִינֵּיהּ, כֵּיוָן שֶׁכְּבָר זָכָה
15 הֲוֵי הֶפְקֵר, אֲבָל בְּהָהִיא דְּרַב שֵׁשֶׁת דְּמוּדֶה שֶׁלֹּא
16 זָכָה בָּהּ מֵעוֹלָם – הֲוֵי דְּמֵרָהּ, דְּכִי יָהֵיב אִינְשׁ –
17 אַדַּעְתָּא דְּמְקַבְּלֵי לָהּ מִינֵּיהּ. וְאִי לָא – לָא הַוָה
18 מַתָּנָה. דְּהָכִי מְשַׁנֵּי הָתָם אַקּוּשְׁיָא אַחֲרִיתִי. וּמִיהוּ,
19 הַשְׁתָּא מְשַׁנֵּי שְׁפִיר בְּלָאו הָכֵי. וּבְתַר הָכֵי פָּרֵיךְ
20 מֵאוּמְנוֹ לְחֲבֵרוֹ "דִּין וּדְבָרִים אֵין לִי עַל שָׂדֶה זוֹ וְיָדִי
21 מְסוּלֶקֶת הֵימֶנָּה" – לָא אָמַר כְּלוּם. פָּרֵיךְ שְׁפִיר
22 מִשָּׂדֶה אֲמַסְלְטְלִין, דִּבְשָׂדֶה שֶׁהִיא שֶׁלּוֹ אִיירִי,
23 דִּבְדִפְרִישׁ בְּקוּנְטְרֵס: הָאוֹמֵר לַחֲבֵרוֹ שֶׁהוּא שׁוּתָּף
24 עִמּוֹ, דְּלָא שַׁיְיךְ לְמֵימַר דַּעְתּוֹ שֶׁלֹּא תְּהֵא הַמַּתָּנָה
25 קַיֶּמֶת, כְּמוֹ בְּהָהִיא דְּרַב שֵׁשֶׁת. וְאִי לְשׁוֹן "אִי
26 אֶפְשִׁי" הוֹי הֶפְקֵר בְּמְטַלְטְלִים – אִם כֵּן "יָדִי
27 מְסוּלֶקֶת הֵימֶנָּה" בִּשְׂדֵה שֶׁלּוֹ הוֹי נַמִּי הֶפְקֵר, שֶׁאִי
אֶפְשִׁר לוֹמַר שֶׁרוֹצֶה לוֹמַר בְּעִנְיָן אַחֵר, וְאַמַּאי לֹא
אָמַר כְּלוּם?

לְהוֹלֵךְ לָאו כְּזָכֵי דָּמֵי – בְּגֵט לָא שַׁיְיךְ לְמֵימַר "הוֹלֵךְ" לָאו כְּ"זָכֵי", דְּאֲפִילּוּ "זָכֵי" נַמִּי לָא מְהַנֵּי. וְלָא נְקִטֵיהּ אֶלָּא לְסִימָנָא בְּעָלְמָא, לוֹמַר: כִּי הֵיכִי דְּלָא מְהַנְיָא "הוֹלֵךְ" בְּגֵט – לָא מְהַנֵּי נַמִּי בְּמַתָּנָה.

מַאי שְׁנָא מֵהֲרֵי הוּא הֶקְדֵּשׁ – תִּימָה: דִּבְרֵישׁ "אֵין בֵּין הַמּוֹדֵר" (נְדָרִים לה:) מִשְׁמַע דְּ"כִסְבוֹר זֶה הֶקְדֵּשׁ" מוֹעִיל, ו"כֵן זֶה חֶרֶם" – וְדַאי לָא אָמַר כְּלוּם, דִּגְרַע מ"גֵּט זֶה חֶרֶס הוּא" דְּאָמַר דְּלָא אָמַר כְּלוּם, דְּהָא "בְּטֵל הוּא" – דִּבְרָיו קַיְּמִין, וְכִי אָמַר "גֵּט זֶה בָּטֵל" וְלֹא אָמַר "הוּא" מֵיבְעֵיא לָן, וְעָמַד בְּתִיקּוּ. **רַב** שֵׁשֶׁת אָמַר אֵינוֹ חוֹזֵר וּמְגָרֵשׁ בּוֹ – תִּימָה: הָא רֵישׁ לָקִישׁ וְרַבִּי יוֹחָנָן דְּפָלִיגִי בְּרֵישׁ "הָאוֹמֵר" בְּקִידּוּשִׁין (נט:,א) מִשְׁמַע דְּמוֹדֶה דְּלָא אָתֵי דִּיבּוּר וּמְבַטֵּל מִשְׁמַע, כְּמוֹ שֶׁמּוֹכִיחַ שָׁם מִמַּתְנִיתִין דְּכָל הַכֵּלִים יוֹרְדִים לִידֵי טֻמְאָה בְּמַחֲשָׁבָה כו'. וּבְתֵיבַת בַּעַל לִשְׁמָהּ הֲוֵי מִשְׁמַע, דְּאִם כָּתַב אָדָם סֵפֶר תּוֹרָה לִשְׁמָהּ – אֵינוֹ יָכוֹל לַחֲזוֹר וּלְבַטְּלוֹ! וְיֵשׁ לוֹמַר: דְּכָל זְמַן שֶׁלֹּא הִגִּיעַ לְיַד הָאִשָּׁה – לֹא חָשִׁיב גְּמַר מַעֲשֶׂה. **הָתָם** דִּיבּוּר וְדִיבּוּר הוּא – מִתּוֹךְ הַלָּשׁוֹן מִשְׁמַע דְּאֲפִילּוּ בִּיטְּלוֹ בְּפֵירוּשׁ – אֵינוֹ מְבוּטָּל, מִדְּקָאָמַר: דְּהָתָם דִּיבּוּר וְדִיבּוּר הוּא, מִשְׁמַע דְּהָכָא לָאו דִּיבּוּר וְדִיבּוּר הוּא, אֶלָּא דִּיבּוּר וּמַעֲשֶׂה. וְגַם מִדְּקָאָמַר: גֵּט גּוּפֵיהּ מִי קָא בָּטֵיל – מִשְׁמַע דְּאֵין לוֹ כֹּחַ לְבַטֵּל. אֲבָל בְּקִידּוּשִׁין, בְּרֵישׁ "הָאוֹמֵר" (נט:,א) אֵין שָׁם בְּכָל זֶה הָאֲרִיכוּת, וְכָתוּב בְּכָל הַסְּפָרִים: נְהִי דְּבָטְלִיהּ מְהוֹרַת שְׁלִיחוּת – מְהוֹרַת גֵּט לֹא בָּטְלִיהּ. מִשְׁמַע דְּאִם בִּיטְּלוֹ בְּפֵירוּשׁ – מוֹדֶה רַב נַחְמָן דְּבָטֵל. וְכֵן צָרִיךְ לוֹמַר, דְּגֵט לָא חָשִׁיב מַעֲשֶׂה כָּל זְמַן שֶׁלֹּא הִגִּיעַ לְיַד הָאִשָּׁה. דְּאִי לָאו הָכֵי – תְּקְשֵׁי לְרַב שֵׁשֶׁת, כְּדִפְרִישְׁנָא לְעֵיל. וּמִדְּקָאָמַר בְּפֶרֶק שֵׁנִי (גִּיטִּין יח:,א) גַּבֵּי נִכְתַּב בְּיוֹם וְנֶחְתַּם בַּלַּיְלָה דְּלָא הִכְשִׁיר רַבִּי שִׁמְעוֹן מִיכָּן עַד עֲשָׂרָה יָמִים, דְּהַיְינוּ שֶׁמָּא פִּיֵּיס, פֵּירוּשׁ: שֶׁמָּא בִּיטֵּל אֶת הַגֵּט כְּדִפְרִישְׁנָא לְעֵיל – אֵין רְאָיָה, כְּדִפְרִישְׁנָא בְּפֶרֶק שֵׁנִי. וְעוֹד: דִּשְׁמָא הָתָם לֹא נֶחְתַּם לָא חָשִׁיב גְּמַר מַעֲשֶׂה.

וְרַב נַחְמָן אָמַר בִּפְנֵי שְׁנַיִם דְּלִתְרֵי נַמִּי בֵּית דִּין קָרֵי לַהּ – אֵין לוֹמַר דְּרַב נַחְמָן לְטַעְמֵיהּ, דְּאָמַר בְּפֶרֶק קַמָּא דְּסַנְהֶדְרִין (ה:,ב) מִשְּׁמֵיהּ דִּשְׁמוּאֵל: שְׁנַיִם שֶׁדָּנוּ דִּינֵיהֶם דִּין. דְּהָא רָבָא לֵית לֵיהּ הָתָם (ג:,א) דִּשְׁמוּאֵל, וְעַל כָּרְחֲךָ רָבָא אִית לֵיהּ הָכָא כְּרַב נַחְמָן, דְּאָמַר בִּפְנֵי שְׁנַיִם. דְּהָא פְּלִיגִי רַבִּי יוֹחָנָן וְרֵישׁ לָקִישׁ בִּסְמוּךְ בְּפַלּוּגְתָּא דְּרַב נַחְמָן וְרַב שֵׁשֶׁת, וְרָבָא פָּסֵיק בְּרֵישׁ "הַחוֹלֵץ" (יְבָמוֹת לו:,א) בְּבוּלֵי הַתַּלְמוּד כְּרַבִּי יוֹחָנָן לְגַבֵּי דְּרֵישׁ לָקִישׁ, לְבַר מִתְּלַת, וְרַבִּי יוֹחָנָן קָאֵי כְּרַב נַחְמָן. וְעוֹד אָמַר בִּירוּשְׁלְמִי דְּסַנְהֶדְרִין, רַבִּי יוֹחָנָן וְרֵישׁ לָקִישׁ דְּאָמְרֵי תְּרוַיְיהוּ: שְׁנַיִם שֶׁדָּנוּ – אֵין דִּינֵיהֶם דִּין, וּב"הַחוֹלֵץ" (שָׁם מג:,ב) נַמִּי אָמַר רַב יוֹחָנָן: גֵּר צָרִיךְ שְׁלֹשָׁה, "מִשְׁפָּט" כְּתִיב בֵּיהּ. וְעַל כָּרְחֲךָ צָרִיךְ לוֹמַר אַף עַל גַּב דִּתְרֵי אֵין דִּינֵיהֶם דִּין, כֵּיוָן דִּפְרוּזְבּוּל סָגֵי בִּתְרֵי – קָרֵי לַהּ בֵּית דִּין. וְאִם תֹּאמַר: בְּפֶרֶק "זֶה בּוֹרֵר" (סַנְהֶדְרִין ל,א) דְּפָרִיךְ גַּבֵּי אוּדְיָתָא: דִּלְמָא בֵּית דִּין חָצוּף, כְּדִשְׁמוּאֵל, דְּאָמַר: שְׁנַיִם שֶׁדָּנוּ גַּבֵּי אֵיכָא לְמִיפְרְכָא, דְּהָא רַבִּי יוֹחָנָן וְרָבָא לֵית לְהוּ דִּשְׁמוּאֵל וְקָא סָבְרֵי דִּלְתְרֵי "בֵּית דִּין" קָרֵי לַהּ. וּכְבָר הִקְשׁוּ בַּעֲלֵי הַתּוֹסָפוֹת שָׁם בְּעֵין זֶה, וְכֵן בְּפֶרֶק שְׁנֵי דִּכְתוּבוֹת (כב,ב), וְיֵשׁ לוֹמַר: דְּהָתָם, כֵּיוָן דִּבְעֵינַן שְׁלֹשָׁה בְּאוּדְיָתָא וּקְיוּם שְׁטָרוֹת – אֵין שַׁיְיךְ לְגַבֵּי הַהוּא מִילְּתָא לְקָרוֹת לְתְרֵי בֵּית דִּין, מִשּׁוּם הֵכִי קָאָמַר: דִּלְמָא לָא בָּעֵי הָתָם שְׁלֹשָׁה, כְּדִשְׁמוּאֵל. וְאִם תֹּאמַר: וּמַאי נָפְקָא מִינָּה הַשְׁתָּא בְּפַלּוּגְתָּא דְּרַב נַחְמָן וְרַב שֵׁשֶׁת בִּפְנֵי כַּמָּה מְבַטְּלוֹ? הָא תִּיקֵּן רַבָּן גַּמְלִיאֵל שֶׁלֹּא יְהוּ עוֹשִׂין כֵּן! וְאוֹמֵר רַבֵּינוּ יִצְחָק: דְּנָפְקָא מִינָּה לְרַבִּי, דְּאָמַר לְקַמָּן אִם בִּיטְּלוֹ מְבוּטָּל, וּפָסַק לְקַמָּן רַב נַחְמָן בְּוַוֹתֵיהּ. וּמִדְּרַב דְּאָמַר בִּפְנֵי שְׁנַיִם לְרַב שֵׁשֶׁת, אִי בִּפְנֵי אֶחָד אֲפִילּוּ לְרַב נַחְמָן – דְּאֵינוֹ מְבוּטָּל, דַּאֲפִילּוּ קוֹדֶם תַּקָּנַת רַבָּן גַּמְלִיאֵל לָא הֲוָה מְבוּטָּל. דְּדוֹקָא בִּפְנֵי שְׁלֹשָׁה לְרַב שֵׁשֶׁת מְבוּטָּל, דְּלֵיכָא לְמִיחַשׁ לְמַמְזְרוּת, אֲבָל בִּפְנֵי שְׁנַיִם, דְּאֵיכָא לְמִיחַשׁ לְמַמְזְרוּת – לָא. וּלְרַב נַחְמָן, אַף עַל גַּב דִּבְפְנֵי שְׁנַיִם אֵיכָא לְמִיחַשׁ לְמַמְזְרוּת, כְּדַאֲמְרִינַן בְּסֶמּוּךְ, וַאֲפִילּוּ הָכִי הֲוֵי מְבוּטָּל – מִכָּל מָקוֹם בִּפְחוֹת מִשְּׁנַיִם, דְּאֵיכָא לְמִיחַשׁ טְפֵי – אֵינוֹ מְבוּטָּל, וּבְהָא אֲפִילּוּ רַבָּא מוֹדֶה, דְּאָמְרִינַן: מַה כֹּחַ בֵּית דִּין יָפֶה.

לְתְרֵי נַמִּי בֵּית דִּין קָרֵי לַהּ – וְאִם תֹּאמַר: דִּבְסוֹף פֶּרֶק שֵׁנִי דְּיְבָמוֹת (כה,ב) גַּבֵּי מֵיאֲנָה אוֹ חָלְצָה בִּפְנֵי יִשְׂרָאֵל, מִפְּנֵי שֶׁהוּא בֵּית דִּין. וְדָייְקִינַן: טַעְמָא – דְּבֵית דִּין הוּא, הָא בִּי תְּרֵי – לָא. וְהָא אָמַר הָכָא דִּלְתְרֵי נַמִּי בֵּית דִּין קָרֵי לַהּ!! וְאוֹמֵר רַבֵּינוּ יִצְחָק: דְּהָתָם דַּיְיקִינַן מִדְּלָא קָאָמַר "מִפְּנֵי שֶׁהֵם שְׁנַיִם", אֶלָּא הָלֵי טַעְמָא בְּבֵית דִּין – שְׁמַע מִינָּהּ דְּלָא סָגֵי הָתָם בִּתְרֵי. אִי נַמִּי: מֵיאוֹן דּוֹמְיָא דְּחֲלִיצָה, וּבֵית דִּין דְּחֲלִיצָה הֵיינוּ שְׁלֹשָׁה. וְלֹא אָתֵי כְּמַאן דְּמַכְשֵׁר חֲלִיצָה בְּיָחִיד, דְּחַד לָא מִקְרֵי בֵּית דִּין, וְאֵיבָא נַמִּי רַבָּנָה.

[דף כ"ז ע"א]

הֲלָכָה ו'

מתני' מִי שֶׁהָיוּ לוֹ פֵּירוֹת שְׁבִיעִית וְהִגִּיעָה שָׁעַת הַבִּיעוּר – מְחַלְּקָן מְזוֹן שָׁלֹשׁ סְעוּדוֹת לְכָל אֶחָד וְאֶחָד. וְהָעֲנִיִּים אוֹכְלִין אַחַר הַבִּיעוּר, אֲבָל לֹא עֲשִׁירִים; דִּבְרֵי רַבִּי יְהוּדָה. רַבִּי יוֹסֵי אוֹמֵר: אֶחָד עֲנִיִּים וְאֶחָד עֲשִׁירִים אוֹכְלִין אַחַר הַבִּיעוּר.

מִי שֶׁהָיוּ לוֹ פֵּירוֹת שְׁבִיעִית שֶׁנִּפְּלוּ לוֹ בִּירוּשָּׁה אוֹ שֶׁנִּיתְּנוּ לוֹ מַתָּנָה, רַבִּי לְעָזָר אוֹמֵר: יִינָּתְנוּ לְאוֹכְלֵיהֶן. וַחֲכָמִים אוֹמְרִים: אֵין הַהוֹטֶה נִשְׁכָּר, אֶלָּא יִמָּכְרוּ לְאוֹכְלֵיהֶן וּדְמֵיהֶן יִתְחַלְּקוּ לְכָל אָדָם.

הָאוֹכֵל מֵעִיסַּת שְׁבִיעִית עַד שֶׁלֹּא הוּרְמָה חַלָּתָהּ – חַיָּיב מִיתָה.

גמרא מַה טַּעֲמָא דְּרַבִּי יוּדָה? (שמות כג, יא) **וְאָכְלוּ אֶבְיֹנֵי עַמֶּךָ, וְיִתְרָם.** מַה טַּעֲמָא דְּרַבִּי יוֹסֵי? **וְאָכְלוּ אֶבְיֹנֵי עַמֶּךָ, וְיִתְרָם.**

תָּנֵי, רַבִּי שִׁמְעוֹן אוֹמֵר: עֲשִׁירִין אוֹכְלִין מִן הָאוֹצָר אַחַר הַבִּיעוּר. מַה טַּעֲמָא דְּרַבִּי שִׁמְעוֹן? (שמות כג, יא) **וְאָכְלוּ אֶבְיֹנֵי עַמֶּךָ,** עַד **יִתְרָם.**

רַבִּי שִׁמְעוֹן בֶּן לָקִישׁ אָמַר: בְּפֵירוֹת עֲבֵירָה הִיא מַתְנִיתִין. וְהָתָנֵי: הַמּוֹצֵא פֵּירוֹת עֲבֵירָה – אָסוּר לִיגַּע בָּהֶן! שַׁנְיָיא הִיא מִציאָה, שַׁנְיָיא הִיא שֶׁנִּפְּלוּ לוֹ עַל כָּרְחוֹ.

רַבִּי יוֹחָנָן אָמַר: בְּפֵירוֹת הֶיתֵּר הִיא מַתְנִיתָא. בְּהָדָא תְּנִינַן רַבִּי לְעָזָר אוֹמֵר: יִנָּתְנוּ לָאוֹכֵל?! רַבִּי לְעָזָר דְּהוּא שַׁמּוּתִי. דְּתָנֵינַן, אוֹכְלִין פֵּירוֹת שְׁבִיעִית בְּטוּבָה וְשֶׁלֹּא בְטוּבָה; דִּבְרֵי בֵּית שַׁמַּאי. בְּהָדָא רַבָּנִין מְתִיבִין לֵיהּ שֶׁאֵין חוֹטֵא נִשְׂכָּר? בְּשִׁיטָתוֹ דֶּחֱשִׁיבוּהוּ, בְּשִׁיטָתְךָ שֶׁאַתְּ אוֹמֵר יִנָּתְנוּ לְאוֹכְלֵיהֶן שֶׁאֵין הַחוֹטֵא נִשְׂכָּר!

אָמַר רַבִּי בִּיבִי: הוֹרֵי רַבִּי יוֹסֵי בְּאִילִּין קוּנְדַסָיָא – שֶׁיְּלַכּוּ מָעוֹתֵיהֶן לְיָם הַמֶּלַח. רַבִּי מָנָא שָׁאַל לְרַבִּי חִזְקִיָּה: מַהוּ מֵייכְלָא בְּפוּגְנֵיין לְאַשְׁקְלוֹן? אָמַר לֵיהּ: אָסוּר. רַבִּי חִזְקִיָּה הֲוָה קָאֵים בְּשׁוּקָא דְּקֵיסָרִין, חֲמָא חַד טָעִין עֲלַל מִן אִיסּוּרָא, חֲפַף אַפּוֹי דְּלָא מֵיחְמִינֵיהּ תָּנֵי פֵּרַק. כָּל כָּךְ לָמָּה? כְּדֵי שֶׁיֵּעָשֶׂה מְקוֹמוֹ הוֹכִיחַ. שָׁמַע רַבִּי יַעֲקֹב בַּר אַחָא וְאָמַר:

[דף כ"ז ע"ב] אִמַּהּ דְּהֵן יְלַדַת בַּר!

רַבִּי יְהוֹשֻׁעַ בֶּן לֵוִי הֲוָה מְפַקֵּד לְתַלְמִידֵיהּ: לָא תִזְבּוֹן לִי יָרָק אֶלָּא מִן גִּינְתָא דְּסִיסְרָא!

קָם עֲמֵיהּ זָכוּר לְטוֹב, אָמַר לֵיהּ: אֵיזִיל אֵמוֹר לְרַבָּךְ, לֵית הָדָא גִּינְתָא דְּסִיסְרָא, דִּיהוּדַיי הֲווֹת, וְקַטְלֵיהּ וְנַסְבֵיהּ מִינֵיהּ! אֵין בְּעִיתָא מַחְמְרָא עַל נַפְשָׁךְ – אִשְׁתַּוּוִי לְחַבְרָךְ.

חַד בַּר נַשׁ הֲוָה חָשִׁיד עַל שְׁמִיטְתָא. אָמַר לְאִיתַּיהּ: "אַפְקִין חַלְתָּה"! אָמְרָה לֵיהּ: הַהוּא גַּבְרָא חָשִׁיד עַל שְׁמִיטְתָא וְאַתְּ אָמַר אַפְקוּן חַלָּה! אָמַר לָהּ: חַלָּה – מִדְּבַר תּוֹרָה, שְׁבִיעִית – מִדְּרַבָּנָן גַּמְלִיאֵל וַחֲבֵירָיו.

הַדְרָן עָלָךְ הַפֵּיגָם וְהָרִיבּוּזִין

פֶּרֶק עֲשִׂירִי

הֲלָכָה א׳ מתני׳ הַשְּׁבִיעִית – מְשַׁמֶּטֶת אֶת הַמִּלְוֶה בִּשְׁטָר וְשֶׁלֹּא בִשְׁטָר.

הַקֶּפַּת הַחֲנוּת – אֵינָהּ מְשַׁמֶּטֶת. וְאִם עָשָׂאָהּ מִלְוֶה – הֲרֵי זוֹ מְשַׁמֶּטֶת. רַבִּי יְהוּדָה אוֹמֵר: הָרִאשׁוֹן הָרִאשׁוֹן מְשַׁמֵּיט.

שְׂכַר שָׂכִיר – אֵינוֹ מְשַׁמֵּט. וְאִם עָשָׂאוֹ מִלְוֶה – הֲרֵי זוֹ מְשַׁמֵּיט. רַבִּי יוֹסֵי אוֹמֵר: כָּל מִלְאכָה שֶׁהִיא פּוֹסֶקֶת בַּשְּׁבִיעִית – מְשַׁמֶּטֶת. אֵינָהּ פּוֹסֶקֶת בַּשְּׁבִיעִית – אֵינָהּ מְשַׁמֶּטֶת.

הַשּׁוֹחֵט אֶת הַפָּרָה וְחִילְּקָהּ בְּרֹאשׁ הַשָּׁנָה, אִם הָיָה הַחוֹדֶשׁ מְעוּבָּר – מְשַׁמֵּיט. וְאִם לָאו – אֵינוֹ מְשַׁמֵּיט.

הָאוֹגֵם, וְהַמְפַתֶּה, וְהַמּוֹצִיא שֵׁם רָע, וְכָל מַעֲשֵׂה בֵית דִּין – אֵינָן מַשְׁמִיטִין.

הַמַּלְוֶה עַל הַמַּשְׁכּוֹן וְהַמּוֹסֵר שְׁטָרוֹתָיו לְבֵית דִּין – אֵין מַשְׁמִיטִין.

גמרא הַשְּׁבִיעִית מְשַׁמֶּטֶת כו׳. נֵיחָא שֶׁלֹּא בִשְׁטָר. בִּשְׁטָר? וְיַעֲשֶׂה כְּמַלְוֶה עַל הַמַּשְׁכּוֹן וְלֹא יְהֵא מְשַׁמֵּט! אָמַר רַבִּי יוֹחָנָן: תִּיפְתֵּר בִּשְׁטַר שֶׁאֵין בּוֹ אַחֲרָיוּת נְכָסִים, וּכְרַבִּי מֵאִיר. אֲתָא עוּבְדָא קוֹמֵי רַבִּי יוֹחָנָן בִּשְׁטָר שֶׁיֵּשׁ בּוֹ אַחֲרָיוּת נְכָסִים, וְהוֹרֵי מְשַׁמֵּט. אָמַר: מִפְּנֵי שֶׁאָנוּ לְמֵידִין מִן הַהֲלָכָה – אָנוּ עוֹשִׂין אוֹתוֹ?

אָמַר רַבִּי יִרְמְיָה: בְּשֶׁאֵין לוֹ קַרְקַע. הָא אִם יֵשׁ לוֹ קַרְקַע – אֵינוֹ מְשַׁמֵּט. אָמַר רַבִּי יוֹסֵי: אֲפִילּוּ יֵשׁ לוֹ קַרְקַע – מְשַׁמֵּט. אָתְיָא דְּרַבִּי יוֹסֵי – כְּרַב. דְּאָמַר רַבִּי בָּא בְּשֵׁם רַב: יְחֵד לוֹ קַרְקַע – אֵינוֹ מְשַׁמֵּט. לֹא אָמְרוּ אֶלָּא יְחֵד לוֹ, הָא אִם לֹא יְחֵד – אֵינוֹ מְשַׁמֵּט.

הַמְשַׁעְבֵּד שָׂדֶה לְאִשְׁתּוֹ, וְהָלַךְ וּמְכָרָהּ, אִם רָצְתָה לִגְבּוֹת מִמָּנּוּ מִשְׁאָר נְכָסִים – גּוֹבָה. אָמַר רַבִּי הִילָא: הוֹרֵי רַבִּי לְעָזָר כְּהֵן תַּנָּיֵיא.

חַבְרַיָּיא בָּעֲיָין: לֹא תִּגְבֶּה אֶלָּא מִנְּכָסִים מְשׁוּעְבָּדִין! אָמַר לוֹן רַבִּי יוֹסֵי: בְּנֵי חוֹרִין לְפָנֶיהָ, וְאַתְּ אָמַרְתְּ מְשׁוּעְבָּדִין? מַתְנִיתָא – בְּשֶׁלֹּא אָמַר לָהּ: "לֹא יְהֵא לָךְ פֵּירָעוֹן אֶלָּא מִזֶּה". אֲבָל אִם אָמַר לָהּ: "לֹא יְהֵא לָךְ פֵּירָעוֹן אֶלָּא מִזֶּה" – אֵינָהּ גּוֹבָה אֶלָּא מִמֶּנָּה.

הַמְשַׁעְבֵּד שָׂדֶה לַחֲבֵירוֹ וְהָלַךְ וּמְכָרָהּ, רַבִּי אַחָא אָמַר: מְכוּרָה לְשָׁעָה. רַבִּי יוֹסֵי אָמַר: אֵינָהּ מְכוּרָה לְשָׁעָה. חַיָּילֵיהּ דְּרַבִּי יוֹסֵי מִן הָדָא: שׁוֹר – מָצוּי הוּא לְהַבְרִיחוֹ, שָׂדֶה – אֵינוֹ מָצוּי לְהַבְרִיחָהּ. הַגַּע עַצְמְךָ! שֶׁהָיְתָה מְכוּרָה לְבַעֲלֵי זְרוֹעַ! אָמַר רַבִּי יוּדָן אֲבוּי דְּרַבִּי מַתַּנְיָה: מְצוּיִין הֵן

[דף כ״ח ע״א]

בַּעֲלֵי זְרוֹעַ לִיפּוֹל.

תָּנֵי: הַכּוֹתֵב שָׁדֶה אַפּוֹתִיקֵי לְאִשָּׁה בִּכְתוּבָּתָהּ, וּלְבַעַל חוֹב בְּחוֹבוֹ, מְכָרָהּ – חֲרֵי זוֹ מְכוּרָה. וְהַלּוֹקֵחַ – יָחוּשׁ לְעַצְמוֹ. מַתְנִיתָא – בְּשֶׁאָמַר לָהּ: "יְהֵא לָךְ פֵּירְעוֹן מִזּוֹ". מַה פְּלִינִין? בְּשֶׁאָמַר לָהּ: "לֹא יְהֵא לָךְ פֵּירְעוֹן אֶלָּא מִזּוֹ".

רַב אָמַר: פְּגָמָהּ לֹא זְקָפָהּ, זְקָפָהּ אַף עַל פִּי שֶׁלֹּא פְּגָמָהּ. תָּנֵי רַבִּי חִיָּיה: עַד שֶׁתִּתְפַּגֵּם וְתִזְקוֹף.

וּמִפְּנֵי שֶׁהוּא מַקִּיף לוֹ פַּעַם שְׁנִיָּיה – נַעֲשֵׂית הַקָּפָה רִאשׁוֹנָה מְלָוָה? אָמַר רַבִּי לְעָזָר: דְּרַבִּי יוּדָה הִיא!

וְרָאוּי לְתוֹבְעוֹ בְּרֹאשׁ הַשָּׁנָה? רַבִּי בָּא בְּשֵׁם רַבִּי זְעֵירָא: בְּמָמוֹן שֶׁהוּא רָאוּי לְהַאֲמִינוֹ, וּמְכַיְּין שֶׁהוּא רָאוּי לְתוֹבְעוֹ – כְּמִי שֶׁהוּא רָאוּי לִיתֵּן לוֹ מָעוֹת.

וְכָאן, הוֹאִיל וְרָאוּי לִיתֵּן לוֹ מָעוֹת וְלֹא נָתַן – נַעֲשֵׂית רִאשׁוֹנָה מְלָוָה.

רַבִּי יוֹחָנָן אָמַר: בְּגִין חֲרִישָׁה. רַבִּי שִׁמְעוֹן בֶּן לָקִישׁ אָמַר: בְּגִין בְּנָיִן. עַל דַּעְתֵּיהּ דְּרַבִּי יוֹחָנָן – כָּל מְלָאכָה שֶׁהִיא פּוֹסֶקֶת בַּשְּׁבִיעִית. עַל דַּעְתֵּיהּ דְּרַבִּי שִׁמְעוֹן בֶּן לָקִישׁ – כָּל מְלָאכָה שֶׁהִיא פּוֹסֶקֶת מֵאֵילֶיהָ. מָה? רַבִּי יוֹסֵי כְּרַבִּי יוּדָה? דְּרַבִּי יוֹסֵי אָמַר: כָּל מְלָאכָה שֶׁהִיא פּוֹסֶקֶת בַּשְּׁבִיעִית – מְשַׁמֶּטֶת, וְשֶׁאֵינָהּ פּוֹסֶקֶת בַּשְּׁבִיעִית – אֵינָהּ מְשַׁמֶּטֶת.

[דף כ"ח ע"ב]

וְלֹא רַבִּי יוֹסֵי כְּרַבִּי יוּדָה! אַף עַל גַּב דְּרַבִּי יוּדָה אָמַר: אֵין דֶּרֶךְ הַשּׁוּלְחָנִי לְהִיוֹת נוֹתֵן אִיפָּר עַד שֶׁיִּטּוֹל דִּינָר, מוֹדֵי הוּא בִּשְׂכַר שָׂכִיר – שֶׁאֵינוֹ אֶלָּא בַּסּוֹף!

רַבִּי אוֹמֵר: נִיסָּן – לֹא נִתְעַבֵּר מִיָּמָיו. וְהָא תָּנֵינַן (שקלים פרק ד משנה ה) אִם בָּא חוֹדֶשׁ בְּזִמַּנּוֹ! אִם בָּא, לֹא בָּא.

רַב אָמַר: תִּשְׁרֵי – לֹא נִתְעַבֵּר מִיָּמָיו. וְהָא תָּנֵינַן: אִם הָיָה חוֹדֶשׁ מְעוּבָּר! אִם הָיָה, לֹא הָיָה.

וּכְשֶׁקִּידְּשׁוּ אֶת הַשָּׁנִים בְּאוּשָׁא בַּיּוֹם הָרִאשׁוֹן, עָמַד רַבִּי יִשְׁמָעֵאל בְּנוֹ שֶׁל רַבִּי יוֹחָנָן בֶּן בְּרוֹקָה, אָמַר כְּדִבְרֵי רַבִּי יוֹחָנָן בֶּן נוּרִי. אָמַר רַבָּן שִׁמְעוֹן בֶּן גַּמְלִיאֵל: לֹא הָיִינוּ נוֹהֲגִין כֵּן בְּיַבְנֶה.

בַּיּוֹם הַשֵּׁינִי עָבַר רַבִּי חֲנַנְיָה בְּנוֹ שֶׁל רַבִּי יוֹסֵי הַגְּלִילִי, אָמַר כְּדִבְרֵי רַבִּי עֲקִיבָה. אָמַר רַבָּן שִׁמְעוֹן בֶּן גַּמְלִיאֵל: כֵּן הָיִינוּ נוֹהֲגִין בְּיַבְנֶה. וְהָתָנֵי: קִידְּשׁוּהוּ בָּרִאשׁוֹן וּבַשֵּׁנִי! רַבִּי זְעֵירָא בְּשֵׁם רַב חִסְדָּא: אוֹתָהּ הַשָּׁנָה נִתְקַלְקְלָה. מַה בֵּין הָרִאשׁוֹן וּמַה בֵּין הַשֵּׁנִי? רַבִּי בָּא בְּשֵׁם רַב: שָׁנָה רִאשׁוֹנָה וְשָׁנָה שְׁנִיָּיה. וְהָתָנֵי: יוֹם הָרִאשׁוֹן וְיוֹם הַשֵּׁנִי.

קִידְּשׁוּהוּ קוֹדֶם לִזְמַנּוֹ אוֹ אַחַר עִיבּוּרוֹ יוֹם אֶחָד, יָכוֹל יְהֵא מְקוּדָּשׁ? תַּלְמוּד לוֹמַר: **אוֹתָם** (ויקרא כג ב) **אוֹתָם** – אֵלֶּה הֵם מוֹעֲדַי. לִפְנֵי זְמַנּוֹ – אֵין אֵלֶּה מוֹעֲדַי. לִפְנֵי זְמַנּוֹ – עֶשְׂרִים וְתִשְׁעָה יוֹם. לְאַחַר עִיבּוּרוֹ – שְׁלֹשִׁים וּשְׁנַיִם יוֹם.

וּמִנַּיִן שֶׁמְּעַבְּרִין אֶת הַשָּׁנָה עַל הַגָּלָיוֹת שֶׁיָּצְאוּ וַעֲדַיִין לֹא הִגִּיעוּ? תַּלְמוּד לוֹמַר (ויקרא כג, ב): **בְּנֵי יִשְׂרָאֵל מוֹעֲדַי** – עֲשֵׂה אֶת הַמּוֹעֲדוֹת שֶׁיַּעֲשׂוּ אוֹתָן כָּל יִשְׂרָאֵל. אָמַר רַבִּי שְׁמוּאֵל בַּר נַחְמָן: וְהֵן שֶׁהִגִּיעוּ לְנַהַר פְּרָת.

רַבִּי יַעֲקֹב בַּר אַחָא, רַבִּי אִימִי בְּשֵׁם רַבִּי יוּדָה בַּר פַּזִּי: קִידְּשׁוּהוּ וְאַחַר כָּךְ נִמְצְאוּ הָעֵדִים זוֹמְמִין – חֲרֵי זוֹ מְקוּדֶּשֶׁת. קָם רַבִּי יוֹסֵה עִם רַבִּי יוּדָה בֶּן פַּזִּי, אָמַר לֵיהּ: אַתְּ שָׁמַעְתְּ מִן אֲבוּךְ הָדָא מִילְתָא? אָמַר לֵיהּ, כֵּן.

רַבִּי אַבָּא אָמַר בְּשֵׁם רַבִּי יוֹחָנָן: אֵין מְדַקְדְּקִין בְּעֵדֵי הַחוֹדֶשׁ. אָמַר רַבִּי לְעָזָר: דִּרְבִּי יוּדָה הִיא. וְרָאוּי לְתוֹבְעוֹ בְּרֹאשׁ הַשָּׁנָה? רַבִּי בָּא בַּר מַמָּל, עַמְרָם, רַב מַתָּנָה בְּשֵׁם רַב: הַמַּלְוֶה אֶת חֲבֵירוֹ עַל מְנָת שֶׁלֹּא לְתוֹבְעוֹ – שְׁבִיעִית מְשַׁמַּטְתּוֹ.

הַשּׁוֹחֵט אֶת הַפָּרָה וְהֵילְקָהּ בְּרֹאשׁ הַשָּׁנָה, אָמַר רַבִּי לְעָזָר: דִּרְבִּי יוּדָה הִיא. וְרָאוּי לְתוֹבְעוֹ בְּרֹאשׁ הַשָּׁנָה? כַּיי דְּאָמַר רַבִּי בָּא בְּשֵׁם רַבִּי זְעִירָא: מִכֵּיוָן שֶׁהוּא רָאוּי לְתוֹבְעוֹ – כְּמִי שֶׁהוּא רָאוּי לְהַאֲמִינוֹ, וּמִכֵּיוָן שֶׁהוּא רָאוּי לְהַאֲמִינוֹ – כְּמִי שֶׁהוּא רָאוּי לִיתֵּן לוֹ מָעוֹת. וְכָאן, הוֹאִיל וְרָאוּי לִיתֵּן לוֹ מָעוֹת וְלֹא נָתַן – נַעֲשֵׂית רְאשׁוֹנָה מִלְוֶה.

רַבִּי יוֹסֵי בִּי רַבִּי בּוֹן בְּשֵׁם רַב: הַמַּלְוֶה אֶת חֲבֵירוֹ עַל מְנַת שֶׁלֹּא תַּשְׁמִיטֶנּוּ שְׁבִיעִית – אֵין הַשְּׁבִיעִית מְשַׁמַּטְתּוֹ. וְהָתַנֵּינַן (מכות פרק א משנה ב) בֵּין נוֹתְנִין מִיכָּן וְעַד שְׁלֹשִׁים יוֹם, וּבֵין נוֹתְנִין מִיכָּן וְעַד עֲשֶׂר שָׁנִים! וְיֵשׁ עֶשֶׂר שָׁנִים בְּלֹא שְׁמִיטָה? אָמַר רַבִּי הוּנָא: אִיתְפַּלְגוּן רַב נַחְמָן בַּר יַעֲקֹב וְרַב שֵׁשֶׁת, חַד אָמַר: בְּמַלְוֶה עַל הַמַּשְׁכּוֹן. וְחָרָנָא אָמַר: בְּכוֹתֵב לוֹ פְּרוֹזְבּוּל.

[דף כ"ט ע"א]

תָּנֵי: שְׁלֹשִׁים יוֹם לְאַ אַיְתֵיי. מַהוּ "שְׁלֹשִׁים יוֹם לֹא אַיְתֵיי"? שְׁמוּאֵל אָמַר: בְּמַלְוֶה אֶת חֲבֵירוֹ סְתָם – שֶׁאֵינוֹ רַשַּׁאי לְתוֹבְעוֹ עַד שְׁלֹשִׁים יוֹם. עָאל רַב יְהוּדָה וְאָמַר טַעֲמָא, (דברים טו, ט) **קָרְבָה שְׁנַת הַשֶּׁבַע שְׁנַת הַשְּׁמִטָּה** – לֹא הִיא שְׁנַת שֶׁבַע וְלֹא הִיא שְׁנַת הַשְּׁמִיטָּה? מַה תַּלְמוּד לוֹמַר: **קָרְבָה שְׁנַת הַשֶּׁבַע שְׁנַת הַשְּׁמִיטָּה**? שֶׁלֹּא תֹּאמַר כָּל שְׁלֹשִׁים יוֹם אֵינוֹ רַשַּׁאי לְתוֹבְעוֹ, לְאַחַר שְׁלֹשִׁים יוֹם – בְּהַשְׁמֵט כְּסָפִים הוּא וְלֹא יִגְבֶּינּוּ, לְפוּם כֵּן צָרִיךְ מֵימַר: קָרְבָה שְׁנַת הַשֶּׁבַע שְׁנַת הַשְּׁמִיטָּה.

לֹא כֵן אָמַר רַבִּי בָּא בַּר מַמָּל, עַמְרָם, רַב מַתָּנָה בְּשֵׁם רַב: הַמַּלְוֶה אֶת חֲבֵירוֹ עַל מְנַת שֶׁלֹּא לְתוֹבְעוֹ – הַשְּׁבִיעִית מְשַׁמַּטְתּוֹ. אַשְׁכַּח תָּנֵי רַבִּי יִשְׁמָעֵאל: **קָרְבָה שְׁנַת הַשֶּׁבַע שְׁנַת הַשְּׁמִיטָּה,** לֹא הִיא שְׁנַת הַשֶּׁבַע שְׁנַת הַשְּׁמִיטָּה? וּמַה תַּלְמוּד לוֹמַר **קָרְבָה שְׁנַת הַשֶּׁבַע שְׁנַת הַשְּׁמִיטָּה**? שֶׁלֹּא תֹּאמַר כָּל שֵׁשׁ שָׁנִים שָׁדֵּהוּ לְפָנַי, כַּרְמוֹ לְפָנַי, וּלְאַחַר שֵׁשׁ שָׁנִים בְּהַשְׁמֵט כְּסָפִים הוּא וְלֹא יִגְבֶּינּוּ, לְפוּם כֵּן צָרִיךְ מֵימַר: **קָרְבָה שְׁנַת הַשֶּׁבַע שְׁנַת הַשְּׁמִיטָּה.**

הָאוֹנֵס וְהַמְפַתֶּה וְהַמּוֹצִיא שֵׁם רַע. רַב, יְהוּדָה אָמַר רַב: דִּרְבִּי מֵאִיר הִיא! דְּרַבִּי מֵאִיר אָמַר: בְּמִלְוֶה הַדָּבָר תָּלוּי.

וְכָל מַעֲשֶׂה בֵּית דִּין. אֵילּוּ גִּיּוֹרֵי דִּינִין. פְּשִׁיטָא דְּא מִילְתָא מִלְוֶה שֶׁהִיא נַעֲשֵׂית כַּפָּרְנִית – אֵינָהּ מְשַׁמֶּטֶת. כַּפָּרְנִית שֶׁהִיא נַעֲשֵׂית מַלְוֶה – מְשַׁמֶּטֶת.

רַבִּי יִרְמְיָה בָּעֵי: אִם לְמִידַּת הַדִּין כֵּן? לֹא צוֹרְכָה דְּלָא, מִלְוֶה [כַּפָּרְנִית] שֶׁהִיא נַעֲשֵׂית מִלְוֶה – גּוֹבֶה בְּבֵינוֹנִית.

הַמַּלְוֶה עַל הַמַּשְׁכּוֹן, שְׁמוּאֵל אָמַר: אֲפִילּוּ עַל הַמַּחַט. (דברים טו, ג) **וַאֲשֶׁר יִהְיֶה לְךָ אֵת אָחִיךָ תַּשְׁמֵט יָדֶךָ** – פֵּרַט לְמַה שֶׁיֵּשׁ לְאָחִיךָ תַּחַת יָדֶיךָ. **וַאֲשֶׁר יִהְיֶה לְךָ אֵת אָחִיךָ תַּשְׁמֵט יָדֶיךָ** – וְלֹא הַמּוֹסֵר שְׁטָרוֹתָיו לְבֵית דִּין.

[דף כ"ט ע"ב]

הֲלָכָה ב׳

מתני׳ פְּרוּזְבּוּל – אֵינוֹ מְשַׁמֵּט. זֶה אֶחָד מִן הַדְּבָרִים שֶׁהִתְקִין הִלֵּל הַזָּקֵן, כְּשֶׁרָאָה שֶׁנִּמְנְעוּ הָעָם מִלְּהַלְוֹות זֶה אֶת זֶה וְעוֹבְרִין עַל מַה שֶּׁכָּתוּב בַּתּוֹרָה (דברים טו, ט): **הִשָּׁמֶר לְךָ פֶּן יִהְיֶה דָבָר עִם לְבָבְךָ בְלִיַּעַל לֵאמֹר וְגוֹ׳** – הִתְקִין הִלֵּל פְּרוּזְבּוּל.

זֶהוּ גּוּפוֹ שֶׁל פְּרוּזְבּוּל: "מוֹסֵר אֲנִי לָכֶם אִישׁ פְּלוֹנִי וּפְלוֹנִי הַדַּיָּנִים שֶׁבְּמָקוֹם פְּלוֹנִי, שֶׁכָּל חוֹב שֶׁיֵּשׁ לִי, שֶׁאֶגְבֶּנּוּ כָּל זְמַן שֶׁאֶרְצֶה". וְהַדַּיָּנִים חוֹתְמִין לְמַטָּן, אוֹ הָעֵדִים.

גמרא מֵיפָּן סָמְכוּ לְפְּרוּזְבּוּל שֶׁהוּא מִן הַתּוֹרָה. וּפְרוּזְבּוּל דָּבָר תּוֹרָה? כְּשֶׁהִתְקִין הִלֵּל, סָמְכוּהוּ לְדָבָר תּוֹרָה.

אָמַר רַבִּי חוּנָה: קְשָׁיְיתָהּ קוֹמֵי רַבִּי יַעֲקֹב בַּר אַחָא, כְּמַאן דְּאָמַר מַעֲשְׂרוֹת מִדְּבַר תּוֹרָה, וְהִלֵּל מְתַקֵּן עַל דְּבַר תּוֹרָה? אָמַר רַבִּי יוֹסֵי: וְכִי מִשָּׁעָה שֶׁגָּלוּ יִשְׂרָאֵל לְבָבֶל לֹא נִפְטְרוּ מִן הַמִּצְוֹת הַתְּלוּיוֹת בָּאָרֶץ? וְהֶשְׁמֵט כְּסָפִים נוֹהֵג בֵּין בָּאָרֶץ בֵּין בְּחוּצָה לָאָרֶץ דְּבַר תּוֹרָה.

חָזַר רַבִּי יוֹסֵי וְאָמַר: (דברים טו, ב) **וְזֶה דְּבַר הַשְּׁמִטָּה שָׁמוֹט,** בְּשָׁעָה שֶׁהַשְּׁמִיטָּה נוֹהֶגֶת דְּבַר תּוֹרָה – הֶשְׁמֵט כְּסָפִים נוֹהֵג בֵּין בָּאָרֶץ בֵּין בְּחוּצָה לָאָרֶץ דְּבַר תּוֹרָה. וּבְשָׁעָה שֶׁהַשְּׁמִיטָּה נוֹהֶגֶת מִדִּבְרֵיהֶן – הֶשְׁמֵט כְּסָפִים נוֹהֵגֶת בֵּין בָּאָרֶץ בֵּין בְּחוּצָה לָאָרֶץ מִדִּבְרֵיהֶם.

תַּמָּן אָמְרִין: אֲפִילּוּ כְּמַאן דְּאָמַר: מַעֲשְׂרוֹת – דְּבַר תּוֹרָה, מוֹדֶה בִּשְׁמִיטָּה – שֶׁהִיא מִדִּבְרֵיהֶן. דְּתָנֵי (דברים טו, ב): **וְזֶה דְּבַר הַשְּׁמִיטָּה שָׁמוֹט.** רַבִּי אוֹמֵר: שְׁנֵי שְׁמִיטִין הַלָּלוּ, שְׁמִיטָּה וְיוֹבֵל. בְּשָׁעָה שֶׁהַיּוֹבֵל נוֹהֵג – שְׁמִיטָּה נוֹהֶגֶת דְּבַר תּוֹרָה. פָּסְקוּ הַיּוֹבְלוֹת – שְׁמִיטָּה נוֹהֶגֶת מִדִּבְרֵיהֶן.

אֵימָתַי פָּסְקוּ הַיּוֹבְלוֹת? **יוֹשְׁבֶיהָ** (ויקרא כה, י) – בִּזְמַן שֶׁיּוֹשְׁבֶיהָ עָלֶיהָ, לֹא בִּזְמַן שֶׁגָּלוּ מִתּוֹכָהּ.

הָיוּ עָלֶיהָ אֲבָל הָיוּ מְעוֹרְבְּבִין, שֵׁבֶט יְהוּדָה בִּבְנְיָמִן וְשֵׁבֶט בִּנְיָמִן בִּיהוּדָה, יָכוֹל יְהוּ הַיּוֹבְלוֹת נוֹהֲגִין? תַּלְמוּד לוֹמַר: **יוֹשְׁבֶיהָ, לְכֹל יוֹשְׁבֶיהָ.** נִמְצֵאתָ אוֹמֵר: בֵּינָן שֶׁגָּלוּ שֵׁבֶט רְאוּבֵן וְגָד וַחֲצִי שֵׁבֶט הַמְנַשֶּׁה – בָּטְלוּ הַיּוֹבְלוֹת.

רַבִּי חִזְקִיָּה בְּשֵׁם רַבִּי יִרְמְיָה: וַאֲפִילּוּ נִתּוּנִין בְּרוֹמִי. רַבִּי בָּא בְּשֵׁם רַבָּנִין דְּתַמָּן: שִׁלְשָׁה שָׁנִים וּמֵת אֶחָד מֵהֶן – חוֹתְמִין בִּשְׁנַיִם. וְאָמַר, אַף עַל פִּי שֶׁהָתַמְנוּ בִּשְׁנַיִם, דָּנְנוּ בִּשְׁלוֹשָׁה.

אָמַר רַבִּי חַגַּיי: מַתְנִיתִין אָמַר כֵּן! וְהַדַּיָּנִין חוֹתְמִין מִלְּמַטָּה אוֹ הָעֵדִים. וּלְמֵידִין מִידַּת הַדִּין מִפְּרוּזְבּוּל? אַשְׁכַּח תָּנֵי הוּא, מִידַּת הַדִּין – לָמֵד מִפְּרוּזְבּוּל. אֵין לוֹ קַרְקַע, וּלְחַיָּבִין לוֹ קַרְקַע – כּוֹתְבִין לוֹ פְּרוּזְבּוּל. חַיָּב עֲבִידָא? רְאוּבֵן חַיָּב לִשְׁמְעוֹן, וְלֵוִי חַיָּב לִרְאוּבֵן, רְאוּבֵן אֵין לוֹ קַרְקַע וּלְלֵוִי יֵשׁ לוֹ קַרְקַע, כּוֹתְבִין לִשְׁמְעוֹן עַל נְכָסָיו שֶׁל לֵוִי.

הֲלָכָה ג׳

מתני׳ פְּרוּזְבּוּל הַמּוּקְדָּם – כָּשֵׁר, וְהַמְאוּחָר – פָּסוּל. שְׁטָרֵי חוֹב הַמּוּקְדָּמִין – פְּסוּלִין, וְהַמְאוּחָרִין – כְּשֵׁרִין.

אֶחָד לוֶה מֵחֲמִשָּׁה – כּוֹתְבִין פְּרוּזְבּוּל לְכָל אֶחָד וְאֶחָד. חֲמִשָּׁה לוִין מִן אֶחָד – אֵינוֹ כוֹתֵב אֶלָּא פְּרוּזְבּוּל אֶחָד לְכוּלָּן.

אֵין כּוֹתְבִין פְּרוּזְבּוּל – אֶלָּא עַל הַקַּרְקַע. אִם אֵין לוֹ – מְזַכֶּה הוּא בְּתוֹךְ שָׁדֵהוּ כָּל שֶׁהוּא.

הָיְתָה לוֹ שָׂדֶה מְמוּשְׁכֶּנֶת בָּעִיר – כּוֹתְבִין עָלֶיהָ פְּרוּזְבּוּל.

רַבִּי חוּצְפִּית אוֹמֵר: כּוֹתְבִין לָאָדָם עַל נִכְסֵי אִשְׁתּוֹ, וְלַיְתוֹמִים עַל נִכְסֵי אַפִּיטְרוֹפִּין.

כֻּלָּן דִּבּוֹרִים, רַבִּי לֵיעֶזֶר אוֹמֵר: הֲרֵי הִיא כַּקַּרְקַע וְכוֹתְבִין עָלֶיהָ פְּרוּזְבּוּל. וְאֵינָהּ מְקַבֶּלֶת טוּמְאָה בְּמְקוֹמָהּ. וְהָרוֹדָה מִמֶּנָּה בַּשַּׁבָּת – חַיָּיב. וַחֲכָמִים אוֹמְרִים: אֵינָהּ כַּקַּרְקַע, וְאֵין כּוֹתְבִין עָלֶיהָ פְּרוּזְבּוּל. וּמְקַבֶּלֶת טוּמְאָה בְּמְקוֹמָהּ. וְהָרוֹדָה מִמֶּנָּה בַּשַּׁבָּת – פָּטוּר.

הַמַּחֲזִיר חוֹב בַּשְּׁבִיעִית – אוֹמֵר לוֹ: "מְשַׁמֵּט אֲנִי". אִם אָמַר לוֹ: "אַף עַל פִּי כֵן" – וְקִבֵּל הֵימֶינּוּ, שֶׁנֶּאֱמַר (דברים טו, א): **וְזֶה דְּבַר הַשְּׁמִטָּה.**

כֵּיוֹצֵא בוֹ, רוֹצֵחַ שֶׁגָּלָה לְעִיר מִקְלָט וְרָצוּ אַנְשֵׁי הָעִיר לְכַבְּדוֹ – יֹאמַר לָהֶן: "רוֹצֵחַ אֲנִי". אָמְרוּ לוֹ: "אַף עַל פִּי כֵן" – וְקִבֵּל מֵהֶן, שֶׁנֶּאֱמַר (דברים יט, ד)**: וְזֶה דְּבַר הָרוֹצֵחַ.**

גמרא פְּרוּזְבּוּל הַמּוּקְדָּם – כָּשֵׁר

[דף ל׳ ע״א]

מִפְּנֵי שֶׁהוּא מוֹרַע כּוֹחוֹ. וְהַמְאוּחָר פָּסוּל – מִפְּנֵי שֶׁמַּיַּיפֶה כּוֹחוֹ. שְׁטָרֵי חוֹב הַמּוּקְדָּמִים פְּסוּלִין – מִפְּנֵי שֶׁמַּיַּיפֶה כּוֹחָן. וְהַמְאוּחָרִין כְּשֵׁרִין – מִפְּנֵי שֶׁהוּא מֵירַע כּוֹחָן. מִי מֵידָע? שִׁמְעוֹן בַּר וָוא בְּשֵׁם רַבִּי יוֹחָנָן: הַחֲתוּמִין בִּשְׁטָר. לֹא כֵן אָמַר רַבִּי שִׁמְעוֹן בֶּן לָקִישׁ: עָשׂוּ דִּבְרֵי הַחֲתוּמִין כְּמִי שֶׁנֶּחְקְרָה עֵידוּתָן בְּבֵית דִּין! תַּפְתֵּן – אוֹתָן שֶׁאָמְרוּ: "לֹא חָתַמְנוּ כָּל עִיקָּר". בְּרַם הָכָא – אָמְרֵי: עַל זֶה חָתַמְנוּ, וְלֹא חָתַמְנוּ עַל זֶה.

רַבִּי יוֹחָנָן אָמַר: פְּסוּלִין מַמָּשׁ. רַבִּי שִׁמְעוֹן בֶּן לָקִישׁ אָמַר: אֵינוֹ מוֹנֶה אֶלָּא מִשְׁעַת הַכְּתָב. וְהָתָנֵי: פְּרוּזְבּוּל בֵּין מוּקְדָּם בֵּין מְאוּחָר כָּשֵׁר, וְאֵינוֹ מוֹנֶה אֶלָּא מִשְׁעַת הַכְּתָב! אִם אוֹמֵר אַתְּ בֵּן בִּשְׁטָרוֹת, מַה בֵּין פְּרוּזְבּוּל מַה בֵּין שְׁטָר?

שְׁטָר שֶׁזְּמַנּוֹ כָּתוּב בְּשַׁבָּת אוֹ בַּעֲשָׂרָה בְּתִשְׁרֵי – רַבִּי יְהוּדָה מַכְשִׁיר וְרַבִּי יוֹסֵי פּוֹסֵל. אָמַר לוֹ רַבִּי יְהוּדָה: מַעֲשֶׂה בָּא לְפָנֶיךָ בְּצִיפּוֹרִי וְהִכְשַׁרְתָּהּ? אָמַר לוֹ: אֲנִי לֹא הִכְשַׁרְתִּי, וְאִם הִכְשַׁרְתִּי – הִכְשַׁרְתִּי. הָווֹן בָּעֵיי מֵימַר: מַאן דְּאָמַר פָּסוּל – מִשּׁוּם מְאוּחָר. וּמַאן דְּאָמַר כָּשֵׁר – מִשּׁוּם מוּקְדָּם. אֶלָּא, מַאן דְּאָמַר פָּסוּל, מִשּׁוּם זִיּוּף.

רַב אָמַר: וְהוּא שֶׁיִּהֵא קַרְקַע לְמַלֵּוֶה וְלַלֵּוֶה. וְרִבִּי יוֹחָנָן אָמַר: לַמַּלֵּוֶה אַף עַל פִּי שֶׁאֵין לַלֵּוֶה. לַלֵּוֶה אַף עַל פִּי שֶׁאֵין לְמַלֵּוֶה.

אֵין לוֹ קַרְקַע, וּלְחַיָּיבִין לוֹ קַרְקַע – כּוֹתְבִין לוֹ פְּרוּזְבּוּל.

רַבִּי בָּא בְּשֵׁם רַב: מִי שֶׁאֵין לוֹ אֶלָּא קְלַח אֶחָד בְּתוֹךְ שָׁדֵהוּ – כּוֹתְבִין לוֹ פְּרוּזְבּוּל. וְהָתָנֵי: הַשּׁוּתָּפִין וְהָאֲרִיסִין וְהָאַפּוֹטְרוֹפִּין – אֵין לָהֶם פְּרוּזְבּוּל. אָמְרִין, תַּמָּן – כָּל קֶלַח וְקֶלַח שֶׁל שׁוּתָּפוּת הוּא. בְּרַם הָכָא – הוּא שֶׁלּוֹ.

מַהוּ לִיכְתּוֹב לְאַפּוֹטְרוֹפִּין עַל נִכְסֵי יְתוֹמִין? נִשְׁמְעִינָהּ מִן הָדָא: כּוֹתְבִין לְאִישׁ עַל נִיכְסֵי אִשְׁתּוֹ. מַהוּ לִכְתּוֹב לְאִשָּׁה עַל נִיכְסֵי בַּעֲלָהּ? נִשְׁמְעִינָא מִן הָדָא, וְכֵן לְיִתּוֹמִין עַל נִיכְסֵי אַפּוֹטְרוֹפִּין.

רַבִּי אַבָּהוּ בְּשֵׁם רַבִּי שִׁמְעוֹן בֶּן לָקִישׁ: טַעֲמָא דְּרַבִּי לְעֶזֶר (שמואל א, יד, כו) **וַיָּבֹא הָעָם אֶל הַיַּעַר וְהִנֵּה הֶלֶךְ דְּבָשׁ.** מַה אַתְּ שְׁמַע מִינָּהּ? אָמַר רַבִּי מָנָא, חוּרְשָׁא מַפִּיק דְּבַשׁ. וְאִילּוּ אָמַר (שם פסוק כז) **וַיִּטְבֹּל אוֹתָהּ בְּיַעֲרַת הַדְּבָשׁ** – יֵאוֹת. רַבִּי יוֹסֵי בִּי רַבִּי בּוֹן בְּשֵׁם רַבִּי שִׁמְעוֹן בֶּן לָקִישׁ אָמַר: שָׁמְעָה יָתָהּ בֵּן, **וַיִּטְבֹּל אוֹתָהּ בְּיַעֲרַת הַדְּבַשׁ.**

מַה נַן קַיְימִין? אִם בִּמְחוּבֶּרֶת לְקַרְקַע – כָּל עַמָּא מוֹדֵיי שֶׁהִיא כְּקַרְקַע! אִם בִּנְתוּנָה עַל גַּבֵּי שְׁתֵּי יְתֵידוֹת – כָּל עַמָּא מוֹדֵיי שֶׁאֵינָהּ כְּקַרְקַע! אֶלָּא, כַּי נַן קַיְימִין: בְּמוּנַּחַת עַל גַּבֵּי קַרְקַע. וְאַתְיָיא כַּיי דְּאָמַר רַבִּי זְעֵירָא בְּשֵׁם רַבִּי יִרְמְיָה: כּוֹתְבִין פְּרוּזְבּוּל עַל מְקוֹמוֹ שֶׁל תַּנּוּר וְעַל מְקוֹמָהּ שֶׁל כִּירָה. רַבִּי חִייָא בַּר אַדָּא אָמַר: אַף עַל מְקוֹמוֹ שֶׁל נֵר.

אַף בְּפַת בֶּן מַחֲלוֹקֶת רַבִּי לְיֶעֶזֶר וַחֲכָמִים? דְּבַשׁ – גִּידּוּלֵי

[דף ל׳ ע״ב]

כַּוֵּורֶת, פַּת – אֵינָהּ גִּידּוּלֵי תַּנּוּר.

הַמַּחֲזִיר חוֹב בַּשְּׁבִיעִית וְאוֹמֵר לוֹ מְשַׁמֵּיט אֲנִי – רוּחַ חֲכָמִים נוֹחָה הֵימֶינּוּ. רַב הוּנָא אָמַר: בְּשָׁפָה רָפָה, וְהַיָּמִין פְּשׁוּטָה לְקַבֵּל.

אָמַר רַבִּי יוֹסֵי: הָדָא אָמְרָה: בַּר נַשׁ דְּתָנֵי חָדָא מֵיכָלָא, וְהוּא אָזַל לַאֲתַר, וְאִינּוּן מוֹקְרִין לֵיהּ בְּגִין תַּרְתֵּיי – צָרִיךְ מֵימַר לוֹן: אֲנָא חָדָא מֵיכָלָא אֲנָא חַפִּים.

הֲלָכָה ד׳

מתני׳ הַמַּחֲזִיר חוֹב בַּשְּׁבִיעִית – רוּחַ חֲכָמִים נוֹחָה הֵימֶינּוּ.

הַלּוֹוֶה מִן הַגֵּר שֶׁנִּתְגַּיֵּירוּ בָנָיו עִמּוֹ – לֹא יַחֲזִיר לְבָנָיו. וְאִם הֶחֱזִיר – רוּחַ חֲכָמִים נוֹחָה הֵימֶינּוּ.

כָּל הַמְּיוּתָּלְטָלִין נִקְנִין בִּמְשִׁיכָה, וְכָל הַמְּקַיְּמִים אֶת דְּבָרוֹ – רוּחַ חֲכָמִים נוֹחָה הֵימֶינּוּ.

גמרא רַבִּי לְעֶזֶר אָמַר: וּבִלְבַד לְבָנָיו. רַבִּי יוֹסֵי בָּעֵי: מַהוּ וּבִלְבַד לְבָנָיו? אִם יֵשׁ לוֹ בָּנִים – יַחֲזִיר לְבָנָיו. אִם אֵין לוֹ בָּנִים – יַחֲזִיר לִבְנוֹתָיו. שֶׁלֹּא תֹּאמַר: הוֹאִיל וְאֵין יְרוּשַׁת הַגֵּר דְּבַר תּוֹרָה יַחֲזִיר

לְבָנָיו. כַּיּוֹצֵא בְּמִי שֶׁמֵּת סוֹף מִשְׁפַּחְתּוֹ, וְאֵין לוֹ יוֹרֵשׁ אֶלָּא אִמּוֹ – לֹא יַחֲזִיר, וְאִם הֶחֱזִיר – רוּחַ חֲכָמִים נוֹחָה הֵימֶנּוּ.

הַגּוֹזֵל שָׂעָשָׂה תְּשׁוּבָה וּבִיקֵּשׁ לְהַחֲזִיר אֶת הַגְּזֵילָה, הַמְקַבֵּל הֵימֶינּוּ אֵין רוּחַ חֲכָמִים נוֹחָה הֵימֶנּוּ.

רַבִּי חִיָּיה בְּשֵׁם רַבִּי יוֹחָנָן אָמַר: הַגּוֹשֵׁא וְהַנּוֹתֵן בִּדְבָרִים, זִמְנִיין דְּאַתְּ אָמַר אֵין רוּחַ חֲכָמִים נוֹחָה הֵימֶינּוּ, וְזִמְנִין דְּאַתְּ אָמַר אֵין מוֹסְרִין אוֹתוֹ אֶלָּא לְמִי שֶׁפָּרַע.

רַבִּי זְעִירָא, רַבִּי אֲבָהוּ בְּשֵׁם רַבִּי יוֹחָנָן: הַנּוֹתֵן עֵירָבוֹן טַבַּעַת לַחֲבֵירוֹ וּבִיקֵּשׁ לַחֲזוֹר בּוֹ – חוֹזֵר בּוֹ. רַבִּי זְעִירָא בָּעֵי קוֹמֵי רַבִּי אֲבָהוּ: זָהוּב? אָמַר לֵיהּ טַבַּעַת! מַה בֵּין זָהוּב מַה בֵּין טַבַּעַת? זָהוּב – דַּרְכּוֹ לְהִשְׁתַּנּוֹת, טַבַּעַת – בְּעַיְינָהּ הוּא.

רַבִּי יַעֲקֹב בַּר זַבְדִּי, רַבִּי אֲבָהוּ בְּשֵׁם רַבִּי יוֹחָנָן: אָמַר לִיתֵּן מַתָּנָה לַחֲבֵירוֹ וּבִיקֵּשׁ לַחֲזוֹר בּוֹ – חוֹזֵר בּוֹ. קָם רַבִּי יוֹסֵי עִם רַבִּי יַעֲקֹב בַּר זַבְדִּי: אָמַר לֵיהּ, הָהֵן (ויקרא יט, לו) **לָאוֹ צֶדֶק וְהִין צֶדֶק**! אָמַר: בְּשָׁעָה שֶׁאָמַר – הִין שֶׁל צֶדֶק הָיָה!

רַב פָּלִיגִ! דְּרַב אָמַר: כַּד אֲנָא אָמַר לְבָנֵי בֵּיתִי לִיתֵּן מַתָּנָה לְכַר נַשׁ – לֵינָה חָזַר בִּי. מַתְנִיתָא פְּלִיגָא עַל רַב!

[דף ל״א ע״א]

אֵימָתַי אָמְרוּ: ״הַמְּטַלְטְלִין – נִקְנִין בִּמְשִׁיכָה״? בִּרְשׁוּת הָרַבִּים, אוֹ בְּחָצֵר שֶׁאֵינָהּ שֶׁל שְׁנֵיהֶן. בִּרְשׁוּת הַיָּחִיד – בֵּיוָן שֶׁקִּיבֵּל עָלָיו. בִּרְשׁוּת הַמּוֹכֵר – לֹא קָנָה עַד שֶׁיְּגַבֶּיהָ אוֹ עַד שֶׁיְּמַשּׁוֹךְ וְיוֹצִיא אֶת כָּל מֵרְשׁוּת הַבְּעָלִים. בִּרְשׁוּת זֶה שֶׁהָיוּ מוּפְקָדִין אֶצְלוֹ – לֹא קָנָה עַד שֶׁיְּזַכֵּנּוּ בָּהֶן אוֹ עַד שֶׁיַּשְׁכִּיר לוֹ אֶת מְקוֹמָן.

מַה עָבַד לָהּ רַב? בָּאן – כְּשֶׁהֶעֱמִידוֹ עִמּוֹ, כָּאן – בְּשֶׁלֹּא הֶעֱמִידוֹ עִמּוֹ.

רַב פָּלִיגִ! דְּרַב אָמַר: כַּד אֲנָא אָמַר לְבָנֵי בֵּיתִי לִיתֵּן מַתָּנָה לְכַר נַשׁ – לֵינָה חָזַר בִּי. תֵּדַע לָךְ, חַד בַּר נַשׁ אַפְקִיד עֵירְבוֹן עַל מִילְחָא וְיַקְרַת, אֲתָא לְגַבֵּיהּ רַב, אָמַר לֵיהּ: אוֹ יִתֵּן לוֹ כָּל עֵירְבוֹנוֹ, אוֹ יְמַסּוֹר לוֹ לְמִי שֶׁפָּרַע.

מְחַלְפָא שִׁיטָתֵיהּ דְּרַב! תַּמָּן הוּא אָמַר: כַּד אֲנָא אָמַר לְבָנֵי בֵּיתִי לִיתֵּן מַתָּנָה לְכַר נַשׁ – לֵינָה חָזַר בִּי. וְכָא הוּא אָמַר הָכֵין! תַּמָּן – לְמִידַת הַדִּין הוּא, וּמַה דְּרַב נָהִיג – לְמִידַת חֲסִידוּת.

הַדְרָן עָלָךְ הַשְּׁבִיעִית מְשַׁמֶּטֶת וּכְלִילָא לָהּ מַסֶּכֶת שְׁבִיעִית

הַדָּרָן עֲלָךְ מַסֶּכֶת שְׁבִיעִית וְהַדְרָךְ עֲלָן, דַּעְתָּן עֲלָךְ מַסֶּכֶת שְׁבִיעִית וְדַעְתָּךְ עֲלָן, לָא נִתְנְשֵׁי מִנָּךְ מַסֶּכֶת שְׁבִיעִית וְלָא תִתְנְשֵׁי מִנָּן, לָא בְעָלְמָא הָדֵין וְלָא בְעָלְמָא דְּאָתֵי: (ג׳ פְּעָמִים)

יְהִי רָצוֹן מִלְּפָנֶיךָ יְיָ אֱלֹהֵינוּ וֵאלֹהֵי אֲבוֹתֵינוּ, שֶׁתְּהֵא תּוֹרָתְךָ אֻמָּנוּתֵנוּ בָּעוֹלָם הַזֶּה, וּתְהֵא עִמָּנוּ לָעוֹלָם הַבָּא.

חַנִּינָא בַּר פָּפָּא, רַמִּי בַּר פָּפָּא, נַחְמָן בַּר פָּפָּא, אַחָאי בַּר פָּפָּא, אַבָּא מָרִי בַּר פָּפָּא, רַפְרָם בַּר פָּפָּא, רָכִישׁ בַּר פָּפָּא, סוּרְחָב בַּר פָּפָּא, אַדָּא בַּר פָּפָּא, דָּרוּ בַּר פָּפָּא:

הַעֲרֶב נָא יְיָ אֱלֹהֵינוּ אֶת דִּבְרֵי תוֹרָתְךָ בְּפִינוּ וּבְפִיפִיּוֹת עַמְּךָ בֵּית יִשְׂרָאֵל, וְנִהְיֶה כֻּלָּנוּ אֲנַחְנוּ וְצֶאֱצָאֵינוּ וְצֶאֱצָאֵי עַמְּךָ בֵּית יִשְׂרָאֵל כֻּלָּנוּ יוֹדְעֵי שְׁמֶךָ וְלוֹמְדֵי תוֹרָתֶךָ:

מַאֲיְבֵי תְּחַכְּמֵנִי מִצְוֹתֶךָ, כִּי לְעוֹלָם הִיא לִי: יְהִי לִבִּי תָמִים בְּחֻקֶּיךָ, לְמַעַן לֹא אֵבוֹשׁ: לְעוֹלָם לֹא אֶשְׁכַּח פִּקּוּדֶיךָ, כִּי בָם חִיִּיתָנִי: בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ, לַמְּדֵנִי חֻקֶּיךָ: אָמֵן אָמֵן אָמֵן סֶלָה וָעֶד:

מוֹדִים אֲנַחְנוּ לְפָנֶיךָ יְיָ אֱלֹהֵינוּ וֵאלֹהֵי אֲבוֹתֵינוּ, שֶׁשַּׂמְתָּ חֶלְקֵנוּ מִיּוֹשְׁבֵי בֵּית הַמִּדְרָשׁ, וְלֹא שַׂמְתָּ חֶלְקֵנוּ מִיּוֹשְׁבֵי קָרְנוֹת. שֶׁאָנוּ מַשְׁכִּימִים וְהֵם מַשְׁכִּימִים, אָנוּ מַשְׁכִּימִים לְדִבְרֵי תוֹרָה וְהֵם מַשְׁכִּימִים לְדָבָרִים בְּטֵלִים. אָנוּ עֲמֵלִים וְהֵם עֲמֵלִים, אָנוּ עֲמֵלִים וּמְקַבְּלִים שְׂכַר וְהֵם עֲמֵלִים וְאֵינָם מְקַבְּלִים שְׂכַר. אָנוּ רָצִים וְהֵם רָצִים, אָנוּ רָצִים לְחַיֵּי הָעוֹלָם הַבָּא, וְהֵם רָצִים לִבְאֵר שַׁחַת, שֶׁנֶּאֱמַר וְאַתָּה אֱלֹהִים תּוֹרִידֵם לִבְאֵר שַׁחַת, אַנְשֵׁי דָמִים וּמִרְמָה לֹא יֶחֱצוּ יְמֵיהֶם, וַאֲנִי אֶבְטַח בָּךְ.

יְהִי רָצוֹן מִלְּפָנֶיךָ יְיָ אֱלֹהַי, כְּשֵׁם שֶׁעֲזַרְתַּנִי לִסַּיֵּם מַסֶּכֶת שְׁבִיעִית, כֵּן תַּעַזְרֵנִי לְהַתְחִיל מַסֶּכְתּוֹת וּסְפָרִים אֲחֵרִים וּלְסַיְּמָם, לִלְמוֹד וּלְלַמֵּד לִשְׁמוֹר וְלַעֲשׂוֹת וּלְקַיֵּם אֶת כָּל דִּבְרֵי תַלְמוּד תּוֹרָתֶךָ בְּאַהֲבָה. וּזְכוּת כָּל הַתָּנָאִים וַאֲמוֹרָאִים וְתַלְמִידֵי חֲכָמִים, יַעֲמוֹד לִי וּלְזַרְעִי, שֶׁלֹּא תָמוּשׁ הַתּוֹרָה מִפִּי וּמִפִּי זַרְעִי וְזֶרַע זַרְעִי עַד עוֹלָם. וְתִתְקַיֵּם בִּי, בְּהִתְהַלֶּכְךָ תַּנְחֶה אוֹתָךְ, בְּשָׁכְבְּךָ תִּשְׁמֹר עָלֶיךָ, וַהֲקִיצוֹתָ הִיא תְשִׂיחֶךָ: כִּי בִי יִרְבּוּ יָמֶיךָ, וְיוֹסִיפוּ לְךָ שְׁנוֹת חַיִּים: אוֹרֶךְ יָמִים בִּימִינָהּ, בִּשְׂמֹאלָהּ עֹשֶׁר וְכָבוֹד: יְיָ עֹז לְעַמּוֹ יִתֵּן, יְיָ יְבָרֵךְ אֶת עַמּוֹ בַּשָּׁלוֹם:

מַסֶּכֶת תְּרוּמוֹת

[דף א׳ ע״א]

פֶּרֶק רִאשׁוֹן

הֲלָכָה א׳

מתני׳ חֲמִשָּׁה לֹא יִתְרוֹמוּ, וְאִם תָּרְמוּ – אֵין תְּרוּמָתָן תְּרוּמָה. הַחֵרֵשׁ, וְהַשּׁוֹטֶה, וְהַקָּטָן, וְהַתּוֹרֵם אֶת שֶׁאֵינוֹ שֶׁלּוֹ.

נָכְרִי שֶׁתָּרַם אֶת שֶׁל יִשְׂרָאֵל, אֲפִלּוּ בִרְשׁוּת – אֵין תְּרוּמָתוֹ תְּרוּמָה.

חֵרֵשׁ הַמְדַבֵּר וְאֵינוֹ שׁוֹמֵעַ – לֹא יִתְרוֹם. וְאִם תָּרַם – תְּרוּמָתוֹ תְּרוּמָה.

חֵרֵשׁ שֶׁדִּיבְּרוּ בוֹ חֲכָמִים בְּכָל מָקוֹם – שֶׁאֵינוֹ לֹא שׁוֹמֵעַ וְלֹא מְדַבֵּר.

קָטָן שֶׁלֹּא הֵבִיא שְׁתֵּי שְׂעָרוֹת, רַבִּי יְהוּדָה אוֹמֵר: תְּרוּמָתוֹ – תְּרוּמָה. רַבִּי יוֹסֵי אוֹמֵר: אִם עַד שֶׁלֹּא בָּא לְעוֹנַת נְדָרִים – אֵין תְּרוּמָתוֹ תְּרוּמָה. מִשֶּׁבָּא לְעוֹנַת נְדָרִים, תְּרוּמָתוֹ – תְּרוּמָה.

גמרא חֲמִשָּׁה לֹא יִתְרוֹמוּ כו׳. רַבִּי שְׁמוּאֵל בַּר נַחְמָן שָׁמַע לְכוּלְּהוֹן מִן הָכָא (שמות כה, ב):

דַּבֵּר אֶל בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וְיִקְחוּ לִי תְּרוּמָה – פָּרַט לְגוֹי.

מֵאֵת כָּל אִישׁ – פָּרַט לְקָטָן.

אֲשֶׁר יִדְּבֶנּוּ לִבּוֹ – פָּרַט לְחֵרֵשׁ וּלְשׁוֹטֶה.

וְזֹאת הַתְּרוּמָה אֲשֶׁר תִּקְחוּ מֵאִתָּם – פָּרַט לְתוֹרֵם אֶת שֶׁאֵינוֹ שֶׁלּוֹ.

וְיוֹכִיחַ מַעֲשֶׂה שֶׁלָּהֶן עַל מַחְשַׁבְתָּן! דְּתָנֵינַן תַּמָּן: הֶעֱלוּ חֵרֵשׁ שׁוֹטֶה וְקָטָן, אַף עַל פִּי שֶׁחִישֵּׁב שֶׁיֵּרֵד הַטַּל עֲלֵיהֶן – אֵינָן בְּכִי יוֹתָן, מִפְּנֵי שֶׁיֵּשׁ בָּהֶן מַעֲשֶׂה וְאֵין בָּהֶן מַחֲשָׁבָה.

וְאֵיזֶהוּ מַעֲשֶׂה שֶׁלָּהֶן? רַבִּי חוּנָא אָמַר: בְּתָפּוּשׁ בָּהֶן בְּטַל.

וְתָנֵינַן תַּמָּן: הוֹרִידָה חֵרֵשׁ שׁוֹטֶה וְקָטָן, אַף עַל פִּי שֶׁחִישֵּׁב שֶׁיּוּדְחוּ רַגְלֶיהָ – אֵינָן בְּכִי יוֹתָן. שֶׁיֵּשׁ לָהֶן מַעֲשֶׂה וְאֵין לָהֶן מַחֲשָׁבָה.

וְאֵיזוֹ מַעֲשֶׂה שֶׁלָּהֶן? אָמַר רַבִּי חוּנָא: בְּמִשַּׁפְּשֵׁף בָּהֶן בְּמַיִם. וָאֲמַר אַף הָכָא: וְיוֹכִיחַ מַעֲשֶׂה שֶׁלָּהֶן עַל מַחְשַׁבְתָּן!

רַבִּי שְׁמוּאֵל, רַבִּי אַבָּהוּ בְּשֵׁם רַבִּי יוֹחָנָן, רַבִּי זְעִירָא בְּשֵׁם רַבָּנָן: (במדבר יח, כז) **וְנֶחְשַׁב לָכֶם תְּרוּמַתְכֶם**, אֶת שֶׁכָּתוּב בּוֹ מַחֲשָׁבָה – אֵין מַעֲשֶׂה שֶׁלּוֹ מוֹכִיחַ עַל מַחֲשַׁבְתּוֹ. וְאֶת שֶׁאֵין כָּתוּב בּוֹ

מַחֲשָׁבָה – מַעֲשֶׂה שֶׁלּוֹ מוֹכִיחַ עַל מַחֲשַׁבְתּוֹ. וְכָאן – הוֹאִיל וְכָתוּב בּוֹ מַחֲשָׁבָה, אֵין מַעֲשֶׂה שֶׁלּוֹ מוֹכִיחַ עַל מַחֲשַׁבְתּוֹ.

אָמַר רַבִּי יוֹסֵי: קְשֵׁייתַהּ קוּמֵי רַבִּי שְׁמוּאֵל: חֲרֵי גִּיטִין – חֲרֵי אֵין כְּתִיב בָּהֶן מַחֲשָׁבָה, וְאֵין מַעֲשֶׂה שֶׁלּוֹ מוֹכִיחַ עַל מַחֲשַׁבְתּוֹ; דְּתָנֵינַן: הַכֹּל כְּשֵׁירִין לִכְתּוֹב אֶת הַגֵּט (חוּץ מֵחֵרֵשׁ שׁוֹטֶה וְקָטָן) אֲפִילּוּ חֵרֵשׁ שׁוֹטֶה וְקָטָן! אָמַר רַב הוּנָא: וְהוּא שֶׁיְּהֵא פִּקֵּחַ עוֹמֵד עַל גַּבָּיו.

רַבִּי יוֹחָנָן בָּעֵי: וְהַיְינוּ **וְכָתַב לָהּ** – לִשְׁמָהּ?! חָזַר רַבִּי יוֹסֵי וְאָמַר: תַּמָּן – זֶה כּוֹתֵב וְזֶה מְגָרֵשׁ. בְּרַם הָכָא – הוּא חוֹשֵׁב וְהוּא תּוֹרֵם.

[דף א' ע"ב]

רַבִּי יַעֲקֹב בַּר אַחָא אָמַר: הָא אִילּוּ כָּתַב הוּא וְגֵירֵשׁ הוּא – גֵּט הוּא.

רַבִּי יַעֲקֹב בַּר אַחָא, רַבִּי חִייָא בְּשֵׁם רַבִּי יוֹחָנָן חָלוּקִין עַל הַשּׁוֹנֶה הַזֶּה!

מַהוּ בְּדוֹן? אָתְיָא דְּרַבִּי יוֹחָנָן דִּתְרוּמוֹת – כְּרַבִּי יִשְׁמָעֵאל בְּנוֹ שֶׁל רַבִּי יוֹחָנָן בֶּן בְּרוֹקָה דְּקִידּוּשִׁין! וּדְרַבִּי יוֹחָנָן בְּגִיטִּין – כְּרַבָּנָן דְּקִידּוּשִׁין.

דְּתַנְיָא: חֵרֵשׁ שׁוֹטֶה וְקָטָן שֶׁקִּידְּשׁוּ – אֵין קִדּוּשֵׁיהֶן קִדּוּשִׁין.

רַבִּי יִשְׁמָעֵאל בְּנוֹ שֶׁל רַבִּי יוֹחָנָן בֶּן בְּרוֹקָה אוֹמֵר: בֵּינָן לְבֵין עַצְמָן – אֵין קִידּוּשֵׁיהֶן קִידּוּשִׁין. בֵּינָן לְבֵין אֲחֵרִים – קִידּוּשֵׁיהֶן קִידּוּשִׁין.

תָּנֵי: חֵרֵשׁ שֶׁתָּרַם – אֵין תְּרוּמָתוֹ תְּרוּמָה[1]. אָמַר רַבָּן שִׁמְעוֹן בֶּן גַּמְלִיאֵל, בַּמֶּה דְּבָרִים אֲמוּרִים? כְּשֶׁהָיָה חֵרֵשׁ מִתְּחִילָּתוֹ. אֲבָל אִם הָיָה פִּקֵּחַ וְנִתְחָרֵשׁ – כּוֹתֵב, וַאֲחֵרִים מְקַיְּימִין כְּתַב יָדוֹ.

רַבִּי יַעֲקֹב בַּר אַחָא, רַבִּי חִייָא בְּשֵׁם רַבִּי יוֹחָנָן, חָלוּקִים עַל הַשּׁוֹנֶה הַזֶּה! אָמְרִין: וְהָא מַתְנִיתִין פְּלִיגָא! נִתְחָרֵשׁ הוּא אוֹ נִשְׁטָה – אֵינוֹ מוֹצִיא עוֹלָמִית. וְיִכְתּוֹב וְיַקַּיְימוּ אֲחֵרִים כְּתַב יָדוֹ!

קַיְימוּנַהּ בְּשֶׁאֵינוֹ יוֹדֵעַ לִכְתּוֹב.

מוֹתִיב רַבִּי בָּא בַּר מַמָּל: וְהָא מַתְנִיתָא פְּלִיגָא! וַחֲרֵי שֶׁכָּתַב כְּתַב יָדוֹ, אוֹ שֶׁאָמַר לַסּוֹפֵר: "כְּתוֹב", וְלָעֵדִים: "חֲתוֹמוּ" אַף עַל פִּי שֶׁכָּתְבוּ וְחָתְמוּ וְנָתְנוּ לוֹ וְחָזַר וְנָתַן לָהּ – אֵינוֹ גֵּט.

אָמַר רַבִּי יוֹסֵה: אֱמוֹר סוֹפָהּ, וְלֵית הִיא פְּלִיגָא. אֵינוֹ גֵּט עַד שֶׁיִּשְׁמְעוּ אֶת קוֹלוֹ שֶׁאָמַר לַסּוֹפֵר: "כְּתוֹב", וְלָעֵדִים: "חֲתוֹמוּ".

---

[1] יש גורסים: חֵרֵשׁ שֶׁתָּרַם אוֹ גֵּירֵשׁ - אֵין גִּיטּוֹ גֵּט, וְאֵין תְּרוּמָתוֹ תְּרוּמָה.

לֹא סוֹף דָּבָר עַד שֶׁיִּשְׁמְעוּ אֶת קוֹלוֹ, אֶלָּא אֲפִילּוּ הִרְכִּין בְּרֹאשׁוֹ! אַתְּ אָמַר לֵית כָּאן, אַף הָכָא – לֵית כָּאן.

אָמַר רַבִּי מָנָא: אִית כָּאן! הִיא הַשְׁמָעַת קוֹל, הִיא הַרְכָּנַת רֹאשׁ.

[דף ב׳ ע״א]

רַבִּי זְעִירָא בָּעֵי קוֹמֵי רַבִּי מָנָא: כְּמָה דְּתֵימָא עַד שֶׁיַּרְכִּין בְּרֹאשׁוֹ שְׁלֹשָׁה פְּעָמִים, וְדִבְּוותַהּ עַד שֶׁיִּשְׁמְעוּ אֶת קוֹלוֹ שְׁלֹשָׁה פְּעָמִים! אָמַר לֵיהּ: לִשְׁמִיעַת הַקּוֹל – פַּעַם אַחַת, לְהַרְכָּנַת רֹאשׁ – שְׁלֹשָׁה פְּעָמִים.

אָמַר רַבִּי יוּדָן: תַּמָּן – בְּאוֹמֵר: ״כָּךְ וְכָךְ עָשִׂיתִי״. הָכָא – בְּאוֹמֵר: ״כָּךְ וְכָךְ עָשׂוּ״.

רַבִּי בִּנְיָמִין בַּר לֵוִי בָּעֵי: אִם יֵשׁ בּוֹ דַּעַת לְשָׁעֲבַר – יֵשׁ בּוֹ דַּעַת לְהַבָּא. אִם אֵין בּוֹ דַּעַת לְשָׁעֲבַר – אֵין בּוֹ דַּעַת לְהַבָּא!

אָמַר רַבִּי אַבְדִּימִי: בְּחֵרֵשׁ אֲנַן קַיָּימִין, וְאֵין שְׁלִיחוּת לְחֵרֵשׁ.

אָמַר רַבִּי יוֹסֵי בִּי רַבִּי בּוֹן: בְּבָרִיא אֲנַן קַיָּימִין. וְלָמָּה אֵינוֹ גֵּט? אֲנִי אוֹמֵר: מִתְעַפֵּק הָיָה בְּשִׂטְרוֹתָיו. וְתָנֵי כֵּן: כַּמָּה דְּבָרִים אֲמוּרִים? בִּזְמַן שֶׁפִּירֵשׁ מִתּוֹךְ בּוֹרְיוֹ. אֲבָל אִם נִשְׁתַּתֵּק מֵהֲמַת חוֹלְיוֹ – דִּיוֹ פַּעַם אַחַת.

מַאן תָּנָא חֵרֵשׁ? דְּלָא כְּרַבִּי יוּדָא! דְּתָנֵי: אָמַר רַבִּי יוּדָא: מַעֲשֶׂה בְּבָנָיו שֶׁל רַבִּי יוֹחָנָן בֶּן גּוּדְגְּדָא שֶׁהָיוּ כּוּלָּן חֵרְשִׁין, וְהָיוּ כָּל הַטָּהֳרוֹת שֶׁבִּירוּשָׁלַיִם נַעֲשִׂין עַל גַּבֵּיהֶן! אָמְרוּ לוֹ: מִפְּנֵי שֶׁהַטָּהֳרוֹת – אֵינָן צְרִיכוֹת מַחֲשָׁבָה וְנַעֲשׂוֹת עַל גַּבֵּי חֵרֵשׁ שׁוֹטֶה וְקָטָן. אֲבָל תְּרוּמָה וּמַעֲשְׂרוֹת – צְרִיכוֹת מַחֲשָׁבָה.

וְאֵינָן נִפְסָלוֹת בְּהֶיסֵּחַ הַדַּעַת? רַבִּי יוֹסֵי בְּשֵׁם רַבִּי לָא: אֵין כְּתִיב בָּהֶן מַחֲשָׁבָה, שְׁמִירָה כְּתִיב בָּהֶן.

סִימָנֵי שׁוֹטֶה, הַיּוֹצֵא בַּלַּיְלָה, וְהַלָּן בְּבֵית הַקְּבָרוֹת, וְהַמְקָרֵעַ אֶת כְּסוּתוֹ, וְהַמְאַבֵּד מַה שֶּׁנּוֹתְנִין לוֹ. אָמַר רַבִּי הוּנָא: וְהוּא שֶׁיְּהֵא כּוּלְּהֶן בּוֹ, דְּלָא כֵן, אֲנִי אוֹמֵר, הַיּוֹצֵא בַּלַּיְלָה – קִינְיְטְרוֹקוּם. הַלָּן בְּבֵית הַקְּבָרוֹת – מַקְטִיר לְשֵׁדִים. הַמְקָרֵעַ אֶת כְּסוּתוֹ – סוֹלִיקוֹם. וְהַמְאַבֵּד מַה שֶּׁנּוֹתְנִים לוֹ – קוֹדַיְיקוֹם.

רַבִּי יוֹחָנָן אָמַר: אֲפִילּוּ כְּאַחַת מֵהֶן. אָמַר רַבִּי אָבוֹן: מִסְתַּבְּרָא מַה דְּאָמַר רַבִּי יוֹחָנָן אֲפִילּוּ אַחַת מֵהֶן, וּבִלְבַד בְּמְאַבֵּד מַה שֶּׁנּוֹתְנִין לוֹ. אֲפִילּוּ שׁוֹטֶה שֶׁבַּשּׁוֹטִים אֵין מְאַבֵּד כָּל מַה שֶּׁנּוֹתְנִים לוֹ.

קוֹנְדַּיְיקוֹם קוֹרְדַּיְיקוֹם – אֵין בּוֹ אַחַת מִכָּל אֵלּוּ.

מַהוּ קוֹרְדַּיְיקוֹם? אָמַר רַבִּי יוֹסֵי: חָמִים.

אֲתָא עוּבְדָא קוֹמֵי רַבִּי יוֹסֵי בְּחַד טַרְסַי, דַּהֲווֹן יָהֲבִין לֵיהּ סִימוֹק גּוֹ אָפוּם, וְהוּא לָעֵי. אָפוּם גּוֹ סִימוֹק, וְהוּא לָעֵי. אָמַר רַבִּי יוֹסֵי: דּוּ הוּא קוֹרְדַּיְיקוֹם שֶׁאָמְרוּ חֲכָמִים.

פְּעָמִים שׁוֹטֶה פְּעָמִים חָלִים, בְּשָׁעָה שֶׁהוּא שׁוֹטֶה – חֵרֵי הוּא כְּשׁוֹטֶה לְכֹל דְּבָרָיו, וּבְשָׁעָה שֶׁהוּא חָלִים – חֵרֵי הוּא כְּפִיקֵחַ לְכָל דְּבָרָיו. אָתָא עוּלָּא קוּמֵי דִּשְׁמוּאֵל, אָמַר:

[דף ב׳ ע״ב]

כַּד הוּא חָלִים – יִתֵּן גֵּט.

וּשְׁמוּאֵל – כְּרֵישׁ לָקִישׁ. דְּרֵישׁ לָקִישׁ אָמַר: לְכְשֶׁיִּשְׁתַּפֶּה. רוֹבָא דִּשְׁמוּאֵל מִן דְּרַבִּי שִׁמְעוֹן בֶּן לָקִישׁ, דְּהוּא אָמַר: כַּד דוּ חָלִים יִתֵּן גֵּט. **וַתַּחֲלִימֵנִי וְהַחֲיֵנִי** (ישעיה לח, טז).

מַאן תָּנָא קָטָן? דְּלָא כְּרַבִּי יוּדָה! דְּתָנֵי: קָטָן שֶׁהִנִּיחוֹ אָבִיו בְּמוּקְשָׁה, וְהָיָה תּוֹרֵם, וְאָבִיו מוֹכֵר עַל יָדָיו – תְּרוּמָתוֹ תְּרוּמָה! לֹא הוּא שֶׁתּוֹרֵם, אֶלָּא אָבִיו הוּא שֶׁאִימֵּן עַל יָדוֹ.

בָּא אָבִיו וְאִימֵּן עַל יָדוֹ – לְמַפְרֵעַ נַעֲשֵׂית תְּרוּמָה, אוֹ מִכָּאן וְלָבָא?

אָמַר רַבִּי שִׁמְעוֹן: נִשְׁמְעִינָא מִן הָדָא: חֵרֵי שָׁבָא בַּעַל הַבַּיִת וּמְצָאוֹ עוֹמֵד בְּתוֹךְ שֶׁלּוֹ, אָמַר לוֹ: ״לְקוֹט לְךָ מִן הַיָּפִים הָאֵילּוּ״! אִם הָיוּ יָפִים – אֵינוֹ חוֹשֵׁשׁ מִשּׁוּם גָּזֵל, וְאִם לָאו – חוֹשֵׁשׁ מִשּׁוּם גָּזֵל. וְאִם הָיָה לוֹקֵט וְנוֹתֵן לוֹ – בֵּין כָּךְ וּבֵין כָּךְ אֵינוֹ חוֹשֵׁשׁ מִשּׁוּם גָּזֵל.

אִית לָךְ מֵימַר: לְמַפְרֵעַ נַעֲשֵׂית תְּרוּמָה? לֹא, מִכָּאן וְלָבָא! וְאוּף הָכָא – מִכָּאן וְלָבָא נַעֲשֵׂית תְּרוּמָה.

אַתֶּם[2] – פְּרַט לַשּׁוּתָפִין. **אַתֶּם** – פְּרַט לַאֲפוֹטְרוֹפִין. **אַתֶּם** – פְּרַט לְתוֹרֵם אֶת שֶׁאֵינוֹ שֶׁלּוֹ.

אַתֶּם – וְלֹא שׁוּתָפִין. וְהָתְנַן: שׁוּתָפִין שֶׁתָּרְמוּ זֶה אַחַר זֶה! אֶלָּא, כָּאן – לִתְרוּמָה גְּדוֹלָה, כָּאן – לִתְרוּמַת מַעֲשֵׂר.

כְּלוּם לָמְדוּ לִתְרוּמָה גְּדוֹלָה אֶלָּא מִתְּרוּמַת מַעֲשֵׂר! אֶלָּא, כָּאן לַהֲלָכָה כָּאן לְמַעֲשֶׂה[3].

אַתֶּם – וְלֹא אַפּוֹטְרוֹפִין. וְהָתְנַינָן: יְתוֹמִים שֶׁפָּמְכוּ אֵצֶל בַּעַל הַבַּיִת, אוֹ שֶׁמִּינָּה לָהֶן אֲבִיהֶן אַפּוֹטְרוֹפִין – חַיָּיבִין לְעַשֵּׂר פֵּירוֹתֵיהֶן. חַבְרַיָּיא אָמְרִין: כָּאן – בְּאַפּוֹטְרוֹפּוֹס לְעוֹלָם, כָּאן בְּאַפּוֹטְרוֹפּוֹס לְשָׁעָה.

רַבִּי יוֹסֵי בָּעֵי: אִם בְּאַפּוֹטְרוֹפּוֹס לְעוֹלָם, בְּהָדָא תָּנֵינַן: מוֹכֵר מִטַּלְטְלִין וְזָנָן אֲבָל לֹא קַרְקָעוֹת?! אֶלָּא, כָּאן – בְּיָתוֹם גָּדוֹל, כָּאן –בְּיָתוֹם קָטָן.

---

[2] כֵּן תָּרִימוּ גַּם אַתֶּם תְּרוּמַת ה' מִכֹּל מַעְשְׂרֹתֵיכֶם אֲשֶׁר תִּקְחוּ מֵאֵת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל, וּנְתַתֶּם מִמֶּנּוּ אֶת תְּרוּמַת ה' לְאַהֲרֹן הַכֹּהֵן (במדבר יח כח):

[3] יש גורסים: כָּאן לְמַעֲשֵׂר.

תּוֹסֶפְתָּא

מַסֶּכֶת כְּרִיתוּת פֶּרֶק שֵׁנִי

א. עֵד אוֹמֵר: ׳חֵלֶב אָכַל׳, וְעֵד אוֹמֵר: ׳שָׁמַן אָכַל׳. עֵד אוֹמֵר: ׳חֵלֶב אָכַל׳. וְאִשָּׁה אוֹמֶרֶת: ׳שָׁמַן אָכַל׳. אִשָּׁה אוֹמֶרֶת: ׳חֵלֶב אָכַל׳. וְאִשָּׁה אוֹמֶרֶת: ׳שָׁמַן אָכַל׳ - מֵבִיא אָשָׁם תָּלוּי. עֵד אוֹמֵר לוֹ: ׳חֵלֶב אָכַלְתָּ׳, וְהוּא אוֹמֵר: ׳שָׁמַן אָכַלְתִּי׳ - הֵן נֶאֱמָנִין; דִּבְרֵי רַבִּי מֵאִיר. אָמַר לוֹ רַבִּי יְהוּדָה: הֵיאַךְ אַתָּה אוֹמֵר לָזֶה: ׳עֲמֹד וְהִתְוַדֵּה׳, וְהוּא אוֹמֵר: ׳כָּל עַצְמִי לֹא חָטָאתִי׳, מַה אִם יִרְצֶה וְיֹאמַר: ׳מְזִיד אֲנִי׳ - אֵין נֶאֱמָן. אָמַר רַבִּי שִׁמְעוֹן: אֵימָתַי? בִּזְמַן שֶׁהוֹדוּ לָכֵן מִתְּחִלָּה, אֲבָל אִם אָמַר לוֹ: ׳חֵלֶב אָכַלְתָּ׳, וְהוּא אוֹמֵר: ׳שָׁמַן אָכַלְתִּי׳, מִשֶּׁיַּגִּיעוּהוּ חָזָר וְאָמַר: ׳מְזִיד אֲנִי׳ - אֵין נֶאֱמָן.

ב. אֶחָד הָאוֹכֵל, וְאֶחָד מַמְחֶה וְשׁוֹתֶה, וְאֶחָד הַסָּךְ. אָכַל וְחָזַר וְאָכַל, וְחָזַר וְאָכַל, אִם יֵשׁ מִתְּחִלַּת אֲכִילָה רִאשׁוֹנָה וְעַד סוֹף אֲכִילָה הָאַחֲרוֹנָה כְּדֵי אֲכִילַת פְּרָס - מִצְטָרְפִין. וְאִם לָאו - אֵין מִצְטָרְפִין. שָׁתָה וְחָזַר וְשָׁתָה, וְחָזַר וְשָׁתָה, אִם יֵשׁ מִתְּחִלַּת שְׁתִיָּה רִאשׁוֹנָה וְעַד סוֹף שְׁתִיָּה אַחֲרוֹנָה כְּדֵי שְׁתִיַּת רְבִיעִית - מִצְטָרְפִין, וְאִם לָאו - אֵין מִצְטָרְפִין. כֵּשֵׁם שֶׁאֲכִילָתָהּ בְּכַזַּיִת - כָּךְ שְׁתִיָּה בְּכַזַּיִת. וַאֲכִילָה וּשְׁתִיָּה - אֵין מִצְטָרְפִין. הָאוֹכֵל כַּזַּיִת אֲפִלּוּ מֵחֲמֵשֶׁת הַמִּינִין - הֲרֵי א�לּוּ מִצְטָרְפִין. אָכַל כְּחַצִּי זַיִת, וְנוֹדַע לוֹ, וְחָזַר וְאָכַל כַּחֲצִי זַיִת, אֲפִלּוּ מִמִּין אֶחָד - אֵין מִצְטָרְפִין.

ג. סָפֵק חָטָא סָפֵק לֹא חָטָא - מֵבִיא אָשָׁם תָּלוּי. חָטָא וְאֵין יָדוּעַ בְּאֵיזֶה חֵטְא חָטָא - מֵבִיא חַטָּאת. חָטָא וְנוֹדַע לוֹ חַטָּאתוֹ, שְׁכָחוֹ בְּאֵיזֶה חֵטְא חָטָא - הֲרֵי זֶה מֵבִיא חַטָּאת, וְתִשָּׁחֵט לִשְׁוּם מַה שֶּׁהוּא, וְתֶאֱכֵל, וְחָזַר וּמֵבִיא חַטָּאת עַל הַיְדִיעָה, וְתִשָּׁחֵט לִשְׁוּם מַה שֶּׁהוּא וְתֶאֱכֵל.

ד. הַמֵּבִיא חַטָּאת עַל שְׁנֵי חַטָּאִים - תִּרְעֶה עַד שֶׁתִּסְתָּאֵב, וְתִמָּכֵר, וְיָבִיא בִּדְמֵי חֻצְיָהּ לָזֶה שְׁתֵּי חַטָּאוֹת. עַל חֵטְא אַחַת - יָבִיא אֶת אֵיזוֹ מֵהֶן שֶׁיִּרְצֶה. שְׁנֵיָּה - תִּרְעֶה עַד שֶׁתִּסְתָּאֵב וְתִמָּכֵר, וְיִפְּלוּ דְּמֶיהָ לִנְדָבָה. שְׁתֵּי חַטָּאוֹת עַל שְׁנֵי חַטָּאִים, זוֹ תִּשָּׁחֵט לִשְׁוּם מַה שֶּׁהִיא, וְזוֹ תִּשָּׁחֵט לִשְׁוּם מַה שֶּׁהִיא.

הַשָּׁלֵם

ה. שְׁנַיִם שֶׁהֵבִיאוּ חַטָּאת עַל שְׁנֵי חַטָּאִים - תִּרְעֶה עַד שֶׁתִּסְתָּאֵב, וְתִמָּכֵר, וְיָבִיא בִּדְמֵי חֻצְיָהּ לָזֶה, וּבִדְמֵי חֻצְיָהּ לָזֶה. שְׁתֵּי חַטָּאוֹת עַל חֵטְא אֶחָד - יָבִיא אֶת אֵיזוֹ מֵהֶן שֶׁיִּרְצֶה. שְׁנֵיָּה - תִּרְעֶה עַד שֶׁתִּסְתָּאֵב וְתִמָּכֵר, וְיִפְּלוּ דְּמֶיהָ לִנְדָבָה. שְׁתֵּי חַטָּאוֹת עַל שְׁנֵי חַטָּאִים - זוֹ תִּשָּׁחֵט לִשְׁוּם מַה שֶּׁהִיא, וְזוֹ תִּשָּׁחֵט לִשְׁוּם מַה שֶּׁהִיא.

ו. שְׁנַיִם שֶׁנִּתְעָרְבוּ חַטָּאוֹתֵיהֶן - חַטַּאת יָחִיד וְחַטַּאת יָחִיד, חַטַּאת צִבּוּר וְחַטַּאת צִבּוּר, חַטַּאת יָחִיד בְּחַטַּאת צִבּוּר, אֲפִלּוּ הֵן מִשְּׁנֵי מִינִין - זוֹ תִּשָּׁחֵט לִשְׁוּם מַה שֶּׁהִיא, וְזוֹ תִּשָּׁחֵט לִשְׁוּם מַה שֶּׁהִיא.

ז. הַמֵּבִיא חַטָּאתוֹ וּשְׁחָטָהּ, סָפַק נִזְרַק הַדָּם סָפֵק לֹא נִזְרַק הַדָּם - יָצָא. אִם הָיָה מְחֻסָּר כַּפָּרָה, סָפֵק חֻשְּׁכָה סָפֵק לֹא חֻשְּׁכָה - הֲרֵי זֶה מֵבִיא חַטָּאת הָעוֹף סָפֵק. שְׁנַיִם שֶׁחָטָא אֶחָד מֵהֶן, וְאֵין יָדוּעַ אֵיזֶה, יָבִיאוּ חַטָּאת בִּשְׁתָּפוּת, יַתְנוּ עָלֶיהָ וְתֹאכַל; דִּבְרֵי רַבִּי שִׁמְעוֹן. וְרַבִּי יוֹסֵי פּוֹטֵר. מוֹדָה רַבִּי יוֹסֵי, שֶׁזֶּה מֵבִיא אָשָׁם תָּלוּי, וְזֶה מֵבִיא אָשָׁם תָּלוּי. וּמוֹדָה רַבִּי יוֹסֵי בִּשְׁנַיִם, שֶׁהָיָה אֶחָד מֵהֶן מְחֻסָּר כַּפָּרָה, וְאֵין יָדוּעַ אֵיזֶהוּ, יָבִיאוּ חַטָּאת בִּשְׁתָּפוּת, וַיִּתְנוּ עָלֶיהָ, וְתֹאכַל.

ח. שָׁכַח אֶת הַתּוֹרָה וְעָבַר עֲבֵרוֹת הַרְבֵּה - חַיָּב עַל כָּל אַחַת וְאַחַת. כֵּיצַד? הָיָה יוֹדֵעַ שֶׁיֵּשׁ חֵלֶב, וְאָמַר: ׳אֵין זֶה חֵלֶב שֶׁחַיַּבְנוּ עָלָיו׳. הָיָה יוֹדֵעַ שֶׁיֵּשׁ דָּם, וְאָמַר: ׳אֵין זֶה דָּם שֶׁחַיַּבְנוּ עָלָיו׳ - חַיָּב עַל כָּל אַחַת וְאַחַת. הָאוֹכֵל כַּזַּיִת חֵלֶב, כַּזַּיִת פִּגּוּל, כַּזַּיִת נוֹתָר, וְכַזַּיִת טָמֵא, בְּהֶעְלֵם אֶחָד - מֵבִיא חַטָּאת. סָפֵק אָכַל סָפֵק לֹא אָכַל - מֵבִיא אָשָׁם תָּלוּי.

תּוֹסֶפְתָּא

ט. הַבָּא עַל אֲחוֹתוֹ, וְעַל אֲחוֹת אָבִיו, וְעַל אֲחוֹת אִמּוֹ, וְעַל אֲחוֹת אִשְׁתּוֹ, וְעַל אֵשֶׁת אָחִיו, וְעַל אֵשֶׁת אֲחִי אָבִיו, וְעַל הַנִּדָּה - מֵבִיא חַטָּאת. סָפֵק בָּא סָפֵק לֹא בָּא - מֵבִיא אָשָׁם תָּלוּי. אִשְׁתּוֹ וַאֲחוֹתוֹ, בָּא עַל אַחַת מֵהֶן, וְאֵין יָדוּעַ עַל אֵיזוֹ בָּא; שְׁתֵּי נָשָׁיו, אַחַת נִדָּה וְאַחַת שֶׁאֵינָהּ נִדָּה, בָּא עַל אַחַת מֵהֶן, וְאֵין יָדוּעַ עַל אֵיזוֹ בָּא; חֵלֶב וְנוֹתָר לְפָנָיו, אָכַל מֵאֶחָד מֵהֶן, וְאֵין יָדוּעַ מֵאֵיזֶה מֵהֶן אָכַל; שַׁבָּת וְיוֹם הַכִּפּוּרִים, עָשָׂה מְלָאכָה בְּאֶחָד מֵהֶם, וְאֵין יָדוּעַ בְּאֵיזֶה מֵהֶן עָשָׂה; רַבִּי אֱלִיעֶזֶר מְחַיֵּב חַטָּאת. וְרַבִּי יְהוֹשֻׁעַ פּוֹטֵר. רַבִּי אֱלִיעֶזֶר אוֹמֵר: "חַטָּאתוֹ אֲשֶׁר חָטָא" (וַיִּקְרָא ד, כג) - זֶה מִכָּל מָקוֹם. אָמַר לוֹ רַבִּי יְהוֹשֻׁעַ: "אוֹ הוֹדַע אֵלָיו חַטָּאתוֹ אֲשֶׁר חָטָא" - לְכְשֶׁיִּוָּדַע לוֹ חַטָּאתוֹ. אָמַר רַבִּי יוֹסֵי: אַף עַל פִּי שֶׁהָיָה רַבִּי יְהוֹשֻׁעַ פּוֹטֵר מִן הַחַטָּאת - מְחַיְּבוֹ הָיָה אָשָׁם תָּלוּי. רַבִּי יְהוּדָה אוֹמֵר: רַבִּי אֱלִיעֶזֶר מְחַיֵּב חַטָּאת וְרַבִּי יְהוֹשֻׁעַ פּוֹטֵר. רַבִּי שִׁמְעוֹן אוֹמֵר: רַבִּי אֱלִיעֶזֶר מְחַיֵּב חַטָּאת, וְרַבִּי יְהוֹשֻׁעַ אָשָׁם תָּלוּי. אָמַר לוֹ רַבִּי יְהוּדָה: וְלֹא בָּזֶה חִיֵּב רַבִּי יְהוֹשֻׁעַ אָשָׁם תָּלוּי, אֶלָּא סָפֵק חָטָא סָפֵק לֹא חָטָא. אֲבָל זֶה שֶׁחָטָא וַדַּאי הֵיאַךְ מֵבִיא אָשָׁם תָּלוּי? אָמַר לוֹ רַבִּי שִׁמְעוֹן: כָּל עִצְמוֹ בָּזֶה דִּבֵּר הַכָּתוּב, "וְלֹא יָדַע וְאָשֵׁם וְנָשָׂא עֲוֹנוֹ" (וַיִּקְרָא ה, יז), וְהֵבִיא אַיִל תָּמִים מִן הַצֹּאן. אָמַר רַבִּי יְהוּדָה: לֹא נֶחְלְקוּ רַבִּי אֱלִיעֶזֶר וְרַבִּי יְהוֹשֻׁעַ עַל הַמִּתְכַּוֵּן לַעֲשׂוֹת מְלָאכָה וְעָשָׂה כַּיּוֹצֵא בָּהּ. כֵּיצַד? אִשְׁתּוֹ וַאֲחוֹתוֹ, נִתְכַּוֵּן לָבֹא עַל זוֹ וּבָא עַל זוֹ; שְׁתֵּי נָשָׁיו, אַחַת נִדָּה וְאַחַת שֶׁאֵינָהּ נִדָּה, נִתְכַּוֵּן לָבֹא עַל זוֹ וּבָא עַל זוֹ; תְּאֵנִים וַעֲנָבִים לְפָנָיו, נִתְכַּוֵּן לְלַקֵּט תְּאֵנִים וְלִקֵּט עֲנָבִים, עֲנָבִים וְלִקֵּט תְּאֵנִים. שְׁחוֹרוֹת וְלִקֵּט לְבָנוֹת, לְבָנוֹת וְלִקֵּט שְׁחוֹרוֹת; רַבִּי אֱלִיעֶזֶר מְחַיֵּב חַטָּאת וְרַבִּי יְהוֹשֻׁעַ פּוֹטֵר. הָיָה רַבִּי יְהוֹשֻׁעַ אוֹמֵר: אַף אָשָׁם תָּלוּי. רַבִּי שִׁמְעוֹן שְׁזוּרִי אוֹמֵר: לֹא נֶחְלְקוּ אֶלָּא עַל דָּבָר שֶׁמִּשּׁוּם שְׁנֵי שֵׁמוֹת, שֶׁרַבִּי אֱלִיעֶזֶר מְחַיֵּב חַטָּאת וְרַבִּי יְהוֹשֻׁעַ פּוֹטֵר.

הַשָּׁלֵם

ב. יוֹם הַכִּפּוּרִים שֶׁחָל לִהְיוֹת עֶרֶב שַׁבָּת, עָשָׂה מְלָאכָה בֵּין הַשְּׁמָשׁוֹת; רַבִּי אֱלִיעֶזֶר מְחַיֵּב חַטָּאת וְרַבִּי יְהוֹשֻׁעַ פּוֹטֵר. אָמַר רַבִּי יוֹסֵי: אֵינִי רוֹאֶה דִּבְרֵי רַבִּי אֱלִיעֶזֶר בְּזוֹ, שֶׁאֲנִי אוֹמֵר כָּתַב שְׁתֵּי אוֹתִיּוֹת, אַחַת בְּשַׁבָּת וְאַחַת בְּיוֹם הַכִּפּוּרִים - פָּטוּר, שֶׁאֵין שְׁנֵי יָמִים מִצְטָרְפִין לִמְלָאכָה אַחַת. אָמְרוּ לוֹ: מַכֶּה בַּפַּטִּישׁ יוֹכִיחַ! אָמַר לָהֶן: הַגְּבָהָה הָיְתָה בְּשַׁבָּת וְהוֹרָדָה בְּיוֹם הַכִּפּוּרִים, עָשָׂה מְלָאכָה בֵּין הַשְּׁמָשׁוֹת שֶׁל יוֹם הַכִּפּוּרִים, בֵּין מִלְפָנָיו וּבֵין מֵאַחֲרָיו - פָּטוּר מֵאָשָׁם תָּלוּי, שֶׁכָּל הַיּוֹם מְכַפֵּר. עָשָׂה מְלָאכָה בֵּין מִלְפָנָיו וּבֵין מֵאַחֲרָיו - הֲרֵי זֶה חַיָּב.

יא. יוֹם הַכִּפּוּרִים שֶׁחָל לִהְיוֹת בְּשַׁבָּת, וְעָשָׂה מְלָאכָה בֵּין מִלְפָנָיו וּבֵין מֵאַחֲרָיו - פָּטוּר מֵאָשָׁם תָּלוּי, שֶׁכָּל הַיּוֹם מְכַפֵּר. עָשָׂה מְלָאכָה בְּחֲצִי הַיּוֹם; רַבִּי יִשְׁמָעֵאל מְחַיֵּב שְׁתֵּי חֲטָאוֹת וְרַבִּי עֲקִיבָה פּוֹטֵר. שֶׁרַבִּי יִשְׁמָעֵאל אוֹמֵר: שַׁבָּת הִיא לְחַיֵּב עַל שַׁבָּת בִּפְנֵי עַצְמָהּ, וְיוֹם הַכִּפּוּרִים בִּפְנֵי עַצְמוֹ.

יב. הָאוֹכֵל כַּזַּיִת דָּם מִן בְּהֵמָה, מִן חַיָּה מִן עוֹפוֹת טְהוֹרִין - מֵבִיא חַטָּאת. סָפֵק אָכַל סָפֵק לֹא אָכַל - מֵבִיא אָשָׁם תָּלוּי, וְאֵינוֹ חַיָּב אֶלָּא דַּם שְׁחִיטָה בִּלְבַד. דַּם נְחִירָה, וְדַם הָעִקּוּר, וְדַם הַקָּזָה שֶׁהַנֶּפֶשׁ יוֹצֵאת בּוֹ - חַיָּבִין עָלָיו. דַּם הַתַּמְצִית - בְּאַזְהָרָה. רַבִּי יְהוּדָה אוֹמֵר: בְּהִכָּרֵת. דַּם הַטְּחוֹל וְדַם הַלֵּב, דַּם כִּלְיוֹת וְדַם אֲבָרִים - הֲרֵי אֵלּוּ בְּ"לֹא תַעֲשֶׂה". דַּם מְהַלְּכֵי שְׁתַּיִם, דַּם בֵּיצִים, וְדַם שְׁרָצִים - אָסוּר, וְאֵין חַיָּבִין עָלָיו. דַּם דָּגִים וְדַם חָגָבִים - הֲרֵי זֶה מָתָר.

יג. הִמְחָה אֶת הַחֵלֶב וּגְמָאוֹ, הִקְפָּה אֶת הַדָּם וַאֲכָלוֹ, אִם יֵשׁ בּוֹ כַּזַּיִת - חַיָּב. נִתְעָרֵב עִם אֲחֵרִים, אִם יֵשׁ בּוֹ כַּזַּיִת - הֲרֵי זֶה חַיָּב. נִתְבַּשֵּׁל עִם אֲחֵרִים - הֲרֵי זֶה בְּנוֹתֵן טַעַם, אָכַל כַּחֲצִי זַיִת וְשָׁתָה כַּחֲצִי זַיִת מִמִּין אֶחָד - הֲרֵי זֶה חַיָּב.

יד. הַמֵּבִיא אָשָׁם תָּלוּי עַל סָפֵק מְעִילָה כְּדִבְרֵי רַבִּי עֲקִיבָה, וְנוֹדַע לוֹ שֶׁחָטָא, שֶׁמִּמִּין

תּוֹסֶפְתָּא

שֶׁמֵּבִיא עַל לֹא הוֹדַע - מֵבִיא עַל הוֹדַע. הָאִשָּׁה שֶׁהֵבִיאָה חַטָּאת הָעוֹף עַל סָפֵק לֵידָתָהּ, וְנוֹדַע לָהּ שֶׁלֹּא יָלְדָה - הֲרֵי זֶה חֹלִין. תִּתְעַנֶּה לַחֲבֵרְתָּהּ וְשֶׁיָּלְדָה וַדַּאי - תַּעֲשֶׂנָּה וַדַּאי, שֶׁמִּמִּין שֶׁמֵּבִיאָה עַל ׳לֹא הוֹדַע׳ - מְבִיאָה עַל הוֹדַע, מִמְּלִיקָתָהּ וְנוֹדַע לָהּ שֶׁמִּצָּה דָּמָהּ כְּפָרָה - אָסוּר בַּאֲכִילָה. מִשֶּׁמִּצָּה דָּמָהּ כְּפָרָה - אָסוּר בַּהֲנָאָה, שֶׁעַל הַסָּפֵק בָּאָה מִתְּחִלָּתָהּ, כְּפָרָה סְפֵקָהּ וְהָלְכָה לָהּ.

מַסֶּכֶת כְּרִיתוּת פֶּרֶק שְׁלִישִׁי

א. חֲתִיכָה שֶׁל חֵלֶב קֹדֶשׁ וַחֲתִיכָה שֶׁל חֹלִין, אָכַל אֶת אַחַת מֵהֶן, וְאֵין זוֹ יָדוּעַ אֵיזוֹ מֵהֶן אָכַל - מֵבִיא חַטָּאת וְאָשָׁם תָּלוּי. וּכְדִבְרֵי רַבִּי עֲקִיבָה: מֵבִיא שְׁנֵי אֲשָׁמוֹת תְּלוּיִין. אָכַל שְׁנַיִּה - מֵבִיא חַטָּאת וְאָשָׁם וַדַּאי. אָכַל אֶחָד אֶת הָרִאשׁוֹנָה, וּבָא אַחֵר וְאָכַל אֶת הַשְּׁנִיָּה - הֵן הֵן כִּדְבְרֵי רַבִּי שִׁמְעוֹן, הֵן הֵן כִּדְבְרֵי רַבִּי יוֹסֵי.

ב. חֲתִיכָה קֹדֶשׁ וַחֲתִיכָה חֹלִין, אָכַל אֶת הָרִאשׁוֹנָה וְחָזַר וְאָכַל אֶת הַשְּׁנִיָּה בְּהֶעְלֵם אֶחָד, מֵבִיא חַטָּאת וְאָשָׁם וַדַּאי, בִּשְׁתֵּי הַעֲלָמוֹת - מֵבִיא שְׁתֵּי חַטָּאוֹת וְאָשָׁם וַדַּאי.

ג. חֲתִיכָה שֶׁל פִּגּוּל וַחֲתִיכָה שֶׁל חֹלִין, אָכַל אֶת אֶחָד מֵהֶן, וְאֵין יָדוּעַ אֵיזֶה מֵהֶן אָכַל - מֵבִיא אָשָׁם תָּלוּי. אָכַל שְׁנַיִּה - מֵבִיא חַטָּאת וְאָשָׁם. אָכַל אֶת הָרִאשׁוֹנָה, וּבָא אַחֵר וְאָכַל אֶת הַשְּׁנִיָּה - יָבִיא חַטָּאת בְּשִׁתָּפוּת, וְיִתְנֶה עָלֶיהָ וְתֹאכַל; דִּבְרֵי רַבִּי שִׁמְעוֹן. וְרַבִּי יוֹסֵי פּוֹטֵר. מוֹדֶה רַבִּי יוֹסֵי, שֶׁזֶּה מֵבִיא אָשָׁם תָּלוּי, וְזֶה מֵבִיא אָשָׁם תָּלוּי. חֲתִיכָה שֶׁל חֵלֶב פִּגּוּל, וַחֲתִיכָה שֶׁל חֹלִין, אָכַל אֶת אַחַת מֵהֶן וְאֵין יָדוּעַ אֵיזֶה מֵהֶן אָכַל, מֵבִיא שְׁנֵי אֲשָׁמוֹת תְּלוּיִין. אָכַל שְׁנַיִּה, מֵבִיא שְׁתֵּי חַטָּאוֹת. אָכַל אֶחָד אֶת הָרִאשׁוֹנָה, וּבָא אַחֵר וְאָכַל אֶת הַשְּׁנִיָּה - הֵן הֵן כִּדְבְרֵי רַבִּי שִׁמְעוֹן, הֵן הֵן כִּדְבְרֵי רַבִּי יוֹסֵי.

ד. חֲתִיכָה שֶׁל חֵלֶב פִּגּוּל וַחֲתִיכָה שֶׁל נוֹתָר. אָכַל אֶת אַחַת מֵהֶן וְאֵין יָדוּעַ אֵיזֶה מֵהֶן אָכַל. מֵבִיא שְׁנֵי אֲשָׁמוֹת תְּלוּיִן; רַבִּי אֶלְיעֶזֶר

הַשָּׁלֵם

אוֹמֵר: מֵבִיא חַטָּאת וְאָשָׁם תָּלוּי. אָכַל שְׁנַיִּה - מֵבִיא שָׁלֹשׁ חַטָּאוֹת. אָכַל אֶחָד אֶת הָרִאשׁוֹנָה, וּבָא אַחֵר וְאָכַל שְׁנַיִּה; הֵן הֵן דִּבְרֵי רַבִּי שִׁמְעוֹן, הֵן הֵן דִּבְרֵי רַבִּי יוֹסֵי.

ה. חֲתִיכָה שֶׁל פִּגּוּל וַחֲתִיכָה שֶׁל נוֹתָר, אָכַל אֶת אֶחָד מֵהֶן וְאֵין יָדוּעַ אֵיזוֹ מֵהֶן אָכַל; רַבִּי אֶלְיעֶזֶר מְחַיֵּב חַטָּאת וְרַבִּי יְהוֹשֻׁעַ פּוֹטֵר. אָכַל שְׁנַיִּה - מֵבִיא שְׁתֵּי חַטָּאוֹת.

ו. חֲתִיכָה שֶׁל חֵלֶב פִּגּוּל וַחֲתִיכָה שֶׁל חֵלֶב נוֹתָר, אָכַל אֶת אַחַת מֵהֶן, וְאֵין יָדוּעַ אֶת אֵיזוֹ מֵהֶן אָכַל - מֵבִיא חַטָּאת וְאָשָׁם תָּלוּי; וּכְדִבְרֵי רַבִּי אֶלְיעֶזֶר: מֵבִיא שְׁתֵּי חַטָּאוֹת. אָכַל שְׁנַיִּה בְּהֶעְלֵם אֶחָד - מֵבִיא שְׁנֵי חַטָּאוֹת וְאָשָׁם וַדַּאי. בִּשְׁנֵי הַעֲלָמוֹת - מֵבִיא שָׁלֹשׁ חַטָּאוֹת וְאָשָׁם וַדַּאי.

ז. חֲתִיכָה שֶׁל חֵלֶב פִּגּוּל קֹדֶשׁ וַחֲתִיכָה שֶׁל נוֹתָר, אָכַל אֶת אַחַת מֵהֶן, וְאֵין יָדוּעַ אֶת אֵיזוֹ מֵהֶן אָכַל - מֵבִיא חַטָּאת וְאָשָׁם תָּלוּי. וּכְדִבְרֵי רַבִּי עֲקִיבָה: מֵבִיא חַטָּאת וּשְׁנֵי אֲשָׁמוֹת תְּלוּיִן. וּכְדִבְרֵי רַבִּי אֶלְיעֶזֶר: מֵבִיא שָׁלֹשׁ חַטָּאוֹת. אָכַל שְׁנַיִּה בְּהֶעְלֵם אֶחָד - מֵבִיא שָׁלֹשׁ חַטָּאוֹת וְאָשָׁם וַדַּאי. בִּשְׁנֵי הַעֲלָמוֹת - מֵבִיא אַרְבַּע חַטָּאוֹת וְאָשָׁם וַדַּאי.

מַסֶּכֶת כְּרִיתוּת פֶּרֶק רְבִיעִי

א. הָאוֹכֵל חֲמֵשׁ חֲתִיכוֹת מְזֻבָּח אֶחָד, בַּחֲמִשָּׁה תַּמְחוּיִין בְּהֶעְלֵם אֶחָד - אֵין מֵבִיא אֶלָּא חַטָּאת אַחַת. וְעַל סְפֵקָן - אֵין מֵבִיא אֶלָּא אָשָׁם תָּלוּי אֶחָד. בַּחֲמִשָּׁה הַעֲלָמוֹת - מֵבִיא חֲמֵשׁ חַטָּאוֹת. וְעַל סְפֵקָן מֵבִיא חֲמִשָּׁה אֲשָׁמוֹת תְּלוּיִין. רַבִּי יוֹסֵי בְּרַבִּי יְהוּדָה אוֹמֵר, וְרַבִּי אֶלְיעֶזֶר בֶּן רַבִּי שִׁמְעוֹן אוֹמֵר: אֲפִלּוּ אָכַל חֲמֵשׁ חֲתִיכוֹת מֵחֲמִשָּׁה זְבָחִים בְּהֶעְלֵם אֶחָד - אֵין מֵבִיא אֶלָּא חַטָּאת אַחַת. וְעַל סְפֵקָן - אֵין מֵבִיא אֶלָּא אָשָׁם תָּלוּי אֶחָד. זֶה הַכְּלָל: כָּל הַמֵּבִיא עַל הַוְּדוּעוֹ חַטָּאת - מֵבִיא עַל לֹא הוֹדַע אָשָׁם תָּלוּי. וְכָל שֶׁאֵין מֵבִיא עַל הַוְּדוּעוֹ חַטָּאת - אֵין מֵבִיא עַל לֹא הוֹדַע אָשָׁם. אֲבָל אִם אָכַל חֲמֵשׁ חֲתִיכוֹת מְזֻבָּח

תוֹסֶפְתָּא

אֶחָד לִפְנֵי זְרִיקַת דָּמִים, אֲפִלּוּ בְּהֶעֱלֵם אֶחָד - מֵבִיא חַטָּאת עַל כָּל אַחַת וְאַחַת.

ב. הַמֵּבִיא חַטָּאת וְאָשָׁם עַל חֵטְא, וְנוֹדַע לוֹ שֶׁלֹּא חָטָא. עַד שֶׁלֹּא נִשְׁחַט - יֵצֵא וְיִרְעֶה בָּעֵדֶר, מִשֶּׁנִּשְׁחַט - תִּעָבֵר צוּרָתוֹ וְיֵצֵא לְבֵית הַשְּׂרֵפָה.

ג. שׁוֹר הַנִּסְקָל, נִמְצְאוּ עֵדָיו זוֹמְמִין - מֻתָּר בַּהֲנָאָה. עֶגְלָה עֲרוּפָה, נִמְצְאוּ עֵדֶיהָ זוֹמְמִין - מֻתֶּרֶת בַּהֲנָאָה. חַיְבֵי עֶגְלָה עֲרוּפָה שֶׁעָבַר עֲלֵיהֶן יוֹם הַכִּפּוּרִים - חַיְבִין לְהָבִיא לְאַחַר יוֹם הַכִּפּוּרִים. מָצְאוּ אֶת הַהוֹרֵג - בֵּין כָּךְ וּבֵין כָּךְ הוֹרְגִין אוֹתוֹ, שֶׁנֶּאֱמַר (בְּמִדְבַּר לה, לג): "וְלָאָרֶץ לֹא יְכֻפַּר לַדָּם אֲשֶׁר שֻׁפַּךְ בָּהּ כִּי אִם בְּדַם שֹׁפְכוֹ".

ד. רַבִּי אֶלְיֶעֶזֶר אוֹמֵר: מִתְנַדֵּב אָדָם אֶשֶׁם תְּלוּי בְּכָל יוֹם וּבְכָל שָׁעָה שֶׁיִּרְצֶה, הָיָה נִקְרָא 'אֶשֶׁם חָסִידִים'. אָמְרוּ עָלָיו עַל בָּבָא בֶּן בּוּטִי, שֶׁהָיָה מִתְנַדֵּב אֶשֶׁם תְּלוּי בְּכָל יוֹם וְיוֹם, חוּץ מֵאַחַר יוֹם הַכִּפּוּרִים יוֹם אֶחָד. אָמַר: הַמָּעוֹן! אִלּוּ הָיוּ מַנִּיחִים לִי - הָיִיתִי מֵבִיא, אֶלָּא אוֹמֵר: הַמְתֵּן עַד שֶׁתִּכָּנֵס לְבֵית הַסָּפֵק. וַחֲכָמִים אוֹמְרִים: אֵין מְבִיאִין אֶשֶׁם תָּלוּי אֶלָּא עַל דָּבָר שֶׁזְּדוֹנוֹ כָּרֵת וְשִׁגְגָתוֹ חַטָּאת. אֶשֶׁם גְּזֵלָה, אֶשֶׁם מְעִילָה, אֲשֶׁם שִׁפְחָה חֲרוּפָה שֶׁהֵבִיאָה פָּחוֹת מִשְּׁלֹשָׁה עָשָׂר חֹדֶשׁ וְיוֹם אֶחָד, שֶׁלֹּא בְּכֶסֶף שְׁקָלִים - פְּסוּלִין. הֵבִיאָן יֶתֶר עַל שְׁלֹשָׁה עָשָׂר חֹדֶשׁ וְיוֹם אֶחָד, אֲפִלּוּ הֵן זְקֵנִים - כְּשֵׁרִין. אֲשֶׁם נָזִיר, וַאֲשֶׁם מְצֹרָע, שֶׁהֵבִיאָן יֶתֶר עַל שְׁנֵים עָשָׂר חֹדֶשׁ - פְּסוּלִין. הֵבִיאָן פָּחוֹת מִשְּׁנֵים עָשָׂר חֹדֶשׁ, אֲפִלּוּ לַיּוֹם הַשְּׁמִינִי - כְּשֵׁרִין. הֵבִיאָן בְּסֶלַע, הֵבִיאָן בְּשֶׁקֶל, הֵבִיאָן בַּחֲמִשָּׁה דִינָרִין - כְּשֵׁרִין.

ה. הַמַּפְרִישׁ שְׁתֵּי סְלָעִים לְאָשָׁם, לָקַח בְּאַחַת מֵהֶן אַיִל לְאָשָׁם, אִם הָיָה יָפֶה שְׁתֵּי סְלָעִים - יִקָּרֵב אֲשָׁמוֹ, וּשְׁנֵיָה - תִּפּוֹל לִנְדָבָה. אִם לָאוּ - יִרְעֶה עַד שֶׁיִּסְתָּאֵב, וְיִמָּכֵר, וְיָבִיא בְּדָמָיו אָשָׁם יָפֶה שְׁתֵּי סְלָעִים לִנְדָבָה. לָקַח בָּהֶן שְׁנֵי אֵילִים לְאָשָׁם, אֶחָד מֵהֶן יָפֶה שְׁתֵּי סְלָעִים - יִקָּרֵב אֲשָׁמוֹ, וְהַשֵּׁנִי לְמְעִילָתוֹ. הֵבִיא אֶחָד בִּסְלַע וְאֶחָד בִּסְלַע מִבֵּיתוֹ. לָקַח אַיִל אֶחָד בִּסְלַע וּפִטְמוֹ, וַהֲרֵי הוּא יָפֶה שְׁתַּיִם - כָּשֵׁר, יָבִיא סֶלַע מִבֵּיתוֹ. הִפְרִישׁ אַיִל אֶחָד מֵעֶדְרוֹ בִּשְׁעַת הַפְרָשָׁתוֹ יָפֶה סֶלַע, וּבִשְׁעַת הַקְרָבָתוֹ יָפֶה שְׁתַּיִם - כָּשֵׁר. בִּשְׁעַת הַפְרָשָׁה יָפֶה שְׁתַּיִם וּבִשְׁעַת הַקְרָבָתוֹ יָפֶה סֶלַע - פָּסוּל.

ו. הַמֵּבִיא אָשָׁם תָּלוּי עַל סָפֵק חֵלֶב, וְעַל סָפֵק דָּם, וְנוֹדַע לוֹ שֶׁלֹּא חָטָא; עַד שֶׁלֹּא נִשְׁחַט - יֵצֵא וְיִרְעֶה בָּעֵדֶר. מִשֶּׁנִּשְׁחַט - תִּעָבֵר צוּרָתוֹ וְיוֹצֵא לְבֵית הַשְּׂרֵפָה. הִפְרִישׁ חַטָּאת לְחֵלֶב, וְהֵבִיא לְדָם, לְדָם וְהֵבִיאָה לְחֵלֶב - הֲרֵי זֶה מָעַל וְלֹא כִפֵּר. הִפְרִישׁ מָעוֹת לְחַטָּאת הַחֵלֶב, וְהֵבִיאָן לְחַטָּאת דָּם, לְחַטָּאת דָּם וְהֵבִיאָן לְחַטָּאת חֵלֶב, בְּשׁוֹגֵג - מָעַל, לְפִיכָךְ כִּפֵּר, בְּמֵזִיד - לֹא מָעַל, לְפִיכָךְ לֹא כִפֵּר. הִפְרִישׁ עֲשִׂירִית הָאֵיפָה וְהֶעֱשִׂיר. עַד שֶׁלֹּא קִדְּשָׁה בִּכְלִי - הֲרֵי הִיא כְּכָל הַמָּנָחוֹת, תִּפָּדֶה וְתֵאָכֵל. מִשֶּׁקִּדְּשָׁה בִּכְלִי - תִּעָבֵר צוּרָתָהּ וְתֵצֵא לְבֵית הַשְּׂרֵפָה. הִפְרִישׁ מָעוֹת לַעֲשִׂירִית הָאֵיפָה, וְהֶעֱשִׂיר - יוֹסִיף וְיִקַּח בָּהּ תּוֹרִין וּבְנֵי יוֹנָה. הִפְרִישׁ תּוֹרִין וּבְנֵי יוֹנָה, וְהֶעֱשִׂיר - סְתוּמִים יְמוּתוּ, שֶׁאֵין פִּדְיוֹן לָעוֹף. מְפֹרָשִׁים, חַטָּאת - תָּמוּת, וְעוֹלָה - תִּקָּרֵב עוֹלָה. הִפְרִישׁ מָעוֹת תּוֹרִין וּבְנֵי יוֹנָה, וְהֶעֱשִׂיר - יוֹסִיף וְיִקַּח בָּהֶן כִּשְׁבָּה וּשְׂעִירָה.

הַשָּׁלֵם

ז. רַבִּי שִׁמְעוֹן אוֹמֵר: בְּכָל מָקוֹם הִקְדִּים בְּרִיאַת שָׁמַיִם לָאָרֶץ, בְּמָקוֹם אֶחָד הוּא אוֹמֵר (בְּרֵאשִׁית ב, ד): "בְּיוֹם עֲשׂוֹת ה' אֱלֹהִים אֶרֶץ וְשָׁמָיִם" - מְלַמֵּד שֶׁשִּׁקּוּלִין זֶה כְּזֶה. בְּכָל מָקוֹם הִקְדִּים אַבְרָהָם לָאָבוֹת, בְּמָקוֹם אֶחָד הוּא אוֹמֵר (וַיִּקְרָא כו, מב): "וְזָכַרְתִּי אֶת בְּרִיתִי יַעֲקוֹב" וְגוֹ' - מְלַמֵּד שֶׁשִּׁקּוּלִין זֶה

תּוֹסֶפְתָּא

כֵּיוָן, שֶׁלְּשָׁתָן. בְּכָל מָקוֹם הִקְדִּים מֹשֶׁה לְאַהֲרֹן, בְּמָקוֹם אֶחָד הוּא אוֹמֵר (שְׁמוֹת ו, כו): "הוּא אַהֲרֹן וּמֹשֶׁה" - מְלַמֵּד שֶׁשְּׁקוּלִין זֶה כְּזֶה. בְּכָל מָקוֹם הִקְדִּים יְהוֹשֻׁעַ לְכָלֵב, בְּמָקוֹם אֶחָד הוּא אוֹמֵר (בְּמִדְבַּר לב, יב): "בִּלְתִּי כָּלֵב בֶּן יְפֻנֶּה הַקְּנִזִּי וִיהוֹשֻׁעַ בִּן נוּן" - מְלַמֵּד שֶׁשְּׁנֵיהֶן שְׁקוּלִין זֶה כְּזֶה.

מַסֶּכֶת מְעִילָה פֶּרֶק רִאשׁוֹן

א. רַבִּי יְהוֹשֻׁעַ אוֹמֵר: קָדְשֵׁי קָדָשִׁים שֶׁשְּׁחָטָן בַּדָּרוֹם - מוּעָלִין בָּהֶן. שְׁחָטָן בַּדָּרוֹם וְקִבֵּל דָּמָן בַּצָּפוֹן, בַּצָּפוֹן וְקִבֵּל דָּמָן בַּדָּרוֹם, שָׁחַט בַּיּוֹם וְזָרַק בַּלַּיְלָה, בַּלַּיְלָה וְזָרַק בַּיּוֹם, נָתַן אֶת הַנְּתָנִין לְמַטָּה לְמַעְלָה, וְאֶת הַנְּתָנִין לְמַעְלָה לְמַטָּה, וְאֶת הַנְּתָנִין בִּפְנִים בַּחוּץ, וְאֶת הַנְּתָנִין בַּחוּץ בִּפְנִים, אוֹ שֶׁשְּׁחָטָן חוּץ לִזְמַנָּן וְחוּץ לִמְקוֹמָן - מוּעָלִין בָּהֶן. כְּלָל אָמַר רַבִּי יְהוֹשֻׁעַ: כָּל שֶׁהָיָה לָהּ שְׁעַת הֶתֵּר לַכֹּהֲנִים - מוּעָלִין בָּהּ, וְכָל שֶׁלֹּא הָיָה לָהּ שְׁעַת הֶתֵּר לַכֹּהֲנִים - אֵין מוּעָלִין בָּהּ. פִּגֵּל בְּקָדְשֵׁי קָדָשִׁים - מוּעָלִין בּוֹ, וּבְקָדָשִׁים קַלִּים - אֵין מוּעָלִין בּוֹ. יֵשׁ נוֹתָר שֶׁמּוּעָלִין בּוֹ, וְיֵשׁ נוֹתָר שֶׁאֵין מוּעָלִין בּוֹ. כֵּיצַד? לֶן לִפְנֵי זְרִיקַת דָּמִים - מוּעָלִין בּוֹ, לְאַחַר זְרִיקַת דָּמִים - אֵין מוּעָלִין בּוֹ. אֲבָל טָמֵא שֶׁנִּטְמָא, בֵּין לִפְנֵי זְרִיקַת דָּמִים וּבֵין לְאַחַר זְרִיקַת דָּמִים - אֵין מוּעָלִין בּוֹ, מִפְּנֵי שֶׁהַצִּיץ מְרַצֶּה עָלָיו.

ב. בְּשַׂר קָדְשֵׁי קָדָשִׁים שֶׁיָּצָא לִפְנֵי זְרִיקַת דָּמִים, וְנִזְרַק אֶת הַדָּם עָלָיו; רַבִּי אֱלִיעֶזֶר אוֹמֵר: מוּעָלִין בּוֹ, וְאֵין חַיָּבִין עָלָיו מִשּׁוּם פִּגּוּל נוֹתָר וְטָמֵא. רַבִּי עֲקִיבָא אוֹמֵר: הַרְצָה הַצִּיץ עַל הַיּוֹצֵא, מוּעָלִין בָּהֶן וְחַיָּבִין עָלָיו מִשּׁוּם פִּגּוּל נוֹתָר וְטָמֵא. כֵּיצַד? לֶן לִפְנֵי זְרִיקַת דָּמִים - מוּעָלִין בּוֹ, לְאַחַר זְרִיקַת דָּמִים - אֵין מוּעָלִין בּוֹ. יֵשׁ נוֹתָר שֶׁמּוּעָלִין בּוֹ, וְיֵשׁ נוֹתָר שֶׁאֵין מוּעָלִין בּוֹ. כֵּיצַד? לֶן לִפְנֵי זְרִיקַת דָּמִים - מוּעָלִין בּוֹ, לְאַחַר זְרִיקַת דָּמִים - אֵין מוּעָלִין בּוֹ. אֲבָל טָמֵא שֶׁנִּטְמָא, בֵּין לִפְנֵי זְרִיקַת דָּמִים וּבֵין לְאַחַר זְרִיקַת דָּמִים - אֵין מוּעָלִין בּוֹ, מִפְּנֵי שֶׁהַצִּיץ מְרַצֶּה עָלָיו.

ג. אֵמוּרֵי קָדָשִׁים קַלִּים שֶׁיָּצְאוּ לִפְנֵי זְרִיקַת דָּמִים, וְנִזְרַק אֶת הַדָּם עֲלֵיהֶן; רַבִּי אֱלִיעֶזֶר אוֹמֵר: אֵין מוּעָלִין בָּהֶן, וְאֵין חַיָּבִים עֲלֵיהֶם מִשּׁוּם פִּגּוּל נוֹתָר וְטָמֵא. רַבִּי עֲקִיבָא אוֹמֵר: הַרְצָה הַצִּיץ עַל הַיּוֹצֵא, מוּעָלִין בָּהֶן וְחַיָּבִין עֲלֵיהֶם מִשּׁוּם פִּגּוּל נוֹתָר וְטָמֵא. פָּרִים הַנִּשְׂרָפִים, כֵּיוָן שֶׁשְּׁחָטָן וְזָרַק דָּמָן - מוּעָלִין בָּהֶן, וְחַיָּבִין עֲלֵיהֶם מִשּׁוּם פִּגּוּל נוֹתָר וְטָמֵא; דִּבְרֵי רַבִּי מֵאִיר. וַחֲכָמִים אוֹמְרִים: אֵין פִּגּוּל בִּפְנִים. כָּל חַטָּאוֹת הַמֵּתוֹת - הַדָּמִים יֵלְכוּ לְיָם הַמֶּלַח, לֹא נֶהֱנִין וְלֹא מוּעָלִין. חַטָּאת שֶׁמֵּתָה מֵעֲצָמָהּ, וְעוֹלָה שֶׁמֵּתָה מֵעֲצָמָהּ - אֵין מוּעָלִין בָּהֶן. עוֹלַת הָעוֹף שֶׁמָּצָה אֶת דָּמָהּ - יָצָא מִידֵי מְעִילָה, הַנּוֹצָה וְהַמּוֹרָאָה - מוּעָלִין בָּהּ עַד שֶׁתֵּצֵא לְבֵית הַדָּשֶׁן.

ד. הַמַּפְרִישׁ מְעוֹת לִנְזִירוּתוֹ - לֹא נֶהֱנִין וְלֹא מוּעָלִין, מִפְּנֵי שֶׁהֵן רְאוּיִין לְהָבִיא בְּכֶלֶן שְׁלָמִים. בַּמֶּה דְּבָרִים אֲמוּרִים? בִּזְמַן שֶׁהָיוּ סְתוּמִים, אֲבָל אִם מְפֹרָשִׁין - מוּעָלִין בִּדְמֵי חַטָּאת וּבִדְמֵי עוֹלָה, וְאֵין מוּעָלִין בִּדְמֵי שְׁלָמִים. אִם הָיְתָה בְּהֵמָה - מוּעָלִין בְּחַטָּאת וּבְעוֹלָה, וְאֵין מוּעָלִין בִּשְׁלָמִים. מֵת, הָיוּ סְתוּמִין - יִפְּלוּ לִנְדָבָה, אִם הָיוּ מְפֹרָשִׁין, דְּמֵי חַטָּאת יֵלְכוּ לְיָם הַמֶּלַח, דְּמֵי עוֹלָה וּדְמֵי שְׁלָמִים יִקָּרְבוּ. אִם הָיְתָה חַטָּאת תָּמוּת, עוֹלָה וּשְׁלָמִים יִקָּרְבוּ.

ה. "אֵלּוּ לְעוֹלָתִי וְהִשְּׁאָר לִשְׁאָר נְזִירוּתִי", וָמֵת - דְּמֵי עוֹלָה יָבִיא עוֹלָה, וּמוּעָלִין בָּהֶן, וְהַשְּׁאָר יִפְּלוּ לִנְדָבָה וּמוּעָלִין בָּהֶן. "אֵלּוּ לִשְׁלָמַי וְהַשְּׁאָר לִשְׁאָר נְזִירוּתִי", וָמֵת, דְּמֵי שְׁלָמִים יָבִיא שְׁלָמִים וְאֵין מוּעָלִין בָּהֶן, וְהַשְּׁאָר יִפְּלוּ לִנְדָבָה וּמוּעָלִין בָּהֶן. "אֵלּוּ

הַשָּׁלֵם

תַּחְתֶּיהָ, וְאַחַר כָּךְ נִמְצֵאת הָרִאשׁוֹנָה, וַהֲרֵי שְׁתֵּיהֶן עוֹמְדוֹת - מוּעָלִים בִּשְׁתֵּיהֶן. שְׁחָטָהּ וַהֲרֵי דָּמָהּ מֻנָּח בַּכּוֹסוֹת - מוּעָלִין בִּשְׁתֵּיהֶן, נִזְרַק דָּמָהּ שֶׁל אַחַת מֵהֶן - הִצִּיל אֶת הַבָּשָׂר חֲבֵרְתָּהּ מִן הַמְּעִילָה, אִם הִצִּיל אֶת הַבָּשָׂר חֲבֵרְתָּהּ מִן הַמְּעִילָה, אַף עַל פִּי שֶׁפָּסוּל, דִּין הוּא שֶׁיַּצִּיל אֶת בְּשָׂרָהּ.

ג. אֵמוּרֵי קָדָשִׁים קַלִּים שֶׁיָּצְאוּ לִפְנֵי זְרִיקַת דָּמִים, וְנִזְרַק אֶת הַדָּם עֲלֵיהֶן; רַבִּי אֱלִיעֶזֶר אוֹמֵר: אֵין מוּעָלִין בָּהֶן, וְאֵין חַיָּבִים עֲלֵיהֶם מִשּׁוּם פִּגּוּל נוֹתָר וְטָמֵא. רַבִּי עֲקִיבָא אוֹמֵר: הַרְצָה הַצִּיץ עַל הַיּוֹצֵא, מוּעָלִין בָּהֶן וְחַיָּבִין עֲלֵיהֶם מִשּׁוּם פִּגּוּל נוֹתָר וְטָמֵא. פָּרִים הַנִּשְׂרָפִים, כֵּיוָן שֶׁשְּׁחָטָן וְזָרַק דָּמָן - מוּעָלִין בָּהֶן, וְחַיָּבִין עֲלֵיהֶם מִשּׁוּם פִּגּוּל נוֹתָר וְטָמֵא; דִּבְרֵי רַבִּי מֵאִיר. וַחֲכָמִים אוֹמְרִים: אֵין פִּגּוּל בִּפְנִים. כָּל חַטָּאוֹת הַמֵּתוֹת - הַדָּמִים יֵלְכוּ לְיָם הַמֶּלַח, לֹא נֶהֱנִין וְלֹא מוּעָלִין. חַטָּאת שֶׁמֵּתָה מֵעֲצָמָהּ, וְעוֹלָה שֶׁמֵּתָה מֵעֲצָמָהּ - אֵין מוּעָלִין בָּהֶן. עוֹלַת הָעוֹף שֶׁמָּצָה אֶת דָּמָהּ - יָצָא מִידֵי מְעִילָה, הַנּוֹצָה וְהַמּוֹרָאָה - מוּעָלִין בָּהּ עַד שֶׁתֵּצֵא לְבֵית הַדָּשֶׁן.

ד. הַמַּפְרִישׁ מְעוֹת לִנְזִירוּתוֹ - לֹא נֶהֱנִין וְלֹא מוּעָלִין, מִפְּנֵי שֶׁהֵן רְאוּיִין לְהָבִיא בְּכֶלֶן שְׁלָמִים. בַּמֶּה דְּבָרִים אֲמוּרִים? בִּזְמַן שֶׁהָיוּ סְתוּמִים, אֲבָל אִם מְפֹרָשִׁין - מוּעָלִין בִּדְמֵי חַטָּאת וּבִדְמֵי עוֹלָה, וְאֵין מוּעָלִין בִּדְמֵי שְׁלָמִים. אִם הָיְתָה בְּהֵמָה - מוּעָלִין בְּחַטָּאת וּבְעוֹלָה, וְאֵין מוּעָלִין בִּשְׁלָמִים. מֵת, הָיוּ סְתוּמִין - יִפְּלוּ לִנְדָבָה, אִם הָיוּ מְפֹרָשִׁין, דְּמֵי חַטָּאת יֵלְכוּ לְיָם הַמֶּלַח, דְּמֵי עוֹלָה וּדְמֵי שְׁלָמִים יִקָּרְבוּ. אִם הָיְתָה חַטָּאת תָּמוּת, עוֹלָה וּשְׁלָמִים יִקָּרְבוּ.

ה. "אֵלּוּ לְעוֹלָתִי וְהִשְּׁאָר לִשְׁאָר נְזִירוּתִי", וָמֵת - דְּמֵי עוֹלָה יָבִיא עוֹלָה, וּמוּעָלִין בָּהֶן, וְהַשְּׁאָר יִפְּלוּ לִנְדָבָה וּמוּעָלִין בָּהֶן. "אֵלּוּ לִשְׁלָמַי וְהַשְּׁאָר לִשְׁאָר נְזִירוּתִי", וָמֵת, דְּמֵי שְׁלָמִים יָבִיא שְׁלָמִים וְאֵין מוּעָלִין בָּהֶן, וְהַשְּׁאָר יִפְּלוּ לִנְדָבָה וּמוּעָלִין בָּהֶן. "אֵלּוּ

תּוֹסֶפְתָּא

לְחַטָּאת וְהַשְּׂאָר לְשְׂאָר נְזִירוּתִי׳, וָמֵת, דְּמֵי חַטָּאת יֵלְכוּ לְיָם הַמֶּלַח, וְלֹא נֶהֱנִין וְלֹא מוֹעֲלִין, וְהַשְּׂאָר רוֹצֶה לְהָבִיא בָּהֶן עוֹלָה - יָבִיא. שְׁלָמִים - יָבִיא. וּמוֹעֲלִין בְּכֻלָּן, וְאֵין מוֹעֲלִין בְּמִקְצָתָן. הָיָה חַיָּב חַטָּאת הָעוֹף, וְאָמַר: ׳הֲרֵי עָלַי עוֹלָה׳ וְהִפְרִישׁ מָעוֹת, וְאָמַר: הֲרֵי אֵלּוּ לְחוֹבָתִי, רָצָה לְהָבִיא בָּהֶן חַטָּאת הָעוֹף - לֹא יָבִיא עוֹלַת הָעוֹף, מוֹעֲלִין בְּכֻלָּן וּמוֹעֲלִין בְּמִקְצָתָן. מֵת, הַדָּמִים יֵלְכוּ לְיָם הַמֶּלַח, מִפְּנֵי שֶׁדְּמֵי חַטָּאת מֵעֲרָבִין בָּהֶן, אֵלּוּ לְחַטָּאתוֹ וְאֵלּוּ לְעוֹלָתוֹ, וְאֵלּוּ לִשְׁלָמִים, וְנִתְעָרְבוּ בּוֹ - הֲרֵי זֶה לוֹקֵחַ בָּהֶן שָׁלֹשׁ בְּהֵמוֹת, בֵּין מְמָקוֹם אֶחָד וּבֵין מִשְּׁלֹשָׁה מְקוֹמוֹת, מְחַלֵּל דְּמֵי חַטָּאת עַל חַטָּאת, דְּמֵי עוֹלָה עַל עוֹלָה, דְּמֵי שְׁלָמִים עַל שְׁלָמִים - מוֹעֲלִין בְּכֻלָּן וּמוֹעֲלִין בְּמִקְצָתָן.

ו. הַזָּב וְהַזָּבָה וְהַיּוֹלֶדֶת וְהַמְצֹרָע, וְכָל חַיָּבֵי קִינִין שֶׁבַּתּוֹרָה, שֶׁהִפְרִישׁ מָעוֹת, וְאָמַר: ׳הֲרֵי אֵלּוּ לְחוֹבָתִי׳, רָצָה לְהָבִיא בָּהֶן חַטָּאת הָעוֹף - יָבִיא, עוֹלַת הָעוֹף - יָבִיא. מוֹעֲלִין בְּכֻלָּן וּמוֹעֲלִין בְּמִקְצָתָן. מֵת - יִפְּלוּ לִנְדָבָה וּמוֹעֲלִין בָּהֶן.

ז. ׳כִּיס מְכִיסֵי הֶקְדֵּשׁ׳, ו׳שׁוֹר מִשְּׁוָרֵי הֶקְדֵּשׁ׳ - מוֹעֲלִין בְּכֻלָּן וּמוֹעֲלִין בְּמִקְצָתָן. כֵּיצַד הָיָה עוֹשֶׂה? מֵבִיא אֶת הַגָּדוֹל שֶׁבָּהֶן, וְאוֹמֵר: אִם הֶקְדֵּשׁ הוּא הֲרֵי הוּא הֶקְדֵּשׁ, אִם לָאו הֶקְדֵּשׁ בְּכָל מָקוֹם מְחֻלָּל עַל זֶה. הָעֲצָמוֹת וְהַגִּידִים וְהַטְּלָפַיִם שֶׁפֵּרְשׁוּ מִקְדֵּשִׁין לִפְנֵי זְרִיקַת דָּמִים - מוֹעֲלִין בָּהֶן, לְאַחַר זְרִיקַת דָּמִים - אֵין מוֹעֲלִין בָּהֶן. אֲבָל גַּחֶלֶת שֶׁפָּקְעָה מֵעַל הַמִּזְבֵּחַ, בֵּין לִפְנֵי חֲצוֹת בֵּין לְאַחַר חֲצוֹת - הֲרֵי זֶה לֹא יַחְזִיר, אֵין נֶהֱנִין וְלֹא מוֹעֲלִין בָּהֶן.

ח. רַבִּי שִׁמְעוֹן אוֹמֵר: הַדָּם קַל בִּתְחִלָּתוֹ חָמוּר בְּסוֹפוֹ, מִתְעָרֵב בָּאֵמָּה, מִתְגַּלְגֵּל וְיוֹרֵד לַנַּחַל קִדְרוֹן, וְנִמְכָּרִין לַגַּנָּנִין וּמוֹעֲלִין בָּהֶן; דִּבְרֵי רַבִּי מֵאִיר וְרַבִּי שִׁמְעוֹן. וַחֲכָמִים אוֹמְרִים: אֵין מְעִילָה בַּדָּמִים. וְכֵן הָיָה רַבִּי שִׁמְעוֹן אוֹמֵר: הַמַּקְדִּישׁ דָּמִים לְבֶדֶק הַבַּיִת - מוֹעֲלִין בָּהֶן. וּנְסָכִין, חֹמֶר בִּתְחִלָּתָן וְקַל בְּסוֹפָן. רַבִּי אֱלִיעֶזֶר בְּרַבִּי צָדוֹק אוֹמֵר: לוּל

הַשָּׁלֵם

קָטָן הָיָה בֵּין הָאוּלָם לַמִּזְבֵּחַ לְמַעֲרָבוֹ שֶׁל כֶּבֶשׁ, אֶחָד לְשִׁשִּׁים וְשִׁבְעִים שָׁנָה, פְּרָחֵי כְהוּנָּה יוֹרְדִין לְשָׁם, וּמְלַקְּטִין מִשָּׁם יַיִן קָרוּשׁ כְּעִגּוּלֵי דְּבֵלָה, מַעֲלִין וְשׁוֹרְפִין אוֹתָן בְּקֶדֶשָׁה, שֶׁנֶּאֱמַר (בְּמִדְבַּר כט, ז): ״בְּקֹדֶשׁ הַסֵּךְ נֶסֶךְ שֵׁכָר לַה׳״ - כְּשֵׁם שֶׁנִּסְיכָתוֹ בְּקֻדֶּשָׁה כָּךְ שְׂרֵפָתוֹ בִּקְדֻשָּׁה. וְאוֹמֵר (יְשַׁעְיָה ה, ב): ״וַיִּבֶן מִגְדָּל בְּתוֹכָהּ וְגַם יֶקֶב חָצַב בּוֹ״. ״וַיִּבֶן מִגְדָּל״ - זֶה הֵיכָל. ״יֶקֶב חָצַב בּוֹ״ - זֶה מִזְבֵּחַ. ״וְגַם יֶקֶב חָצַב בּוֹ״ - זֶה הַשִּׁית. כָּל הָרָאוּי לַמִּזְבֵּחַ וְלֹא לְבֶדֶק הַבַּיִת, לְבֶדֶק הַבַּיִת וְלֹא לַמִּזְבֵּחַ, אֲפִלּוּ חֶלֶב וַאֲפִלּוּ גְּבִינָה, וַאֲפִלּוּ מוֹרֶיס - מוֹעֲלִין בָּהֶן. הִקְדִּישׁ אֶת הַפָּרָה - מוֹעֲלִין בָּהֶן וְלָדָהּ וַחֲלָבָהּ. חֲמוֹרָה - מוֹעֲלִין בָּהּ וַחֲלָבָהּ, וְתַרְנְגֹלֶת מוֹעֲלִין בָּהּ וּבְבֵיצָה.

ט. בֵּיצַת תּוֹרִין וּמוֹרַאת הָעוֹף, וְקֻרְבָּנוֹת - לֹא נֶהֱנִין וְלֹא מוֹעֲלִין. הַמַּקְדִּישׁ תּוֹרִין לְבֶדֶק הַבַּיִת - מוֹעֲלִין בְּבֵיצֵיהֶן.

י. אַשְׁפָּה - מוֹעֲלִין בָּהּ וּבְזִבְלָהּ. בּוֹר - מוֹעֲלִין בּוֹ וּבְמֵימָיו. שׁוֹבָךְ - מוֹעֲלִין בּוֹ וּבְיוֹנָיו. הִקְדִּישָׁן רֵיקָנִין וְאַחַר כָּךְ נִתְמַלְּאוּ - מוֹעֲלִין בָּהֶן, וְאֵין מוֹעֲלִין בְּמָה שֶׁבְּתוֹכָן; דִּבְרֵי רַבִּי מֵאִיר. רַבִּי אֶלְעָזָר בְּרַבִּי שִׁמְעוֹן אוֹמֵר: אַף מוֹעֲלִין בְּמָה שֶׁבְּתוֹכוֹ. אָמַר רַבִּי יוֹסֵי: רוֹאֶה אֲנִי בְּכֻלָּן דִּבְרֵי רַבִּי מֵאִיר, חוּץ מִן הַשָּׂדֶה וּמִן הָאֵילָן, מִפְּנֵי שֶׁדַּרְכָּן לְהִתְמַלְּאוֹת.

יא. פּוֹעֲלִין שֶׁהָיוּ עוֹשִׂין בְּהֶקְדֵּשׁ - לֹא יֹאכְלוּ מִגְּרוֹגָרוֹת שֶׁל הֶקְדֵּשׁ, אֲבָל אֲחֵרִים מִתְנַדְּבִין לָהֶן. וְכֵן פָּרָה שֶׁהָיָה עוֹשֶׂה בְּהֶקְדֵּשׁ - לֹא תֹּאכַל מִכַּרְשִׁינֵי הֶקְדֵּשׁ, אֲבָל אֲחֵרִים מִתְנַדְּבִין לָהּ. הִקְדִּישׁ אֶת הַפָּרָה וְאֶת הַכַּרְשִׁינִין וְאֶת הֶעָמִיר - אֵין אוֹמְרִים תֹּאכַל פָּרָה זוֹ אֶת הַכַּרְשִׁינִין וְאֶת הֶעָמִיר, אֲבָל אֲחֵרִים מִתְנַדְּבִין לָהּ. פּוֹעֵל שֶׁעָשָׂה מְלָאכָה, בֵּין בְּמָנֶה בֵּין בְּמֵאתַיִם, לֹא יֹאמַר: ׳תְּנוּ לִי פָּרָה זוֹ בְּמָנֶה וְטַלִּית זוֹ בַּחֲמִשִּׁים זוּז׳, שֶׁאֵין הֶקְדֵּשׁ מִתְחַלֵּל עַל מְלָאכָה אֶלָּא עַל הַמָּעוֹת בִּלְבַד. כֵּיצַד הֵן עוֹשִׂין? מַפְרִישִׁין שְׂכַר הָאוּמָנִין, מְחַלְּלִין אוֹתָן עַל מָעוֹת הָאוּמָנִין,

תּוֹסֶפְתָּא

הַשָּׁלֵם

וְנוֹתְנִין אוֹתָן לְאוּמָנִין בִּשְׂכָרָן, וְחוֹזְרִין וְלוֹקְחִין אוֹתָן מִתְּרוּמַת הַלִּשְׁכָּה. הַזֶּבֶל וְהַפֶּרֶשׁ שֶׁל מֻקְדָּשִׁין - הֲרֵי אֵלּוּ אֲסוּרִין וְיִפָּלוּ דְּמֵיהֶן לַלִּשְׁכָּה.

יב. הַדָּד בְּצָלוֹ שֶׁל שׁוֹבָךְ וּבְצָלוֹ שֶׁל מְעָרָה - לֹא נֶהֱנִין וְלֹא מוֹעֲלִין. וְשֶׁבְּקַרְקָעוֹת - מוֹעֲלִין בָּהֶם. מַיִם שֶׁבְּחָבִית - אֵין מוֹעֲלִין בָּהֶן. נוֹתְנִין לְצָלוֹחִתָּהּ - מוֹעֲלִין בָּהֶן. אֲבָל חָבִית וּצְלוֹחִית עַצְמָם - מוֹעֲלִין בָּהֶן, מִפְּנֵי שֶׁגּוּפָן הֶקְדֵּשׁ. הִקְדִּישׁ חֹרֶשׁ לְקוֹרוֹת - מוֹעֲלִין בַּקּוֹרוֹת, וּמוֹעֲלִין בַּשַּׁפּוּד וּבַנְּמוּיָה. אֲבָל גִּזְבְּרִין שֶׁלָּקְחוּ חֹרֶשׁ לְעֵצִים - מוֹעֲלִין בָּעֵצִים, וְאֵין מוֹעֲלִין לֹא בַּשַּׁפּוּד וְלֹא בַּנְּמוּיָה.

יג. הַמַּפְרִישׁ שִׁקְלוֹ וְהוֹצִיאוֹ - הֲרֵי זֶה מָעַל. הַמַּפְרִישׁ שִׁקְלוֹ לַחֲבֵרוֹ - הֲרֵי זֶה מָעַל. לָקַח בּוֹ קְנֵי זְבִין, קְנֵי זְבוּת, וְקְנֵי יוֹלְדוֹת, הַמֵּבִיא חַטָּאתוֹ וַאֲשָׁמוֹ וּפִסְחוֹ מִן הֶהֱקְדֵּשׁ, הַשּׁוֹקֵל שִׁקְלוֹ מִן הַקֹּדֶשׁ - כֵּיוָן שֶׁלָּקַח מָעַל. דִּבְרֵי רַבִּי שִׁמְעוֹן. וַחֲכָמִים אוֹמְרִים: לֹא מָעַל עַד שֶׁיִּזְרְקוּ דָמִים.

יד. מִכָּאן אָמְרוּ: אֵין מְבִיאִין מִנְחוֹת וּנְסָכִים, וּמִנְחַת בְּהֵמָה, וְלַחְמָהּ שֶׁל תּוֹדָה מִן הַטָּבֶל וּמִן הַתְּרוּמָה מִמַּעֲשֵׂר רִאשׁוֹן שֶׁלֹּא נִטְּלָה תְּרוּמָתוֹ, מִמַּעֲשֵׂר שֵׁנִי וְהֶקְדֵּשׁ שֶׁלֹּא נִפְדּוּ, מִן הַמֻּדָּמָע וּמִן הֶחָדָשׁ מִפְּרוֹת שְׁבִיעִית. וְאִם הֵבִיא - לֹא מָעַל, וְאֵין צָרִיךְ לוֹמַר מֵעָרְלָה וְכִלְאֵי הַכֶּרֶם.

טו. כַּחֲצִי פְּרוּטָה מִקֶּדֶשֵׁי מִזְבֵּחַ וְכַחֲצִי פְּרוּטָה מִקֶּדֶשֵׁי בֶּדֶק הַבַּיִת - מִצְטָרְפִין זֶה עִם זֶה לְמַעֲלָה. עוֹלָה וְאָמוּרִין - מִצְטָרְפִין זֶה עִם זֶה לְמַעְלָן בַּחוּץ, לְחַיֵּב עֲלֵיהֶן מִשּׁוּם פִּגּוּל נוֹתָר וְטֻמְאָה. עוֹלָה וּנְסָכֶיהָ - מִצְטָרְפִין זֶה עִם זֶה לְמַעְלָן בַּחוּץ, וּלְחַיֵּב עֲלֵיהֶן מִשּׁוּם פִּגּוּל נוֹתָר וְטֻמְאָה. עוֹלָה וּנְסָכֶיהָ - מִצְטָרְפִין זֶה עִם זֶה לְמַעְלָן בַּחוּץ וּלְחַיֵּב עֲלֵיהֶן מִשּׁוּם פִּגּוּל נוֹתָר וְטֻמְאָה. תּוֹדָה וְלַחְמָהּ - מִצְטָרְפִין זֶה עִם זֶה לְמַעְלָן בַּחוּץ, וּלְחַיֵּב עֲלֵיהֶן מִשּׁוּם פִּגּוּל נוֹתָר וְטֻמְאָה. כַּחֲצִי זַיִת בָּשָׂר וְכַחֲצִי זַיִת לֶחֶם - מִצְטָרְפִין זֶה עִם זֶה לְפַגֵּל בַּלֶּחֶם, אֲבָל לֹא בַּבָּשָׂר. פִּגּוּל בְּקָדְשֵׁי קָדָשִׁים - מִצְטָרְפִין זֶה עִם זֶה. נוֹתָר - בֵּין קָדְשֵׁי קָדָשִׁים וּבֵין קָדָשִׁים קַלִּים - אֵין מִצְטָרְפִין זֶה עִם זֶה. כָּל הַמַּשְׁקִין - מִצְטָרְפִין זֶה עִם זֶה לְרִבְעִית, וְלִשְׁפִיכַת שַׁבָּת. הַשֶּׁרֶץ - דָּמוֹ בְּשָׂרוֹ וְאָמוּרָיו מִצְטָרְפִין לְכַעֲדָשָׁה. כָּל הָאֲסוּרִין בְּנָזִיר - מִצְטָרְפִין זֶה עִם זֶה לְכַזַּיִת. כַּחֲצִי זַיִת מִן בְּהֵמָה טְהוֹרָה בְּחַיֶּיהָ וְכַחֲצִי זַיִת בְּמִיתָתָהּ - הֲרֵי אֵלּוּ מִצְטָרְפִין. וְכַחֲצִי זַיִת מִן בְּהֵמָה טְמֵאָה בְּחַיֶּיהָ וְכַחֲצִי זַיִת בְּמִיתָתָהּ - אֵין מִצְטָרְפִין. כַּחֲצִי זַיִת מִן בְּהֵמָה טְהוֹרָה וְכַחֲצִי זַיִת מִן בְּהֵמָה טְמֵאָה, בֵּין בְּחַיֶּיהֶן וּבֵין בְּמִיתָתָן - אֵין מִצְטָרְפִין.

טז. כָּל הַמִּתִּים מִצְטָרְפִין זֶה עִם זֶה לְכַזַּיִת. כַּחֲצִי זַיִת בָּשָׂר, וְכַחֲצִי זַיִת נֵצֶל - מִצְטָרְפִין זֶה עִם זֶה. וּשְׁאָר כָּל הַטֻּמְאוֹת שֶׁבַּמֵּת - אֵין מִצְטָרְפוֹת זֶה עִם זֶה, מִפְּנֵי שֶׁלֹּא שָׁווּ בִּשְׁעוּרִין. כַּחֲצִי זַיִת בָּשָׂר וְכַחֲצִי זַיִת חֶלֶב - מִצְטָרְפִין זֶה עִם זֶה, לְחַיֵּב עֲלֵיהֶן מִשּׁוּם אוֹכֶל וּמִשּׁוּם מְבַשֵּׁל. אַבְנֵי בַיִת מְגָגָע, וְעֵצָיו, וַעֲפָרוֹ - מִצְטָרְפִין זֶה עִם זֶה. רַבִּי שִׁמְעוֹן אוֹמֵר: הַבֶּגֶד, וְהַשַּׂק, וְהָעוֹר, וְהַמַּפָּץ - מִצְטָרְפִין זֶה עִם זֶה, מִפְּנֵי שֶׁשָּׁוֶה טֶפַח עַל טֶפַח מִשֵּׁם קְצוּעַ.

מַסֶּכֶת מְעִילָה פֶּרֶק שֵׁנִי

א. הַנֶּהֱנֶה וְהַפּוֹגֵם בְּשָׁוֶה פְּרוּטָה מִן הֶקְדֵּשׁ - מוֹעֵל, נֶהֱנָה וְלֹא פָגַם, פָּגַם וְלֹא נֶהֱנָה - הֲרֵי זֶה לֹא מָעַל, עַד שֶׁיֵּהָנֶה וְיִתְכַּוֵּן לֵהָנוֹת, עַד שֶׁתְּהֵא הֲנָאתוֹ וּפְגִימָתוֹ כְּאֶחָד, בְּדָבָר שֶׁדַּרְכּוֹ לִיפָּגֵם, וּבְשָׁעָה שֶׁנֶּהֱנָה פָּגַם וּבְשָׁלִיחַ שֶׁשָּׁעָה שְׁלִיחוּתוֹ. רַבִּי עֲקִיבָה אוֹמֵר: אִם נֶהֱנָה - אַף עַל פִּי שֶׁלֹּא פָגַם - מָעַל. מוֹדֶה רַבִּי עֲקִיבָה לַחֲכָמִים, בַּדְּבָרִים שֶׁאֵין בָּהֶם פְּגַם, כְּגוֹן הַשִּׁירִים וּנְזָמִים קְטַלְאוֹת וְטַבָּעוֹת, שֶׁאִם נֶהֱנָה, אַף עַל פִּי שֶׁלֹּא פָגַם - מָעַל. מוֹדִים חֲכָמִים לְרַבִּי עֲקִיבָה, בִּדְבָרִים שֶׁיֵּשׁ בָּהֶן פְּגַם, שֶׁאִם נֶהֱנָה וְלֹא פָגַם - שֶׁלֹּא מָעַל. נָטַל קַרְדֹּם שֶׁל הֶקְדֵּשׁ וּבָקַע בּוֹ, אִם נֶהֱנָה וּפָגַם בְּשָׁוֶה פְּרוּטָה - מָעַל. אִם לָאו - לֹא מָעַל. בָּא חֲבֵרוֹ וּבָקַע בּוֹ - כֻּלָּן מָעֲלוּ. נִטְּלוּ הָרִאשׁוֹן

תּוֹסֶפְתָּא

וּנְתָנוֹ לַשֵּׁנִי - הָרִאשׁוֹן מָעַל וְהַשֵּׁנִי לֹא מָעַל. נָטַל חֲמוֹר שֶׁל הֶקְדֵּשׁ, וְרָכַב עָלָיו, אִם נֶהֱנָה וּפָגַם בְּשָׁוֶה פְּרוּטָה - מָעַל, וְאִם לָאו - לֹא מָעַל. בָּא חֲבֵרוֹ וְרָכַב - כֻּלָּן מָעֲלוּ. נָטְלוֹ הָרִאשׁוֹן וּנְתָנוֹ לַשֵּׁנִי - הָרִאשׁוֹן מָעַל וְהַשֵּׁנִי לֹא מָעַל. נָטַל אֶבֶן שֶׁל הֶקְדֵּשׁ וּבְנָאָהּ בְּתוֹךְ בֵּיתוֹ, קוֹרָה וְקֵירָה בְּתוֹךְ בֵּיתוֹ - הֲרֵי זֶה לֹא מָעַל עַד שֶׁיְּדוּר תַּחְתֶּיהָ בְּשָׁוֶה פְּרוּטָה. נָטַל פְּרוּטָה שֶׁל הֶקְדֵּשׁ, וְאָמַר: הֲרֵי הִיא שֶׁלּוֹ - לֹא אָמַר כְּלוּם, עַד שֶׁיּוֹצִיאֶנָּה לְחֹלִין. נְתָנוֹ לַסַּפָּר, אַף עַל פִּי שֶׁלֹּא סִפֵּר - מָעַל. וּבְעוֹלָה, נְתָנוֹ לַחֲבֵרוֹ, וַחֲבֵרוֹ לַחֲבֵרוֹ - כֻּלָּן מָעֲלוּ.

ב. אֵין הַמּוֹעֵל אֶחָד הַמּוֹעֵל בְּמֻקְדָּשִׁין אֶלָּא בְּהֵמָה. רַבִּי נְחֶמְיָה אוֹמֵר: בְּהֵמָה וּכְלֵי שָׁרֵת. הַנֶּהֱנָה מֵחֲטָאת כְּשֶׁהִיא חַיָּה - לֹא מָעַל עַד שֶׁיִּפְגֹּם כְּשֶׁהִיא מֵתָה, כֵּיוָן שֶׁנֶּהֱנָה מָעַל, שֶׁאֵין פְּגַם לַמִּיתָה. נֶהֱנָה וְלֹא פָגַם, פָּגַם וְלֹא נֶהֱנָה - הֲרֵי זֶה לֹא מָעַל עַד שֶׁיֵּהָנֶה וְיִפְגֹּם, וְיִתְכַּוֵּן לֶהָנוֹת עַד שֶׁתִּהֶא הֲנָאָתוֹ וּפְגִימָתוֹ כְּאֶחָד, וּבְתָלוּשׁ מִן הַקַּרְקַע וּבְשֶׁלְיַחַ בִּשְׁעַת שְׁלִיחוּתוֹ. הִקְדִּישׁ בָּשָׂר לְאוֹרְחִין, וְאָמַר לוֹ: ׳תֵּן לָהֶן חֲתִיכָה חֲתִיכָה׳, וְהוּא אוֹמֵר: ׳טְלוּ שְׁתַּיִם שְׁתַּיִם׳, וְהֵן נָטְלוּ שָׁלֹשׁ שָׁלֹשׁ - כֻּלָּן מָעֲלוּ, וּבָעוֹלָה - לֹא מָעֲלוּ אֶלָּא אוֹכְלִין בִּלְבַד.

ג. ׳פְּרוּטָה שֶׁל הֶקְדֵּשׁ יֵשׁ לִי בַּחֲלוֹן׳, וְהָלַךְ הַבֵּן וְהוֹצִיאָהּ - הַבֵּן מָעַל וְהָאָב לֹא מָעַל. אִם אָמַר לוֹ אָבִיו: ׳צֵא וּטוֹל׳ - הָאָב מָעַל וְהַבֵּן לֹא מָעַל. נָתַן לוֹ פְּרוּטָה, וְאָמַר לוֹ: ׳צֵא וְקַח לִי מֶקַח מִן הַשּׁוּק׳, וְנִזְכַּר בַּעַל הַבַּיִת שֶׁהוּא שֶׁל הֶקְדֵּשׁ, וְלֹא נִזְכַּר הַשָּׁלִיחַ - שָׁלִיחַ מָעַל, נִזְכְּרוּ שְׁנֵיהֶן - שְׁנֵיהֶן לֹא מָעֲלוּ, וְחָנְנִי מָעַל, כְּשֶׁיּוֹצֵא נִזְכְּרוּ שְׁלָשְׁתָּן - לֹא מָעַל וְהַמֻּקְח תָּפוּס לַהֶקְדֵּשׁ, כֵּיצַד יַעֲשֶׂה? יוֹצִיא אֶת חֲבֵרוֹ יְדֵי מְעִילָה, נוֹטֵל פְּרוּטָה אוֹ כְּלִי, אוֹמֵר: ׳פְּרוּטָה שֶׁל הֶקְדֵּשׁ בְּכָל מָקוֹם שֶׁהִיא - מִתְחַלֶּלֶת עַל סֶלַע זוּ, וְעַל קְתוֹן זֶה, וְעַל טַלִּית זוּ׳; שֶׁהֶקְדֵּשׁ חָל עַל הַכֹּל. אֵין חָל, לֹא עַל הָעֲבָדִים, וְלֹא עַל שְׁטָרוֹת, וְלֹא עַל קַרְקָעוֹת.

הַשָּׁלֵם

ד. נָתַן לוֹ פְּרוּטָה, וְאָמַר: ׳הָבֵא לִי בְּחֻצָיָהּ נֵרוֹת וּבְחֻצָיָהּ פְּתִילוֹת׳, וְהָלַךְ וְהֵבִיא לוֹ בְּכֻלָּהּ נֵרוֹת, בְּכֻלָּהּ פְּתִילוֹת - שְׁנֵיהֶם לֹא מָעֲלוּ. בַּעַל הַבַּיִת שֶׁלֹּא נַעֲשָׂה שְׁלִיחוּתוֹ, וְשָׁלִיחַ שֶׁלֹּא שִׁנָּה שְׁלִיחוּתוֹ - בְּשָׁוֶה פְּרוּטָה. אֲבָל נָתַן לוֹ מָעָה כֶּסֶף, וְאָמַר לוֹ: הָבֵא לִי בְּכֻלָּהּ נֵרוֹת, בְּכֻלָּהּ פְּתִילוֹת, וְהָלַךְ וְהֵבִיא לוֹ בְּחֻצָיָהּ נֵרוֹת וּבְחֻצָיָהּ פְּתִילוֹת - שְׁנֵיהֶם מָעֲלוּ, בַּעַל הַבַּיִת שֶׁנַּעֲשָׂה שְׁלִיחוּתוֹ בְּשָׁוֶה פְּרוּטָה. וְשָׁלִיחַ שֶׁשִּׁנָּה שְׁלִיחוּתוֹ בְּשָׁוֶה פְּרוּטָה. אֲבָל אָמַר לוֹ: ׳הָבֵא לִי מִיּוֹסֵף׳ וְהֵבִיא לוֹ מִשִּׁמְעוֹן, ׳מִשִּׁיחִין׳ וְהֵבִיא מִצְּפוֹרִי - הַשָּׁלִיחַ מָעַל. נָתַן לוֹ שְׁתֵּי פְּרוּטוֹת, וְאָמַר לוֹ: ׳הָבֵא לִי אֶתְרוֹג׳, וְהָלַךְ וְהֵבִיא לוֹ בִּפְרוּטָה אֶתְרוֹג, וּבִפְרוּטָה שְׁנֵיָה רִמּוֹן - שְׁנֵיהֶן מָעֲלוּ. רַבִּי יְהוּדָה אוֹמֵר: בַּעַל הַבַּיִת לֹא מָעַל, שֶׁאוֹמֵר: ׳אֶתְרוֹג גָּדוֹל הָיִיתִי מְבַקֵּשׁ וְהֵבֵאתָ לִי קָטָן רַע׳. נָתַן לוֹ דִּינָר זָהָב, וְאָמַר לוֹ: ׳הָבֵא לִי חָלוּק׳, וְהָלַךְ וְהֵבִיא לוֹ בִּשְׁלִישׁ חָלוּק, וּבִשְׁלִישׁ טַלִּית - שְׁנֵיהֶן מָעֲלוּ. רַבִּי יְהוּדָה אוֹמֵר: בַּעַל הַבַּיִת לֹא מָעַל, שֶׁהוּא אוֹמֵר לוֹ - ׳לֶחָלוּק גָּדוֹל הָיִיתִי מְבַקֵּשׁ וְהֵבֵאתָ לִי קָטָן רַע׳. וּמוֹדֶה רַבִּי יְהוּדָה בְּקִטְנִית, שֶׁשְּׁנֵיהֶן מָעֲלוּ, שֶׁקִּטְנִית שֶׁל סֶלַע כְּקִטְנִית שֶׁל פְּרוּטָה.

ה. הַמַּפְקִיד מָעוֹת אֵצֶל שֻׁלְחָנִי: אִם צְרוּרִין - לֹא יִשְׁתַּמֵּשׁ בָּהֶן, לְפִיכָךְ אִם הוֹצִיא - לֹא מָעַל. אִם מְתֻרִין - יִשְׁתַּמֵּשׁ בָּהֶן, לְפִיכָךְ אִם הוֹצִיא - מָעַל. אֵצֶל בַּעַל הַבַּיִת - בֵּין כָּךְ וּבֵין כָּךְ לֹא יִשְׁתַּמֵּשׁ בָּהֶן. לְפִיכָךְ אִם הוֹצִיא - לֹא מָעַל. חֲנוָנִי כְּבַעַל הַבַּיִת; דִּבְרֵי רַבִּי מֵאִיר. רַבִּי יְהוּדָה אוֹמֵר: כְּשֻׁלְחָנִי.

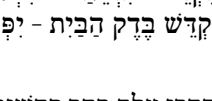
מַסֶּכֶת מְעִילָה פֶּרֶק שְׁלִישִׁי

א. פְּרוּטָה שֶׁל הֶקְדֵּשׁ שֶׁנָּפַל לְתוֹךְ הַכִּיס, אוֹ שֶׁאוֹמֵר: ׳פְּרוּטָה מִן הַכִּיס זֶה הֶקְדֵּשׁ׳, כֵּיוָן שֶׁהוֹצִיא אֶת הָרִאשׁוֹנָה - מֵבִיא אֶשֶׁם תָּלוּי, וְאֶת הַשֵּׁנִיָּה - מֵבִיא אֶשֶׁם וַדַּאי. דִּבְרֵי רַבִּי עֲקִיבָה. וַחֲכָמִים אוֹמְרִים: אֵין מֵבִיא אֶשֶׁם תָּלוּי, וְאֶת הַשְּׁנִיָּה כָּרֵת, וְשִׁגְגָתוֹ חַטָּאת, לְהֵיכָן מְעִילָה זוֹ נוֹפֶלֶת? הַנֶּהֱנָה מֵחַטָּאת

תּוֹסֶפְתָּא

וּמֵאָשָׁם - חֲרֵי זֶה מוֹסִיף, מֵבִיא חַטָּאת וְאָשָׁם אַחֵר. כְּבָר קָרְבָה חַטָּאתוֹ - יֵלֵךְ לְיָם הַמֶּלַח. כְּבָר קָרֵב אֲשָׁמוֹ - יִפּוֹל לִנְדָבָה. מִקָּדְשֵׁי קָדָשִׁים לִפְנֵי זְרִיקַת דָּמִים, מִקָּדָשִׁים קַלִּים לְאַחַר זְרִיקַת דָּמִים, מִן הָעוֹלָה וּמִן הָאֲמוּרִין, מִן קֹמֶץ וּלְבוֹנָה וּמִנְחַת כֹּהֵן מְשִׁיחַ, וּמִנְחַת נְסָכִים - יִפּוֹלוּ לַלְּשָׁכָה. מִקָּרְבָּנוֹת צִבּוּר - יִפְּלוּ לִנְדָבָה. מֵהֶקְדֵּשׁ מִזְבֵּחַ - יִפְּלוּ לְהֶקְדֵּשׁ הַמִּזְבֵּחַ. מֵהֶקְדֵּשׁ בֶּדֶק הַבַּיִת - יִפְּלוּ לְהֶקְדֵּשׁ בֶּדֶק הַבַּיִת.

הֲדָרָךְ עָלָךְ וְהַדָּרָן עָלָךְ סֵדֶר קָדָשִׁים בְּסִיַּיעְתָּא דִּשְׁמַיָּא

מַסֶּכֶת כֵּלִים קַמָּא פֶּרֶק רִאשׁוֹן

א. חֹמֶר בַּשֶּׁרֶץ שֶׁאֵין בְּשִׁכְבַת זֶרַע וּבְשִׁכְבַת זֶרַע שֶׁאֵין בַּשֶּׁרֶץ. חֹמֶר בַּשֶּׁרֶץ: שֶׁהַשֶּׁרֶץ אֵין חֲלוּקָה טֻמְאָתוֹ, וְשִׁכְבַת זֶרַע חֲלֻקָּה טֻמְאָתָהּ. חֹמֶר בִּשְׁכְבַת זֶרַע, שֶׁשִּׁכְבַת זֶרַע מְטַמֵּא בְּכָל שֶׁהוּא, וְהַשֶּׁרֶץ אֵינוֹ מְטַמֵּא אֶלָּא בְּכַעֲדָשָׁה.

ב. חֹמֶר בַּנְּבֵלָה שֶׁאֵין בְּמֵי חַטָּאת וּבְמֵי חַטָּאת שֶׁאֵין בַּנְּבֵלָה. חֹמֶר בְּמֵי חַטָּאת: שֶׁמְּעוּט מֵי חַטָּאת - טָמֵא, וּמְעוּט נְבֵלָה - טָהוֹר. חֹמֶר בַּנְּבֵלָה שֶׁבִּימֵי חַטָּאת שֶׁלָּהֶן טְהוֹרִין מְטַמְּאָתָן, וּמְטַהֲרִין אֶת הַטְּמֵאִים, וְאֵין מְטַמְּאִין בְּצֵרוּפָן, מַה שֶּׁאֵין כֵּן בַּנְּבֵלָה. מֵי חַטָּאת שֶׁיָּבְשׁוּ - הֲרֵי אֵלּוּ טְהוֹרִין. נְבֵלָה שֶׁיָּבְשָׁה, אִם יְכוֹלָה לִשְׂרוֹת וְלַחֲזוֹר לְכֻמּוֹת שֶׁהָיְתָה - הֲרֵי זֶה טְמֵאָה.

ג. חֹמֶר בְּטֻמְאַת מֵת שֶׁאֵין בִּבוֹעֵל נִדָּה וּבְבוֹעֵל נִדָּה שֶׁאֵין בִּטְמֵא מֵת. חֹמֶר בִּטְמֵא מֵת: שֶׁטְּמֵא מֵת טָעוּן הַזָּאָה שְׁלִישִׁי וּשְׁבִיעִי, מַה שֶּׁאֵין כֵּן בִּבוֹעֵל נִדָּה. חֹמֶר בִּבוֹעֵל נִדָּה: שֶׁבּוֹעֵל נִדָּה מְטַמֵּא כַּר הַתַּחְתּוֹן כָּעֶלְיוֹן, מַה שֶּׁאֵין כֵּן בִּטְמֵא מֵת. רַבִּי יוֹסֵי אוֹמֵר: זוֹבוֹ שֶׁל זָב, וְרָקוֹ, וְשִׁכְבַת זַרְעוֹ, וּמֵימֵי רַגְלָיו, וְדַם הַנִּדָּה וּרְבִיעִית דַּם מִן הַמֵּת, לָמָּה אָמְרוּ רְבִיעִית? לְפִי שֶׁכָּל עֶבֶר תְּחִלַּת בְּרִיָּתוֹ יֵשׁ בּוֹ רְבִיעִית דָּם, כֵּיוֹצֵא בַּמֶּרְכָּב לְטַמֵּא שָׁנַיִם וְלִפְסֹל אֶחָד. חֹמֶר בָּהֶן שֶׁאֵין בַּמֶּרְכָּב וּבְמֶרְכָּב שֶׁאֵין בָּהֶן - שֶׁשָּׁוֶה מַגָּעָן לְמַשָּׂאָן לְטַמֵּא אָדָם וּלְטַמֵּא בְּגָדִים, מַה שֶּׁאֵין כֵּן בַּמֶּרְכָּב. חֹמֶר בַּמֶּרְכָּב, שֶׁהַמֶּרְכָּב מְטַמֵּא תַּחַת אֶבֶן מִסְמָא, מַה שֶּׁאֵין כֵּן בָּהֶן.

ד. חֹמֶר בְּכַזַּיִת מִן הַמֵּת מִן הַמֵּת, שֶׁכַּזַּיִת מִן הַמֵּת - פִּתְחוֹ בְּטֻמְאָה, וְהַמֵּת עַצְמוֹ פִּתְחוֹ בְּאַרְבָּעָה טְפָחִים. וְכַמָּה הִיא כְּדֵי לַעֲלוֹת אֲרֻכָּה? רוֹאִין אוֹתוֹ כְּאִלּוּ יְחִידִי שֶׁל תְּאֵנָה שְׁנִפְשַׁח וּמְעֹרֶה בְּקִלְפָּה קְטַנָּה, אִם יָכוֹל לְחִיּוֹת הֵימֶנָּה - טָמֵא.

ה. בִּשְׁלֹשָׁה דְּבָרִים שָׁוָה סוּרְיָא לְאֶרֶץ יִשְׂרָאֵל, וּבִשְׁלֹשָׁה לְחוּצָה לָאָרֶץ: עֲפָרָהּ מְטַמֵּא כְּחוּצָה לָאָרֶץ, וְהַמֵּבִיא גֵּט מִסּוּרְיָא כְּמֵבִיא מֵחוּצָה לָאָרֶץ, וְהַמּוֹכֵר עַבְדּוֹ לְסוּרְיָא כְּמוֹכֵר לְחוּצָה לָאָרֶץ. שְׁלֹשָׁה לְאֶרֶץ יִשְׂרָאֵל: שֶׁהַקּוֹנֶה שָׂדֶה בְּסוּרְיָא כְּקוֹנֶה בְּפַרְוָר שֶׁבִּירוּשָׁלַיִם, וְחַיֶּבֶת בְּמַעַשְׂרוֹת וּבִשְׁבִיעִית, וְהָרוֹצֶה לִכְנֹס לָהּ בְּטָהֳרָה - נִכְנָס.

ו. נִכְנָסִין לְבֵין הָאוּלָם וְלַמִּזְבֵּחַ שֶׁלֹּא רְחוּץ יָדַיִם וְרַגְלַיִם; דִּבְרֵי רַבִּי מֵאִיר. וַחֲכָמִים אוֹמְרִים: אֵין נִכְנָסִין. אָמַר רַבִּי שִׁמְעוֹן הַצָּנוּעַ לִפְנֵי רַבִּי אֱלִיעֶזֶר: אֲנִי נִכְנַסְתִּי לְבֵין הָאוּלָם וְלַמִּזְבֵּחַ שֶׁלֹּא רְחוּץ יָדַיִם וְרַגְלַיִם. אָמַר לוֹ: מִי חָבִיב? אַתָּה אוֹ כֹּהֵן גָּדוֹל? וְהָיָה שׁוֹתֵק. אָמַר לוֹ: בּוֹשׁ אַתָּה לוֹמַר, שֶׁכַּלְּבוֹ שֶׁל כֹּהֵן גָּדוֹל חָבִיב הֵימֶנּוּ! אָמַר לוֹ: רַבִּי! אָמַרְתָּ. אָמַר לוֹ: הֶעָבוֹדָה! אֲפִלּוּ כֹּהֵן גָּדוֹל נִכְנָס, פּוֹצְעִין אֶת מוֹחוֹ בְּגִזְירִין אֶלָּא שֶׁלֹּא מִצָּאֲךָ, מַה תַּעֲשֶׂה שֶׁלֹּא מִצָּאֲךָ בַּעַל

הַשָּׁלֵם

תּוֹסֶפְתָּא

הַפּוּל[1]. רַבִּי יוֹסֵי אוֹמֵר: כְּשֵׁם שֶׁהַכֹּל פּוֹרְשִׁין מִבֵּין הָאוּלָם וְלַמִּזְבֵּחַ בְּשָׁעַת הַקְּטָרָה, כָּךְ פּוֹרְשִׁין בְּשָׁעַת מַתַּן דָּמִים. פַּר כֹּהֵן מָשִׁיחַ, פַּר הֶעְלֵם דָּבָר שֶׁל צִבּוּר, וּשְׂעִירֵי עֲבוֹדַת כּוֹכָבִים, מַה מַּעֲלָה יֵשׁ בֵּין הַהֵיכָל לְבֵין הָאוּלָם וְלַמִּזְבֵּחַ? אֶלָּא שֶׁבַּהֵיכָל פּוֹרְשִׁין בֵּין בְּשָׁעַת הַקְּטָרָה בֵּין שֶׁלֹּא בְּשָׁעַת הַקְּטָרָה. וּבֵין הָאוּלָם וְלַמִּזְבֵּחַ - אֵין פּוֹרְשִׁין אֶלָּא בְּשָׁעַת הַקְּטָרָה. בֵּין הָאוּלָם וְלַמִּזְבֵּחַ - נִכְנָסִין לַעֲבוֹדָה וְשֶׁלֹּא לַעֲבוֹדָה. וְלַהֵיכָל - אֵין נִכְנָסִין אֶלָּא לַעֲבוֹדָה בִּלְבַד.

ז. אַבָּא שָׁאוּל אוֹמֵר: עֲלִיַּת בֵּית קָדְשֵׁי הַקָּדָשִׁים חֲמוּרָה מִבֵּית קָדְשֵׁי הַקָּדָשִׁים, שֶׁבְּבֵית קָדְשֵׁי הַקָּדָשִׁים כֹּהֵן גָּדוֹל נִכְנָס לְשָׁם בְּכָל שָׁנָה וְשָׁנָה לַעֲבוֹדַת יוֹם הַכִּפּוּרִים אַרְבַּע פְּעָמִים בַּיּוֹם, וְאִם נִכְנַס חָמֵשׁ - חַיָּב מִיתָה. וְלַעֲלִיַּת בֵּית קָדְשֵׁי קָדָשִׁים אֵין נִכְנָסִין לָהּ אֶלָּא פַּעַם אַחַת בַּשָּׁבוּעַ[2], וְאָמְרֵי לָהּ: פַּעֲמַיִם בַּשָּׁבוּעַ, וְאָמְרֵי לָהּ: פַּעַם אַחַת בַּיּוֹבֵל, לֵידַע מַה הִיא צְרִיכָה. אָמְרוּ לוֹ: אֵין זוֹ מַעֲלָה. מִצָּרָעִים שֶׁנִּכְנְסוּ לְפָנִים מִן הַחוֹמָה - לוֹקִין אֶת הָאַרְבָּעִים. זָבִין וְזָבוֹת נִדּוֹת וְיוֹלְדוֹת שֶׁנִּכְנְסוּ לְהַר הַבַּיִת - לוֹקִין אַרְבָּעִים. מְצוֹרָע שֶׁנִּכְנַס לְהַר הַבַּיִת - לוֹקֶה שְׁמוֹנִים. טָמֵא מֵת נִכְנַס לְהַר הַבַּיִת, וְלֹא טָמֵא מֵת אָמְרוּ, אֶלָּא אֲפִילּוּ מֵת עַצְמוֹ, שֶׁנֶּאֱמַר (שְׁמוֹת יג, יט): ״וַיִּקַּח מֹשֶׁה אֶת עַצְמוֹת יוֹסֵף עִמּוֹ״; עִמּוֹ - בְּמַחֲנֵה לְוִיָּה. רַבִּי שִׁמְעוֹן אוֹמֵר: הַחַיִל וְעֶזְרַת נָשִׁים, טְמֵאֵי מֵת שֶׁנִּכְנְסוּ לְשָׁם - פְּטוּרִין.

ח. כָּל הָעֲזָרָה כְּשֵׁרָה לַאֲכִילַת קָדְשֵׁי קָדָשִׁים וְלִשְׁחִיטַת קָדָשִׁים קַלִּים, וְהַשּׁוֹחֵט בְּתוֹכָהּ חָלִין - אָסוּרִין בַּהֲנָאָה, וְהִיא הָיְתָה חֲצַר הַמִּשְׁכָּן לִפְנִים מִן הַקְּלָעִים שָׁהִיוּ בַּמִּדְבָּר. כָּל הַטְּמֵאִים שֶׁנִּכְנְסוּ מִשַּׁעַר נִקָּנוֹר וְלִפְנִים, אֲפִילּוּ הֵן מְחַסְּרֵי כַּפָּרָה - הֲרֵי אֵלּוּ חַיָּבִין עַל זְדוֹנָן כָּרֵת, וְעַל שִׁגְגָתָן חַטָּאת, וְאֵין צָרִיךְ לוֹמַר טְבוּל יוֹם, וּשְׁאָר כָּל הַטְּמֵאִין וּטְהוֹרִין שֶׁנִּכְנְסוּ לִפְנִים מִמְּחִיצָתָן לַהֵיכָל - כְּלָן בְּאַרְבָּעִים. מִבֵּית לַפָּרֹכֶת אֶל פְּנֵי הַפָּרֹכֶת בְּמִיתָה. רַבִּי יְהוּדָה אוֹמֵר: אֶל פְּנֵי הַכַּפֹּרֶת בְּמִיתָה, וְכָל הַהֵיכָל כְּלוֹ וּמִבֵּית לַפָּרֹכֶת בְּאַרְבָּעִים.

ט. הַכֹּל נִכְנָסִים לִבְנוֹת וּלְתַקֵּן וּלְהוֹצִיא אֶת הַטְּמְאָה, מְצָוָה בְּכֹהֲנִים, אֵין כֹּהֲנִים - נִכְנָסִין לְוִיִּם. אֵין לְוִיִּם - נִכְנָסִים יִשְׂרְאֵלִים. מְצָוָה בְּטְהוֹרִים. אֵין טְהוֹרִין - נִכְנָסִין טְמֵאִין. מְצָוָה בְּתָמִימִין. אֵין תְּמִימִין - נִכְנָסִין בַּעֲלֵי מוּמִין. מְצָוָה שֶׁיִּכָּנְסוּ בְּתֻבוֹת. אֵין שָׁם תֻּבוֹת - נִכְנָסִין דֶּרֶךְ פְּתָחִים. וְכֵן הוּא אוֹמֵר (דִּבְרֵי הַיָּמִים ב כט, טז): ״וַיָּבֹאוּ הַכֹּהֲנִים לְפְנִימָה בֵּית ה׳ לְטַהֵר וַיּוֹצִיאוּ אֶת כָּל הַטֻּמְאָה״ וְגוֹ׳. רַבִּי יְהוּדָה אוֹמֵר: מְחִילוֹת שֶׁתַּחַת הֵיכָל - חוֹל, וּבְגַגּוֹ שֶׁל הֵיכָל - קֹדֶשׁ, אֵין אוֹכְלִין שָׁם קָדְשֵׁי קָדָשִׁים, וְאֵין שׁוֹחֲטִין שָׁם קָדָשִׁים קַלִּים, וְהַטְּמֵאִין שֶׁנִּכְנְסוּ לְשָׁם - פְּטוּרִין.

י. וּכְשֵׁם שֶׁהָיוּ בַּמִּדְבָּר שְׁלֹשׁ מַחֲנוֹת: מַחֲנֵה שְׁכִינָה מַחֲנֵה לְוִיָּה מַחֲנֵה יִשְׂרָאֵל, כָּךְ הָיוּ בִּירוּשָׁלַיִם מִפֶּתַח יְרוּשָׁלַיִם: וְעַד פֶּתַח הַר הַבַּיִת - מַחֲנֵה יִשְׂרָאֵל. מִפֶּתַח הַר הַבַּיִת וְעַד שַׁעֲרֵי נִקָּנוֹר - מַחֲנֵה לְוִיָּה. מִשַּׁעֲרֵי נִקָּנוֹר וְלִפְנִים - מַחֲנֵה שְׁכִינָה. וְהֵן הֵן קְלָעִים שֶׁבַּמִּדְבָּר, בִּשְׁעַת מַסָּעוֹת אֵין בָּהֶם מִשּׁוּם קְדֻשָּׁה, וְאֵין חַיָּבִין עֲלֵיהֶן מִשּׁוּם טְמְאָה.

יא. רַבִּי מְנַחֵם בְּרַבִּי יוֹסֵי אוֹמֵר: עֲיָרוֹת מֻקָּפוֹת חוֹמָה מְקֻדָּשׁוֹת מֵאֶרֶץ יִשְׂרָאֵל, שֶׁמְּשַׁלְּחִין מִתּוֹכָן אֶת הַמְּצוֹרָעִין וְהַבַּיִת צָמוּת בְּתוֹכָן לְאַחַר שְׁנֵים עָשָׂר חֹדֶשׁ, וּמְסַבְּבִין בְּתוֹכָן הַמֵּת עַד שֶׁיִּרְצוּ, יָצָא - אֵין מַחֲזִירִין אוֹתוֹ. וְכֵן הוּא אוֹמֵר (דִּבְרֵי הַיָּמִים-

---

[1] בַּעַל הַפּוּל – מִלְּשׁוֹן אֵין ׳פּוֹלִין׳ (אֵין בּוֹדְקִין), וְהֵינוּ הַמַּשְׁגִּיחַ וְהַמְמֻנֶּה לִבְדּוֹק אֶת טָהֳרַת הַקֹּדֶשׁ בְּהַר הַבַּיִת.

[2] בְּשֶׁבַע שָׁנִים.

הַשָּׁלֵם

תּוֹסֶפְתָּא

הַשָּׁלֵם

ב, כו, כג): "וַיִּשְׁכָּב עֲזָיָהוּ עִם אֲבוֹתָיו וַיִּקְבְּרוּ אוֹתוֹ עִם אֲבוֹתָיו בִּשְׂדֵה הַקְּבוּרָה אֲשֶׁר לַמְּלָכִים כִּי אָמְרוּ מְצֹרָע הוּא, וַיִּמְלֹךְ יוֹתָם בְּנוֹ תַּחְתָּיו". רַבִּי שִׁמְעוֹן אוֹמֵר: כְּשֵׁם שֶׁאֵין זָכִים וְנִדּוֹת וְיוֹלְדוֹת נִכְנָסוֹת לְהַר הַבַּיִת - כָּךְ מִשְׁכָּבָן וּמוֹשָׁבָן כַּיּוֹצֵא בָּהֶן.

שמואל ב פרק ה

א וַיָּבֹאוּ כָל-שִׁבְטֵי יִשְׂרָאֵל, אֶל-דָּוִד--
חֶבְרוֹנָה; וַיֹּאמְרוּ לֵאמֹר, הִנֵּנוּ עַצְמְךָ וּבְשָׂרְךָ
אֲנָחְנוּ. ב גַּם-אֶתְמוֹל גַּם-שִׁלְשׁוֹם, בִּהְיוֹת
שָׁאוּל מֶלֶךְ עָלֵינוּ, אַתָּה הָיִיתָה מוֹצִיא
(הַמּוֹצִיא) וְהַמֵּבִי, אֶת-יִשְׂרָאֵל; וַיֹּאמֶר יְהוָה
לְךָ, אַתָּה תִרְעֶה אֶת-עַמִּי אֶת-יִשְׂרָאֵל, וְאַתָּה
תִּהְיֶה לְנָגִיד, עַל-יִשְׂרָאֵל. ג וַיָּבֹאוּ כָל-זִקְנֵי
יִשְׂרָאֵל אֶל-הַמֶּלֶךְ, חֶבְרוֹנָה, וַיִּכְרֹת לָהֶם
הַמֶּלֶךְ דָּוִד בְּרִית בְּחֶבְרוֹן, לִפְנֵי יְהוָה; וַיִּמְשְׁחוּ
אֶת-דָּוִד לְמֶלֶךְ, עַל-יִשְׂרָאֵל. {ס} ד בֶּן-
שְׁלֹשִׁים שָׁנָה דָּוִד, בְּמָלְכוֹ; אַרְבָּעִים שָׁנָה,
מָלָךְ. ה בְּחֶבְרוֹן מָלַךְ עַל-יְהוּדָה, שֶׁבַע שָׁנִים
וְשִׁשָּׁה חֳדָשִׁים; וּבִירוּשָׁלַם מָלַךְ, שְׁלֹשִׁים
וְשָׁלֹשׁ שָׁנָה, עַל כָּל-יִשְׂרָאֵל, וִיהוּדָה. ו וַיֵּלֶךְ
הַמֶּלֶךְ וַאֲנָשָׁיו יְרוּשָׁלַם, אֶל-הַיְבוּסִי יוֹשֵׁב
הָאָרֶץ; וַיֹּאמֶר לְדָוִד לֵאמֹר, לֹא-תָבוֹא הֵנָּה,
כִּי אִם-הֵסִירְךָ הַעִוְרִים וְהַפִּסְחִים לֵאמֹר, לֹא-
יָבוֹא דָּוִד הֵנָּה. ז וַיִּלְכֹּד דָּוִד, אֵת מְצֻדַת צִיּוֹן-
-הִיא, עִיר דָּוִד. ח וַיֹּאמֶר דָּוִד בַּיּוֹם הַהוּא,
כָּל-מַכֵּה יְבוּסִי וְיִגַּע בַּצִּנּוֹר, וְאֶת-הַפִּסְחִים
וְאֶת-הַעִוְרִים, שנאו (שִׂנְאֵי) נֶפֶשׁ דָּוִד; עַל-
כֵּן, יֹאמְרוּ, עִוֵּר וּפִסֵּחַ, לֹא יָבוֹא אֶל-הַבָּיִת. ט
וַיֵּשֶׁב דָּוִד בַּמְּצָדָה, וַיִּקְרָא-לָהּ עִיר דָּוִד; וַיִּבֶן
דָּוִד סָבִיב, מִן-הַמִּלּוֹא וָבָיְתָה. י וַיֵּלֶךְ דָּוִד,
הָלוֹךְ וְגָדוֹל; וַיהוָה אֱלֹהֵי צְבָאוֹת, עִמּוֹ. {פ}

יא וַיִּשְׁלַח חִירָם מֶלֶךְ-צֹר מַלְאָכִים, אֶל-דָּוִד,
וַעֲצֵי אֲרָזִים, וְחָרְשֵׁי עֵץ וְחָרְשֵׁי אֶבֶן קִיר;
וַיִּבְנוּ-בַיִת, לְדָוִד. יב וַיֵּדַע דָּוִד, כִּי-הֱכִינוֹ יְהוָה
לְמֶלֶךְ עַל-יִשְׂרָאֵל; וְכִי נִשֵּׂא מַמְלַכְתּוֹ, בַּעֲבוּר
עַמּוֹ יִשְׂרָאֵל. {ס} יג וַיִּקַּח דָּוִד עוֹד פִּלַגְשִׁים
וְנָשִׁים, מִירוּשָׁלַם, אַחֲרֵי, בֹּאוֹ מֵחֶבְרוֹן; וַיִּוָּלְדוּ
עוֹד לְדָוִד, בָּנִים וּבָנוֹת. יד וְאֵלֶּה, שְׁמוֹת
הַיִּלּוֹדִים לוֹ--בְּירוּשָׁלָם: שַׁמּוּעַ וְשׁוֹבָב, וְנָתָן
וּשְׁלֹמֹה. טו וְיִבְחָר וֶאֱלִישׁוּעַ, וְנֶפֶג וְיָפִיעַ. טז
וֶאֱלִישָׁמָע וְאֶלְיָדָע, וֶאֱלִיפָלֶט. {פ}

יז וַיִּשְׁמְעוּ פְלִשְׁתִּים, כִּי-מָשְׁחוּ אֶת-דָּוִד לְמֶלֶךְ
עַל-יִשְׂרָאֵל, וַיַּעֲלוּ כָל-פְּלִשְׁתִּים, לְבַקֵּשׁ אֶת-
דָּוִד; וַיִּשְׁמַע דָּוִד, וַיֵּרֶד אֶל-הַמְּצוּדָה. יח
וּפְלִשְׁתִּים, בָּאוּ; וַיִּנָּטְשׁוּ, בְּעֵמֶק רְפָאִים. יט
וַיִּשְׁאַל דָּוִד בַּיהוָה, לֵאמֹר, הַאֶעֱלֶה אֶל-
פְּלִשְׁתִּים, הֲתִתְּנֵם בְּיָדִי; {פ}

וַיֹּאמֶר יְהוָה אֶל-דָּוִד עֲלֵה, כִּי-נָתֹן אֶתֵּן אֶת-
הַפְּלִשְׁתִּים בְּיָדֶךָ. כ וַיָּבֹא דָּוִד בְּבַעַל-פְּרָצִים,
וַיַּכֵּם שָׁם דָּוִד, וַיֹּאמֶר, פָּרַץ יְהוָה אֶת-אֹיְבַי
לְפָנַי כְּפֶרֶץ מָיִם; עַל-כֵּן, קָרָא שֵׁם-הַמָּקוֹם
הַהוּא--בַּעַל פְּרָצִים. כא וַיַּעַזְבוּ-שָׁם, אֶת-
עֲצַבֵּיהֶם; וַיִּשָּׂאֵם דָּוִד, וַאֲנָשָׁיו. {פ}

כב וַיֹּסִפוּ עוֹד פְּלִשְׁתִּים, לַעֲלוֹת; וַיִּנָּטְשׁוּ,
בְּעֵמֶק רְפָאִים. כג וַיִּשְׁאַל דָּוִד בַּיהוָה, וַיֹּאמֶר
לֹא תַעֲלֶה; הָסֵב, אֶל-אַחֲרֵיהֶם, וּבָאתָ לָהֶם,
מִמּוּל בְּכָאִים. כד וִיהִי בשמעך (כְּשָׁמְעֲךָ)
אֶת-קוֹל צְעָדָה, בְּרָאשֵׁי הַבְּכָאִים--אָז תֵּחָרֵץ:

כִּי אָז, יָצָא יְהוָה לְפָנֶיךָ, לְהַכּוֹת, בְּמַחֲנֵה פְלִשְׁתִּים. כה וַיַּעַשׂ דָּוִד כֵּן, כַּאֲשֶׁר צִוָּהוּ יְהוָה; וַיַּךְ, אֶת-פְּלִשְׁתִּים, מִגֶּבַע, עַד-בֹּאֲךָ גָזֶר. {פ}

שמואל ב פרק ו

א וַיֹּסֶף עוֹד דָּוִד אֶת-כָּל-בָּחוּר בְּיִשְׂרָאֵל, שְׁלֹשִׁים אָלֶף. ב וַיָּקָם וַיֵּלֶךְ דָּוִד, וְכָל-הָעָם אֲשֶׁר אִתּוֹ, מִבַּעֲלֵי, יְהוּדָה--לְהַעֲלוֹת מִשָּׁם, אֵת אֲרוֹן הָאֱלֹהִים, אֲשֶׁר-נִקְרָא שֵׁם שֵׁם יְהוָה צְבָאוֹת יֹשֵׁב הַכְּרֻבִים, עָלָיו. ג וַיַּרְכִּבוּ אֶת-אֲרוֹן הָאֱלֹהִים, אֶל-עֲגָלָה חֲדָשָׁה, וַיִּשָּׂאֻהוּ, מִבֵּית אֲבִינָדָב אֲשֶׁר בַּגִּבְעָה; וְעֻזָּא וְאַחְיוֹ, בְּנֵי אֲבִינָדָב, נֹהֲגִים, אֶת-הָעֲגָלָה חֲדָשָׁה. ד וַיִּשָּׂאֻהוּ, מִבֵּית אֲבִינָדָב אֲשֶׁר בַּגִּבְעָה, עִם, אֲרוֹן הָאֱלֹהִים; וְאַחְיוֹ, הֹלֵךְ לִפְנֵי הָאָרוֹן. ה וְדָוִד וְכָל-בֵּית יִשְׂרָאֵל, מְשַׂחֲקִים לִפְנֵי יְהוָה, בְּכָל, עֲצֵי בְרוֹשִׁים; וּבְכִנֹּרוֹת וּבִנְבָלִים וּבְתֻפִּים, וּבִמְנַעֲנְעִים וּבְצֶלְצֵלִים. ו וַיָּבֹאוּ, עַד-גֹּרֶן נָכוֹן; וַיִּשְׁלַח עֻזָּה אֶל-אֲרוֹן הָאֱלֹהִים, וַיֹּאחֶז בּוֹ--כִּי שָׂמְטוּ, הַבָּקָר. ז וַיִּחַר-אַף יְהוָה בְּעֻזָּה, וַיַּכֵּהוּ שָׁם הָאֱלֹהִים עַל-הַשַּׁל; וַיָּמָת שָׁם, עִם אֲרוֹן הָאֱלֹהִים. ח וַיִּחַר לְדָוִד, עַל אֲשֶׁר פָּרַץ יְהוָה פֶּרֶץ בְּעֻזָּה; וַיִּקְרָא לַמָּקוֹם הַהוּא, פֶּרֶץ עֻזָּה, עַד, הַיּוֹם הַזֶּה. ט וַיִּרָא דָּוִד אֶת-יְהוָה, בַּיּוֹם הַהוּא; וַיֹּאמֶר, אֵיךְ יָבוֹא אֵלַי אֲרוֹן יְהוָה. י וְלֹא-אָבָה דָוִד, לְהָסִיר אֵלָיו אֶת-אֲרוֹן יְהוָה--עַל-עִיר דָּוִד; וַיַּטֵּהוּ דָוִד, בֵּית עֹבֵד-אֱדֹם הַגִּתִּי. יא וַיֵּשֶׁב אֲרוֹן יְהוָה בֵּית עֹבֵד אֱדֹם, הַגִּתִּי--שְׁלֹשָׁה חֳדָשִׁים; וַיְבָרֶךְ יְהוָה אֶת-עֹבֵד אֱדֹם, וְאֶת-כָּל-בֵּיתוֹ. יב וַיֻּגַּד, לַמֶּלֶךְ דָּוִד לֵאמֹר, בֵּרַךְ יְהוָה אֶת-בֵּית עֹבֵד אֱדֹם וְאֶת-כָּל-אֲשֶׁר-לוֹ, בַּעֲבוּר, אֲרוֹן הָאֱלֹהִים; וַיֵּלֶךְ דָּוִד, וַיַּעַל אֶת-אֲרוֹן הָאֱלֹהִים מִבֵּית עֹבֵד אֱדֹם עִיר דָּוִד--בְּשִׂמְחָה. יג וַיְהִי, כִּי צָעֲדוּ נֹשְׂאֵי אֲרוֹן-יְהוָה--שִׁשָּׁה צְעָדִים: וַיִּזְבַּח שׁוֹר, וּמְרִיא. יד וְדָוִד מְכַרְכֵּר בְּכָל-עֹז, לִפְנֵי יְהוָה; וְדָוִד, חָגוּר אֵפוֹד בָּד. טו וְדָוִד וְכָל-בֵּית יִשְׂרָאֵל, מַעֲלִים אֶת-אֲרוֹן יְהוָה, בִּתְרוּעָה, וּבְקוֹל שׁוֹפָר. טז וְהָיָה אֲרוֹן יְהוָה, בָּא עִיר דָּוִד; וּמִיכַל בַּת-שָׁאוּל נִשְׁקְפָה בְּעַד הַחַלּוֹן, וַתֵּרֶא אֶת-הַמֶּלֶךְ דָּוִד מְפַזֵּז וּמְכַרְכֵּר לִפְנֵי יְהוָה, וַתִּבֶז לוֹ, בִּלְבָּהּ. יז וַיָּבִאוּ אֶת-אֲרוֹן יְהוָה, וַיַּצִּגוּ אֹתוֹ בִּמְקוֹמוֹ, בְּתוֹךְ הָאֹהֶל, אֲשֶׁר נָטָה-לוֹ דָּוִד; וַיַּעַל דָּוִד עֹלוֹת לִפְנֵי יְהוָה, וּשְׁלָמִים. יח וַיְכַל דָּוִד, מֵהַעֲלוֹת הָעוֹלָה וְהַשְּׁלָמִים; וַיְבָרֶךְ אֶת-הָעָם, בְּשֵׁם יְהוָה צְבָאוֹת. יט וַיְחַלֵּק לְכָל-הָעָם לְכָל-הֲמוֹן יִשְׂרָאֵל, לְמֵאִישׁ וְעַד-אִשָּׁה, לְאִישׁ חַלַּת לֶחֶם אַחַת, וְאֶשְׁפָּר אֶחָד וַאֲשִׁישָׁה אֶחָת; וַיֵּלֶךְ כָּל-הָעָם, אִישׁ לְבֵיתוֹ. כ וַיָּשָׁב דָּוִד, לְבָרֵךְ אֶת-בֵּיתוֹ; {ס} וַתֵּצֵא מִיכַל בַּת-שָׁאוּל, לִקְרַאת דָּוִד, וַתֹּאמֶר מַה-נִּכְבַּד הַיּוֹם מֶלֶךְ יִשְׂרָאֵל אֲשֶׁר נִגְלָה הַיּוֹם לְעֵינֵי אַמְהוֹת עֲבָדָיו, כְּהִגָּלוֹת נִגְלוֹת אַחַד הָרֵקִים. כא וַיֹּאמֶר דָּוִד, אֶל-מִיכַל, לִפְנֵי יְהוָה אֲשֶׁר בָּחַר-בִּי מֵאָבִיךְ וּמִכָּל-בֵּיתוֹ, לְצַוֹּת אֹתִי נָגִיד עַל-עַם יְהוָה עַל-

יִשְׂרָאֵל; וְשִׂחַקְתִּי, לִפְנֵי יְהוָה. כב וּנְקַלֹּתִי עוֹד מִזֹּאת, וְהָיִיתִי שָׁפָל בְּעֵינָי; וְעִם-הָאֲמָהוֹת אֲשֶׁר אָמַרְתְּ, עִמָּם אִכָּבֵדָה. כג וּלְמִיכַל, בַּת-שָׁאוּל, לֹא-הָיָה לָהּ, יֶלֶד--עַד, יוֹם מוֹתָהּ. {פ}

שמואל ב פרק ז

א וַיְהִי, כִּי-יָשַׁב הַמֶּלֶךְ בְּבֵיתוֹ; וַיהוָה הֵנִיחַ-לוֹ מִסָּבִיב, מִכָּל-אֹיְבָיו. ב וַיֹּאמֶר הַמֶּלֶךְ, אֶל-נָתָן הַנָּבִיא, רְאֵה נָא, אָנֹכִי יוֹשֵׁב בְּבֵית אֲרָזִים; וַאֲרוֹן, הָאֱלֹהִים, יֹשֵׁב, בְּתוֹךְ הַיְרִיעָה. ג וַיֹּאמֶר נָתָן אֶל-הַמֶּלֶךְ, כֹּל אֲשֶׁר בִּלְבָבְךָ לֵךְ עֲשֵׂה: כִּי יְהוָה, עִמָּךְ. ד וַיְהִי, בַּלַּיְלָה הַהוּא; {ס} וַיְהִי, דְּבַר-יְהוָה, אֶל-נָתָן, לֵאמֹר. ה לֵךְ וְאָמַרְתָּ אֶל-עַבְדִּי אֶל-דָּוִד, {ס} כֹּה אָמַר יְהוָה: הַאַתָּה תִּבְנֶה-לִּי בַיִת, לְשִׁבְתִּי. ו כִּי לֹא יָשַׁבְתִּי, בְּבַיִת, לְמִיּוֹם הַעֲלֹתִי אֶת-בְּנֵי יִשְׂרָאֵל מִמִּצְרַיִם, וְעַד הַיּוֹם הַזֶּה; וָאֶהְיֶה, מִתְהַלֵּךְ, בְּאֹהֶל, וּבְמִשְׁכָּן. ז בְּכֹל אֲשֶׁר-הִתְהַלַּכְתִּי, בְּכָל-בְּנֵי יִשְׂרָאֵל, הֲדָבָר דִּבַּרְתִּי אֶת-אַחַד שִׁבְטֵי יִשְׂרָאֵל, אֲשֶׁר צִוִּיתִי לִרְעוֹת אֶת-עַמִּי אֶת-יִשְׂרָאֵל לֵאמֹר: לָמָּה לֹא-בְנִיתֶם לִי, בֵּית אֲרָזִים. ח וְעַתָּה כֹּה-תֹאמַר לְעַבְדִּי לְדָוִד, כֹּה אָמַר יְהוָה צְבָאוֹת, אֲנִי לְקַחְתִּיךָ מִן-הַנָּוֶה, מֵאַחַר הַצֹּאן--לִהְיוֹת נָגִיד, עַל-עַמִּי עַל-יִשְׂרָאֵל. ט וָאֶהְיֶה עִמְּךָ, בְּכֹל אֲשֶׁר הָלַכְתָּ, וָאַכְרִתָה אֶת-כָּל-אֹיְבֶיךָ, מִפָּנֶיךָ; וְעָשִׂתִי לְךָ שֵׁם גָּדוֹל, כְּשֵׁם הַגְּדֹלִים אֲשֶׁר בָּאָרֶץ. י וְשַׂמְתִּי מָקוֹם לְעַמִּי לְיִשְׂרָאֵל וּנְטַעְתִּיו, וְשָׁכַן תַּחְתָּיו, וְלֹא יִרְגַּז, עוֹד; וְלֹא-יֹסִיפוּ בְנֵי-עַוְלָה לְעַנּוֹתוֹ, כַּאֲשֶׁר בָּרִאשׁוֹנָה. יא וּלְמִן-הַיּוֹם, אֲשֶׁר צִוִּיתִי שֹׁפְטִים עַל-עַמִּי יִשְׂרָאֵל, וַהֲנִיחֹתִי לְךָ, מִכָּל-אֹיְבֶיךָ; וְהִגִּיד לְךָ יְהוָה, כִּי-בַיִת יַעֲשֶׂה-לְּךָ יְהוָה. יב כִּי יִמְלְאוּ יָמֶיךָ, וְשָׁכַבְתָּ אֶת-אֲבֹתֶיךָ, וַהֲקִימֹתִי אֶת-זַרְעֲךָ אַחֲרֶיךָ, אֲשֶׁר יֵצֵא מִמֵּעֶיךָ; וַהֲכִינֹתִי, אֶת-מַמְלַכְתּוֹ. יג הוּא יִבְנֶה-בַּיִת, לִשְׁמִי; וְכֹנַנְתִּי אֶת-כִּסֵּא מַמְלַכְתּוֹ, עַד-עוֹלָם. יד אֲנִי אֶהְיֶה-לּוֹ לְאָב, וְהוּא יִהְיֶה-לִּי לְבֵן--אֲשֶׁר, בְּהַעֲוֹתוֹ, וְהֹכַחְתִּיו בְּשֵׁבֶט אֲנָשִׁים, וּבִנְגְעֵי בְּנֵי אָדָם. טו וְחַסְדִּי, לֹא-יָסוּר מִמֶּנּוּ, כַּאֲשֶׁר הֲסִרֹתִי מֵעִם שָׁאוּל, אֲשֶׁר הֲסִרֹתִי מִלְּפָנֶיךָ. טז וְנֶאְמַן בֵּיתְךָ וּמַמְלַכְתְּךָ עַד-עוֹלָם, לְפָנֶיךָ: כִּסְאֲךָ, יִהְיֶה נָכוֹן עַד-עוֹלָם. יז כְּכֹל הַדְּבָרִים הָאֵלֶּה, וּכְכֹל הַחִזָּיוֹן הַזֶּה--כֵּן דִּבֶּר נָתָן, אֶל-דָּוִד. {פ}

יח וַיָּבֹא הַמֶּלֶךְ דָּוִד, וַיֵּשֶׁב לִפְנֵי יְהוָה; וַיֹּאמֶר, מִי אָנֹכִי אֲדֹנָי יְהוִה וּמִי בֵיתִי--כִּי הֲבִאֹתָנִי, עַד-הֲלֹם. יט וַתְּקַטֵּן עוֹד זֹאת בְּעֵינֶיךָ אֲדֹנָי יְהוִה, וַתְּדַבֵּר גַּם אֶל-בֵּית-עַבְדְּךָ לְמֵרָחוֹק; וְזֹאת תּוֹרַת הָאָדָם, אֲדֹנָי יְהוִה. כ וּמַה-יּוֹסִיף דָּוִד עוֹד, לְדַבֵּר אֵלֶיךָ; וְאַתָּה יָדַעְתָּ אֶת-עַבְדְּךָ, אֲדֹנָי יְהוִה. כא בַּעֲבוּר דְּבָרְךָ, וּכְלִבְּךָ, עָשִׂיתָ, אֵת כָּל-הַגְּדוּלָּה הַזֹּאת--לְהוֹדִיעַ, אֶת-עַבְדֶּךָ. כב עַל-כֵּן גָּדַלְתָּ, יְהוָה אֱלֹהִים: כִּי-אֵין כָּמוֹךָ, וְאֵין אֱלֹהִים זוּלָתֶךָ, בְּכֹל אֲשֶׁר-שָׁמַעְנוּ, בְּאָזְנֵינוּ. כג וּמִי כְעַמְּךָ כְּיִשְׂרָאֵל, גּוֹי

אֶחָד בָּאָרֶץ--אֲשֶׁר הָלְכוּ-אֱלֹהִים לִפְדּוֹת-לוֹ לְעָם וְלָשׂוּם לוֹ שֵׁם, וְלַעֲשׂוֹת לָכֶם הַגְּדוּלָה וְנֹרָאוֹת לְאַרְצֶךָ, מִפְּנֵי עַמְּךָ אֲשֶׁר פָּדִיתָ לְךָ מִמִּצְרַיִם, גּוֹיִם וֵאלֹהָיו. כד וַתְּכוֹנֵן לְךָ אֶת-עַמְּךָ יִשְׂרָאֵל לְךָ, לְעָם--עַד-עוֹלָם; וְאַתָּה יְהוָה, הָיִיתָ לָהֶם לֵאלֹהִים. {ס} כה וְעַתָּה, יְהוָה אֱלֹהִים, הַדָּבָר אֲשֶׁר דִּבַּרְתָּ עַל-עַבְדְּךָ וְעַל-בֵּיתוֹ, הָקֵם עַד-עוֹלָם; וַעֲשֵׂה, כַּאֲשֶׁר דִּבַּרְתָּ. כו וְיִגְדַּל שִׁמְךָ עַד-עוֹלָם, לֵאמֹר, יְהוָה צְבָאוֹת, אֱלֹהִים עַל-יִשְׂרָאֵל; וּבֵית עַבְדְּךָ דָּוִד, יִהְיֶה נָכוֹן לְפָנֶיךָ. כז כִּי-אַתָּה יְהוָה צְבָאוֹת אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל, גָּלִיתָה אֶת-אֹזֶן עַבְדְּךָ לֵאמֹר, בַּיִת, אֶבְנֶה-לָּךְ; עַל-כֵּן, מָצָא עַבְדְּךָ אֶת-לִבּוֹ, לְהִתְפַּלֵּל אֵלֶיךָ, אֶת-הַתְּפִלָּה הַזֹּאת. כח וְעַתָּה אֲדֹנָי יְהוִה, אַתָּה-הוּא הָאֱלֹהִים, וּדְבָרֶיךָ, יִהְיוּ אֱמֶת; וַתְּדַבֵּר, אֶל-עַבְדְּךָ, אֶת-הַטּוֹבָה, הַזֹּאת. כט וְעַתָּה, הוֹאֵל וּבָרֵךְ אֶת-בֵּית עַבְדְּךָ, לִהְיוֹת לְעוֹלָם, לְפָנֶיךָ: כִּי-אַתָּה אֲדֹנָי יְהוִה, דִּבַּרְתָּ, וּמִבִּרְכָתְךָ, יְבֹרַךְ בֵּית-עַבְדְּךָ לְעוֹלָם. {פ}

שמואל ב פרק ח

א וַיְהִי, אַחֲרֵי-כֵן, וַיַּךְ דָּוִד אֶת-פְּלִשְׁתִּים, וַיַּכְנִיעֵם; וַיִּקַּח דָּוִד אֶת-מֶתֶג הָאַמָּה, מִיַּד פְּלִשְׁתִּים. ב וַיַּךְ אֶת-מוֹאָב, וַיְמַדְּדֵם בַּחֶבֶל הַשְׁכֵּב אוֹתָם אַרְצָה, וַיְמַדֵּד שְׁנֵי-חֲבָלִים לְהָמִית, וּמְלֹא הַחֶבֶל לְהַחֲיוֹת; וַתְּהִי מוֹאָב לְדָוִד, לַעֲבָדִים נֹשְׂאֵי מִנְחָה. ג וַיַּךְ דָּוִד, אֶת-הֲדַדְעֶזֶר בֶּן-רְחֹב מֶלֶךְ צוֹבָה, בְּלֶכְתּוֹ, לְהָשִׁיב יָדוֹ בִּנְהַר- (פְּרָת). ד וַיִּלְכֹּד דָּוִד מִמֶּנּוּ, אֶלֶף וּשְׁבַע-מֵאוֹת פָּרָשִׁים, וְעֶשְׂרִים אֶלֶף, אִישׁ רַגְלִי; וַיְעַקֵּר דָּוִד אֶת-כָּל-הָרֶכֶב, וַיּוֹתֶר מִמֶּנּוּ מֵאָה רָכֶב. ה וַתָּבֹא, אֲרַם דַּמֶּשֶׂק, לַעְזֹר, לַהֲדַדְעֶזֶר מֶלֶךְ צוֹבָה; וַיַּךְ דָּוִד בַּאֲרָם, עֶשְׂרִים-וּשְׁנַיִם אֶלֶף אִישׁ. ו וַיָּשֶׂם דָּוִד נְצִבִים, בַּאֲרַם דַּמֶּשֶׂק, וַתְּהִי אֲרָם לְדָוִד, לַעֲבָדִים נוֹשְׂאֵי מִנְחָה; וַיֹּשַׁע יְהוָה אֶת-דָּוִד, בְּכֹל אֲשֶׁר הָלָךְ. ז וַיִּקַּח דָּוִד, אֵת שִׁלְטֵי הַזָּהָב, אֲשֶׁר הָיוּ, אֶל עַבְדֵי הֲדַדְעֶזֶר; וַיְבִיאֵם, יְרוּשָׁלִָם. ח וּמִבֶּטַח וּמִבֵּרֹתַי, עָרֵי הֲדַדְעֶזֶר: לָקַח הַמֶּלֶךְ דָּוִד, נְחֹשֶׁת--הַרְבֵּה מְאֹד. {ס} ט וַיִּשְׁמַע, תֹּעִי מֶלֶךְ חֲמָת: כִּי הִכָּה דָּוִד, אֵת כָּל-חֵיל הֲדַדְעֶזֶר. י וַיִּשְׁלַח תֹּעִי אֶת-יוֹרָם-בְּנוֹ אֶל-הַמֶּלֶךְ-דָּוִד לִשְׁאָל-לוֹ לְשָׁלוֹם וּלְבָרְכוֹ, עַל אֲשֶׁר נִלְחַם בַּהֲדַדְעֶזֶר וַיַּכֵּהוּ--כִּי-אִישׁ מִלְחֲמוֹת תֹּעִי, הָיָה הֲדַדְעֶזֶר; וּבְיָדוֹ, הָיוּ כְּלֵי-כֶסֶף וּכְלֵי-זָהָב--וּכְלֵי נְחֹשֶׁת. יא גַּם-אֹתָם, הִקְדִּישׁ הַמֶּלֶךְ דָּוִד לַיהוָה, עִם-הַכֶּסֶף וְהַזָּהָב אֲשֶׁר הִקְדִּישׁ, מִכָּל-הַגּוֹיִם אֲשֶׁר כִּבֵּשׁ. יב מֵאֲרָם וּמִמּוֹאָב וּמִבְּנֵי עַמּוֹן, וּמִפְּלִשְׁתִּים וּמֵעֲמָלֵק, וּמִשְּׁלַל הֲדַדְעֶזֶר בֶּן-רְחֹב, מֶלֶךְ צוֹבָה. יג וַיַּעַשׂ דָּוִד, שֵׁם, בְּשֻׁבוֹ, מֵהַכּוֹתוֹ אֶת-אֲרָם בְּגֵיא-מֶלַח--שְׁמוֹנָה עָשָׂר, אָלֶף. יד וַיָּשֶׂם בֶּאֱדוֹם נְצִבִים, בְּכָל-אֱדוֹם שָׂם נְצִבִים, וַיִּהְיִ כָל-אֱדוֹם, עֲבָדִים לְדָוִד; וַיּוֹשַׁע יְהוָה אֶת-דָּוִד, בְּכֹל אֲשֶׁר הָלָךְ. טו וַיִּמְלֹךְ דָּוִד, עַל-כָּל-יִשְׂרָאֵל; וַיְהִי דָוִד, עֹשֶׂה מִשְׁפָּט וּצְדָקָה--לְכָל-

עַמּוֹ. טז וְיוֹאָב בֶּן-צְרוּיָה, עַל-הַצָּבָא;
וִיהוֹשָׁפָט בֶּן-אֲחִילוּד, מַזְכִּיר. יז וְצָדוֹק בֶּן-
אֲחִיטוּב וַאֲחִימֶלֶךְ בֶּן-אֶבְיָתָר, כֹּהֲנִים;
וּשְׂרָיָה, סוֹפֵר. יח וּבְנָיָהוּ, בֶּן-יְהוֹיָדָע,
וְהַכְּרֵתִי, וְהַפְּלֵתִי; וּבְנֵי דָוִד, כֹּהֲנִים הָיוּ. {ס}

שמואל ב פרק ט

א וַיֹּאמֶר דָּוִד--הֲכִי יֶשׁ-עוֹד, אֲשֶׁר נוֹתַר לְבֵית
שָׁאוּל; וְאֶעֱשֶׂה עִמּוֹ חֶסֶד, בַּעֲבוּר יְהוֹנָתָן. ב
וּלְבֵית שָׁאוּל עֶבֶד וּשְׁמוֹ צִיבָא, וַיִּקְרְאוּ-לוֹ
אֶל-דָּוִד; וַיֹּאמֶר הַמֶּלֶךְ אֵלָיו הַאַתָּה צִיבָא,
וַיֹּאמֶר עַבְדֶּךָ. ג וַיֹּאמֶר הַמֶּלֶךְ, הַאֶפֶס עוֹד
אִישׁ לְבֵית שָׁאוּל, וְאֶעֱשֶׂה עִמּוֹ, חֶסֶד אֱלֹהִים;
וַיֹּאמֶר צִיבָא אֶל-הַמֶּלֶךְ, עוֹד בֵּן לִיהוֹנָתָן נְכֵה
רַגְלָיִם. ד וַיֹּאמֶר-לוֹ הַמֶּלֶךְ, אֵיפֹה הוּא;
וַיֹּאמֶר צִיבָא, אֶל-הַמֶּלֶךְ, הִנֵּה-הוּא בֵּית מָכִיר
בֶּן-עַמִּיאֵל, בְּלוֹ דְבָר. ה וַיִּשְׁלַח, הַמֶּלֶךְ דָּוִד;
וַיִּקָּחֵהוּ, מִבֵּית מָכִיר בֶּן-עַמִּיאֵל--מִלּוֹ דְבָר. ו
וַיָּבֹא מְפִיבֹשֶׁת בֶּן-יְהוֹנָתָן בֶּן-שָׁאוּל, אֶל-דָּוִד,
וַיִּפֹּל עַל-פָּנָיו, וַיִּשְׁתָּחוּ; וַיֹּאמֶר דָּוִד מְפִיבֹשֶׁת,
וַיֹּאמֶר הִנֵּה עַבְדֶּךָ. ז וַיֹּאמֶר לוֹ דָּוִד אַל-תִּירָא,
כִּי עָשֹׂה אֶעֱשֶׂה עִמְּךָ חֶסֶד בַּעֲבוּר יְהוֹנָתָן
אָבִיךָ, וַהֲשִׁבֹתִי לְךָ, אֶת-כָּל-שְׂדֵה שָׁאוּל
אָבִיךָ; וְאַתָּה, תֹּאכַל לֶחֶם עַל-שֻׁלְחָנִי--תָּמִיד.
ח וַיִּשְׁתַּחוּ, וַיֹּאמֶר מָה עַבְדֶּךָ: כִּי פָנִיתָ, אֶל-
הַכֶּלֶב הַמֵּת אֲשֶׁר כָּמוֹנִי. ט וַיִּקְרָא הַמֶּלֶךְ,
אֶל-צִיבָא נַעַר שָׁאוּל--וַיֹּאמֶר אֵלָיו: כֹּל אֲשֶׁר
הָיָה לְשָׁאוּל וּלְכָל-בֵּיתוֹ, נָתַתִּי לְבֶן-אֲדֹנֶיךָ. י
וְעָבַדְתָּ לוֹ אֶת-הָאֲדָמָה אַתָּה וּבָנֶיךָ וַעֲבָדֶיךָ
וְהֵבֵאתָ, וְהָיָה לְבֶן-אֲדֹנֶיךָ לֶחֶם וַאֲכָלוֹ,
וּמְפִיבֹשֶׁת בֶּן-אֲדֹנֶיךָ, יֹאכַל תָּמִיד לֶחֶם עַל-
שֻׁלְחָנִי; וּלְצִיבָא, חֲמִשָּׁה עָשָׂר בָּנִים--וְעֶשְׂרִים
עֲבָדִים. יא וַיֹּאמֶר צִיבָא, אֶל-הַמֶּלֶךְ, כְּכֹל
אֲשֶׁר יְצַוֶּה אֲדֹנִי הַמֶּלֶךְ אֶת-עַבְדּוֹ, כֵּן יַעֲשֶׂה
עַבְדֶּךָ; וּמְפִיבֹשֶׁת, אֹכֵל עַל-שֻׁלְחָנִי, כְּאַחַד,
מִבְּנֵי הַמֶּלֶךְ. יב וְלִמְפִיבֹשֶׁת בֵּן-קָטָן, וּשְׁמוֹ
מִיכָא; וְכֹל מוֹשַׁב בֵּית-צִיבָא, עֲבָדִים
לִמְפִיבֹשֶׁת. יג וּמְפִיבֹשֶׁת, יֹשֵׁב בִּירוּשָׁלַם, כִּי
עַל-שֻׁלְחַן הַמֶּלֶךְ תָּמִיד, הוּא אֹכֵל; וְהוּא
פִּסֵּחַ, שְׁתֵּי רַגְלָיו. {פ}

שמואל ב פרק י

א וַיְהִי, אַחֲרֵי-כֵן, וַיָּמָת, מֶלֶךְ בְּנֵי עַמּוֹן; וַיִּמְלֹךְ
חָנוּן בְּנוֹ, תַּחְתָּיו. ב וַיֹּאמֶר דָּוִד אֶעֱשֶׂה-חֶסֶד
עִם-חָנוּן בֶּן-נָחָשׁ, כַּאֲשֶׁר עָשָׂה אָבִיו עִמָּדִי
חֶסֶד, וַיִּשְׁלַח דָּוִד לְנַחֲמוֹ בְּיַד-עֲבָדָיו, אֶל-
אָבִיו; וַיָּבֹאוּ עַבְדֵי דָוִד, אֶרֶץ בְּנֵי עַמּוֹן. ג
וַיֹּאמְרוּ שָׂרֵי בְנֵי-עַמּוֹן אֶל-חָנוּן אֲדֹנֵיהֶם,
הַמְכַבֵּד דָּוִד אֶת-אָבִיךָ בְּעֵינֶיךָ--כִּי-שָׁלַח לְךָ,
מְנַחֲמִים; הֲלוֹא בַּעֲבוּר חֲקֹר אֶת-הָעִיר,
וּלְרַגְּלָהּ וּלְהָפְכָהּ, שָׁלַח דָּוִד אֶת-עֲבָדָיו,
אֵלֶיךָ. ד וַיִּקַּח חָנוּן אֶת-עַבְדֵי דָוִד, וַיְגַלַּח אֶת-
חֲצִי זְקָנָם, וַיִּכְרֹת אֶת-מַדְוֵיהֶם בַּחֵצִי, עַד
שְׁתוֹתֵיהֶם; וַיְשַׁלְּחֵם. ה וַיַּגִּדוּ לְדָוִד וַיִּשְׁלַח
לִקְרָאתָם, כִּי-הָיוּ הָאֲנָשִׁים נִכְלָמִים מְאֹד;
וַיֹּאמֶר הַמֶּלֶךְ שְׁבוּ בִירֵחוֹ, עַד-יְצַמַּח זְקַנְכֶם

וְשַׁבְתֶּם. ו וַיִּרְאוּ בְּנֵי עַמּוֹן, כִּי נִבְאֲשׁוּ בְּדָוִד;
וַיִּשְׁלְחוּ בְּנֵי-עַמּוֹן וַיִּשְׂכְּרוּ אֶת-אֲרַם בֵּית-רְחוֹב
וְאֶת-אֲרַם צוֹבָא, עֶשְׂרִים אֶלֶף רַגְלִי, וְאֶת-
מֶלֶךְ מַעֲכָה אֶלֶף אִישׁ, וְאִישׁ טוֹב שְׁנֵים-עָשָׂר
אֶלֶף אִישׁ. ז וַיִּשְׁמַע, דָּוִד; וַיִּשְׁלַח, אֶת-יוֹאָב,
וְאֵת כָּל-הַצָּבָא, הַגִּבֹּרִים. ח וַיֵּצְאוּ בְּנֵי עַמּוֹן,
וַיַּעַרְכוּ מִלְחָמָה פֶּתַח הַשָּׁעַר; וַאֲרַם צוֹבָא
וּרְחוֹב וְאִישׁ-טוֹב וּמַעֲכָה, לְבַדָּם בַּשָּׂדֶה. ט
וַיַּרְא יוֹאָב, כִּי-הָיְתָה אֵלָיו פְּנֵי הַמִּלְחָמָה,
מִפָּנִים, וּמֵאָחוֹר; וַיִּבְחַר, מִכֹּל בְּחוּרֵי
בישראל (יִשְׂרָאֵל), וַיַּעֲרֹךְ, לִקְרַאת אֲרָם. י
וְאֵת, יֶתֶר הָעָם, נָתַן, בְּיַד אַבְשַׁי אָחִיו; וַיַּעֲרֹךְ,
לִקְרַאת בְּנֵי עַמּוֹן. יא וַיֹּאמֶר, אִם-תֶּחֱזַק אֲרָם
מִמֶּנִּי--וְהָיְתָה לִי, לִישׁוּעָה; וְאִם-בְּנֵי עַמּוֹן
יֶחֱזְקוּ מִמְּךָ, וְהָלַכְתִּי לְהוֹשִׁיעַ לָךְ. יב חֲזַק
וְנִתְחַזַּק בְּעַד-עַמֵּנוּ, וּבְעַד עָרֵי אֱלֹהֵינוּ; וַיהוָה,
יַעֲשֶׂה הַטּוֹב בְּעֵינָיו. יג וַיִּגַּשׁ יוֹאָב, וְהָעָם
אֲשֶׁר עִמּוֹ, לַמִּלְחָמָה, בַּאֲרָם; וַיָּנֻסוּ, מִפָּנָיו.
יד וּבְנֵי עַמּוֹן רָאוּ, כִּי-נָס אֲרָם, וַיָּנֻסוּ מִפְּנֵי
אֲבִישַׁי, וַיָּבֹאוּ הָעִיר; וַיָּשָׁב יוֹאָב, מֵעַל בְּנֵי
עַמּוֹן, וַיָּבֹא, יְרוּשָׁלִָם. טו וַיַּרְא אֲרָם, כִּי נִגַּף
לִפְנֵי יִשְׂרָאֵל; וַיֵּאָסְפוּ, יָחַד. טז וַיִּשְׁלַח
הֲדַדְעֶזֶר, וַיּוֹצֵא אֶת-אֲרָם אֲשֶׁר מֵעֵבֶר הַנָּהָר,
וַיָּבֹאוּ, חֵילָם; וְשׁוֹבַךְ שַׂר-צְבָא הֲדַדְעֶזֶר,
לִפְנֵיהֶם. {ס} יז וַיֻּגַּד לְדָוִד, וַיֶּאֱסֹף אֶת-כָּל-
יִשְׂרָאֵל וַיַּעֲבֹר אֶת-הַיַּרְדֵּן, וַיָּבֹא, חֵלָאמָה;
וַיַּעַרְכוּ אֲרָם לִקְרַאת דָּוִד, וַיִּלָּחֲמוּ עִמּוֹ. יח
וַיָּנָס אֲרָם, מִפְּנֵי יִשְׂרָאֵל, וַיַּהַרֹג דָּוִד מֵאֲרָם
שִׁבְעַ מֵאוֹת רֶכֶב, וְאַרְבָּעִים אֶלֶף פָּרָשִׁים;
וְאֵת שׁוֹבַךְ שַׂר-צְבָאוֹ הִכָּה, וַיָּמָת שָׁם. יט
וַיִּרְאוּ כָּל-הַמְּלָכִים עַבְדֵי הֲדַדְעֶזֶר, כִּי נִגְּפוּ
לִפְנֵי יִשְׂרָאֵל, וַיַּשְׁלִמוּ אֶת-יִשְׂרָאֵל, וַיַּעַבְדוּם;
וַיִּרְאוּ אֲרָם, לְהוֹשִׁיעַ עוֹד אֶת-בְּנֵי עַמּוֹן. {פ}

שמואל ב פרק יא

א וַיְהִי לִתְשׁוּבַת הַשָּׁנָה לְעֵת צֵאת הַמְּלָאכִים,
וַיִּשְׁלַח דָּוִד אֶת-יוֹאָב וְאֶת-עֲבָדָיו עִמּוֹ וְאֶת-
כָּל-יִשְׂרָאֵל וַיַּשְׁחִתוּ אֶת-בְּנֵי עַמּוֹן, וַיָּצֻרוּ, עַל-
רַבָּה; וְדָוִד, יוֹשֵׁב בִּירוּשָׁלִָם. {ס} ב וַיְהִי לְעֵת
הָעֶרֶב, וַיָּקָם דָּוִד מֵעַל מִשְׁכָּבוֹ וַיִּתְהַלֵּךְ עַל-גַּג
בֵּית-הַמֶּלֶךְ, וַיַּרְא אִשָּׁה רֹחֶצֶת, מֵעַל הַגָּג;
וְהָאִשָּׁה, טוֹבַת מַרְאֶה מְאֹד. ג וַיִּשְׁלַח דָּוִד,
וַיִּדְרֹשׁ לָאִשָּׁה; וַיֹּאמֶר, הֲלוֹא-זֹאת בַּת-שֶׁבַע
בַּת-אֱלִיעָם--אֵשֶׁת, אוּרִיָּה הַחִתִּי. ד וַיִּשְׁלַח
דָּוִד מַלְאָכִים וַיִּקָּחֶהָ, וַתָּבוֹא אֵלָיו וַיִּשְׁכַּב
עִמָּהּ, וְהִיא מִתְקַדֶּשֶׁת, מִטֻּמְאָתָהּ; וַתָּשָׁב,
אֶל-בֵּיתָהּ. ה וַתַּהַר, הָאִשָּׁה; וַתִּשְׁלַח וַתַּגֶּד
לְדָוִד, וַתֹּאמֶר הָרָה אָנֹכִי. ו וַיִּשְׁלַח דָּוִד, אֶל-
יוֹאָב, שִׁלַּח אֵלַי, אֶת-אוּרִיָּה הַחִתִּי; וַיִּשְׁלַח
יוֹאָב אֶת-אוּרִיָּה, אֶל-דָּוִד. ז וַיָּבֹא אוּרִיָּה,
אֵלָיו; וַיִּשְׁאַל דָּוִד, לִשְׁלוֹם יוֹאָב וְלִשְׁלוֹם הָעָם,
וְלִשְׁלוֹם, הַמִּלְחָמָה. ח וַיֹּאמֶר דָּוִד לְאוּרִיָּה,
רֵד לְבֵיתְךָ וּרְחַץ רַגְלֶיךָ; וַיֵּצֵא אוּרִיָּה מִבֵּית
הַמֶּלֶךְ, וַתֵּצֵא אַחֲרָיו מַשְׂאַת הַמֶּלֶךְ. ט וַיִּשְׁכַּב
אוּרִיָּה, פֶּתַח בֵּית הַמֶּלֶךְ, אֵת, כָּל-עַבְדֵי
אֲדֹנָיו; וְלֹא יָרַד, אֶל-בֵּיתוֹ. י וַיַּגִּדוּ לְדָוִד
לֵאמֹר, לֹא-יָרַד אוּרִיָּה אֶל-בֵּיתוֹ; וַיֹּאמֶר דָּוִד

אֶל-אוּרִיָּה, הֲלוֹא מִדֶּרֶךְ אַתָּה בָּא--מַדּוּעַ, לֹא-יָרַדְתָּ אֶל-בֵּיתֶךָ. יא וַיֹּאמֶר אוּרִיָּה אֶל-דָּוִד, הָאָרוֹן וְיִשְׂרָאֵל וִיהוּדָה יֹשְׁבִים בַּסֻּכּוֹת וַאדֹנִי יוֹאָב וְעַבְדֵי אֲדֹנִי עַל-פְּנֵי הַשָּׂדֶה חֹנִים, וַאֲנִי אָבוֹא אֶל-בֵּיתִי לֶאֱכֹל וְלִשְׁתּוֹת, וְלִשְׁכַּב עִם-אִשְׁתִּי; חַיֶּךָ וְחֵי נַפְשֶׁךָ, אִם-אֶעֱשֶׂה אֶת-הַדָּבָר הַזֶּה. יב וַיֹּאמֶר דָּוִד אֶל-אוּרִיָּה, שֵׁב בָּזֶה גַּם-הַיּוֹם--וּמָחָר אֲשַׁלְּחֶךָּ; וַיֵּשֶׁב אוּרִיָּה בִּירוּשָׁלַם בַּיּוֹם הַהוּא, וּמִמָּחֳרָת. יג וַיִּקְרָא-לוֹ דָּוִד, וַיֹּאכַל לְפָנָיו וַיֵּשְׁתְּ--וַיְשַׁכְּרֵהוּ; וַיֵּצֵא בָּעֶרֶב, לִשְׁכַּב בְּמִשְׁכָּבוֹ עִם-עַבְדֵי אֲדֹנָיו, וְאֶל-בֵּיתוֹ, לֹא יָרָד. יד וַיְהִי בַבֹּקֶר, וַיִּכְתֹּב דָּוִד סֵפֶר אֶל-יוֹאָב; וַיִּשְׁלַח, בְּיַד אוּרִיָּה. טו וַיִּכְתֹּב בַּסֵּפֶר, לֵאמֹר: הָבוּ אֶת-אוּרִיָּה, אֶל-מוּל פְּנֵי הַמִּלְחָמָה הַחֲזָקָה, וְשַׁבְתֶּם מֵאַחֲרָיו, וְנִכָּה וָמֵת. {ס} טז וַיְהִי, בְּשָׁמוֹר יוֹאָב אֶל-הָעִיר; וַיִּתֵּן, אֶת-אוּרִיָּה, אֶל-הַמָּקוֹם אֲשֶׁר יָדַע, כִּי אַנְשֵׁי-חַיִל שָׁם. יז וַיֵּצְאוּ אַנְשֵׁי הָעִיר, וַיִּלָּחֲמוּ אֶת-יוֹאָב, וַיִּפֹּל מִן-הָעָם, מֵעַבְדֵי דָוִד; וַיָּמָת, גַּם אוּרִיָּה הַחִתִּי. יח וַיִּשְׁלַח, יוֹאָב; וַיַּגֶּד לְדָוִד, אֶת-כָּל-דִּבְרֵי הַמִּלְחָמָה. יט וַיְצַו אֶת-הַמַּלְאָךְ, לֵאמֹר: כְּכַלּוֹתְךָ, אֶת כָּל-דִּבְרֵי הַמִּלְחָמָה--לְדַבֵּר אֶל-הַמֶּלֶךְ. כ וְהָיָה, אִם-תַּעֲלֶה חֲמַת הַמֶּלֶךְ, וְאָמַר לְךָ, מַדּוּעַ נִגַּשְׁתֶּם אֶל-הָעִיר לְהִלָּחֵם: הֲלוֹא יְדַעְתֶּם, אֵת אֲשֶׁר-יֹרוּ מֵעַל הַחוֹמָה. כא מִי-הִכָּה אֶת-אֲבִימֶלֶךְ בֶּן-יְרֻבֶּשֶׁת, הֲלוֹא-אִשָּׁה הִשְׁלִיכָה עָלָיו פֶּלַח רֶכֶב מֵעַל הַחוֹמָה וַיָּמָת בְּתֵבֵץ, לָמָּה נִגַּשְׁתֶּם, אֶל-הַחוֹמָה; וְאָמַרְתָּ--גַּם עַבְדְּךָ אוּרִיָּה הַחִתִּי, מֵת. כב וַיֵּלֶךְ, הַמַּלְאָךְ; וַיָּבֹא וַיַּג�ֵּד לְדָוִד, אֵת כָּל-אֲשֶׁר שְׁלָחוֹ יוֹאָב. כג וַיֹּאמֶר הַמַּלְאָךְ, אֶל-דָּוִד, כִּי-גָבְרוּ עָלֵינוּ הָאֲנָשִׁים, וַיֵּצְאוּ אֵלֵינוּ הַשָּׂדֶה; וַנְּהִיֶה עֲלֵיהֶם, עַד-פֶּתַח הַשָּׁעַר. כד וַיֹּרוּ הַמּוֹרִאים אֶל-עֲבָדֶיךָ מֵעַל הַחוֹמָה, וַיָּמוּתוּ מֵעַבְדֵי הַמֶּלֶךְ; וְגַם, עַבְדְּךָ אוּרִיָּה הַחִתִּי--מֵת. {ס} כה וַיֹּאמֶר דָּוִד אֶל-הַמַּלְאָךְ, כֹּה-תֹאמַר אֶל-יוֹאָב אַל-יֵרַע בְּעֵינֶיךָ אֶת-הַדָּבָר הַזֶּה--כִּי-כָזֶה וְכָזֶה, תֹּאכַל הֶחָרֶב; הַחֲזֵק מִלְחַמְתְּךָ אֶל-הָעִיר וְהָרְסָהּ, וְחַזְּקֵהוּ. כו וַתִּשְׁמַע אֵשֶׁת אוּרִיָּה, כִּי-מֵת אוּרִיָּה אִישָׁהּ; וַתִּסְפֹּד, עַל-בַּעְלָהּ. כז וַיַּעֲבֹר הָאֵבֶל, וַיִּשְׁלַח דָּוִד וַיַּאַסְפָהּ אֶל-בֵּיתוֹ וַתְּהִי-לוֹ לְאִשָּׁה, וַתֵּלֶד לוֹ, בֵּן; וַיֵּרַע הַדָּבָר אֲשֶׁר-עָשָׂה דָּוִד, בְּעֵינֵי יְהוָה. {פ}

לוח ברסלב

לפי אופק יבנאל עיר ברסלב - עיר השמחה

פרשת קרח

יום **ראשון**	**כב** 11	**לימוד יומי:** **בבלי:** גיטין כו **ירושלמי:** שביעית כז **תוספתא:** כריתות ב **נ"ך:** שמואל ב ה	עלות השחר (72 דק') .. 4:18 נץ החמה ..... 5:30 סו"ז קר"ש - מג"א ... 8:21 סו"ז קר"ש - גר"א .. 9:04 שקיעה ..... 7:45 צה"כ לשיטת ר"ת .. 8:57
יום **שני**	**כג** 12	**לימוד יומי:** **בבלי:** גיטין כז **ירושלמי:** שביעית כח **תוספתא:** כריתות ג **נ"ך:** שמואל ב ו	עלות השחר (72 דק') .. 4:18 נץ החמה ..... 5:30 סו"ז קר"ש - מג"א ... 8:21 סו"ז קר"ש - גר"א .. 9:04 שקיעה ..... 7:45 צה"כ לשיטת ר"ת .. 8:57
יום **שלישי**	**כד** 13	**לימוד יומי:** **בבלי:** גיטין כח **ירושלמי:** שביעית כט **תוספתא:** כריתות ד **נ"ך:** שמואל ב ז	עלות השחר (72 דק') .. 4:18 נץ החמה ..... 5:30 סו"ז קר"ש - מג"א ... 8:21 סו"ז קר"ש - גר"א .. 9:04 שקיעה ..... 7:45 צה"כ לשיטת ר"ת .. 8:57
יום **רביעי**	**כה** 14	**לימוד יומי:** **בבלי:** גיטין כט **ירושלמי:** שביעית ל **תוספתא:** מעילה א **נ"ך:** שמואל ב ח	עלות השחר (72 דק') .. 4:18 נץ החמה ..... 5:30 סו"ז קר"ש - מג"א ... 8:21 סו"ז קר"ש - גר"א .. 9:04 שקיעה ..... 7:46 צה"כ לשיטת ר"ת .. 8:58
יום **חמישי**	**כו** 15	**לימוד יומי:** **בבלי:** גיטין ל **ירושלמי:** שביעית לא **תוספתא:** מעילה ב **נ"ך:** שמואל ב ט	עלות השחר (72 דק') .. 4:18 נץ החמה ..... 5:30 סו"ז קר"ש - מג"א ... 8:21 סו"ז קר"ש - גר"א .. 9:04 שקיעה ..... 7:46 צה"כ לשיטת ר"ת .. 8:58
יום **ששי** **הדלקת נרות** (40 דק'): 7:07	**כז** 16	**לימוד יומי:** **בבלי:** גיטין לא **ירושלמי:** תרומות א **תוספתא:** מעילה ג **נ"ך:** שמואל ב י	**ערב שבת קודש** עלות השחר (72 דק') .. 4:18 נץ החמה ..... 5:30 סו"ז קר"ש - מג"א ... 8:21 סו"ז קר"ש - גר"א .. 9:04 שקיעה ..... 7:47 צה"כ לשיטת ר"ת .. 8:59
יום **שב"ק** **מוצש"ק לשיטת ר"ת:** 8:59	**כח** 17	**לימוד יומי:** **בבלי:** גיטין לב **ירושלמי:** תרומות ב **תוספתא:** כלים קמא א **נ"ך:** שמואל ב יא	**שבת קודש פרשת קרח, מברכין חודש תמוז** עלות השחר (72 דק') .. 4:18 נץ החמה ..... 5:30 סו"ז קר"ש - מג"א ... 8:21 סו"ז קר"ש - גר"א .. 9:04 שקיעה ..... 7:47 צה"כ לשיטת ר"ת .. 8:59

מולד חודש תמוז יהיה ביום ראשון בשעה 15, 36 דקות ו 15 חלקים

אֵיךְ אָדָם זוֹכֶה לְזַכֵּךְ וּלְבָרֵר אֶת הָאֱמוּנָה? עַל יְדֵי שֶׁעוֹבֵר עָלָיו בַּחַיִּים דָּבָר לֹא כָּל כָּךְ נָעִים וְלֹא כָּל כָּךְ מָתוֹק, וְהוּא לֹא מְאַבֵּד עֶשְׁתּוֹנוֹת, הוּא יוֹדֵעַ: "זֶה מֵהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא! וַאֲנִי יוֹדֵעַ שֶׁאֶפְשָׁר לְהַמְתִּיק אֶת זֶה עַל יְדֵי תְּפִלָּה, וְלָכֵן אֲנִי מִתְפַּלֵּל, אֲנִי לֹא מִתְיָאֵשׁ בְּשׁוּם פָּנִים וְאֹפֶן, אֲנִי יוֹדֵעַ שֶׁהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא פֹּה אִתִּי בְּתוֹךְ הַבְּעָיָה שֶׁלִּי, וַאֲנִי מַמְשִׁיךְ לְהִתְפַּלֵּל!".

(משיחותיו של מו"ר הרה"צ שליט"א)